www.Ghaemiyeh.com
www.Ghaemiyeh.org
www.Ghaemiyeh.net
www.Ghaemiyeh.ir

یک آیه یک حدیث

آیات کلیدی سی جزء قرآن کریم

سید مجید نبوی

بسم الله الرحمن الرحیم

یک آیه یک حدیث آیات کلیدی سی جزء قرآن

نویسنده:

سید مجید نبوی

ناشر چاپي:

مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

ناشر دیجیتالي:

مرکز تحقیقات رایانه‌اي قائمیه اصفهان

فهرست

فهرست ----- ۵

یک آیه یک حدیث آیات کلیدی سی جزء قرآن ----- ۳۶

مشخصات کتاب ----- ۳۶

مقدمه ----- ۳۶

نکات کلیدی جزء اول قرآن کریم ----- ۳۷

۱- ایمان بیاورید و عمل صالح انجام دهید که پاداشش بهشت است. (سوره بقره آیه ۲۵) ----- ۳۷

آیه ۲۵ بقره ----- ۳۷

حدیث: ----- ۳۷

۲- نعمت هایی که به شما داده ام را به یاد آورید. (سوره بقره آیه ۴۰) ----- ۳۷

آیه ۴۰ بقره ----- ۳۷

حدیث: ----- ۳۸

۳- نماز را برپا دارید و زکات را دهید. (سوره بقره آیه ۴۳) ----- ۳۸

آیه ۴۳ بقره ----- ۳۸

حدیث ----- ۳۸

۴- آنچه به مردم می گویید خود نیز عمل کنید. (سوره بقره آیه ۴۴) ----- ۳۸

آیه ۴۴ بقره ----- ۳۸

حدیث: ----- ۳۸

۵- در مشکلات از دو اهرم نماز و شکیبایی یاری بگیرید. (سوره بقره آیه ۴۵) ----- ۴۰

آیه ۴۵ بقره ----- ۴۰

حدیث : ----- ۴۰

۶- آگاه باشید که خداوند از همه امور پنهان و آشکار شما باخبر است. (سوره بقره آیه ۷۷) ----- ۴۰

آیه ۷۷ بقره ----- ۴۰

حدیث: ----- ۴۰

۷- در احکام دین، سلیقه ای و انتخابی عمل نکنید. (سوره بقره آیه ۸۵) ----- ۴۲

آیه ۸۵ بقره ----- ۴۲

حدیث ----- ۴۲

۸- آخرت جاودان را به دنیا نفروشید. (سوره بقره آیه ۸۶) ---- ۴۲
آیه ۸۶ بقره ---- ۴۲
حدیث ---- ۴۲
۹- در کارهای خیر از یکدیگر سبقت بگیرید. (سوره بقره آیه ۱۴۸) ---- ۴۴
آیه ۱۴۸ بقره ---- ۴۴
حدیث ---- ۴۴
نکات کلیدی جزء دوم قرآن کریم ---- ۴۴
۱ - خدا را یاد کنید تا خدا شما را یاد کند. (سوره بقره آیه ۱۵۲) ---- ۴۴
آیه ۱۵۲ بقره ---- ۴۴
حدیث ---- ۴۴
۲ - از مالی که دوست دارید به خویشان، یتیمان و نیازمندان انفاق کنید. (سوره بقره آیه ۱۷۷) ---- ۴۴
آیه ۱۷۷ بقره ---- ۴۴
حدیث ---- ۴۵
۳- در سختی، بیماری و تنگدستی شکیبا باشید که این همان نیکوکاری است. (سوره بقره آیه ۱۷۷) ---- ۴۶
آیه ۱۷۷ بقره ---- ۴۶
حدیث ---- ۴۶
۴ - مرا بخوانید و دعا کنید، تا شما را اجابت کنم. (سوره بقره آیه ۱۸۶) ---- ۴۶
آیه ۱۸۶ بقره ---- ۴۶
حدیث ---- ۴۶
۵ - بخشش مازاد نیازمندی نشانه ی کمال عقل (سوره بقره آیه ۲۱۹) ---- ۴۷
آیه ۲۱۹ بقره ---- ۴۷
حدیث ---- ۴۷
۶ - تقوی داشته باشید که خداوند همه چیز را می بیند. (سوره بقره آیه ۲۳۳) ---- ۴۷
آیه ۲۳۳ بقره ---- ۴۷
حدیث ---- ۴۸
۷- شایسته است، مردان بعد از طلاق، به همسر خود وسایل زندگی هدیه دهند. (سوره بقره آیه ۲۴۱) ---- ۴۸
آیه ۲۴۱ بقره ---- ۴۸
حدیث ---- ۴۸

۸- به بندگانم وام دهید تا به شما چند برابر بازگردانم. (سوره بقره آیه ۲۴۵) ---------- ۴۸
آیه ۲۴۵ بقره ---------- ۴۸
حدیث ---------- ۴۸
۹- خداوند به وسیله بعضی از شیعیان بلا را از بعضی دیگر دفع می کند (سوره بقره آیه ۲۵۱) ---------- ۵۰
آیه ۲۵۱ بقره ---------- ۵۰
حدیث ---------- ۵۰
نکات کلیدی جزء سوم قرآن کریم ---------- ۵۱
۱- اگر انفاق کنید و صدقه دهید، خدا چند برابر آن را پس می دهد. (سوره بقره آیه ۲۶۱) ---------- ۵۱
آیه ۲۶۱ از سوره بقره ---------- ۵۱
حدیث ---------- ۵۱
۲- به کسانی که صدقه می دهید با لحن خوب سخن بگویید. (سوره بقره آیه ۲۶۳) ---------- ۵۲
آیه ۲۶۳ از سوره بقره ---------- ۵۲
حدیث ---------- ۵۲
۳- در پنهانی انفاق کنید که باعث بخشش گناهان می شود. (سوره بقره آیه ۲۷۱) ---------- ۵۳
آیه ۲۷۱ از سوره بقره ---------- ۵۳
حدیث ---------- ۵۳
۴- از ربا دوری کنید که برکت ندارد و خدا درآمد رباخوار را نابود می کند. (سوره بقره آیه ۲۷۶) ---------- ۵۳
آیه ۲۷۶ سوره بقره ---------- ۵۳
حدیث ---------- ۵۴
۵- به بدهکار مهلت دهید و اگر نمی تواند بپردازد، بدهی را بر او ببخشید. (سوره بقره آیه ۲۸۰) ---------- ۵۴
آیه ۲۸۰ سوره بقره ---------- ۵۴
حدیث ---------- ۵۴
۶- خداوند از هرکس به اندازه توانایی اش تکلیف می خواهد. (سوره بقره آیه ۲۸۶) ---------- ۵۴
آیه ۲۸۶ سوره بقره ---------- ۵۴
حدیث ---------- ۵۴
۷- با کافران دوستی نکنید که از دوستی با خدا بهره ای نمی برید. (سوره آل عمران آیه ۲۸) ---------- ۵۶
آیه ۲۸ آل عمران ---------- ۵۶
حدیث ---------- ۵۶

۸- دینی جز اسلام را نپذیرید که پذیرفته نمی شود و از زیانکاران خواهید شد. (سوره آل عمران آیه ۸۵) ---- ۵۶
آیه ۸۵ آل عمران ---- ۵۶
حدیث ---- ۵۶
۹- به نیکوکاری نمی رسید مگر اینکه از آنچه دوست دارید، انفاق کنید. (سوره آل عمران آیه ۹۲) ---- ۵۸
آیه ۹۲ آل عمران ---- ۵۸
حدیث ---- ۵۸
نکات کلیدی جزء چهارم قرآن کریم ---- ۵۸
۱. از تفرقه دوری کنید و دین را محور وحدت قرار دهید. (سوره آل عمران آیه ۱۰۳) ---- ۵۸
آیه ۱۰۳ آل عمران ---- ۵۸
حدیث ---- ۵۹
۲. مردم را به خوبی سفارش کنید و از زشتی بازدارید، تا خوشبخت شوید. (سوره آل عمران آیه ۱۰۴) ---- ۵۹
آیه ۱۰۴ آل عمران ---- ۵۹
حدیث ---- ۵۹
۳. سفره دلتان را پیش دشمن باز نکنید که آن ها آرزو دارند همیشه در سختی باشید. (سوره آل عمران آیه ۱۱۸) ---- ۵۹
آیه ۱۱۸ آل عمران ---- ۵۹
حدیث ---- ۶۱
۴. در هنگام رفاه و سختی از حال نیازمندان غافل نشوید. (سوره آل عمران آیه ۱۳۴) ---- ۶۲
آیه ۱۳۴ آل عمران ---- ۶۲
حدیث ---- ۶۲
۵.خشن و تندخو نباشید تا محبوب مردم شوید. (سوره آل عمران آیه ۱۵۹) ---- ۶۲
آیه ۱۵۹ آل عمران ---- ۶۲
حدیث ---- ۶۲
۶. بدانید که حتما از طریق مال و جانتان آزمایش می شوید. (سوره آل عمران آیه ۱۸۶) ---- ۶۳
آیه ۱۸۶ آل عمران ---- ۶۳
حدیث ---- ۶۴
۷. در زندگی شخصی و اجتماعی صبور باشید و در برابر فتنه ها همبستگیتان را تقویت کنید. (سوره آل عمران آیه ۲۰۰) ---- ۶۴
آیه ۲۰۰ آل عمران ---- ۶۴
حدیث ---- ۶۴

۸. توبه را تا دم مرگ عقب نیاندازید که قبول نمی شود. (سوره نساء آیه ۱۸) ---- ۶۵
آیه ۱۸ نساء ---- ۶۵
حدیث ---- ۶۵
۹. با همسرانتان خوش رفتاری کنید و در مشکلات خانوادگی فوری به فکر جدایی نیفتید. (سوره نساء آیه ۱۹) ---- ۶۵
آیه ۱۹ نساء ---- ۶۵
حدیث ---- ۶۵
نکات کلیدی جزء پنجم قرآن کریم ---- ۶۷
۱- مدیریت خانواده با مرد است و او موظف است هزینه های زندگی را تامین کند. (سوره نساء آیه ۳۴) ---- ۶۷
آیه ۳۴ نساء ---- ۶۷
حدیث ---- ۶۷
۲- همسر شایسته، متواضع و نگهدار اسرار، اموال و آبروی خانواده است. (سوره نساء آیه ۳۴) ---- ۶۸
آیه ۳۴ نساء ---- ۶۸
حدیث ---- ۶۸
۳- یک نفر از خانواده های مرد و زن تعیین کنید تا به اختلافشان رسیدگی کنند. (سوره نساء آیه ۳۵) ---- ۶۹
آیه ۳۴ نساء ---- ۶۹
حدیث ---- ۶۹
۴- در خوبی کردن به خویشان، یتیمان، نیازمندان و همسایگان سنگ تمام بگذارید. (سوره نساء آیه ۳۶) ---- ۷۰
آیه ۳۶ نساء ---- ۷۰
حدیث ---- ۷۰
۵- نیکی کنید که خدا در ازای کوچکترین کار خوب، چندین برابر پاداش می دهد. (سوره نساء آیه ۴۰) ---- ۷۰
آیه ۴۰ نساء ---- ۷۰
حدیث ---- ۷۰
۶- از خدا و پیامبر اطاعت کنید تا گرامی شوید و همدم و هم مسیر پیامبران و شهدا باشید. (سوره نساء آیه ۶۹) ---- ۷۲
آیه ۶۹ نساء ---- ۷۲
حدیث ---- ۷۳
۷- اگر به شما خوبی شد، به صورتی بهتر یا دستکم به همان صورت جواب دهید. (سوره نساء آیه ۸۶) ---- ۷۳
آیه ۸۶ نساء ---- ۷۳
حدیث ---- ۷۳

۸- سهل انگاری و اشتباه خود را به شخص دیگری نسبت ندهید. (سوره نساء آیه ۱۱۲) ---- ۷۴
آیه ۱۱۲ نساء ---- ۷۴
حدیث ---- ۷۴
۹- عادل باشید حتی اگر به ضرر خودتان، والدین و خویشان شما باشد. (سوره نساء آیه ۱۳۵) ---- ۷۴
آیه ۱۳۵ نساء ---- ۷۴
حدیث ---- ۷۵
نکات کلیدی جزء ششم قرآن کریم ---- ۷۵
۱- از بدی های دیگران بگذرید، خدا هم از شما می گذرد. (سوره نساء آیه ۱۴۹) ---- ۷۵
آیه ۱۴۹ نساء ---- ۷۵
حدیث ---- ۷۵
۲- به قراردادهایی که می بندید، وفادار باشید. (سوره مائده آیه ۱) ---- ۷۶
آیه ۱ مائده ---- ۷۶
حدیث ---- ۷۷
۳- در کارهای خوب و رعایت حقوق دیگران، به همدیگر کمک کنید. (سوره مائده آیه ۲) ---- ۷۷
آیه ۲ مائده ---- ۷۷
حدیث ---- ۷۸
۴- طعام اهل کتاب بر شما و طعام شما بر آنان حلال است. (سوره مائده آیه ۵) ---- ۷۸
آیه ۵ مائده ---- ۷۸
حدیث ---- ۷۸
۵- هر کس برای زنده نگه داشتن انسانی تلاش کند انگار به همه مردم زندگی بخشیده است. (سوره مائده آیه ۳۲) ---- ۷۹
آیه ۳۲ مائده ---- ۷۹
حدیث ---- ۷۹
۶- برای رسیدن به خدا به دنبال وسیله ((مثل نماز، انفاق و آبروی مقربانش)) باشید. (سوره مائده آیه ۳۵) ---- ۷۹
آیه ۳۵ مائده ---- ۷۹
حدیث ---- ۷۹
۷- از قصاص کردن بگذرید که کفاره گناهانتان خواهد بود. (سوره مائده آیه ۴۵) ---- ۸۱
آیه ۴۵ مائده ---- ۸۱
حدیث ---- ۸۱

۸- به جای بحث های اختلافی و بی فایده در کارهای خوب از همدیگر سبقت بگیرید. (سوره مائده آیه ۴۸) ---------- ۸۱
آیه ۴۸ مائده ---------- ۸۱
حدیث ---------- ۸۲
۹- از رابطه و رفاقت با کسانی که دین شما را تمسخر می کنند، بپرهیزید. (سوره مائده آیه ۵۷) ---------- ۸۲
آیه ۵۷ مائده ---------- ۸۲
حدیث ---------- ۸۲
نکات کلیدی جزء هفتم قرآن کریم ---------- ۸۲
۱- به جای دنبال عیوب دیگران بودن، مراقب اعمال خودتان باشید. (سوره مائده آیه ۱۰۵) ---------- ۸۲
آیه ۱۰۵ مائده ---------- ۸۲
حدیث ---------- ۸۲
۲- اگر کسی را مسخره کنید، نتیجه اش گریبان شما را می گیرد. (سوره انعام آیه ۱۰) ---------- ۸۴
آیه ۱۰ انعام ---------- ۸۴
حدیث ---------- ۸۴
۳- به گوشه و کنار دنیا سفر کنید و از سرگذشت آنها که آیات خدا را انکار می کردند عبرت بگیرید. (سوره انعام آیه ۱۱) ---------- ۸۴
آیه ۱۱ انعام ---------- ۸۴
حدیث ---------- ۸۵
۴- زندگی دنیا جز بازیچه و سرگرمی نیست و مراقبت از آخرت برای شما بهتر است. (سوره انعام آیه ۳۲) ---------- ۸۵
آیه ۳۲ انعام ---------- ۸۵
حدیث ---------- ۸۵
۵- شیطان اعمال بد را با آراستن، زیبا جلوه می دهد. (سوره انعام آیه ۴۳) ---------- ۸۵
آیه ۴۳ انعام ---------- ۸۵
حدیث ---------- ۸۷
۶- اینگونه نباشید که هنگام نیاز از خدا کمک بخواهید و پس از حل شدن، خدا را فراموش کنید. (سوره انعام آیه ۶۴) ---------- ۸۷
آیه ۶۴ انعام ---------- ۸۷
حدیث ---------- ۸۷
۷- مجلسی که در آن مشغول انکار و تمسخر دین و قرآن هستند را ترک کنید. (سوره انعام آیه ۶۸) ---------- ۸۹
آیه ۶۸ انعام ---------- ۸۹
حدیث ---------- ۸۹

۸- با کسانی که تنها بازی و سرگرمی را برنامه خود قرار داده اند قطع رابطه کنید. (سوره انعام آیه ۷۰) ---- ۹۰
آیه ۷۰ انعام ---- ۹۰
حدیث ---- ۹۰
۹- به مقدسات دیگران توهین نکنید تا آن ها هم برای تلافی به خدا و مقدسات شما توهین نکنند. (سوره انعام آیه ۱۰۸) ---- ۹۰
آیه ۱۰۸ انعام ---- ۹۰
حدیث ---- ۹۱
نکات کلیدی جزء هشتم قرآن کریم ---- ۹۱
۱- همیشه مسیر اکثریت، مسیر هدایت نیست. (سوره انعام آیه ۱۱۶) ---- ۹۱
آیه ۱۱۶ انعام ---- ۹۱
حدیث ---- ۹۱
۲- به پدر و مادر خود بی واسطه ((پرستار، خانه سالمندان و...)) احسان کنید. (سوره انعام آیه ۱۵۱) ---- ۹۲
آیه ۱۵۱ انعام ---- ۹۲
حدیث ---- ۹۲
۳- فرزندان خود را از ترس فقر سقط نکنید و نکشید که روزی آنها با خداست. (سوره انعام آیه ۱۵۱) ---- ۹۲
آیه ۱۵۱ انعام ---- ۹۲
حدیث ---- ۹۳
۴- به اموال یتیم نزدیک نشوید، مگر برای حفظ و افزایش آن. (سوره انعام آیه ۱۵۲) ---- ۹۳
آیه ۱۵۲ انعام ---- ۹۳
حدیث ---- ۹۳
۵- آراستگی ظاهری و باطنی تان را در هر نماز و مسجد رعایت کنید. (سوره اعراف آیه ۳۱) ---- ۹۴
آیه ۳۱ اعراف ---- ۹۴
حدیث ---- ۹۴
۶- خدا را با تواضع و در نهان صدا بزنید ولی ((با خواسته های بیجا و داد و فریاد)) زیاده روی نکنید. (سوره اعراف آیه ۵۵) ---- ۹۴
آیه ۵۵ اعراف ---- ۹۴
حدیث ---- ۹۴
۷- بعد از برقرای امنیت و آرامش در جامعه هرج و مرج راه نیندازید. (سوره اعراف آیه ۵۶) ---- ۹۶
آیه ۵۶ اعراف ---- ۹۶
حدیث ---- ۹۶

۸- کم فروشی نکنید و پیمانه و ترازویتان را درست و دقیق تنظیم کنید. (سوره اعراف آیه ۸۵) ---------- ۹۶
آیه ۸۵ اعراف ---------- ۹۶
حدیث ---------- ۹۷
۹- با کسانی که به اعتقاد شما باور ندارند، مسالمت آمیز زندگی کنید و صبور باشید تا خدا بینتان داوری کند. (سوره اعراف آیه ۸۷) ---------- ۹۷
آیه ۸۷ اعراف ---------- ۹۷
حدیث ---------- ۹۷
نکات کلیدی جزء نهم قرآن کریم ---------- ۹۸
۱- ایمان و رفتار صحیح مردم، درهای نعمت خدا را به رویشان باز می کند. (سوره اعراف آیه ۹۶) ---------- ۹۸
آیه ۹۶ اعراف ---------- ۹۸
حدیث ---------- ۹۸
۲- گاهی خدا با خشکسالی و کمبود محصولات، مردم غافل را بیدار می کند. (سوره اعراف آیه ۱۳۰) ---------- ۱۰۰
آیه ۱۳۰ اعراف ---------- ۱۰۰
حدیث ---------- ۱۰۰
۳- خداوند برای شما، همسرانی آفریده که در کنارشان به آرامش برسید. (سوره اعراف آیه ۱۸۹) ---------- ۱۰۰
آیه ۱۸۹ اعراف ---------- ۱۰۰
حدیث ---------- ۱۰۰
۴- آنهایی را که به جای خدا صدا می زنید، توانایی یاری کردن شما را ندارند. (سوره اعراف آیه ۱۹۷) ---------- ۱۰۰
آیه ۱۹۷ اعراف ---------- ۱۰۰
حدیث ---------- ۱۰۲
۵ - هنگام وسوسه شیطان به خدا پناه ببرید . (سوره اعراف آیه ۲۰۰) ---------- ۱۰۲
آیه ۲۰۰ اعراف ---------- ۱۰۲
حدیث ---------- ۱۰۲
۶ - در هنگام تلاوت قرآن، سکوت کنید و گوش دهید تا رحمت خدا بر شما سرازیر شود. (سوره اعراف آیه ۲۰۴) ---------- ۱۰۲
آیه ۲۰۴ اعراف ---------- ۱۰۲
حدیث ---------- ۱۰۳
۷- مومنین حقیقی کسانی اند که نماز می خوانند، انفاق می کنند و توکلشان بر خداست. (سوره انفال آیه ۳ و ۴) ---------- ۱۰۳
آیه ۳ و ۴ انفال ---------- ۱۰۳
حدیث ---------- ۱۰۳

۸- از نظر خدا، بدترین جنبندگان کسانی اند که تفکر نمی کنند و حرف حق را نمی شنوند. (سوره انفال آیه ۲۲) ---------- ۱۰۵
آیه ۲۲ انفال ---------- ۱۰۵
حدیث ---------- ۱۰۵
۹- اگر مراقب اعمالتان باشید؛ نیروی تشخیص حق از باطل برایتان فعال می شود. (سوره انفال آیه ۲۹) ---------- ۱۰۶
آیه ۲۹ انفال ---------- ۱۰۶
حدیث ---------- ۱۰۶
نکات کلیدی جزء دهم قرآن کریم ---------- ۱۰۶
۱- با هم نزاع و جر و بحث نکنید که باعث سستی شما می شود و نیرویتان را تضعیف می کند. (سوره انفال آیه ۴۶) ---------- ۱۰۶
آیه ۴۶ انفال ---------- ۱۰۶
حدیث ---------- ۱۰۷
۲- خداوند نعمت هیچ ملتی را به بلا تغییر نمی دهد، مگر آنکه خودشان با رفتارشان شرایط را تغییر دهند. (سوره انفال آیه ۵۳) ---------- ۱۰۷
آیه ۵۳ انفال ---------- ۱۰۷
حدیث ---------- ۱۰۷
۳- هر چه در توان دارید برای مهیا کردن تجهیزات نظامی به کار بگیرید تا دشمنان را به وحشت بیندازید. (سوره انفال آیه ۶۰) ---------- ۱۰۷
آیه ۶۰ انفال ---------- ۱۰۷
حدیث ---------- ۱۰۹
۴- متولیان مساجد باید افراد درستکار، اهل کمک به محرومین و شجاع باشند و فقط از خدا حساب ببرند. (سوره توبه آیه ۱۸) ---------- ۱۰۹
آیه ۱۸ توبه ---------- ۱۰۹
حدیث ---------- ۱۰۹
۵- از فقر ناشی از قطع رابطه با کفار و فشارهای اقتصادی نترسید، چون خدا از لطف خودش بی نیازتان می کند. (سوره توبه آیه ۲۸) ---------- ۱۱۰
آیه ۲۸ توبه ---------- ۱۱۰
حدیث ---------- ۱۱۰
۶- کافران همواره می خواهند دین و هدایت الهی را با تبلیغاتشان از بین ببرند، ولی خدا به شدت جلوگیری می کند. (سوره توبه ۳۲) ---------- ۱۱۰
آیه ۳۲ توبه ---------- ۱۱۰
حدیث ---------- ۱۱۰
۷- با کسالت، نماز نخوانید و با کراهت انفاق نکنید که پذیرفته نمی شود. (سوره توبه آیه ۵۴) ---------- ۱۱۲
آیه ۵۴ توبه ---------- ۱۱۲
حدیث ---------- ۱۱۲

۸- مردان و زنان با ایمان، دوستان همدیگرند و به کار خوب سفارش می کنند و از کار ناپسند باز می دارند. (سوره توبه آیه ۷۱) ---- ۱۱۳
آیه ۷۱ توبه ---- ۱۱۳
حدیث ---- ۱۱۳
۹- مات و مبهوت اموال و اولاد فراوان بی دین ها نشوید که خدا با همین ها در دنیا عذابشان خواهد کرد. (سوره توبه آیه ۸۵) ---- ۱۱۳
آیه ۸۵ توبه ---- ۱۱۳
حدیث ---- ۱۱۴
نکات کلیدی جزء یازدهم قرآن کریم ---- ۱۱۴
۱- با راستگویان و کسانی که ظاهر و باطنشان یکی است رفاقت و همراهی کنید. (سوره توبه آیه ۱۱۹) ---- ۱۱۴
آیه ۱۱۹ توبه ---- ۱۱۴
حدیث ---- ۱۱۴
۲- در انفاق، کمیت و مقدار مهم نیست، چه کم باشد چه زیاد، در نزد خدا اجر دارد. (سوره توبه آیه ۱۲۱) ---- ۱۱۴
آیه ۱۲۱ توبه ---- ۱۱۴
حدیث ---- ۱۱۶
۳- عده ای از مسلمانان باید دنبال جهاد علمی و فرهنگی باشند و معارف دین را یاد بگیرند. (سوره توبه آیه ۱۲۲) ---- ۱۱۶
آیه ۱۲۲ توبه ---- ۱۱۶
حدیث ---- ۱۱۶
۴- از حدس و گمان و خیال پیروی نکنید که خیالبافی اصلا به در شناخت حقیقت نمی خورد. (سوره یونس آیه ۳۶) ---- ۱۱۶
آیه ۳۶ یونس ---- ۱۱۶
حدیث ---- ۱۱۸
۵- هیچ فردی در مقابل اعمال دیگری مسئولیت ندارد و هر کس پاسخگوی اعمال خودش است. (سوره یونس آیه ۴۱) ---- ۱۱۸
آیه ۴۱ یونس ---- ۱۱۸
حدیث ---- ۱۱۸
۶- خدا به هیچ کس ظلم نمی کند و این مردم اند که به خودشان ستم می کنند. (سوره یونس آیه ۴۴) ---- ۱۱۹
آیه ۴۴ یونس ---- ۱۱۹
حدیث ---- ۱۱۹
۷- قرآن درمانی برای دردهای روحی تان و کتاب راهنما و ویژه رحمت خداست. (سوره یونس آیه ۵۷) ---- ۱۲۰
آیه ۵۷ یونس ---- ۱۲۰
حدیث ---- ۱۲۰

۸- خداوند در مورد مردم لطف و بخشش دارد، ولی بیشتر آنها سپاسگزار نیستند. (سوره یونس آیه ۶۰) ---------- ۱۲۰
آیه ۶۰ یونس ---------- ۱۲۰
حدیث ---------- ۱۲۰
۹- بر دوستان خدا ((در مواجهه با حوادث سخت)) نه ترسی غلبه می کند و نه غصه می خورند. (سوره یونس آیه۶۲) ---------- ۱۲۱
آیه ۶۲ یونس ---------- ۱۲۱
حدیث ---------- ۱۲۱
نکات کلیدی جزء دوازدهم قرآن کریم ---------- ۱۲۲
۱- کسی که فقط برای زندگی دنیا دوندگی کند، نتیجه اش را کامل می گیرد، ولی در آخرت دستش خالی است. (سوره هود آیه ۱۵ و ۱۶) ---------- ۱۲۲
آیه ۱۵ و ۱۶ هود ---------- ۱۲۲
حدیث ---------- ۱۲۲
۲- برائت از ستمگر" ریشه قرآنی دارد. (سوره هود آیه ۴۴) ---------- ۱۲۴
آیه ۴۴ هود ---------- ۱۲۴
حدیث ---------- ۱۲۴
۳- اگر مردم جامعه ای مسیر اشتباهشان را تغییر دهند، خدا برکاتش را نازل و قدرت و توانایی هایشان را زیاد می کند. (سوره هود آیه ۵۲) ---------- ۱۲۴
آیه ۵۲ هود ---------- ۱۲۴
حدیث ---------- ۱۲۴
۴- حجت خدا برای شما بهتر است. (سوره هود آیه ۸۶) ---------- ۱۲۵
آیه ۸۶ هود ---------- ۱۲۵
حدیث ---------- ۱۲۵
۵- اگر خدا بخواهد هر کار ناشدنی، شدنی می شود. (سوره هود آیه ۷۲ و ۷۳) ---------- ۱۲۶
آیه ۷۲ و ۷۳ هود ---------- ۱۲۶
حدیث ---------- ۱۲۶
۶- مردم و مسئولین باید در راه دین ثابت قدم باشند و ناگواری ها را تحمل کنند. (سوره هود آیه ۱۱۲) ---------- ۱۲۸
آیه ۱۱۲ هود ---------- ۱۲۸
حدیث ---------- ۱۲۸
۷- کارهای خوبی مثل نماز خاصیتی دارند که بدی ها را از بین می برند. (سوره هود آیه ۱۱۴) ---------- ۱۲۸
آیه ۱۱۴ هود ---------- ۱۲۸
حدیث ---------- ۱۲۸

۸- از کودکی رازداری را به فرزندانتان بیاموزید. (سوره یوسف آیه ۵) ---------- ۱۳۰
آیه ۵ یوسف ---------- ۱۳۰
حدیث ---------- ۱۳۰
۹- خداوند به درستکاران حکمت و دانش عطا می کند. (سوره یوسف آیه ۲۲) ---------- ۱۳۳
آیه ۲۲ یوسف ---------- ۱۳۳
حدیث ---------- ۱۳۳
نکات کلیدی جزء سیزدهم قرآن کریم ---------- ۱۳۳
۱- مراقب نفس خود باشید که شما را به بدی ها امر می کند. (سوره یوسف آیه ۵۳) ---------- ۱۳۳
آیه ۵۳ یوسف ---------- ۱۳۳
حدیث ---------- ۱۳۴
۲- برای پذیرش یک مسئولیت باید در آن تخصص و تعهد داشته باشید. (سوره یوسف آیه ۵۵) ---------- ۱۳۴
آیه ۵۵ یوسف ---------- ۱۳۴
حدیث ---------- ۱۳۴
۳- در هنگام گرفتاری و مشکلات ازولی خدا بخواهید دعایتان کند. (سوره یوسف آیه ۹۷ و ۹۸) ---------- ۱۳۶
آیه ۹۷ و ۹۸ یوسف ---------- ۱۳۶
حدیث ---------- ۱۳۶
۴- اگر به خدا ایمان دارید، چشم امیدتان به دیگران نباشد ((مثلا نگویید اول خدا بعد شما !)). (سوره یوسف آیه ۱۰۶) ---------- ۱۳۷
آیه ۱۰۶ یوسف ---------- ۱۳۷
حدیث ---------- ۱۳۸
۵- داستان گذشتگان را بخوانید و از شرح حال آنان عبرت بگیرید. (سوره یوسف آیه ۱۱۱) ---------- ۱۳۸
آیه ۱۱۱ یوسف ---------- ۱۳۸
حدیث ---------- ۱۳۸
۶- روابطی را که خدا دستور به برقراری داده ((مثل صله رحم)) حفظ کنید. (سوره رعد آیه ۲۱) ---------- ۱۳۸
آیه ۲۱ رعد ---------- ۱۳۸
حدیث ---------- ۱۴۰
۷- خدا را یاد کنید که دل هایتان فقط با یاد خدا آرام می گیرد. (سوره رعد آیه ۲۸) ---------- ۱۴۰
آیه ۲۸ رعد ---------- ۱۴۰
حدیث ---------- ۱۴۰

۸- شاکر خدا باشید که حتما نعمت ها و سرمایه های وجودی تان زیاد می شود. (سوره ابراهیم آیه ۷) ---------- ۱۴۰
آیه ۷ ابراهیم ---------- ۱۴۰
حدیث ---------- ۱۴۰
۹- اعمال افراد بی اعتقاد به خدا مثل خاکستری است که در روز طوفانی به باد فنا می رود. (سوره ابراهیم آیه ۱۸) ---------- ۱۴۰
آیه ۱۸ ابراهیم ---------- ۱۴۱
حدیث ---------- ۱۴۲
نکات کلیدی جزء چهاردهم قرآن کریم ---------- ۱۴۲
۱- اینگونه نباشید که به برخی آیات قرآن عمل کنید و به برخی عمل نکنید. (سوره حجر آیه ۹۱) ---------- ۱۴۲
آیه ۹۱ حجر ---------- ۱۴۲
حدیث ---------- ۱۴۲
۲- کسانی که مردم ساده لوح را گمراه می کنند، هم بار سنگین گناهان خود و هم گناهان آن ها را به دوش می کشند. (سوره نحل آیه ۲۵) ---------- ۱۴۲
آیه ۲۵ نحل ---------- ۱۴۲
حدیث ---------- ۱۴۲
۳- کسانی که برای رهایی از ظلم، صبر، توکل و در نهایت مهاجرت می کنند زندگی سالم و راحتی در دنیا و آخرت روزیشان می شود. (سوره نحل آیه ۴۱ و ۴۲) ---------- ۱۴۴
آیه ۴۱ و ۴۲ نحل ---------- ۱۴۴
حدیث ---------- ۱۴۴
۴- از دختردار شدن ناراحت نشوید که سیره جاهلیت است. (سوره نحل آیه ۵۹) ---------- ۱۴۴
آیه ۵۹ نحل ---------- ۱۴۴
حدیث ---------- ۱۴۴
۵- ثروتمندان باید به زیردستان خود و نیازمندان کمک کنند تا همه از نظر استقلال مالی با هم برابر شوند. (سوره نحل آیه ۷۱) ---------- ۱۴۶
آیه ۷۱ نحل ---------- ۱۴۶
حدیث ---------- ۱۴۶
۶- با قسم خوردن، همدیگر را فریب ندهید. مبادا با این دغل کاری، قدم استوار بنده ای بلغزد. (سوره نحل آیه ۹۴) ---------- ۱۴۶
آیه ۹۴ نحل ---------- ۱۴۶
حدیث ---------- ۱۴۶
۷- هنگام تلاوت قرآن، از شر شیطان به خدا پناه ببر. (سوره نحل آیه ۹۸) ---------- ۱۴۶
آیه ۹۸ نحل ---------- ۱۴۷
حدیث ---------- ۱۴۸

۸- جامعه ای که کفران نعمت کند دچار ناامنی، فقر و رکود اقتصادی می شود. (سوره نحل آیه ۱۱۲) ---------- ۱۴۸
آیه ۱۱۲ نحل ---------- ۱۴۸
حدیث ---------- ۱۴۸
۹- مردم را با دلیل قانع کننده و نصیحت دلسوزانه، به راه خدا دعوت کرده و با آنها بحث و مناظره کنید. (سوره نحل آیه ۱۲۵) ---------- ۱۴۹
آیه ۱۲۵ نحل ---------- ۱۴۹
حدیث ---------- ۱۴۹
نکات کلیدی جزء پانزدهم قرآن کریم ---------- ۱۴۹
۱- وجود مرفهین بی درد در جامعه، زمینه ساز قهر الهی است. (سوره اسراء آیه ۱۶) ---------- ۱۴۹
آیه ۱۶ اسراء ---------- ۱۴۹
حدیث ---------- ۱۵۰
۲- پدر و مادرت را با فروتنی زیر بال و پر محبت خود بگیر و دعا کن که خدایا هوای آنها را داشته باش. (سوره اسراء آیه ۲۴) ---------- ۱۵۰
آیه ۲۴ اسراء ---------- ۱۵۰
حدیث ---------- ۱۵۰
۳- در زندگی ریخت و پاش نکن و حق اقوام، فقرا و در راه ماندگان را ادا کن. (سوره اسراء آیه ۲۶) ---------- ۱۵۰
آیه ۲۶ اسراء ---------- ۱۵۰
حدیث ---------- ۱۵۰
۴- در کمک به نیازمندان نه خسیس باش و نه خیلی دست و دل باز که از زندگی خود وا بمانی. (سوره اسراء آیه ۲۹) ---------- ۱۵۲
آیه ۲۹ اسراء ---------- ۱۵۲
حدیث ---------- ۱۵۲
۵- دنبال آنچه نمی دانی راه نیفت. زیرا درباره گوش، چشم و قلب خود باید پاسخگو باشی. (سوره اسراء آیه ۳۶) ---------- ۱۵۳
آیه ۳۶ اسراء ---------- ۱۵۳
حدیث ---------- ۱۵۳
۶- خوش رفتار باشید تا شیطان با سوء استفاده از رفتارهای بیجا، بینتان دشمنی ایجاد نکند. (سوره اسراء آیه ۵۳) ---------- ۱۵۴
آیه ۵۳ اسراء ---------- ۱۵۴
حدیث ---------- ۱۵۴
۷- کسانی که در دنیا چشم بر حقایق بسته اند در آخرت هم خوبی ها را نمی بینند و به بهشت نمی روند. (سوره اسراء آیه ۷۲) ---------- ۱۵۴
آیه ۷۲ اسراء ---------- ۱۵۴
حدیث ---------- ۱۵۴

۸- همین که خدا بین شما شاهد باشد کافیست، چون او حال بندگانش را می داند و می بیند. (سوره اسراء آیه ۹۶) ---------- ۱۵۴
آیه ۹۶ اسراء ---------- ۱۵۴
حدیث ---------- ۱۵۵
۹- درباره هیچ کار نگو ((فردا حتما انجامش می دهم)) مگر آنکه ان شاءالله بگویی. (سوره کهف آیه ۲۳ و ۲۴) ---------- ۱۵۶
آیه ۲۳ و ۲۴ کهف ---------- ۱۵۶
حدیث ---------- ۱۵۶
نکات کلیدی جزء شانزدهم قرآن کریم ---------- ۱۵۶
۱- اگر خداوند چیزی را از مومن گرفت، بهتر از آن را به او می دهد. (سوره کهف آیه ۸۱) ---------- ۱۵۶
آیه ۸۱ کهف ---------- ۱۵۶
حدیث ---------- ۱۵۶
۲- در هیچ شرایطی از درخواست کردن از خدا، ناامید نشوید. (سوره مریم آیه ۴) ---------- ۱۵۸
آیه ۴ مریم ---------- ۱۵۸
حدیث ---------- ۱۵۸
۳- خدا مهر و محبت مسلمانانی که کارهای خوب می کنند، در دلها می اندازد. (سوره مریم آیه ۹۶) ---------- ۱۵۹
آیه ۹۶ مریم ---------- ۱۵۹
حدیث ---------- ۱۵۹
۴- قرآن برای به زحمت افتادن نیست بلکه برای پند گرفتن است. (سوره طه آیه ۲ و ۳) ---------- ۱۵۹
آیه ۲ و ۳ طه ---------- ۱۵۹
حدیث ---------- ۱۵۹
۵- با دشمن اول به نرمی سخن بگویید شاید پند گیرد و تکانی بخورد. (سوره طه آیه ۴۴) ---------- ۱۵۹
آیه ۴۴ طه ---------- ۱۵۹
حدیث ---------- ۱۶۰
۶- از خوراکی های پاک خدا بخورید ولی در آن زیاده روی نکنید که سزاوار غضب الهی می شوید. (سوره ---------- ۱۶۱
آیه ۸۱ طه ---------- ۱۶۱
حدیث ---------- ۱۶۱
۷- هر کس از یاد و نام خدا روگردان شود، در سختی و فشار زندگی می کند. (سوره طه آیه ۱۲۴) ---------- ۱۶۲
آیه ۱۲۴ طه ---------- ۱۶۲
حدیث ---------- ۱۶۲

۸- کسانی که در دنیا آیات خدا را به فراموشی می سپارند، در قیامت فراموش می شوند. (سوره طه آیه ۱۲۶) ---------- ۱۶۲
آیه ۱۲۶ طه ---------- ۱۶۲
حدیث ---------- ۱۶۲
۹- خانواده ات را به نماز خواندن سفارش کن و خودت هم به آن مداومت داشته باش. (سوره طه آیه ۱۳۲) ---------- ۱۶۳
آیه ۱۳۲ طه ---------- ۱۶۳
حدیث ---------- ۱۶۳
نکات کلیدی جزء هفدهم قرآن کریم ---------- ۱۶۳
۱- اگر ظلم کردن به همدیگر در جامعه ای رواج پیدا کند، خدا مردمش را مجازات می کند و شهرهایشان را درهم می کوبد. (سوره انبیاء آیه ۱۱) ---------- ۱۶۳
آیه ۱۱ انبیاء ---------- ۱۶۳
حدیث ---------- ۱۶۴
۲- ذکر یونسیه ((لا اِلهَ اِلّا اَنتَ سُبحانَکَ اِنّی کُنتُ مِنَ الظّالِمین)) نسخه ای برای نجات مومنین از مشکلات است. (سوره انبیاء آیه ۸۷ و ۸۸) ---------- ۱۶۵
آیه ۸۷ و ۸۸ انبیاء ---------- ۱۶۵
حدیث ---------- ۱۶۵
۳- برای بچه دار شدن دعا کنید که اگر خدا بخواهد حتی به زنان نازا هم فرزند عطا می کند. (سوره انبیاء آیه ۸۹) ---------- ۱۶۶
آیه ۸۹ انبیاء ---------- ۱۶۶
حدیث ---------- ۱۶۶
۴- سرعت در انجام کارهای خیر و درخواست از خدا با امید و تواضع در استجابت دعا موثر است. (سوره انبیاء آیه ۹۰) ---------- ۱۶۷
آیه ۹۰ انبیاء ---------- ۱۶۷
حدیث ---------- ۱۶۷
۵- ای مردم مراقب رفتارتان باشید که زلزله دنیا و شروع قیامت حادثه ای هولناک است. (سوره حج آیه ۱) ---------- ۱۶۷
آیه ۱ حج ---------- ۱۶۷
حدیث ---------- ۱۶۷
۶- خدا را برای منفعت طلبی و رسیدن به امکانات مادی نپرستید تا اگر دچار بلا شدید به دین پشت نکنید. (سوره حج آیه ۱۱) ---------- ۱۶۷
آیه ۱۱ حج ---------- ۱۶۷
حدیث ---------- ۱۶۹
۷- در حوادث ناگوار صبور باشید، نماز بخوانید، در راه خدا انفاق کنید و دست دیگران را بگیرید. (سوره حج آیه ۳۵) ---------- ۱۶۹
آیه ۳۵ حج ---------- ۱۶۹
حدیث ---------- ۱۶۹

۸- قربانی کنید و از گوشت آن به فقیران آبرومند و نیازمند هم بدهید. (سوره حج آیه ۳۶) ---------- ۱۷۰
آیه ۳۶ حج ---------- ۱۷۰
حدیث ---------- ۱۷۰
۹- کسانی که جنگ به آنها تحمیل شده اجازه جهاد دارند؛ چون به آنان تجاوز شده و خداوند کمکشان می کند. (سوره حج آیه ۳۹) ---------- ۱۷۰
آیه ۳۹ حج ---------- ۱۷۰
حدیث ---------- ۱۷۰
نکات کلیدی جزء هجدهم قرآن کریم ---------- ۱۷۲
۱- با حضور قلب نماز بخوانید، از کار و سخن بیهوده فرار کرده، به فقرا کمک مالی دهید و پاکدامن باشید. (سوره مومنون آیه ۱ تا ۵) ---------- ۱۷۲
آیه ۱ تا ۵ مؤمنون ---------- ۱۷۲
حدیث ---------- ۱۷۲
۲- بدی ها را با نیکی پاسخ دهید، و به دنبال انتقام و مقابله به مثل نباشید که از وسوسه های شیطان است. (سوره مومنون آیه ۹۶) ---------- ۱۷۳
آیه ۹۶ مؤمنون ---------- ۱۷۳
حدیث ---------- ۱۷۳
۳- کارهای زشت و زننده را در بین مسلمانان رواج ندهید و با زبان و قلم آبروی مردم را نریزید. (سوره نور آیه ۱۹) ---------- ۱۷۳
آیه ۱۹ نور ---------- ۱۷۳
حدیث ---------- ۱۷۴
۴- به زنان پاکدامن تهمت ناموسی نزنید که شامل عذاب خاص آبرو ریختن، در دنیا و آخرت می شوید. (سوره نور آیه ۲۳) ---------- ۱۷۴
آیه ۲۳ نور ---------- ۱۷۴
حدیث ---------- ۱۷۴
۵- اگر صاحبخانه آماده پذیرایی نبود، عذرش را بپذیرید و خود را به صاحبخانه تحمیل نکنید و بدون ناراحتی بازگردید. (سوره نور آیه ۲۸) ---------- ۱۷۴
آیه ۲۸ نور ---------- ۱۷۴
حدیث ---------- ۱۷۴
۶- آقایان و خانم ها! نگاه ناپاک به نامحرم نداشته و پاکدامن باشید چرا که بذر شهوت را در دل می نشاند. (سوره نور آیه ۳۰ و ۳۱) ---------- ۱۷۶
آیه ۳۰ نور ---------- ۱۷۶
حدیث ---------- ۱۷۶
۷- خانم ها! با زیور و آرایش خود، در جامعه جلوه گری نکنید و با روسری، گردنتان را هم بپوشانید. (سوره نور آیه ۳۱) ---------- ۱۷۶
آیه ۳۱ نور ---------- ۱۷۶
حدیث ---------- ۱۷۷

۸- برای دختران و پسران مجرد، مقدمات ازدواج فراهم کنید که بهترین واسطه گری ها، واسطه گری در امر ازدواج است. (سوره نور آیه ۳۲) ---------- ۱۷۸
آیه ۳۲ نور ---------- ۱۷۸
حدیث ---------- ۱۷۸
۹- مراقب باشید که هیچ تجارت و داد و ستدی شما را سرگرم دنیا نکند و از نماز و یاد خدا غافل نشوید. (سوره نور آیه ۳۷) ---------- ۱۷۸
آیه ۳۷ نور ---------- ۱۷۸
حدیث ---------- ۱۷۸
نکات کلیدی جزء نوزدهم قرآن کریم ---------- ۱۸۰
۱- در دنیا دوست خوب برگزینید، تا در قیامت از انتخابش پشیمان نشوید. چرا که رفیق بد تو را به گمراهی می کشاند. (سوره فرقان آیه ۲۸) ---------- ۱۸۰
آیه ۲۸ فرقان ---------- ۱۸۰
حدیث ---------- ۱۸۰
۲- در زندگی اجتماعی متواضعانه رفتار کنید و هنگام برخورد با افراد غیرمودب، با مدارا و ملایمت پاسخ دهید. (سوره فرقان آیه ۶۳) ---------- ۱۸۰
آیه ۶۳ فرقان ---------- ۱۸۰
حدیث ---------- ۱۸۰
۳- کسی که توبه کند و کار خوب انجام دهد، خدا هم بدی هایش را به خوبی ها تبدیل می کند. (سوره فرقان آیه ۷۰) ---------- ۱۸۲
آیه ۷۰ فرقان ---------- ۱۸۲
حدیث ---------- ۱۸۲
۴- از خدا همسران و فرزندانی طلب کنید که چشم و چراغ شما و مایه عزت تان باشد. (سوره فرقان آیه ۷۴) ---------- ۱۸۳
آیه ۷۴ فرقان ---------- ۱۸۳
حدیث ---------- ۱۸۳
۵- در قیامت دل بی گناه و پاک به کار می آید و هیچ کاری از مال و فرزند بر نمی آید. (سوره شعراء آیه ۸۸_۸۹) ---------- ۱۸۳
آیه ۸۸ و ۸۹ شعراء ---------- ۱۸۳
حدیث ---------- ۱۸۳
۶- از مخالفت با خدا بپرهیزید و از سبک زندگی اشرافِ اسرافکار تقلید نکنید. (سوره شعراء آیه ۱۵۰_۱۵۱) ---------- ۱۸۵
آیه ۱۵۰ و ۱۵۱ شعراء ---------- ۱۸۵
حدیث ---------- ۱۸۵
۷- از حق مردم چیزی کم نگذارید که حق الناس است و با سودجویی، نظم اقتصادی جامعه را به هم نریزید. (سوره شعراء آیه ۱۸۳) ---------- ۱۸۵
آیه ۱۸۳ شعراء ---------- ۱۸۵
حدیث ---------- ۱۸۵

۸- آیا می دانید که شیطان بر افراد دروغگو و گناهکار وارد شده و آنها را به بیشتر گناه کردن، تشویق می کند. (سوره شعراء آیه ۲۲۱_۲۲۲_۲۲۳) ---------- ۱۸۷
آیه ۲۲۱_۲۲۲_۲۲۳ شعراء ---------- ۱۸۷
حدیث ---------- ۱۸۷
۹- هر کس شاکر نعمت های خدا باشد، سود می کند و هر کس ناشکری کند دودش به چشم خودش می رود که خداوند بی نیاز است. (سوره نمل آیه ۴۰) ---------- ۱۸۷
آیه ۴۰ نمل ---------- ۱۸۷
حدیث ---------- ۱۸۹
نکات کلیدی جزء بیستم قرآن کریم ---------- ۱۸۹
۱- خدا را صدا بزنید که خواسته ی هر درمانده ای را برآورده کرده و گرفتاری و ناخوشی را برطرف می سازد. (سوره نمل آیه ۶۲) ---------- ۱۸۹
آیه ۶۲ نمل ---------- ۱۸۹
حدیث ---------- ۱۸۹
۲- در فرهنگ قرآنی، خواستگاری پدر دختر از داماد، اشکالی ندارد. (سوره قصص آیه ۲۷) ---------- ۱۹۰
آیه ۲۷ قصص ---------- ۱۹۰
حدیث ---------- ۱۹۰
۳- خداوند به کسانی که در برابر بدرفتاری، بردباری کرده و برای خدا انفاق می کنند؛ دو بار پاداش می دهد. (سوره قصص آیه ۵۴) ---------- ۱۹۱
آیه ۵۴ قصص ---------- ۱۹۱
حدیث ---------- ۱۹۱
۴- تا زمانی که ظلم و ستم نکنید خدا شهرهایتان را برای عذاب ویران نمی کند. (سوره قصص آیه ۵۹) ---------- ۱۹۲
آیه ۵۹ قصص ---------- ۱۹۲
حدیث ---------- ۱۹۲
۵- با نعمت هایی که خدا به شما داده، آخرت را بسازید و از دنیا برای گذران زندگی استفاده کنید. (سوره قصص آیه ۷۷) ---------- ۱۹۳
آیه ۷۷ قصص ---------- ۱۹۳
حدیث ---------- ۱۹۳
۶- گمان نکنید که چون گفتین اسلام آوردید، به حال خود رها شده و امتحان پس نمی دهید. (سوره عنکبوت آیه ۲) ---------- ۱۹۳
آیه ۲ عنکبوت ---------- ۱۹۳
حدیث ---------- ۱۹۴
۷- احسان به والدین، مطلق و همیشگی است. اما اطاعت از آنها تا جایی است که نافرمانی خدا را نخواهند. (سوره عنکبوت آیه ۸) ---------- ۱۹۴
آیه ۸ عنکبوت ---------- ۱۹۴
حدیث ---------- ۱۹۴

۸- حال کسانی که غیر از خدا را به دوستی گرفته اند، مانند خانه ی عنکبوت سست و بی اساس است. (سوره عنکبوت آیه ۴۱) ---------- ۱۹۵
آیه ۴۱ عنکبوت ---------- ۱۹۵
حدیث ---------- ۱۹۵
۹- خواندن نماز با آدابش، غفلت زدایی کرده و یقینا شما را از کارهای زشت و ناپسند باز می دارد. (سوره عنکبوت آیه ۴۵) ---------- ۱۹۵
آیه ۴۵ عنکبوت ---------- ۱۹۵
حدیث ---------- ۱۹۶
نکات کلیدی جزء بیست و یکم قرآن کریم ---------- ۱۹۶
۱- بدانید که زندگی دنیا چیزی جز سرگرمی و بازیچه نیست و زندگی حقیقی در سرای آخرت است. (سوره عنکبوت آیه ۶۴) ---------- ۱۹۶
آیه ۶۴ عنکبوت ---------- ۱۹۶
حدیث ---------- ۱۹۶
۲- دین را کامل اجرا کرده و با آن گزینشی برخورد نکنید و گروه گروه نشوید. (سوره روم آیه ۳۲) ---------- ۱۹۶
آیه ۳۲ روم ---------- ۱۹۶
حدیث ---------- ۱۹۷
۳- اینگونه نباشید که در رفاه و راحتی سرخوش و شادید و وقتی بواسطه گناهانتان دچار سختی و بلا می شوید، نامید شوید. (سوره روم آیه ۳۶) ---------- ۱۹۷
آیه ۳۶ روم ---------- ۱۹۷
حدیث ---------- ۱۹۷
۴- رشد حاصل از ربا، کاذب و ظاهری است ولی در زکات و انفاق، بصورت واقعی ازدیاد و رشد انجام می شود. (سوره روم آیه ۳۹) ---------- ۱۹۷
آیه ۳۹ روم ---------- ۱۹۷
حدیث ---------- ۱۹۸
۵- بر اثر گناهانی که مرتکب می شوید، انواع بدبختی و بلا در جای جای دنیا رخ می دهد تا شاید به خود بیایید. (سوره روم آیه ۴۱) ---------- ۱۹۸
آیه ۴۱ روم ---------- ۱۹۸
حدیث ---------- ۱۹۸
۶- بدانید برخی به دنبال تهیه محصولات مخرب اند تا مردم را از راه خدا به در کرده و احکام الهی را مسخره کنند. (سوره لقمان آیه ۶) ---------- ۱۹۹
آیه ۶ لقمان ---------- ۱۹۹
حدیث ---------- ۲۰۰
۷- ارزیابی خدا دقیق است و هیچ عملی از شما گم نمی شود حتی اگر به اندازه دانه ارزن باشد، یا پنهان شده باشد. (سوره لقمان آیه ۱۶) ---------- ۲۰۰
آیه ۱۶ لقمان ---------- ۲۰۰
حدیث ---------- ۲۰۱

۸- نماز را بپا دارید، امر به معروف و نهی از منکر کنید و در برابر سختی ها، صبور باشید که از اراده قوی است. (سوره لقمان آیه ۱۷) ---------- ۲۰۱
آیه ۱۷ لقمان ---------- ۲۰۱
حدیث ---------- ۲۰۱
۹- با بی اعتنایی از مردم رو برنگردان و با سرمستی و قلدری روی زمین راه نرو که خدا علاقه ای به خودپسند ندارد. (سوره لقمان آیه ۱۸) ---------- ۲۰۱
آیه ۱۸ لقمان ---------- ۲۰۱
حدیث ---------- ۲۰۱
نکات کلیدی جزء بیست و دوم قرآن کریم ---------- ۲۰۳
۱- ای زنان! با ناز و عشوه سخن نگویید که بیماردلان در شما طمع می کنند. (سوره احزاب آیه ۳۲) ---------- ۲۰۳
آیه ۳۲ احزاب ---------- ۲۰۳
حدیث ---------- ۲۰۳
۲- به مردان و زنانی که عمل زشتی مرتکب نشده اند تهمت نزنید که گناهی آشکار به دوش می کشید. (سوره احزاب آیه ۵۸) ---------- ۲۰۴
آیه ۵۸ احزاب ---------- ۲۰۴
حدیث ---------- ۲۰۴
۳- خانم ها خود را با حجاب کامل بپوشانند تا مورد آزار دیگران قرار نگیرند. (سوره احزاب آیه ۵۹) ---------- ۲۰۴
آیه ۵۹ احزاب ---------- ۲۰۴
حدیث ---------- ۲۰۴
۴- همیشه مرفهان بی درد و خوشگذرانان جامعه از پذیرش حقیقت و دین، دوری می کنند چرا که رفاه طلبی باعث بی تفاوتی انسان می شود. (سوره سبا آیه ۳۴) ---------- ۲۰۴
آیه ۳۴ سبا ---------- ۲۰۴
حدیث ---------- ۲۰۵
۵- صرفا زیادی مال و فرزند، نشانه نزدیکی به خدا نیست بلکه کسانی که با اموال و اولاد خود کار خوب کنند دو برابر پاداش می گیرند. (سوره سبا آیه ۳۵ و ۳۷) ---------- ۲۰۶
آیه ۳۵ و ۳۶ و ۳۷ سبا ---------- ۲۰۶
حدیث ---------- ۲۰۶
۶- مردم! وعده خدا حق است مبادا شیطان با وعده آمرزش الهی گولتان بزند. شیطان دشمن شماست، شما هم او را دشمن خود بدانید. (سوره فاطر آیه ۵ و ۶) ---------- ۲۰۷
آیه ۵ و ۶ فاطر ---------- ۲۰۷
حدیث ---------- ۲۰۸
۷- عزت و آبرو فقط دست خداست و با اعمال نیک بدست می آید. کسی نمی تواند با حیله گری و گناه آبرو بدست آورد. (سوره فاطر آیه ۱۰) ---------- ۲۰۸
آیه ۱۰ فاطر ---------- ۲۰۸
حدیث ---------- ۲۰۸

۸- کسی که برای حمل بار سنگین گناهش، کمک طلب می کند، هیچ کس، حتی بستگانش هم به او کمک نمی دهند. (سوره فاطر آیه ۱۸) ---------- ۲۰۹
آیه ۱۸ فاطر ---------- ۲۰۹
حدیث ---------- ۲۰۹
۹- با صدقه دادن و انفاق کردن بصورت پنهانی و آشکار، با خدا تجارتی سودآور کنید که حتی یک درصد هم زیان ندارد. (سوره فاطر آیه ۲۹) ---------- ۲۱۰
آیه ۲۹ فاطر ---------- ۲۱۰
حدیث ---------- ۲۱۰
نکات کلیدی جزء بیست و سوم قرآن کریم ---------- ۲۱۱
۱- در قیامت به کسی ذره ای ستم نمی شود و فقط با همان کارهایی مجازات می شوید که در دنیا دائم مشغولش بودید. (سوره یس آیه ۵۴) ---------- ۲۱۱
آیه ۵۴ یس ---------- ۲۱۱
حدیث ---------- ۲۱۱
۲- وقتی در زندگی به شما تلنگری زده می شود و یا این که نصیحتی می شوید، عبرت بگیرید. (سوره صافات آیه ۱۳) ---------- ۲۱۱
آیه ۱۳ صافات ---------- ۲۱۱
حدیث ---------- ۲۱۱
۳- با کسانی که گمراه هستند؛ رفاقت و رفت و آمد نداشته باشید که باعث اغفال و گمراهی شما می شوند. (سوره صافات آیه ۳۲) ---------- ۲۱۱
آیه ۳۲ صافات ---------- ۲۱۱
حدیث ---------- ۲۱۲
۴- همیشه تسبیح خدا را بگویید که عامل نجات انسان در امور زندگی است. (سوره صافات آیه ۱۴۳) ---------- ۲۱۲
آیه ۱۴۳ و ۱۴۴ صافات ---------- ۲۱۲
حدیث ---------- ۲۱۲
۵- در هنگام داوری بین دو نفر از حق و عدالت دور نشوید و راه حل مناسبی به آنان ارائه دهید. (سوره ص آیه ۲۲) ---------- ۲۱۳
آیه ۲۲ ص ---------- ۲۱۳
حدیث ---------- ۲۱۳
۶- در شراکت به حق خود قانع باشید و به شریکان خود ظلم نکنید. (سوره ص آیه ۲۴) ---------- ۲۱۳
آیه ۲۴ ص ---------- ۲۱۳
حدیث ---------- ۲۱۴
۷- علت گمراهی و انحراف مردم از راه راست، پیروی از هوای نفس، فراموشی روز قیامت و حساب و کتاب است. (سوره ص آیه ۲۶) ---------- ۲۱۴
آیه ۲۶ ص ---------- ۲۱۴
حدیث ---------- ۲۱۵

۸- عبرت بگیرید که تکبر شیطان عبادات چندین ساله اش را از بین برد و از دین خارج کرده و مشمول لعن خداوند شد. (سوره ص آیه ۷۴، ۷۵، ۷۸) ---------- ۲۱۵
آیه ۷۴، ۷۵، ۷۸ ص ---------- ۲۱۵
حدیث ---------- ۲۱۵
۹- مراقب باشید که شیطان به عزت خدا سوگند خورده انسان را گمراه می کند مگر کسانی که در بندگی خالص هستند. (سوره ص آیه ۸۲، ۸۳) ---------- ۲۱۶
آیه ۸۲، ۸۳ ص ---------- ۲۱۶
حدیث ---------- ۲۱۶
نکات کلیدی جزء بیست و چهارم قرآن کریم ---------- ۲۱۷
۱- خدا به پاس درستکاری بندگان، بدترین کارشان را نیست و نابود کرده و پاداششان را بر اساس بهترین کارشان می دهد. (سوره زمر آیه ۳۵) ---------- ۲۱۷
آیه ۳۵ زمر ---------- ۲۱۷
حدیث ---------- ۲۱۷
۲- ای کسانی که با آلودگی به گناهان، به خودتان جفا کرده اید، از لطف خدا ناامید نشده و توبه کنید گه خدا می آمرزد. (سوره زمر آیه ۵۳) ---------- ۲۱۷
آیه ۵۳ زمر ---------- ۲۱۷
حدیث ---------- ۲۱۸
۳- با حرف های بیهوده، جار و جنجال راه نیاندازید، تا با آن حقیقت را پایمال کنید. (سوره غافر آیه ۵) ---------- ۲۱۸
آیه ۵ غافر ---------- ۲۱۸
حدیث ---------- ۲۱۸
۴- دو شرط برای ورود به بهشت؛ ایمان و عمل صالح است. (سوره غافر آیه ۴۰) ---------- ۲۱۸
آیه ۴۰ غافر ---------- ۲۱۸
حدیث ---------- ۲۲۰
۵- کسانی که در دنیا از ناحقی ها لذت برده و شادی می کنند؛ در قیامت عذاب می شوند. (سوره غافر آیه ۷۵) ---------- ۲۲۱
آیه ۷۵ غافر ---------- ۲۲۱
حدیث ---------- ۲۲۱
۶- برخی وقتی عذاب خدا را می بینند، ایمان می آورند ولی این ایمان دیگر به دردشان نمی خورد و سرمایه عمرشان را باخته اند. (سوره غافر آیه ۸۴، ۸۵) ---------- ۲۲۱
آیه ۸۴، ۸۵ غافر ---------- ۲۲۱
حدیث ---------- ۲۲۳
۷- آگاه باشید که در قیامت گوش، چشم و پوست بدنتان علیه شما شهادت می دهند. (سوره فصلت آیه ۲۰) ---------- ۲۲۵
آیه ۲۰ فصلت ---------- ۲۲۵
حدیث ---------- ۲۲۵

۸- در مقابل بدی، با بهترین روش خوبی کن که دشمن را به دوست صمیمی تبدیل می کند. (سوره فصلت آیه ۳۴) ---------- ۲۲۵
آیه ۳۴ فصلت ---------- ۲۲۵
حدیث ---------- ۲۲۵
۹- قرآن برای مومنین، مایه راهنمایی و درمان و برای بی دین ها که گوششان سنگین است، نامفهوم. گویا از جایی دور صدایشان می زنند. (سوره فصلت آیه ۴۴) ---------- ۲۲۶
آیه ۴۴ فصلت ---------- ۲۲۶
حدیث ---------- ۲۲۶
نکات کلیدی جزء بیست و پنجم قرآن کریم ---------- ۲۲۷
۱- نسبت به نعمتی که به تو می رسد بی تفاوت نبوده و شکرگزار باش و در مشکلات و گرفتاری ها بی تابی نکن. (سوره فصلت آیه ۵۱) ---------- ۲۲۷
آیه ۵۱ فصلت ---------- ۲۲۷
حدیث ---------- ۲۲۷
۲- هر کس به اندازه مصلحتش روزی می گیرد و اگر روزی شما گسترده شود، در زمین عصیان و طغیان می کنید. (سوره شوری آیه ۲۷) ---------- ۲۲۷
آیه ۲۷ شوری ---------- ۲۲۷
حدیث ---------- ۲۲۷
۳- مشکلات شما، تنها عکس العمل بخشی از خلاف ها و کارهای بد خودتان است. البته خدا خیلی از گناهتان را می بخشد. (سوره شوری آیه ۳۰) ---------- ۲۲۹
آیه ۳۰ شوری ---------- ۲۲۹
حدیث ---------- ۲۲۹
۴- با گناهان فاحش و کارهای زشت کاملا فاصله گذاری داشته و وقتی عصبانی می شوید، گذشت کنید. (سوره شوری آیه ۳۷) ---------- ۲۳۰
آیه ۳۷ شوری ---------- ۲۳۰
حدیث ---------- ۲۳۰
۵- ستمدیده موظف به دفاع از خود و مقاومت در برابر ظالم است و دیگران نیز موظف به یاری کردن مظلوم هستند. (سوره شوری آیه ۳۹) ---------- ۲۳۱
آیه ۳۹ شوری ---------- ۲۳۱
حدیث ---------- ۲۳۱
۶- جواب بدی عین همان بدی است نه بیشتر. ولی بهتر است که از حق خود بگذرید و صلح و سازش کنید. (سوره شوری آیه ۴۰) ---------- ۲۳۱
آیه ۴۰ شوری ---------- ۲۳۱
حدیث ---------- ۲۳۱
۷- به مردم ظلم نکنید و به ناحق در جامعه زور نگویید که عذابی دردناک در انتظار شماست. (سوره شوری آیه ۴۲) ---------- ۲۳۳
آیه ۴۲ شوری ---------- ۲۳۳
حدیث ---------- ۲۳۳

۸- ای مردم اینگونه نباشید که وقتی در نتیجه گناهانتان، سختی و بلایی دامن گیرتان می شود، کفر بگویید. (سوره شوری آیه ۴۸) ---------- ۲۳۳
آیه ۴۸ شوری ---------- ۲۳۳
حدیث ---------- ۲۳۴
۹- در قیامت کسی به داد کسی نمی رسد و نمی توانند هیچ کمکی به گناهکاران کنند مگر کسی که خدا به او رحم کند. (سوره دخان آیه ۴۱ و ۴۲) ---------- ۲۳۴
آیه ۴۱ و ۴۲ دخان ---------- ۲۳۴
حدیث ---------- ۲۳۴
نکات کلیدی جزء بیست و ششم قرآن کریم ---------- ۲۳۵
۱- تا می توانید به والدین خود نیکی کرده، به ویژه به مادر خود بی واسطه احسان و محبت کنید. (سوره احقاف آیه ۱۵) ---------- ۲۳۵
آیه ۱۵ احقاف ---------- ۲۳۵
حدیث ---------- ۲۳۵
۲- کسانی که در دنیا غرق لذت های مادی شده و متکبرانه مشغول نافرمانی خدا هستند در قیامت خوار و ذلیل می شوند. (سوره احقاف ۲۰) ---------- ۲۳۶
آیه ۲۰ احقاف ---------- ۲۳۶
حدیث ---------- ۲۳۷
۳- آنهایی که به شهادت رسیدند، کارهایشان ضایع نشده، به سمت خوشبختی رفته و از سختی های برزخ و قیامت رهانیده شده و به بهشت وارد می شوند. (سوره محمد آیه ۴، ۵، ۶) ۲۳۷
آیه ۴، ۵، ۶ محمد ---------- ۲۳۷
حدیث ---------- ۲۳۸
۴- در برابر دشمنان خشونت، قاطعیت و صلابت داشته، ولی با یکدیگر، مهربان باشید. (سوره فتح آیه ۲۹) ---------- ۲۳۸
آیه ۲۹ فتح ---------- ۲۳۸
حدیث ---------- ۲۳۹
۵- اگر آدم فاسق برایتان خبری آورد، درباره صحتش تحقیق کنید تا مبادا به عده ای آسیب برسانید و پشیمان شوید. (سوره حجرات آیه ۶) ---------- ۲۳۹
آیه ۶ حجرات ---------- ۲۳۹
حدیث ---------- ۲۳۹
۶- اگر ایمان برایتان جذاب و دوست داشتنی و برعکس، بی ایمانی و گناه برایتان چندش آور است بدانید که در مسیر رشد هستید. (سوره حجرات آیه ۷) ---------- ۲۴۰
آیه ۷ حجرات ---------- ۲۴۰
حدیث ---------- ۲۴۰
۷- اگر بین دو گروه اختلاف و دعوا بود، بین آنها آشتی و صلح برقرار کرده و عدالت را رعایت کنید. (سوره حجرات آیه ۹) ---------- ۲۴۰
آیه ۹ حجرات ---------- ۲۴۰
حدیث ---------- ۲۴۱

۸- ای مردان و زنان! یکدیگر را مسخره نکنید. چه بسا آنها بهتر از شما باشند. (سوره حجرات آیه ۱۱) ---- ۲۴۱
آیه ۱۱ حجرات ---- ۲۴۱
حدیث ---- ۲۴۲
۹- عیوب همدیگر را به رخ نکشید و با لقب یکدیگر را صدا نزنید، و پشت سر هم غیبت نکنید. (سوره حجرات آیه ۱۲) ---- ۲۴۲
آیه ۱۲ حجرات ---- ۲۴۲
حدیث ---- ۲۴۲
نکات کلیدی جزء بیست و هفتم قرآن کریم ---- ۲۴۳
۱- فرزندانتان را با ایمان تربیت کنید تا در بهشت به شما ملحق شوند. (سوره طور آیه ۲۱) ---- ۲۴۳
آیه ۲۱ طور ---- ۲۴۳
حدیث ---- ۲۴۳
۲- دلسوز و خیرخواه خانواده و خویشان خود باشید که یکی از دلایل رفتن به بهشت است. (سوره طور آیه ۲۵-۲۶) ---- ۲۴۳
آیه ۲۵-۲۶ طور ---- ۲۴۳
حدیث ---- ۲۴۳
۳- از کسانی که خدا را فراموش کرده و برایشان فقط زندگی دنیا مهم است؛ دوری کنید. (سوره نجم آیه ۲۹) ---- ۲۴۵
آیه ۲۹ نجم ---- ۲۴۵
حدیث ---- ۲۴۵
۴- در زندگی تلاش کنید که هر آنچه می بینید حاصل تلاشتان است و خدا جزای کامل تلاش هایتان را می دهد. (سوره نجم آیه ۳۹ - ۴۰ -۴۱) ---- ۲۴۷
آیه ۳۹ - ۴۰-۴۱ نجم ---- ۲۴۷
حدیث ---- ۲۴۷
۵- بدانید که هر کار خوب و بد، و بزرگ و کوچکی که انجام داده اید در نامه عملتان ثبت می شود. (سوره قمر آیه ۵۲-۵۳) ---- ۲۴۷
آیه ۵۲-۵۳ قمر ---- ۲۴۷
حدیث ---- ۲۴۸
۶- ای فروشندگان! اجناس را دقیق وزن کنید و برای سود بیشتر با دستکاری ترازو، کم فروشی نکنید. (سوره الرحمن آیه ۹) ---- ۲۴۸
آیه ۹ الرحمن ---- ۲۴۸
حدیث ---- ۲۴۸
۷- در راه خدا قرض الحسنه دهید که گویا به خدا قرض داده اید و خدا نیز چند برابرش را به شما پس می دهد. (سوره حدید آیه ۱۱) ---- ۲۴۹
آیه ۱۱ حدید ---- ۲۴۹
حدیث ---- ۲۴۹

۸- به سبب چیزی که از دستت رفته غمگین نشو و بر آنچه به تو داده شده، شادمانی نکن. (سوره حدید آیه ۲۳) ---------- ۲۴۹
آیه ۲۳ حدید ---------- ۲۴۹
حدیث ---------- ۲۴۹
۹- نه بخل بورزید و نه دیگران را هنگام انفاق کردن، به بخل ورزیدن تشویق کنید. (سوره حدید آیه ۲۴) ---------- ۲۵۱
آیه ۲۴ حدید ---------- ۲۵۱
حدیث ---------- ۲۵۱
نکات کلیدی جزء بیست و هشتم قرآن کریم ---------- ۲۵۱
۱- خدا را فراموش نکرده و از یاد نبرید که خدا نیز شما را فراموش می کند و در این صورت از منحرفان می باشید. (سوره حشر آیه ۱۹) ---------- ۲۵۱
آیه ۱۹ حشر ---------- ۲۵۱
حدیث ---------- ۲۵۲
۲- در قیامت این که اقوام و فرزندانتان چه کسانی هستند اهمیتی نداره و به دردتان نمی خورد و فقط اعمالتان برای خدا مهم است. (سوره ممتحنه آیه ۳) ---------- ۲۵۲
آیه ۳ ممتحنه ---------- ۲۵۲
حدیث ---------- ۲۵۲
۳- دشمنان می خواهند با انواع شبهه، دین خدا را تیره و تاریک کنند. ولی خدا دینش را نورانی و تابنده می کند. (سوره صف آیه ۸) ---------- ۲۵۳
آیه ۸ صف ---------- ۲۵۳
حدیث ---------- ۲۵۳
۴- آنهایی که بار سنگین کتاب را بر دوش می کشند ولی به آن عمل نمی کنند مانند چارپایی هستند که کتابها را حمل می کنند. (سوره جمعه آیه ۸) ---------- ۲۵۳
آیه ۵ جمعه ---------- ۲۵۳
حدیث ---------- ۲۵۴
۵- ای مردم هنگام نماز جمعه خرید و فروش را تعطیل کرده و به سمت برگزاری نماز بروید که برایتان برکت دارد. (سوره جمعه آیه ۹) ---------- ۲۵۴
آیه ۹ جمعه ---------- ۲۵۴
حدیث ---------- ۲۵۴
۶- کارهای خوبتان را نزد خداوند پس انداز کنید چون خدا با چند برابر کردن آن، سود خوبی می پردازد. (سوره تغابن آیه ۱۷) ---------- ۲۵۴
آیه ۱۷ تغابن ---------- ۲۵۴
حدیث ---------- ۲۵۶
۷- وقتی همسر خود را طلاق دادید، تا پایان عدّه، نه از محل زندگی بیرونش کنید و نه خود زن برود. شاید گشایشی شد و آشتی کردید. (سوره طلاق آیه ۱) ---------- ۲۵۶
آیه ۱ طلاق ---------- ۲۵۶
حدیث ---------- ۲۵۷

۸- اگر مراقب اعمالتان باشید و گناه نکنید، خدا راه خلاصی از مشکلات را باز کرده و از جایی که فکرش را نمی کنید، روزی می دهد. (سوره طلاق آیه ۲-۳) ---------- ۲۵۷
آیه ۲-۳ طلاق ---------- ۲۵۷
حدیث ---------- ۲۵۸
۹- ای مردم! خودتان و خانواده تان را از آتشی که سوختش مردم است، حفظ کنید. (سوره تحریم آیه ۶) ---------- ۲۵۸
آیه ۶ تحریم ---------- ۲۵۸
حدیث ---------- ۲۵۹
نکات کلیدی جزء بیست و نهم قرآن کریم ---------- ۲۵۹
۱- خداوند مرگ و زندگی را آفرید تا امتحانتان کند که کدام یک از شما بهتر رفتار می کنید. (سوره ملک آیه ۲) ---------- ۲۵۹
آیه ۲ ملک ---------- ۲۵۹
حدیث ---------- ۲۵۹
۲- نرمش در انحرافات کافران باعث خشنودی آنان می شود. (سوره قلم آیه ۹) ---------- ۲۶۰
آیه ۹ قلم ---------- ۲۶۰
حدیث ---------- ۲۶۰
۳- از عیب جویی، خبرچینی، تجاوز به حقوق دیگران، گناه، گستاخی و زنا دوری کنید. (سوره قلم آیه ۱۱-۱۲-۱۳) ---------- ۲۶۰
آیه ۱۱-۱۲-۱۳ قلم ---------- ۲۶۰
حدیث ---------- ۲۶۰
۴- بدانید که شرایط قیامت آنقدر سخت است که دوست صمیمی سراغ دوست صمیمی اش را نمی گیرد با اینکه جلوی چشم هم هستند. (سوره معارج آیه ۱۰) ---------- ۲۶۰
آیه ۱۰ معارج ---------- ۲۶۱
حدیث ---------- ۲۶۱
۵- در روز قیامت گنهکار آرزو می کند کاش می توانست فرزند، همسر، برادر و خویشانش را فدای خود کند تا نجات یابد. (سوره معارج آیه ۱۱-۱۲-۱۳) ---------- ۲۶۲
آیه ۱۱-۱۲-۱۳ معارج ---------- ۲۶۲
حدیث ---------- ۲۶۲
۶- ای مردم! در اموالتان سهم مشخصی برای محرومان و فقرا کنار بگذارید. (سوره معارج آیه ۱۴-۲۵) ---------- ۲۶۲
آیه ۲۴-۲۵ معارج ---------- ۲۶۲
حدیث ---------- ۲۶۲
۷- کسانی که نمازگزار و اهل صدقه اند و به قیامت باور داشته و پاکدامن و امانت دارند ترسی از قیامت ندارند. (سوره معارج آیه ۲۳-۳۲) ---------- ۲۶۴
آیه ۲۳-۳۲ معارج ---------- ۲۶۴
حدیث ---------- ۲۶۵

۸- بخشی از شب را برای مناجات بیدار شده، قرآن تلاوت کرده، صدقه و قرض الحسنه دهید که نزد خدا پس انداز می شود. (سوره مزمل آیه ۲۰) ---------- ۲۶۵
آیه ۲۰ مزمل ---------- ۲۶۵
حدیث ---------- ۲۶۷
۹- خداوند راه هدایت را به شما نشان داده، دیگر انتخاب با شماست که شاکر باشید یا ناسپاس. (سوره انسان آیه ۳) ---------- ۲۶۷
آیه ۳ انسان ---------- ۲۶۷
حدیث ---------- ۲۶۷
نکات کلیدی جزء سی ام قرآن کریم ---------- ۲۶۷
۱ - جلوی هوای نفس و خواسته های نامشروع دلتان را بگیرید. (سوره نازعات آیه ۴۰) ---------- ۲۶۷
آیه ۴۰ نازعات ---------- ۲۶۷
حدیث ---------- ۲۶۷
۲ - اینگونه نباشید که وقتی از مردم چیزی می خرید، کامل می کشید و وقتی می خواهید بفروشید کم، وزن می کنید. (سوره مطففین آیه ۲-۳) ---------- ۲۶۹
آیه ۲-۳ مطففین ---------- ۲۶۹
حدیث ---------- ۲۶۹
۳ - به یتیمان محبت کرده و همدیگر را به دادن سهم غذای فقیران تشویق کنید. (سوره فجر آیه ۱۷-۱۸) ---------- ۲۶۹
آیه ۱۷-۱۸ فجر ---------- ۲۶۹
حدیث ---------- ۲۶۹
۴ - هر کس خسیس باشد و خود را بی نیاز از خدا بداند و وعده های خدا را دروغ بداند زندگی سختی خواهد داشت. (سوره لیل آیه ۸-۹-۱۰) ---------- ۲۷۰
آیه ۸-۹-۱۰ لیل ---------- ۲۷۰
حدیث ---------- ۲۷۰
۵ - بدانید که همراه هر سختی، آسانی و راحتی وجود دارد. (سوره انشراح آیه ۵) ---------- ۲۷۱
آیه ۵ انشراح ---------- ۲۷۱
حدیث ---------- ۲۷۱
۶ - خدا را واقعی بپرستید، حق طلب باشید، نماز را به پا دارید و صدقه دهید که این برنامه درست زندگی است. (سوره بینه آیه ۵) ---------- ۲۷۱
آیه ۵ بینه ---------- ۲۷۱
حدیث ---------- ۲۷۱
۷ - هر کس به اندازه ذره ای بدی و خوبی انجام داده باشد در قیامت نتیجه اش را می بیند. (سوره زلزال آیه ۷-۸) ---------- ۲۷۳
آیه ۷-۸ زلزال ---------- ۲۷۳
حدیث ---------- ۲۷۳

۸ - سرمایه عمرتان را می بازید مگر اینکه ایمان آورده، کارهای خوب کنید و یکدیگر را به طرفداری از حق و صبوری سفارش کنید. (سوره عصر آیه ۲-۳) ---------- ۲۷۳

آیه ۲-۳ عصر ---------- ۲۷۳

حدیث ---------- ۲۷۵

۹ - نماز را سبک نشمارید در بجا آرودن عبادات، ریاکار نباشید. (سوره ماعون آیه ۵-۶) ---------- ۲۷۵

آیه ۵-۶ ماعون ---------- ۲۷۵

حدیث ---------- ۲۷۵

درباره مرکز ---------- ۲۷۶

یک آیه یک حدیث آیات کلیدی سی جزء قرآن

مشخصات کتاب

یک آیه یک حدیث

نکات کلیدی سی جزء قرآن کریم

تهیه و تنظیم حجت الاسلام سید مجید نبوی

مشخصات نشر: اصفهان، 1403

ص: 1

مقدمه

به نام خدا

به دنبال برنامه سازی دو دقیقه ای برای برخی از آیات گزینشی قرآن کریم بودم ، در اینترنت برخورد کردم به نکات کلیدی سی جزء قرآن.

از آنجایی که در سایت های مختلف به نام موسسات مختلفی بود بالاخره معلوم نشد کار کدام گروه بوده لذا در یک سفر زیارتی به نجف اشرف تمام وقت خود را صرف مرتب کردن آن ها نمودم و سپس روایات اهلبیت علیهم السلام را به مناسبت به آنها اضافه کردم .

امیدوارم مفید واقع شود.

صفر 1446

نکات کلیدی جزء اول قرآن کریم

1- ایمان بیاورید و عمل صالح انجام دهید که پاداشش بهشت است. (سوره بقره آیه 25)

آیه 25 بقره

وَ بَشِّرِ الَّذينَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصّالِحاتِ أَنَّ لَهُمْ جَنّاتٍ تَجْري مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهارُ...

به کسانی که ایمان آورده، و کارهای شایسته انجام داده اند، بشارت ده که باغ هایی بهشتی برای آنها است که نهرها از پای درختانش جاریست

حدیث:

ابن عباس (رحمة الله علیه)- قَالَ مَا فِي الْقُرْآنِ آيَةٌ: الَّذِينَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحاتِ إِلَّا وَ عَلِيٌّ (علیه السلام) أَمِيرُهَا وَ شَرِيفُهَا، وَ مَا مِنْ أَصْحَابِ مُحَمَّدٍ (صلی الله علیه و آله) رَجُلٌ إِلَّا وَ قَدْ عَاتَبَهُ اللَّهُ وَ مَا ذَكَرَ عَلِيّاً (علیه السلام) إِلَّا بِخَيْرٍ.

ابن عباس (رحمة الله علیه) در قرآن آیه ای به این تعبیر الَّذِينَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحاتِ وجود ندارد مگر اینکه علی (علیه السلام)، امیر و اشرف [مخاطبان] آن است و از اصحاب محمّد (کسی نیست مگر اینکه خداوند او را مورد عتاب و سرزنش قرار داده است. امّا خداوند علی (علیه السلام) را جز به نیکی یاد نکرده است.(1)

2- نعمت هایی که به شما داده ام را به یاد آورید. (سوره بقره آیه 40)

آیه 40 بقره

يا بني اسرائيل اذْكُرُوا

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج1، ص192 بحارالأنوار، ج36، ص107/ شواهدالتنزیل، ج1، ص 30

نِعْمَتِيَ الّتي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَ أَوْفُوا بِعَهْدي أُوفِ بِعَهْدِكُمْ وَ إِيَّايَ فَارْهَبُونِ [40]

ای بنی اسرائیل! نعمتم را که به شما ارزانی داشتم به یاد آورید؛ و به پیمان من وفا کنید تا من نیز به پیمان شما وفا کنم. و [در این راه] تنها از من بترسید.

حدیث:

الصّادق (علیه السلام)- عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (علیه السلام) قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ قَوْلِهِ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ. قَالَ: هِيَ خَاصَّةٌ بِآلِ مُحَمَّدٍ (علیهم السلام).

امام صادق (علیه السلام) آن مختصّ خاندان محمّد است.(1)

3- نماز را برپا دارید و زکات را دهید. (سوره بقره آیه 43)

آیه 43 بقره

وَ أَقيمُوا الصَّلاةَ وَ آتُوا الزَّكاةَ وَ ارْكَعُوا مَعَ الرَّاكِعينَ [43]

و نماز را بر پا دارید و زکات را بپردازید و همراه رکوع کنندگان رکوع کنید

حدیث

الباقر (علیه السلام)- إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ قَرَنَ الزَّكَاةَ بِالصَّلَاةِ فَقَالَ: أَقِيمُوا الصَّلاةَ وَ آتُوا الزَّكاةَ فَمَنْ أَقَامَ الصَّلَاةَ وَ لَمْ يُؤْتِ الزَّكَاةَ لَمْ يُقِمِ الصَّلَاةَ.

امام باقر (علیه السلام) خدای بزرگ، زکات را با نماز مقارن و هم ردیف کرد و فرمود: أَقِيمُواْ الصَّلاَةَ وَآتُواْ الزَّكَاةَ؛ پس آن کس که نماز [عید فطر] بخواند و از دادن زکات خودداری ورزد، در واقع نماز نیز نخوانده است.

(2)

4- آنچه به مردم می گویید خود نیز عمل کنید. (سوره بقره آیه 44)

آیه 44 بقره

أَ تَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ وَ تَنْسَوْنَ أَنْفُسَكُمْ وَ أَنْتُمْ تَتْلُونَ الْكِتابَ أَ فَلا تَعْقِلُونَ [44]

آیا مردم را به نیکی [و ایمان به پیامبری که صفات او در تورات آمده] دعوت می کنید، امّا خودتان را فراموش می نمایید؛ با اینکه شما کتاب آسمانی [تورات] را می خوانید؟! آیا نمی اندیشید؟!

حدیث:

العسکری (علیه السلام)- نَزَلَتْ فِی عُلَمَاءِ الْیَهُودِ وَ رُؤَسَائِهِمُ الْمَرَدَةِ الْمُنَافِقِینَ الْمُحْتَجِنِینَ أَمْوَالَ الْفُقَرَاءِ الْمُسْتَأْكِلِینَ لِلْأَغْنِیَاءِ الَّذِینَ كَانُوا یَأْمُرُونَ بِالْخَیْرِ وَ یَتْرُكُونَهُ وَ یَنْهَوْنَ عَنِ الشَّرِّ وَ یَرْتَكِبُونَهُ.

امام عسکری (علیه السلام) این آیه درباره ی علما

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج1، ص292 بحارالأنوار، ج24، ص397

2- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج1، ص310 الکافی، ج3، ص506/ من لایحضره الفقیه، ج2، ص10/ وسایل الشیعه، ج9، ص22

و سردمداران متجاوز و منافق یهود نازل شد؛ آنان که اموال فقرا را به نفع ثروتمندان غصب نمودند؛ همان کسانی که به کار خیر فرمان می دادند درحالی که خودشان آن را ترک می کردند و از کار زشت نهی می نمودند در حالی که خودشان آن را انجام می دادند.(1)

5- در مشکلات از دو اهرم نماز و شکیبایی یاری بگیرید. (سوره بقره آیه 45)

آیه 45 بقره

وَ اسْتَعینُوا بِالصَّبْرِ وَ الصَّلاةِ وَ إِنَّها لَکَبیرَةٌ إِلاَّ عَلَی الْخاشِعینَ [45]

از صبر و نماز یاری جویید؛ [و با شکیبایی و مهار هوس های درونی و توجّه به پروردگار، نیرو بگیرید]؛ و این کار جز برای خاشعان، دشوار و سنگین است.

حدیث :

الأئمّهٌ (علیهم السلام)- کَانَ النَّبِیُّ (صلی الله علیه و آله) إِذَا حَزَنَهُ أَمْرٌ اسْتَعَانَ بالصلاهٌ وَ الصَّوْمِ.

ائمّه (علیهم السلام) : هنگامی که پیامبر (از چیزی محزون می شد، از نماز و روزه کمک می گرفت.(2)

6- آگاه باشید که خداوند از همه امور پنهان و آشکار شما باخبر است. (سوره بقره آیه 77)

آیه 77 بقره

أَ وَ لا یَعْلَمُونَ أَنَّ أللهَ یَعْلَمُ ما یُسِرُّونَ وَ ما یُعْلِنُونَ [77]

آیا اینها نمی دانند خداوند آنچه را پنهان می دارند یا آشکار می کنند می داند؟!

حدیث:

علیّ بن إبراهیم (رحمة الله علیه)- وَ إِذَا لَقُوا الْیَهُودَ قَالُوا نَحْنُ مَعَکُمْ وَ کَانُوا یُخْبِرُونَ الْمُسْلِمِینَ بِمَا فِی التَّوْرَاةِ مِنْ صِفَةِ مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ (صلی الله علیه و آله) وَ أَصْحَابِهِ فَقَالَ لَهُمْ کُبَرَاؤُهُمْ وَ عُلَمَاؤُهُمْ: أَ تُحَدِّثُونَهُمْ بِما فَتَحَ اللهُ عَلَیْکُمْ لِیُحَاجُّوکُمْ بِهِ عِنْدَ رَبِّکُمْ أَ فَلا تَعْقِلُونَ فَرَدَّ اللَّهُ عَلَیْهِمْ فَقَالَ: أَ وَ لا یَعْلَمُونَ أَنَّ اللهَ یَعْلَمُ ما یُسِرُّونَ وَ ما یُعْلِنُونَ.

علی بن ابراهیم (رحمة الله علیه) [برخی از یهودیان غیرمتعصّب] وقتی یهودیان را مشاهده می کردند به آن ها می گفتند: «ما با شما هستیم». [آنان در مواجهه ی با مسلمانان] صفات پیامبر (و اصحابش را که در تورات بود، به مسلمانان اطّلاع می دادند. سران و دانشمندان [متعصّب و منحرف] یهود به آن ها می گفتند: «به

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج1، ص312 بحارالأنوار، ج69، ص222

2- تفسير اهل بيت عليهم السلام ج1، ص326 بحارالأنوار، ج88، ص341

آن ها (مسلمانان) مطالبی را می گویید که علیه شما پیش پروردگارتان استدلال نمایند [و مسلمانان بگویند، این یهودیان با اینکه محمّد (را می شناسند و خود اعتراف کرده اند امّا ایمان نمی آورند]؟! شما عقل ندارید»؟! خداوند در جواب آن ها می فرماید: أَ وَ لا يَعْلَمُونَ أَنَّ اللهَ يَعْلَمُ ما يُسِرُّونَ وَ ما يُعْلِنُونَ.(1)

7- در احکام دین، سلیقه ای و انتخابی عمل نکنید. (سوره بقره آیه 85)

آیه 85 بقره

... أَفَتُؤْمِنُونَ بِبَعْضِ الْكِتابِ وَ تَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ فَما جَزاءُ مَنْ يَفْعَلُ ذلِكَ مِنْكُمْ إِلاَّ خِزْيٌ فِي الْحَياةِ الدُّنْيا وَ يَوْمَ الْقِيامَةِ يُرَدُّونَ إِلى أَشَدِّ الْعَذابِ...

...آیا به بعضی از دستورات کتاب خدا ایمان می آورید، و به بعضی کافر می شوید؟! کیفر کسی از شما که این عمل [تبعیض در میان احکام و قوانین الهی] را انجام دهد، جز رسوایی در این جهان چیزی نخواهدبود و روز رستاخیز به شدیدترین عذاب ها گرفتار می شوند...

حدیث

امیرالمؤمنین (علیه السلام)- وَ أَمَّا الْوَجْهُ الثَّالِثُ مِنَ الْكُفْرِ؛ فَهُوَ كُفْرُ التَّرْكِ لِمَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ وَ هُوَ مِنَ الْمَعَاصِي قَالَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ ... أَفَتُؤْمِنُونَ بِبَعْضِ الْكِتابِ وَ تَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ فَكَانُوا كُفَّاراً لِتَرْكِهِمْ مَا أَمَرَ اللهُ تَعَالَى بِهِ.

امام علی (علیه السلام) قسم سوّم از کفر، ترک اوامر خداوند می باشد که از معصیت ها شمرده می شود. خداوند متعال فرموده است: أَفَتُؤْمِنُونَ بِبَعْضِ الْكِتابِ وَ تَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ خداوند آن ها را کافر خوانده زیرا آنان اوامر او را اطاعت نکردند.(2)

8- آخرت جاودان را به دنیا نفروشید. (سوره بقره آیه 86)

آیه 86 بقره

أُولئِكَ الَّذينَ اشْتَرَوُا الْحَياةَ الدُّنْيا بِالآخِرَةِ فَلا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذابُ وَ لا هُمْ يُنْصَرُونَ [86]

آن ها کسانی هستند که زندگی دنیا را با [از دست دادن] آخرت خریده اند؛ از این رو از عذاب آنها کاسته نمی شود؛ و [به هیچ صورت] یاری نخواهند شد.

حدیث

العسکری (علیه السلام)- رَضُوا بِالدُّنْيَا وَ حُطَامِهَا بَدَلًا مِنْ نَعِيمِ الْجِنَانِ الْمُسْتَحَقِّ بِطَاعَاتِ

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج1، ص470 بحارالأنوار، ج9، ص179/ القمی، ج1، ص50 و البرهان؛ فیهما: «رأوا» بدلٌ «لقوا» و فی القمی «فردّ الله علیهم و قال أولا یعلمون ان الله یعلم ما یسرون و ما یعلمون» محذوفٌ

2- تفسير اهل بيت عليهم السلام ج1، ص514 بحارالأنوار، ج69، ص100/ بحارالأنوار، ج90، ص59/ مستدرک الوسايل، ج1، ص76

اللّهِ.

امام عسکری (علیه السلام) آن ها هستند که در مقابل زندگی جاوید آخرت که در صورت اطاعت خدا، مستحقّ آن می شوند به زندگی دنیا و زرق و برق آن راضی شدند.(1)

9- در کارهای خیر از یکدیگر سبقت بگیرید. (سوره بقره آیه 148)

آیه 148 بقره

لِكُلٍّ وِجْهَةٌ هُوَ مُوَلِّيها فَاسْتَبِقُوا الْخَيْراتِ أَيْنَ ما تَكُونُوا يَأْتِ بِكُمُ اللهُ جَميعاً إِنَّ أللهَ عَلى كُلِّ شَيْ ءٍ قَديرٌ

هر امّتی قبله ای دارد که خداوند آن را تعیین کرده است؛ [و به جای گفتگو درباره ی قبله،] در نیکي ها و اعمال خیر، بر یکدیگر سبقت جویید. هر جا باشید، خداوند همه ی شما را [در روز رستاخیز] حاضر می کند؛ زیرا او بر هر چیزی تواناست.

حدیث

الباقر (علیه السلام)- الخَيْرَاتُ الْوَلَايَةُ.

امام باقر (علیه السلام) خیرات در این آیه ولایت و دوستی ماست.(2)

نکات کلیدی جزء دوم قرآن کریم

1 - خدا را یاد کنید تا خدا شما را یاد کند. (سوره بقره آیه 152)

آیه 152 بقره

فَاذْكُرُوني أَذْكُرْكُمْ وَ اشْكُرُوا لي وَ لا تَكْفُرُونِ

پس مرا یاد کنید، تا شما را یاد کنم؛ و شکر مرا به جای آورید و [نعمت های مرا] کفران نکنید.

حدیث

الصّادق (علیه السلام)- تَسْبِيحُ فَاطِمَةَ (سلام الله علیها) مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ الْكَثِيرِ الَّذِی قَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ فَاذْكُرُونِی أَذْكُرْكُمْ.

امام صادق (علیه السلام) تسبیح حضرت فاطمه (سلام الله علیها) از جمله [مصادیق] ذکر فراوان خداست که خداوند متعال [به آن امر] فرموده است: فَاذْكُرُونِی أَذْكُرْكُمْ.(3)

2 - از مالی که دوست دارید به خویشان، یتیمان و نیازمندان انفاق کنید. (سوره بقره آیه 177)

آیه 177 بقره

... وَ آتَى الْمالَ عَلى حُبِّهِ ذَوِي الْقُرْبى وَ الْيَتامى وَ الْمَساكينَ وَ ابْنَ السَّبيلِ وَ السَّائِلينَ وَ فِي الرِّقابِ...

... و مال خود را با همه ی علاقه ای که به آن دارد، به خویشاوندان و یتیمان و مستمندان و واماندگان در سفر و سائلان و بردگان، انفاق می کند؛...

حدیث

السّجّاد (علیه السلام)- أَعْطِ فِی اللَّهِ الْمُسْتَحِقِّینَ مِنَ الْمُؤْمِنِینَ عَلَی حُبِّهِ لِلْمَالِ أَوْ شِدَّةِ حَاجَتِهِ هُوَ إِلَیْهِ یَأْمُلُ الْحَیَاةَ وَ یَخْشَی الْفَقْرَ لِأَنَّهُ صَحِیحٌ شَحِیحٌ.

ص: 6

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج1، ص518 بحارالأنوار، ج9، ص180/ الإمام العسکری، ص367/ البرهان

2- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج1، ص724 الکافی، ج8، ص313/ بحارالأنوار، ج52، ص288/ نورالثقلین/ البرهان/ القمی، ج2، ص204/ الغیبةُ للنعمانی، ص314

3- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج1، ص732 بحارالأنوار، ج90، ص155/ معانی الأخبار، ص193/ نورالثقلین/ البرهان/ مستدرک الوسایل، ج5، ص36/ العیاشی، ج1، ص67/ وسایل الشیعه، ج6، ص442

مام سجاد (علیه السلام) مؤمن مال را به مؤمنین و مستحق می بخشد؛ با وجود اینکه به آن علاقه دارد و یا به شدّت به آن مال محتاج است؛ چون آرزوی زندگی [بهتر] دارد و نیز از [احتمال] فقر و تنگدستی می ترسد؛ چون سالم و آزمند است.(1)

3- در سختی، بیماری و تنگدستی شکیبا باشید که این همان نیکوکاری است. (سوره بقره آیه 177)

آیه 177 بقره

... وَ الصَّابِرِينَ فِي الْبَأْساءِ وَ الضَّرَّاءِ وَ حِينَ الْبَأْسِ أُولئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَ أُولئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ (177)

کسانی که در برابر سختی ها و زیان ها و هنگام جنگ، استقامت می ورزند؛ این ها کسانی هستند که راست می گویند؛ [و گفتار و کردارشان با اعتقادشان هماهنگ است؛] و این ها پرهیزگارانند.

حدیث

الکاظم (علیه السلام)- لَا يَكُونُ الْمُؤْمِنُ مُؤْمِناً حَتَّى يَكُونَ فِيهِ ثَلَاثُ خِصَالٍ ... وَ أَمَّا السُّنَّةُ مِنْ وَلِيِّهِ فَالصَّبْرُ عَلَى الْبَأْسَاءِ وَ الضَّرَّاءِ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يَقُولُ وَ الصَّابِرِينَ فِي الْبَأْساءِ وَ الضَّرَّاءِ.

امام کاظم (علیه السلام) مؤمن تا سه خصلت [و سنّت را] نداشته باشد، مؤمن نمی شود [سنّتی از خدا و سنّتی از پیامبر] ... و سنّتی که از امامش باید بیاموزد، صبر بر سختی ها وگرفتاری هاست که خدای عزّوجلّ فرماید: وَ الصَّابِرِينَ فِي الْبَأْساءِ وَ الضَّرَّاءِ.(2)

4 - مرا بخوانید و دعا کنید، تا شما را اجابت کنم. (سوره بقره آیه 186)

آیه 186 بقره

وَ إِذا سَأَلَكَ عِبادي عَنِّي فَإِنِّي قَريبٌ أُجيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذا دَعانِ فَلْيَسْتَجيبُوا لي وَ لْيُؤْمِنُوا بي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ .

و هنگامی که بندگان من، از تو درباره ي من سؤال کنند، [بگو:] من نزدیکم؛ دعای دعاکننده را، به هنگامی که مرا می خواند، پاسخ می گویم. پس باید دعوت مرا بپذیرند، و به من ایمان بیاورند، تا راه یابند [و به مقصد برسند].

حدیث

الرّسول (صلی الله علیه و آله)- مَا مِنْ مُسْلِمٍ دَعَى اللَّهَ سُبْحَانَهُ بِدَعْوَةٍ لَيْسَ فِيهَا قَطِيعَةُ رَحِمٍ وَ لَا إِثْمٌ إِلَّا أَعْطَاهُ اللَّهُ بِهَا إِحْدَى خِصَالٍ ثَلَاثٍ

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج1، ص818 مستدرک الوسایل، ج1، ص103/ بحارالأنوار، ج69، ص93؛ فیه: «تأمل ... شحیح» محذوفٌ

2- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج1، ص824 بحارالأنوار، ج72، ص417/ الأمالی للصدوق، ص329/ الخصال، ج1، ص82/ روضة الواعظین، ج2، ص422/ صفات الشیعةً، ص37/ کشف الغمةً، ج2، ص292/ معانی الأخبار، ص184/ نور الثقلین

إِمَّا أَنْ يُعَجِّلَ دَعْوَتَهُ وَ إِمَّا أَنْ يَدَّخِرَ لَهُ فِي الآخِرَةِ وَ إِمَّا أَنْ يَدْفَعَ عَنْهُ مِنَ السُّوءِ مِثْلَهَا قَالُوا: يَا رَسُولَ اللهِ (صلى الله عليه و آله) إِذاً نُكْثِرُ. قَالَ: اللَّهُ أَكْثَرُ.

پیامبر (مسلمانی نیست که از خداوند سبحان درخواستی نماید که در آن موجبات قطع رحم و گناه وجود نداشته باشد، مگر اینکه خداوند به یکی از این سه شکل حاجتش را برآورده کند: یا حاجتش را به سرعت برآورده می سازد؛ یا آن را برایش در روز قیامت ذخیره می گرداند و یا مصیبت و بلایی همانند آن را از او دور می کند. گفتند: «ای رسول خدا (اگر [درخواست های آن مسلمان، بزرگ و] زیاد باشد چه»؟ فرمودند: «خداوند از آن [بزرگتر و] افزون تر است».(1)

5 - بخشش مازاد نیازمندی نشانه ی کمال عقل (سوره بقره آیه 219)

آیه 219 بقره

يَسْئَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَ الْمَيْسِرِ قُلْ فيهِما إِثْمٌ كَبيرٌ وَ مَنافِعُ لِلنَّاسِ وَ إِثْمُهُما أَكْبَرُ مِنْ نَفْعِهِما وَ يَسْئَلُونَكَ ما ذا يُنْفِقُونَ قُلِ الْعَفْوَ كَذلِكَ يُبَيِّنُ اللهُ لَكُمُ الآياتِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ []

درباره ي شراب و قمار از تو سؤال می کنند، بگو: «در آن دو گناه و زیان بزرگی است؛ و منافعی [از نظر مادی] برای مردم در بردارد؛ ولی گناه آن ها از نفعشان بیشتر است». و از تو می پرسند: «چه چیز انفاق کنند»؟ بگو: «از مازاد نیازمندی خود». این چنین خداوند آیات را برای شما روشن می سازد؛ شاید بیندیشید.

حدیث

الباقر (عليه السلام)- مَا فَضَلَ عَنْ قُوتِ السَّنَةِ قَالَ (عليه السلام): وَ نُسِخَ ذَلِكَ بِآيَةِ الزَّكَاةِ.

امام باقر (عليه السلام) عفو، چیزی است که از هزینه سال اضافه بیاید؛ البته این آیه، به وسیله ی آیه ی زکات نسخ شد.(2)

6 - تقوی داشته باشید که خداوند همه چیز را می بیند. (سوره بقره آیه 233)

آیه 233 بقره

... وَ اتَّقُوا اللهَ وَ اعْلَمُوا أَنَّ اللهَ بِما تَعْمَلُونَ بَصيرٌ [233]

... و از [مخالفت

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج1، ص874 بحرالعرفان

2- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج2، ص140 مجمع البحرین، ج1، ص299

فرمان] خدا بپرهیزید؛ و بدانید خدا، به آنچه انجام می دهید، بیناست.

حدیث

الرّسول (صلی الله علیه و آله)- فَاتَّقُوا اللهَ فِی النِّسَاءِ وَ اسْتَوْصُوا بِهِنَّ خَیْراً.

پیامبر (صلی الله علیه و آله) درباره ی زنان از خدا بترسید و پرهیزکار باشید و به خوبی درباره ی آن ها سفارش و وصیّت کنید.(1)

7- شایسته است، مردان بعد از طلاق، به همسر خود وسایل زندگی هدیه دهند. (سوره بقره آیه 241)

آیه 241 بقره

وَ لِلْمُطَلَّقاتِ مَتاعٌ بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ [241]

و [بر شوهران] لازم است که به زنان مطلّقه، هدیه ي مناسبی بدهند. این، حقّی است بر عهده ي مردان پرهیزگار.

حدیث

الصّادق (علیه السلام)- عَنْ حَفْصِ بْنِ الْبَخْتَرِيِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ (علیه السلام) فِی الرَّجُلِ یُطَلِّقُ امْرَأَتَهُ أَ یُمَتِّعُهَا؟ قَالَ: نَعَمْ أَ مَا یُحِبُّ أَنْ یَکُونَ مِنَ الْمُحْسِنِینَ أَ مَا یُحِبُّ أَنْ یَکُونَ مِنَ الْمُتَّقِینَ.

امام صادق (علیه السلام) در مورد مردی که همسرش را طلاق می دهد پرسیده شد که: «آیا این مرد می تواند زن را [با دادن هدیه ای] بهره مند سازد»؟ ایشان می فرمایند: بله! می تواند. آیا این مرد دوست ندارد در زمره ی نیکوکاران باشد؟! و آیا این مرد نمی خواهد از پرهیزکاران باشد؟!(2)

8- به بندگانم وام دهید تا به شما چند برابر بازگردانم. (سوره بقره آیه 245)

آیه 245 بقره

مَنْ ذَا الَّذي یُقْرِضُ اللهَ قَرْضاً حَسَناً فَیُضاعِفَهُ لَهُ أَضْعافاً کَثیرَةً وَ اللهُ یَقْبِضُ وَ یَبْصُطُ وَ إِلَیْهِ تُرْجَعُونَ

کیست که به خدا قرض نیکویی دهد [و بدون منّت، انفاق کند،] تا خداوند آن را برای او چندین برابر کند؟ و خداوند است که [روزیِ بندگان را] محدود یا گسترده می سازد؛ [و انفاق، هرگز باعث کمبود روزی کسی نمی شود] . و [سرانجام همگی] به سوی او باز می گردید.

حدیث

الصّادق (علیه السلام)- مَا مِنْ شَیْءٍ أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ مِنْ إِخْرَاجِ الدَّرَاهِمِ إِلَى الْإِمَامِ وَ إِنَّ اللَّهَ لَیَجْعَلُ لَهُ الدِّرْهَمَ فِی الْجَنَّةِ مِثْلَ جَبَلِ أُحُدٍ ثُمَّ قَالَ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى یَقُولُ فِی کِتَابِهِ مَنْ

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج2، ص202 بحارالأنوار، ج73، ص348

2- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج2، ص234 وسایل الشیعه، ج21، ص306/ البرهان

ذَا الَّذِی یُقْرِضُ اللهَ قَرْضاً حَسَناً فَیُضاعِفَهُ لَهُ أَضْعافاً کَثِیرَةً قَالَ هُوَ وَ اللّهِ فِی صِلَةِ الْإِمَامِ خَاصَّةً.

امام صادق (علیه السلام) کاری نزد خدا محبوب تر از رسانیدن درهم (پول مربوط به خمس و زکات) به امام (علیه السلام) نیست. که خدا [هر] درهم فردی که چنین کند [و خمسش را به امام بدهد] را در بهشت، مانند کوه احد قرار می دهد. (یعنی ثواب آن را از اعمال خیر دیگر بزرگتر و بیشتر می دهد) خدای تعالی در کتابش می فرماید: مَنْ ذَا الَّذی یُقْرِضُ اللهَ قَرْضاً حَسَناً فَیُضاعِفَهُ لَهُ أَضْعافاً کَثِیرَةً به خدا قسم! این حکم مخصوص رساندن [پول خمس و زکات] به امام (علیه السلام) است.(1)

9- خداوند به وسیله بعضی از شیعیان بلا را از بعضی دیگر دفع می کند (سوره بقره آیه 251)

آیه 251 بقره

... وَ لَوْ لا دَفْعُ اللهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَفَسَدَتِ الْأَرْضُ وَ لکِنَّ أللهَ ذُو فَضْلٍ عَلَی الْعالَمینَ

... و اگر خداوند، بعضی از مردم را به وسیله ي بعضی دیگر دفع نمی کرد، زمین را فساد فرا می گرفت، ولی خداوند نسبت به جهانیان، لطف و احسان دارد.

حدیث

الصّادق (علیه السلام)- إِنَّ اللَّهَ یَدْفَعُ بِمَنْ یُصَلِّی مِنْ شِیعَتِنَا عَمَّنْ لَا یُصَلِّی مِنْ شِیعَتِنَا وَ لَوْ أَجْمَعُوا عَلَی تَرْکِ الصَّلَاةِ لَهَلَکُوا وَ إِنَّ اللَّهَ یَدْفَعُ بِمَنْ یَصُومُ مِنْهُمْ عَمَّنْ لَا یَصُومُ مِنْ شِیعَتِنَا وَ لَوْ أَجْمَعُوا عَلَی تَرْکِ الصِّیَامِ لَهَلَکُوا وَ إِنَّ اللَّهَ یَدْفَعُ بِمَنْ یُزَکِّی مِنْ شِیعَتِنَا عَمَّنْ لَا یُزَکِّی مِنْهُمْ وَ لَوِ اجْتَمَعُوا عَلَی تَرْکِ الزَّکَاةِ لَهَلَکُوا وَ إِنَّ اللَّهَ لَیَدْفَعُ بِمَنْ یَحُجُّ مِنْ شِیعَتِنَا عَمَّنْ لَا یَحُجُّ مِنْهُمْ وَ لَوِ اجْتَمَعُوا عَلَی تَرْکِ الْحَجِّ لَهَلَکُوا وَ هُوَ قَوْلُ اللَّهِ تَعَالَی وَ لَوْ لا دَفْعُ اللهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَفَسَدَتِ الْأَرْضُ وَ لکِنَّ اللهَ ذُو فَضْلٍ عَلَی الْعالَمِینَ فَوَ اللَّهِ

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج2، ص244 الکافی، ج1، ص537/ نورالثقلین/ البرهان

مَا أَنْزِلَتْ إِلّا فِيكُمْ وَ لَا عُنِيَ بِهَا غَيْرُكُمْ.

امام صادق (علیه السلام) خداوند به خاطر شیعیان نمازگزار ما، از شیعیانی که نماز نمی گذارند [بلاها را] دفع می کند. که اگر همه نماز را ترک کننـد هلاک خواهندشـد و هم از کسانی که روزه نمی گیرنـد به وسـیله ی آنهایی که روزه می گیرنـد گرفتاری ها را دور می سازد و اگر همه روزه نگیرنـد نابود می گردنـد و به خاطر کسانی که زکات می دهنـد از آنهایی که زکات نمی دهنـد عـذاب را دور می کنـد که اگر همه زکات ندهنـد، هلاک می شونـد و خداونـد به خاطر کسانی که حج می گزارند، بلا را از آنهایی که حج نمی گزارند رفع می کند که اگر همه حج گزاردن را ترک می کردند هلاک می شدند و این است معنی آیه ی شـریفه ی: وَ لَوْ لا دَفْعُ اللهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَفَسَدَتِ الْأَرْضُ وَ لكِنَّ اللهَ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْعالَمِينَ به خدا قسم! این آیه فقط درباره ی شما (شیعیان) نازل شده و مخاطبی غیر از شما ندارد.(1)

نکات کلیدی جزء سوم قرآن کریم

1- اگر انفاق کنید و صدقه دهید، خدا چند برابر آن را پس می دهد. (سوره بقره آیه 261)

آیه 261 از سوره بقره

مَثَلُ الَّذينَ يُنْفِقُونَ أَمْوالَهُمْ في سَبيلِ اللهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ أَنْبَتَتْ سَبْعَ سَنابِلَ في كُلِّ سُنْبُلَةٍ مِائَةُ حَبَّةٍ وَ اللهُ يُضاعِفُ لِمَنْ يَشاءُ وَ اللهُ واسِعٌ عَليمٌ .

کسانی که اموال خود را در راه خـدا انفاق می کننـد، هماننـد بـذری هسـتند که هفت خوشه برویاند؛ که در هر خوشه، یکصد دانه باشد؛ و خداوند آن را برای هر کس بخواهد [و شایسته باشد]، دو یا چند برابر می کند؛ و لطف خدا گسترده، و او [به همه چیز] داناست.

حدیث

الصّادق (علیه السـلام)- إِذَا أَحْسَنَ الْعَبْدُ الْمُؤْمِنُ ضَاعَفَ اللَّهُ لَهُ عَمَلَهُ بِكُلِّ حَسَنَةٍ سَبْعَمَائَةِ ضِعْفٍ وَ ذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى وَ اللهُ يُضاعِفُ لِمَنْ يَشاءُ.

امام صادق (علیه السلام) هرگاه بنده ی مؤمن کار نیکی انجام

1- تفسـیر اهل بیت علیهم السـلام ج2، ص278 بحارالأنوار، ج70، ص382/ تأویـل الآیات الظاهرة، ص100و القمی، ج1، ص83؛ فیهم: «ان الله ... لهلکوا» محـذوفٌ/ وسایـل الشـیعه، ج1، ص28 و البرهـان و نـورالثقلین؛ فیهـم: «ان الله ... لهلکـوا» و «لکن الله ... غیرکم» محذوفتان

دهد خداوند پاداش او را زیاد می کند تا جایی که هفتصد برابر به او می دهد و این است معنی آیه ی شـریفه که فرمود: وَ اللهُ یُضاعِفُ لِمَنْ یَشاءُ.(1)

2- به کسانی که صدقه می دهید با لحن خوب سخن بگویید. (سوره بقره آیه 263)

آیه 263 از سوره بقره

قَوْلٌ مَعْرُوفٌ وَ مَغْفِرَةٌ خَیْرٌ مِنْ صَدَقَةٍ یَتْبَعُها أَذیً وَ أللهُ غَنِیٌّ حَلیمٌ.

گفتار پسندیده [در برابر نیازمندان]، و عفو [و گذشت از تندخویی آنها]، از صدقه ای که آزاری به دنبال آن باشد، بهتر است؛ و خداوند، بی نیاز و دارای حلم است.

حدیث

الرّسول (صـلی الله علیه و آله)- إِذَا سَأَلَ السَّائِلُ فَلَا تَقْطَعُوا عَلَیْهِ مَسْـ ئَلَتَهُ حَتَّی یَفْرُغَ مِنْهَا ثُمَّ رُدُّوا عَلَیْهِ بِوَقَارٍ وَ لِینٍ إِمَّا بِبَذلٍ یَسِیرٍ أَوْ رَدٍّ جَمِیلٍ فَإِنَّهُ قَـدْ یَأْتِیکُمْ مَنْ لَیْسَ بِإِنْسٍ وَ لَا جَانٍّ یَنْظُرُونَ کَیْفَ صَـ نِیعُکُمْ فِیمَا خَوَّلَکُمُ اللَّهُ وَ اللَّهُ غَنِیٌّ عَنْ صَدَقاتِکُمْ وَ عَنْ جَمِیعِ طَاعَاتِکُمْ لَمْ یَأْمُرْکُمْ بِهَا وَ لَا بِشَیْءٍ مِنْهَا لِحَاجَةٍ مِنْهُ إِلَیْهَا وَ إِنَّمَا أَمَرَکُمْ بِهَا وَ دَعَاکُمْ إِلَیْهَا لِحَاجَتِکُمْ إِلَی ثَوَابِهَا حَلِیمٌ لَا یُعَاجِلُکُمْ بِالْعُقُوبَةِ وَ قِیلَ: لَا یَعْجَلُ بِالْعُقُوبَةِ عَلَی مَنْ یَمُنُّ وَ یُؤْذِی بِصَدَقَتِهِ وَ لَوْ وَقَعَ هیَهُنَا مَوْقِعَ حَلِیمٍ حَمِیدٍ أَوْ عَلِیمٍ لَمْ یَحْسُنْ.

پیامبر (صلی الله علیه و آله) چنانچه نیازمندی درخواستی کرد، سخن او را درباره ی نیازش قطع نکنید تا آن را به پایان رساند. سپس نیاز او را یا با آرامش و نرمی و احترام برطرف نماییـد و یا به زیبایی [بـدون رفتار و کلام بد] رد کنید. خداوند [گاهی] کسانی را که نه بشـر و نه جن هسـتند، به سوی شـما می فرستد تا ببیند رفتار شما در قبال چیزی که به شما بخشیده، چگونه است؟ او از صدقات و تمام عباداتتان بی نیاز است. خداوند شما را به جهت

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج2، ص346 بحارالأنوار، ج68، ص248 / الأمالی للطوسی، ص223/ العیاشی، ج1، ص147/ ثواب الأعمال، ص168/ وسایل الشیعه، ج1، ص118/ نورالثقلین/ البرهان

نیازش به دادن صدقه و انجام طاعات، به انجام آن امر نمی کند بلکه او به سبب نیاز شما به ثواب آن اعمال، چنان فرمانی به شما می دهد و به انجام آن دعوتتان می کند. خداوند حلیمی است که در عقوبت شما عجله نمی کند و گفته می شود در عذاب کسی که با صدقه اش منّت گذاشته و آزار می دهد، تعجیل نمی نماید و اگر خداوند حلیم، حمید و علیم نبود، احسان نمی کرد.(1)

3- در پنهانی انفاق کنید که باعث بخشش گناهان می شود. (سوره بقره آیه 271)

آیه 271 از سوره بقره

إِنْ تُبْدُوا الصَّدَقاتِ فَنِعِمَّا هِيَ وَ إِنْ تُخْفُوها وَ تُؤْتُوهَا الْفُقَراءَ فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَ يُكَفِّرُ عَنْكُمْ مِنْ سَيِّئاتِكُمْ وَ أللهُ بِما تَعْمَلُونَ خَبيرٌ .

اگر صدقات [و انفاق های خود] را آشکار کنید، خوب است؛ و اگر آنها را مخفی ساخته و به نیازمندان بدهید، برای شما بهتر است؛ و از گناهان شما می کاهد؛ و خداوند به آنچه انجام می دهید، آگاه است.

حدیث

ابن عباس - فی قولِهِ تَعالی: «اَلّذینَ یُنْفِقونَ أمْوالَهُمْ بِاللَّیلِ وَ النَّهارِ...» - : نَزَلَتْ فی عَلیِّ بْنِ اَبی طالِبٍ؛ کانَتْ لَهُ اَرْبَعَةُ دَراهِمَ، فَاَ نْفَقَ بِاللَّیْلِ دِرْهَما، وَ بِالنَّهارِ دِرْهَما، وَ سِرّا دِرْهَما، وَ عَلانیَةً دِرْهَما؛

ابن عباس درباره آیه «کسانی که در شب و روز، و پنهان و آشکار، اموالشان را انفاق می کنند، پاداش آنان در نزد پروردگارشان [محفوظ] است و نه بیمی بر آنان هست و نه اندوهگین می شوند» می گوید: این آیه درباره علی بن ابی طالب نازل شد. یك دِرهم را شبْ اِنفاق کرد و یکی را روز؛ یکی را پنهانی و یکی را آشکار.(2)

4- از ربا دوری کنید که برکت ندارد و خدا درآمد رباخوار را نابود می کند. (سوره بقره آیه 276)

آیه 276 سوره بقره

يَمْحَقُ أللهُ الرِّبا وَ يُرْبِي الصَّدَقاتِ وَ أللهُ لا يُحِبُّ كُلَّ كَفَّارٍ أَثيمٍ

خداوند، ربا را نابود می کند؛ و صدقات را افزایش می دهد و

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج2، ص350 بحرالعرفان/ نورالثقلین؛ فیه: «و الله غنی ...» محذوفٌ

2- [در المنثور، ج 2، ص 100.]

خداوند، هیچ ناسپاسِ گنهکاری را دوست نمی دارد.

حدیث

الصّادق (علیه السلام)- قِیلَ لِلصَّادِقِ (علیه السلام) قَدْ نَرَی الرَّجُلَ یُرْبِی وَ مَالُهُ یَکْثُرُ فَقَالَ: یَمْحَقُ اللَّهُ دِینَهُ وَ إِنْ کَانَ مَالُهُ یَکْثُرُ.

امـام صـادق (علیه السـلام) به امـام صـادق (علیه السـلام) گفتنـد: «می بینیم که مردی ربـا می خورد و مالش افزون می شود [آیا با آیه در تعارض نیست]»؟ فرمود: «خداوند [به خاطر رباخواری او] دینش را نابود می کند؛ هرچند مالش افزایش یابد».(1)

5- به بدهکار مهلت دهید و اگر نمی تواند بپردازد، بدهی را بر او ببخشید. (سوره بقره آیه 280)

آیه 280 سوره بقره

وَ إِنْ کانَ ذُو عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ إِلی مَیْسَرَةٍ وَ أَنْ تَصَدَّقُوا خَیْرٌ لَکُمْ إِنْ کُنْتُمْ تَعْلَمُونَ .

و اگر [بـدهکار،] قـدرتِ پرداخت نداشـته باشد، او را تا هنگام توانایی، مهلت دهید؛ و هرگاه برای خدا به او ببخشـید بهتر است؛ اگر آگاه باشید.

حدیث

الصّادق (علیه السـلام)- أَیُّهَا النَّاسُ لِیُبَلِّغِ الشَّاهِدُ مِنْکُمُ الْغَائِبَ أَلَا وَ مَنْ أَنْظَرَ مُعْسِراً کَانَ لَهُ عَلَی اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ فِی کُلِّ یَوْمٍ صَدَقَةٌ بِمِثْلِ مَالِهِ حَتَّی یَسْتَوْفِیَهُ.

پیامبر (صلی الله علیه و آله) ای مردم! حاضرین شما به غائبین برسانند که: خداوند عزّوجلّ برای کسی که جهت دریافت طلبش به شخص تنگدستی فرصت داده، در هر روز صدقه ای برابر مالش، می نویسد تا زمانی که طلبش را کامل دریافت کند.(2)

6- خداوند از هرکس به اندازه توانایی اش تکلیف می خواهد. (سوره بقره آیه 286)

آیه 286 سوره بقره

لا یُکَلِّفُ أللهُ نَفْساً إِلاَّ وُسْعَها لَها ما کَسَبَتْ وَ عَلَیْها مَا اکْتَسَبَتْ ...

خداونـد هیچ کس را، جز به اندازه ي تواناییش، تکلیف نمی کند. [انسان،] هر کار [نیکی] را انجام دهد، به سود خود انجام داده؛ و هر کار [بدی] کند، به زیان خودکرده است...

حدیث

الصّادق (علیه السـلام)- إِنَّ اللَّهَ تَعَالَی لَمْ یُکَلِّفِ الْعِبَادَ إِلَّا مَا یَسْتَطِیعُونَ وَ إِلَّا مَا یُطِیقُونَ فَإِنَّهُمْ لَا یَصْنَعُونَ شَیْئاً مِنْ ذَلِکَ إِلَّا بِإِرَادَةِ اللَّهِ وَ مَشِیَّتِهِ وَ قَضَائِهِ وَ قَدَرِهِ

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج2، ص390 بحارالأنوار، ج100، ص117/ مستدرک الوسایل، ج13، ص333/ القمی، ج1، ص93

2- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج2، ص398 الکافی، ج4، ص35 / وسایل الشیعه، ج16، ص320/ من لایحضره الفقیه، ج2، ص58/ نورالثقلین/ البرهان

قَالَ: هَذَا دِينُ اللّهِ الّذِی أَنَا عَلَیْهِ وَ آبَائِی.

امام صادق (علیه السلام) همانا خداوند متعال به بندگان، به قدر توان و تحمّلشان تکلیف می کند. [با این حال] آن ها فقط به خواست خداوند و مشیّت و قضا و قدر او کارهایشان را انجام می دهند، این دین خداوند است که من و پدرانم بر آن هستیم».(1)

7- با کافران دوستی نکنید که از دوستی با خدا بهره ای نمی برید. (سوره آل عمران آیه 28)

آیه 28 آل عمران

لایَتَّخِذِ الْمُؤْمِنُونَ الْکافِرِینَ أَوْلِیاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِینَ وَ مَنْ یَفْعَلْ ذالِکَ فَلَیْسَ مِنَ اللهِ فِي شَیْءٍ إِلّا أَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقاةً وَ یُحَذِّرُکُمُ اللهُ نَفْسَهُ وَ إِلَی اللهِ الْمَصِیرُ .

افراد با ایمان نباید به جای مؤمنان، کافران را دوست و سرپرست خود انتخاب کنند؛ و هر کس چنین کند، هیچ رابطه ای با خدا ندارد [و پیوند او به کلّی از خدا گسسته می شود]؛ مگر اینکه از آن ها تقیّه کنید [و به خاطر هدف های مهمتری کتمان نمایید]. خداوند شما را از [نافرمانی] خود، برحذر می دارد؛ و بازگشت [شما] به سوی خداست.

حدیث

علی علیه السلام: من لَم تَکُن مَودّتُهُ في اللّهِ فاحْذَرْهُ؛ فإنّ مودّتَهُ لَئیمةٌ، و صُحْبتَه مَشُومةٌ؛

از کسی که دوستی اش برای خدا نیست بپرهیز؛ زیرا دوستی او پستی است و همنشینی با او شوم. (2)

8- دینی جز اسلام را نپذیرید که پذیرفته نمی شود و از زیانکاران خواهید شد. (سوره آل عمران آیه 85)

آیه 85 آل عمران

وَ مَنْ یَبْتَغِ غَیْرَ الْإِسْلامِ دیناً فَلَنْ یُقْبَلَ مِنْهُ وَ هُوَ فِي الآخِرَةِ مِنَ الْخاسِرِینَ .

و هرکس جز اسلام [و تسلیم در برابر فرمان حقّ]، آیینی برای خود انتخاب کند، از او پذیرفته نخواهد شد؛ و او در آخرت، از زیانکاران است.

حدیث

الصّادق (علیه السلام)- فِی قَوْلِهِ تَعَالَی وَ مَنْ یَبْتَغِ غَیْرَ الْإِسْلامِ دِیناً فَلَنْ یُقْبَلَ مِنْهُ وَ هُوَ فِی الآخِرَةِ مِنَ الْخاسِرِینَ فَقَال غَیْرَ التَّسْلِیمِ لِوَلَایَتِنَا.

امام صادق (علیه السلام) منظور از وَ مَنْ یَبْتَغِ

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج2، ص450 بحارالأنوار، ج5، ص36/ نورالثقلین

2- غررالحکم حدیث 8978.

غَیْرَ الْإِسْلامِ دیناً فَلَنْ یُقْبَلَ مِنْهُ وَ هُوَ فِی الآخِرَةِ مِنَ الْخاسِرین؛ یعنی هرکس تسلیم به ولایت ما نباشد.(1)

9- به نیکوکاری نمی رسید مگر اینکه از آنچه دوست دارید، انفاق کنید. (سوره آل عمران آیه 92)

آیه 92 آل عمران

أَنْ تَنالُوا الْبِرَّ حَتّی تُنْفِقُوا مِمّا تُحِبُّونَ وَ ما تُنْفِقُوا مِنْ شَیْءٍ فَإِنَّ اللهَ بِهِ عَلیمٌ .

هرگز به [حقیقتِ] نیکوکاری نمی رسید مگر اینکه از آنچه دوست می دارید، [در راه خدا] انفاق کنید؛ و آنچه انفاق می کنید، خداوند از آن آگاه است.

حدیث

الحسن (علیه السلام)- نُقِلَ عَنِ الْحَسَنِ (علیه السلام) أَنَّهُ کَانَ یَتَصَدَّقُ بِالسُّکَّرِ فَقِیلَ لَهُ فِی ذَلِکَ فَقَالَ: إِنِّی أُحِبُّهُ وَ قَدْ قَالَ تَعَالَی لَنْ تَنالُوا الْبِرَّ حَتَّی تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ.

امام حسن (علیه السلام) در مورد امام حسن (علیه السلام) نقل شده: «شکر صدقه می داد». به امام (علیه السلام) در مورد آن گفته شد: «چرا این کار را انجام می دهد و علّت آن را جویا شدند». فرمود: «من آن را دوست دارم و خدای تعالی فرموده است: لَنْ تَنالُوا الْبِرَّ حَتَّی تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ».(2)

نکات کلیدی جزء چهارم قرآن کریم

1. از تفرقه دوری کنید و دین را محور وحدت قرار دهید. (سوره آل عمران آیه 103)

آیه 103 آل عمران

وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللهِ جَمیعاً وَ لا تَفَرَّقُوا وَ اذْکُرُوا نِعْمَتَ اللهِ عَلَیْکُمْ إِذْ کُنْتُمْ أَعْداءً فَأَلَّفَ بَیْنَ قُلُوبِکُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْواناً وَ کُنْتُمْ عَلی شَفا حُفْرَةٍ مِنَ النّارِ فَأَنْقَذَکُمْ مِنْها کَذالِکَ یُبَیِّنُ اللهُ لَکُمْ آیاتِهِ لَعَلَّکُمْ تَهْتَدُونَ .

و همگی به ریسمان خدا (قرآن، و هرگونه وسیله ی وحدت الهی)، چنگ زنید، و پراکنده نشوید؛ ونعمتِ [بزرگِ] خدا را بر خود، به یاد آرید که چگونه دشمن یکدیگر بودید، و او میان دل های شما، الفت برقرار ساخت، و به برکتِ نعمتِ او، برادر شدید! و شما بر لبِ حفره ای از آتش بودید، خدا شما را از آن نجات داد؛ این چنین، خداوند آیات خود را برای شما آشکار می سازد؛ شاید هدایت

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج2، ص670 بحارالأنوار، ج23، ص358/ المناقب، ج4، ص283

2- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج2، ص676 عوالی اللآلی، ج2، ص74/ نورالثقلین

شوید.

حدیث

الباقر (علیه السلام)- وَلَایَةُ علی بن ابی طالب (علیه السلام) الْحَبْلُ الَّذِی قَالَ اللَّهُ تَعَالَی وَ اعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللهِ جَمِیعاً وَ لا تَفَرَّقُوا فَمَنْ تَمَسَّکَ بِهِ کَانَ مُؤْمِناً وَ مَنْ تَرَکَهُ خَرَجَ مِنَ الْإِیمَان.

امام باقر (علیه السلام) ولایت علیّ بن ابی طالب (علیه السلام) ریسمانی است که خدای تعالی فرمود: وَ اعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللهِ جَمِیعاً وَ لا تَفَرَّقُوا؛ پس هرکس به آن چنگ بزند مؤمن است و هرکه آن را واگذارد، از ایمان خارج است.(1)

2. مردم را به خوبی سفارش کنید و از زشتی بازدارید، تا خوشبخت شوید. (سوره آل عمران آیه 104)

آیه 104 آل عمران

وَ لْتَکُنْ مِنْکُمْ أُمَّةٌ یَدْعُونَ إِلَی الْخَیْرِ وَ یَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَ یَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْکَرِ وَ أُولئِکَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ.

و باید از میان شما، جمعی دعوت به نیکی، و امر به معروف و نهی از منکر کنند. و رستگاران آن ها هستند.

حدیث

أمیرالمؤمنین (علیه السلام)- وَ لْتَکُنْ مِنْکُمْ أُمَّةٌ یَدْعُونَ إِلَی الْخَیْرِ فَهَذِهِ لآلِ مُحَمَّدٍ (صلی الله علیه و آله) وَ مَنْ تَابَعَهُمْ یَدْعُونَ إِلَی الْخَیْرِ وَ یَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَ یَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْکَرِ.

امام علی (علیه السلام) وَ لْتَکُنْ مِنْکُمْ أُمَّةٌ یَدْعُونَ إِلَی الْخَیْرِ این امّتیاز متعلق به آل محمّد و پیروان آن هاست که دعوت به نیکی می کنند؛ وَ یَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَ یَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْکَرِ.(2)

3. سفره دلتان را پیش دشمن باز نکنید که آن ها آرزو دارند همیشه در سختی باشید. (سوره آل عمران آیه 118)

آیه 118 آل عمران

یا أَیُّهَا الَّذینَ آمَنُوا لا تَتَّخِذُوا بِطانَةً مِنْ دُونِکُمْ لا یَأْلُونَکُمْ خَبالاً وَدُّوا ما عَنِتُّمْ قَدْ بَدَتِ الْبَغْضاءُ مِنْ أَفْواهِهِمْ وَ ما تُخْفي صُدُورُهُمْ أَکْبَرُ قَدْ بَیَّنَّا لَکُمُ الآیاتِ إِنْ کُنْتُمْ تَعْقِلُونَ.

ای کسانی که ایمان آورده اید! محرم اسراری از غیر خود، انتخاب نکنید. آن ها از هرگونه شرّ و فسادی درباره ی شما، کوتاهی نمی کنند. آن ها دوست دارند شما در رنج و زحمت باشید. [نشانه های] دشمنی از سخنانشان آشکار شده؛ و آنچه در دل هایشان پنهان می دارند، از آن مهمتر است. ما آیات [و

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج2، ص716 بحارالأنوار، ج36، ص18/ فرات الکوفی، ص90

2- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج2، ص722 بحارالأنوار، ج24، ص153/ القمی، ج1، ص108

راه های پیشگیری از شرّ آن ها] را برای شما بیان کردیم اگر بیندیشید.

حدیث

أمیرالمؤمنین (علیه السلام)- وَ اللَّهِ لَقَدْ رَأَیْتُنَا مَعَ رسول الله (صلی الله علیه و آله) نَقْتُلُ آبَاءَنَا وَ أَبْنَاءَنَا وَ أَخْوَالَنَا وَ أَعْمَامَنَا وَ أَهْلَ بُیُوتِنَا ثُمَّ لَا یَزِیدُنَا ذَلِکَ إِلَّا إِیمَاناً وَ تَسْلِیماً وَ جِدّاً فِی طَاعَةِ اللَّهِ، وَ اسْتِقْلَالًا بِمُبَارَزَةِ الْأَقْرَانِ، وَ إِنْ کَانَ الرَّجُلُ مِنَّا وَ الرَّجُلُ مِنْ عَدُوِّنَا لَیَتَصَاوَلَانِ تَصَاوُلَ الْفَحْلَیْنِ یَتَخَالَسَانِ أَنْفُسَهُمَا أَیُّهُمَا یَسْقِی صَاحِبَهُ کَأْسَ الْمَوْتِ، فَمَرَّةً لَنَا مِنْ عَدُوِّنَا، وَ مَرَّةً لِعَدُوِّنَا مِنَّا، فَلَمَّا رَأَی اللَّهُ مِنَّا صِدْقاً وَ صَبْراً أَنْزَلَ الْکِتَابَ بِحُسْنِ الثَّنَاءِ عَلَیْنَا وَ الرِّضَا عَنَّا، وَ أَنْزَلَ عَلَیْنَا النَّصْرَ، وَ لَسْتُ أَقُولُ إِنَّ کُلَّ مَنْ کَانَ مَعَ رسول الله (صلی الله علیه و آله)، وَ لَقَدْ کَانَتْ مَعَنَا بِطَانَةٌ لَا یَأْلُونَا خَبَالًا، قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ قَدْ بَدَتِ الْبَغْضاءُ مِنْ أَفْواهِهِمْ وَ ما تُخْفِی صُدُورُهُمْ أَکْبَرُ.

امام علی (علیه السلام) به خدا قسم! ما را همراه پیامبر (صلی الله علیه و آله) می دیدی که پدران و پسران و دایی ها و عموها و فامیل های خود را می کشتیم و این مطلب ایمان و تسلیم و جدّیت ما را در اطاعت خدا و قدرت بیشتر برای مبارزه با همتاهای خود افزون می کرد. مردی از ما و مردی از دشمنمان مانند دو فحل (نر) با یکدیگر در می آویختند و هریک در فکر رهایی خود بود و اینکه کدام به رفیقش کاسه مرگ را بچشاند. گاهی از طرف دشمن به نفع ما می شد و گاهی از طرف ما به نفع دشمن می گشت. وقتی خداوند ما را صادق و صابر دید. آیه ی قرآن را در ذکر خیر ما و رضایت

ص: 18

از ما فرستاد و پیروزی را بر ما نازل کرد. من نمی گویم: «هرکس با پیامبر (صلی الله علیه و آله) بود چنین بود، ولی قسمت اعظم و اکثریّت و عموم آن ها چنین بودند. در عین حال همراه ما گروهی بودند که از فساد در کارها دریغی نداشتند». خداوند عزّوجلّ می فرماید: قَدْ بَدَتِ الْبَغْضاءُ مِنْ أَفْواهِهِمْ وَ ما تُخْفِی صُدُورُهُمْ أَکْبَرُ.(1)

4. در هنگام رفاه و سختی از حال نیازمندان غافل نشوید. (سوره آل عمران آیه 134)

آیه 134 آل عمران

أَلَّذینَ یُنْفِقُونَ فِي السَّرّاءِ وَ الضَّرّاءِ وَ الْکاظِمینَ الْغَیْظَ وَ الْعافینَ عَنِ النّاسِ وَ اللهُ یُحِبُّ الْمُحْسِنینَ .

[همان] کسانی که در توانگری و تنگدستی، انفاق می کنند؛ و خشم خود را فرو می برند؛ و از [خطای] مردم درمی گذرند؛ و خدا نیکوکاران را دوست دارد.

حدیث

الحسین (علیه السلام)- مَنْ أَحْسَنَ أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَیْهِ وَ اللهُ یُحِبُّ الْمُحْسِنِینَ.

امام حسین (علیه السلام) هرکس به کسی نیکی نماید خدا به او نیکی کند وَ اللهُ یُحِبُّ المُحْسِنِینَ.(2)

5.خشن و تندخو نباشید تا محبوب مردم شوید. (سوره آل عمران آیه 159)

آیه 159 آل عمران

آیه فَبِما رَحْمَةٍ مِنَ اللهِ لِنْتَ لَهُمْ وَ لَوْ کُنْتَ فَظّاً غَلیظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِکَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَ اسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَ شاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ فَإِذا عَزَمْتَ فَتَوَکَّلْ عَلَی اللهِ إِنَّ اللهَ یُحِبُّ الْمُتَوَکِّلینَ ز

به سبب رحمت الهی، در برابر مؤمنان، نرم و مهربان شدی! و اگرخشن و سنگدل بودی، از اطراف تو، پراکنده می شدند. پس آن ها را ببخش و برای آن ها آمرزش بطلب؛ و در کارها، با آنان مشورت کن! امّا هنگامی که تصمیم گرفتی، [قاطع باش و] بر خدا توکّل کن؛ زیرا خداوند توکّل کنندگان را دوست دارد.

حدیث

الرّسول (صلی الله علیه و آله)- جَاءَ أَعْرَابِیٌّ أَحَدَ بَنِی عَامِرٍ فَسَأَلَ عَنِ النَّبِیِّ (صلی الله علیه و آله) ... فقال بَعَثَنِی قَوْمِی إِلَیْکَ رَائِداً أَبْغِی أَنْ أَسْتَحْلِفَکَ وَ أَخْشَی أَنْ تَغْضَبَ قَالَ لَا

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج2، ص746 بحارالأنوار، ج30، ص321/ کتاب سلیم بن قیس، ص696

2- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج2، ص764 بحارالأنوار، ج75، ص121/ بحارالأنوار، ج75، ص127

أَغْضَبُ إِنِّی أَنَا الَّذِی سَمَّانِیَ اللّهُ فِی التَّوْرَاةِ وَ الْإِنْجِیلِ محمد (صلی الله علیه و آله) {مُحَمَّداً} رسول الله (صلی الله علیه و آله) الْمُجْتَبَی الْمُصْطَفَی لَیْسَ بِفَحَّاشٍ وَ لَا سَخَّابٍ فِی الْأَسْوَاقِ وَ لَا یُتْبِعُ السَّیِّئَةَ السَّیِّئَةَ وَ لَکِنْ یُتْبِعُ السَّیِّئَةَ الْحَسَنَةَ فَسَلْنِی عَمَّا شِئْتَ وَ أَنَا الَّذِی سَمَّانِیَ اللَّهُ فِی الْقُرْآنِ وَ لَوْ کُنْتَ فَظًّا غَلِیظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِکَ فَسَلْ عَمَّا شِئْت.

پیامبر (صلی الله علیه و آله) یک اعرابی به نزد فردی از بنی عامر آمد و از پیامبر (صلی الله علیه و آله) سراغ گرفت ... [به پیامبر (صلی الله علیه و آله) نوشت]: قوم من، مرا به عنوان پیشگام به سوی تو فرستادند. می خواهم که تو را قسم دهم ولی می ترسم که عصبانی شوی. فرمود: «من خشمگین نمی شوم. من کسی هستم که خداوند در تورات و انجیل، مرا محمّد، رسول، مجتبی و مصطفی نامیده است؛ کسی که فحّاش نیست و در بازار عربده نمی کشد، جوابِ بدی را به بدی نمی دهد، بلکه جواب بدی را با خوبی می دهد. پس هرچه می خواهی از من بپرس. من کسی هستم که خدا در قرآن در شأن او گفته است: وَلَوْ کُنتَ فَظًّا غَلِیظَ الْقَلْبِ لاَنفَضُّواْ مِنْ حَوْلِکَ پس هرچه می خواهی بپرس».(1)

6. بدانید که حتما از طریق مال و جانتان آزمایش می شوید. (سوره آل عمران آیه 186)

آیه 186 آل عمران

لَتُبْلَوُنَّ فِي أَمْوالِكُمْ وَ أَنْفُسِكُمْ وَ لَتَسْمَعُنَّ مِنَ الَّذينَ أُوتُوا الْكِتابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَ مِنَ الَّذينَ أَشْرَكُوا أَذىً كَثيراً وَ إِنْ تَصْبِرُوا وَ تَتَّقُوا فَإِنَّ ذالِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ .

به یقین [همه ی شما] در اموال و جان های خود، آزمایش می شوید! و از کسانی که پیش از شما به آن ها کتاب آسمانی داده شده و از مشرکان، سخنان آزاردهنده فراوان خواهید شنید. و اگر استقامت

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج2، ص806 بحارالأنوار، ج16، ص184/ العیاشی، ج1، ص203/ البرهان

کنید و تقوا پیشه سازید، [شایسته تر است؛ زیرا] این [استقامت و تقوا] از کارهای مهمّ است.

حدیث

الرّضا (علیه السلام)- أَنَّ عِلَّةَ الزَّکَاةِ مِنْ أَجْلِ قُوتِ الْفُقَرَاءِ وَ تَحْصِینِ أَمْوَالِ الْأَغْنِیَاءِ لِأَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ کَلَّفَ أَهْلَ الصِّحَّةِ الْقِیَامَ بِشَأْنِ أَهْلِ الزَّمَانَةِ وَ الْبَلْوَی کَمَا قَالَ اللَّهُ تَبَارَکَ وَ تَعَالَی لَتُبْلَوُنَّ فِی أَمْوالِکُمْ وَ أَنْفُسِکُمْ فِی أَمْوَالِکُمْ إِخْرَاجُ الزَّکَاةِ وَ فِی أَنْفُسِکُمْ تَوْطِینُ الْأَنْفُسِ عَلَی الصَّبْرِ مَعَ مَا فِی ذَلِکَ مِنْ أَدَاءِ شُکْرِ نِعَمِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَل.

امام رضا (علیه السلام) علّت وجوب زکات و سرّ آن این است که: «زکات قوّت و روزی فقراء بوده و اموال اغنیاء را حفظ و نگهداری می کند زیرا حقّ تعالی افراد صحیح و سالم را مکلّف نموده که به افراد زمین گیر و افتاده رسیدگی کرده و به امور آن ها قیام کنند چنانچه خدای عزّوجلّ فرموده است: لَتُبْلَوُنَّ فِی أَمْوالِکُمْ وَ أَنْفُسِکُمْ؛ حق تعالی شما را در اموال و نفوستان آزمایش می کند مقصود این است که در اموالتان زکات را باید خارج کنید و در نفوستان آزمایش این است که: «نفس را بر صبرنمودن آماده کنید و شکر نعمت های الهی را اداء کنید».(1)

7. در زندگی شخصی و اجتماعی صبور باشید و در برابر فتنه ها همبستگیتان را تقویت کنید. (سوره آل عمران آیه 200)

آیه 200 آل عمران

یَا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللهَ لَعَلَّکُمْ تُفْلِحُونَ

ای کسانی که ایمان آورده اید (در برابر مشکلات و هوس ها) استقامت کنید و در برابر دشمنان (نیز) استقامت بخرج دهید و از مرزهای خود، مراقبت بعمل آورید و از خدا بپرهیزید شاید رستگار شوید.

حدیث

الصّادق (علیه السلام)- اصْبِرُوا عَلَی الْفَرَائِضِ وَ صَابِرُوا عَلَی الْمَصَائِبِ وَ رَابِطُوا عَلَی الْأَئِمَّةِ (علیهم السلام).

امام صادق (علیه السلام) بر واجبات صبر کنید و در برابر مشکلات

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج2، ص868 من لایحضره الفقیه، ج2، ص8/ بحارالأنوار، ج93، ص18/ علل الشرایع، ج2، ص369/ وسایل الشیعهٔ، ج9، ص12/ بحارالأنوار، ج6، ص96/ عیون أخبارالرضا (ج2، ص88/ نورالثقلین/ البرهان

پایدار باشید و از حدود پیامبران (علیهم السلام) دفاع کنید.(1)

8. توبه را تا دم مرگ عقب نیاندازید که قبول نمی شود. (سوره نساء آیه 18)

آیه 18 نساء

وَ لَيْسَتِ التَّوْبَةُ لِلَّذينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئاتِ حَتَّى إِذا حَضَرَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قالَ إِنِّي تُبْتُ الْآنَ وَ لاَ الَّذينَ يَمُوتُونَ وَ هُمْ كُفَّارٌ أُولئِكَ أَعْتَدْنا لَهُمْ عَذاباً أَليماً [18]

ولی توبه کسانی که کارهای بد انجام می دهند، تا هنگامی که مرگ یکی از آن ها فرا می رسد می گوید: «الان توبه کردم». پذیرفته نیست؛ و نه کسانی که درحال کفر از دنیا می روند؛ این ها کسانی هستند که عذاب دردناکی برایشان فراهم کرده ایم.

حدیث

الصّادق (علیه السلام)- رَحِمَ اللَّهُ عَبْداً تَابَ إِلَى اللَّهِ قَبْلَ الْمَوْتِ فَإِنَّ التَّوْبَةَ مُطَهِّرَةٌ مِنْ دَنَسِ الْخَطِيئَةِ.

امام صادق (علیه السلام)- خداوند بنده ای را که قبل از مرگش توبه می کند، مورد رحمت خود قرار می دهد. و توبه پاک کننده ی قلب از آلودگی گناهان است.(2)

9. با همسرانتان خوش رفتاری کنید و در مشکلات خانوادگی فوری به فکر جدایی نیفتید. (سوره نساء آیه 19)

آیه 19 نساء

يا أَيُّهَا الَّذينَ آمَنُوا لا يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ تَرِثُوا النِّساءَ كَرْهاً وَ لا تَعْضُلُوهُنَّ لِتَذْهَبُوا بِبَعْضِ ما آتَيْتُمُوهُنَّ إِلاَّ أَنْ يَأْتينَ بِفاحِشَةٍ مُبَيِّنَةٍ وَ عاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ فَإِنْ كَرِهْتُمُوهُنَّ فَعَسى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئاً وَ يَجْعَلَ اللهُ فيهِ خَيْراً كَثيراً.

ای کسانی که ایمان آورده اید! برای شما حلال نیست که از زنان، از روی اکراه [و ایجاد ناراحتی برای آن ها]، ارث ببرید و آنان را تحت فشار قرار ندهید که قسمتی از آنچه را [به عنوان مهر] به آن ها داده اید، تملّك کنید! مگر اینکه آن ها عمل زشت آشکاری انجام دهند. و با آنان، به طور شایسته رفتار کنید. و اگر از آن ها، [به جهتی] کراهت داشتید، [فوراً تصمیم به جدایی نگیرید]؛ چه بسا چیزی خوشایند شما نباشد، و خداوند خیر فراوانی در آن قرار می دهد.

حدیث

ابن عبّاس (رحمة الله علیه)- قِيلَ: نَزَلَتْ فِي الرَّجُلِ يَكُونُ تَحْتَهُ الْمَرْأَةُ يَكْرَهُ صُحْبَتَهَا وَ

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج2، ص894 الکافی، ج2، ص81/ بحارالأنوار، ج24، ص220/ بحارالأنوار، ج24، ص217/ القمی، ج1، ص129/ العیاشی، ج1، ص212/ وسایل الشیعة، ج15، ص259/ مستدرک الوسایل، ج11، ص282/ وسایل الشیعة، ج15،

ص259/ بحارالأنوار، ج68، ص195/ نورالثقلین/ البرهان

2- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج3، ص92 مستدرک الوسایل، ج12، ص125

لَهَا عَلَيْهِ مَهْرٌ فَيَطُولُ عَلَيْهَا وَ يُضَارُّهَا لِتَفْتَدِيَ بِالْمَهْرِ فَنُهُوا عَنْ ذَلِکَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ (رحمة الله عليه).

ابن عبّاس (رحمة الله عليه)- این آیه در مورد مردی نازل شده که زنی داشت که از هم صحبتی با او اکره داشت و هنوز مهریه ی او را نپرداخته بود و آزارش می داد تا مهرش را ببخشد [و به واسطه این کار، از آزار همسرش خلاص شود] پس [این آیه] او را از این کار نهی کرد.(1)

نکات کلیدی جزء پنجم قرآن کریم

1- مدیریت خانواده با مرد است و او موظف است هزینه های زندگی را تامین کند. (سوره نساء آیه 34)

آیه 34 نساء

الرِّجالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّساءِ بِما فَضَّلَ اللهُ بَعْضَهُمْ عَلى بَعْضٍ وَ بِما أَنْفَقُوا مِنْ أَمْوالِهِمْ فَالصَّالِحاتُ قانِتاتٌ حافِظاتٌ لِلْغَيْبِ بِما حَفِظَ اللهُ وَ اللاَّتي تَخافُونَ نُشُوزَهُنَّ فَعِظُوهُنَّ وَ اهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضاجِعِ وَ اضْرِبُوهُنَّ فَإِنْ أَطَعْنَكُمْ فَلا تَبْغُوا عَلَيْهِنَّ سَبيلاً إِنَّ اللهَ كانَ عَلِيًّا كَبيراً .

مردان، سرپرست و نگهبان زنانند، به خاطر برتري هايى كه خداوند [از نظر نظام اجتماع] براى بعضى نسبت به بعضى ديگر قرار داده است، و به خاطر هزينه هايى كه از اموالشان [در مورد زنان] مى كنند. و زنان شايسته، زنانى هستند كه متواضعند، و در غياب [همسر خود]، اسرار و حقوق او را، در مقابل حقوقى كه خدا براى آنان قرار داده، حفظ مى كنند. و زنانى را كه از سركشى و مخالفتشان بيم داريد، پند و اندرز دهيد؛ و [اگر مؤثر واقع نشد]، در بستر از آن ها دورى نماييد؛ و [اگر راهى جز شدّت عمل نبود] آن ها را تنبيه كنيد. اگر از شما پيروى كردند، راهى براى تعدّى بر آن ها نجوييد. [بدانيد] خداوند، بلندمرتبه و بزرگ است. [و قدرت او، بالاترين قدرت هاست].

حدیث

الرّسول (صلى الله عليه و آله)- قَالَ (صلى الله عليه و آله) خَيْرُ الرِّجَالِ مِنْ أُمَّتِي الَّذِينَ لَا يَتَطَاوَلُونَ

1- تفسير اهل بيت عليهم السلام ج3، ص96 بحرالعرفان، ج4، ص184

عَلَى أَهْلِيهِمْ وَ يَحِنُّونَ عَلَيْهِمْ وَ لَا يَظْلِمُونَهُمْ ثُمَّ قَرَأَ الرِّجالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّساءِ بِما فَضَّلَ اللهُ بَعْضَهُمْ عَلى بَعْضٍ ...

پیامبر (صلی الله علیه و آله)- بهترین مردان امّت من کسانی هستند که به اهل خانه ی خود تعدّی روا ندارند، و بر آن ها رحم کنند و ستم نکنند، بعد این آیه را خواند: الرِّجالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّساءِ بِما فَضَّلَ اللهُ بَعْضَهُمْ عَلى بَعْض.(1)

2- همسر شایسته، متواضع و نگهدار اسرار، اموال و آبروی خانواده است. (سوره نساء آیه 34)

آیه 34 نساء

الرِّجالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّساءِ بِما فَضَّلَ اللهُ بَعْضَهُمْ عَلى بَعْضٍ وَ بِما أَنْفَقُوا مِنْ أَمْوالِهِمْ فَالصَّالِحاتُ قانِتاتٌ حافِظاتٌ لِلْغَيْبِ بِما حَفِظَ اللهُ وَ اللاَّتي تَخافُونَ نُشُوزَهُنَّ فَعِظُوهُنَّ وَ اهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضاجِعِ وَ اضْرِبُوهُنَّ فَإِنْ أَطَعْنَكُمْ فَلا تَبْغُوا عَلَيْهِنَّ سَبيلاً إِنَّ اللهَ كانَ عَلِيًّا كَبيراً .

مردان، سرپرست و نگهبان زنانند، به خاطر برتري هايی که خداوند [از نظر نظام اجتماع] برای بعضی نسبت به بعضی دیگر قرار داده است، و به خاطر هزینه هایی که از اموالشان [در مورد زنان] می کنند. و زنان شایسته، زنانی هستند که متواضعند، و در غیاب [همسر خود]، اسرار و حقوق او را، در مقابل حقوقی که خدا برای آنان قرار داده، حفظ می کنند. و زنانی را که از سرکشی و مخالفتشان بیم دارید، پند و اندرز دهید؛ و [اگر مؤثر واقع نشد]، در بستر از آن ها دوری نمایید؛ و [اگر راهی جز شدّت عمل نبود] آن ها را تنبیه کنید. اگر از شما پیروی کردند، راهی برای تعدّی بر آن ها نجویید. [بدانید] خداوند، بلندمرتبه و بزرگ است. [و قدرت او، بالاترین قدرت هاست].

حدیث

علی بن إبراهیم (رحمة الله علیه)- فَالصَّالِحاتُ قانِتاتٌ حافِظاتٌ لِلْغَيْبِ بِما حَفِظَ اللهُ يَعْنِي تَحْفَظُ نَفْسَهَا إِذَا غَابَ عَنْهَا زَوْجُهَا.

علیّ بن ابراهیم (رحمة الله علیه)- فَالصَّالِحاتُ قانِتاتٌ حافِظاتٌ لِلْغَيْبِ بِما حَفِظَ

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج3، ص162 مکارم الأخلاق، ص216

اللهُ یعنی وقتی که همسرشان پیش آن ها نیست مراقب خود هستند [و خود را به گناه آلوده نمی کنند].(1)

3- یک نفر از خانواده های مرد و زن تعیین کنید تا به اختلافشان رسیدگی کنند. (سوره نساء آیه 35)

آیه 34 نساء

وَ إِنْ خِفْتُمْ شِقاقَ بَیْنِهِما فَابْعَثُوا حَکَماً مِنْ أَهْلِهِ وَ حَکَماً مِنْ أَهْلِها إِنْ یُریدا إِصْلاحاً یُوَفِّقِ اللهُ بَیْنَهُما إِنَّ اللهَ کانَ عَلیماً خَبیراً.

و اگر از جدایی میان آن دو [همسر] بیم داشته باشید، یك داور از خانواده ی شوهر، و یك داور از خانواده ی زن انتخاب کنید [تا به کار آنان رسیدگی کنند]. اگر این دو [داور]، تصمیم به اصلاح داشته باشند، خداوند دل های آن دو را به هم نزدیك می سازد؛ زیرا خداوند، دانا و آگاه است [و از نیّات همه، باخبر است].

حدیث

الرّضا (علیه السلام)- أَمَّا الشِّقَاقُ فَیَکُونُ مِنَ الزَّوْجِ وَ الْمَرْأَةِ جَمِیعاً کَمَا قَالَ اللَّهُ وَ إِنْ خِفْتُمْ شِقاقَ بَیْنِهِما فَابْعَثُوا حَکَماً مِنْ أَهْلِهِ وَ حَکَماً مِنْ أَهْلِها وَ یَخْتَارُ الرَّجُلُ رَجُلًا وَ الْمَرْأَةُ تَخْتَارُ رَجُلًا فَیَجْتَمِعَانِ عَلَی فُرْقَةٍ أَوْ عَلَی صُلْحٍ فَإِنْ أَرَادَا إِصْلَاحاً فَمِنْ غَیْرِ أَنْ یَسْتَأْمِرَا وَ إِنْ أَرَادَا التَّفْرِیقَ بَیْنَهُمَا فَلَیْسَ لَهُمَا إِلَّا بَعْدَ أَنْ یَسْتَأْمِرَا الزَّوْجَ وَ الْمَرْأَةَ.

امام رضا (علیه السلام)- [عامل] جدایی می تواند از ناحیه ی هریک از زن و مرد باشد چنان که خدا فرمود: وَ إِنْ خِفْتُمْ شِقاقَ بَیْنِهِما فَابْعَثُوا حَکَماً مِنْ أَهْلِهِ وَ حَکَماً مِنْ أَهْلِها پس مرد یک فرد و زن نیز یک فرد را انتخاب می کند و سپس جمع شده [و بحث می کنند] که یا به این نتیجه می رسند که جدا شوند و یا صلح و مصالحه کنند و اگر تصمیم آن دو [مشاور] به صلح بود نیاز به مشورت با زن و شوهر نیست امّا اگر تصمیم بر جدایی گرفتند حتماً باید اوّل

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج3، ص164 بحارالأنوار، ج100، ص247/ القمی، ج1، ص136/ مستدرک الوسایل، ج15، ص218/ البرهان

با زوجین مشورت کنند.(1)

4- در خوبی کردن به خویشان، یتیمان، نیازمندان و همسایگان سنگ تمام بگذارید. (سوره نساء آیه 36)

آیه 36 نساء

وَ اعْبُدُوا اللهَ وَ لا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئاً وَ بِالْوالِدَيْنِ إِحْساناً وَ بِذِي الْقُرْبى وَ الْيَتامى وَ الْمَساكينِ وَ الْجارِ ذِي الْقُرْبى وَ الْجارِ الْجُنُبِ وَ الصَّاحِبِ بِالْجَنْبِ وَ ابْنِ السَّبيلِ وَ ما مَلَكَتْ أَيْمانُكُمْ إِنَّ اللهَ لا يُحِبُّ مَنْ كانَ مُخْتالاً فَخُوراً .

و خدا را بپرستید؛ و هیچ چیز را همتای او قرار ندهید؛ و به پدر و مادر، نیکی کنید؛ همچنین به خویشاوندان و یتیمان و مستمندان، و همسایه ی نزدیك، و همسایه ی دور، و دوست و همنشین، و واماندگان در سفر، و بردگانی که مالك آن ها هستید؛ زیرا خداوند، کسی را که متکبّر و فخرفروش است، [و از ادای حقوق دیگران سرباز می زند]، دوست نمی دارد.

حدیث

الرّسول (صلی الله علیه و آله)- أَنَا وَ عَلِيٌّ (علیه السلام) أَبَوَا هَذِهِ الْأُمَّةِ.

پیامبر (صلی الله علیه و آله)- من و علی (علیه السلام) پدران این امّت هستیم.(2)

الرّسول (صلی الله علیه و آله)- كُلُّ أَرْبَعِينَ دَاراً جِيرَانٌ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَ مِنْ خَلْفِهِ وَ عَنْ يَمِينِهِ وَ عَنْ شِمَالِهِ.

پیامبر (صلی الله علیه و آله)- تا چهل خانه همسایه هستند، [خانه های] پیش روی او، پشت سرش سمت راستش و سمت چپش.(3)

5- نیکی کنید که خدا در ازای کوچکترین کار خوب، چندین برابر پاداش می دهد. (سوره نساء آیه 40)

آیه 40 نساء

إِنَّ اللهَ لا يَظْلِمُ مِثْقالَ ذَرَّةٍ وَ إِنْ تَكُ حَسَنَةً يُضاعِفْها وَ يُؤْتِ مِنْ لَدُنْهُ أَجْراً عَظيماً .

خداوند [حتّی] به اندازه ی سنگینی ذرّه ای ستم نمی کند؛ و اگر کار نیکی باشد، آن را دو چندان [و بیشتر] می سازد؛ و از نزد خود، پاداش عظیمی [به آن ها] می دهد.

حدیث

الهادی (علیه السلام)- رسالته (علیه السلام) فی الردّ علی أهلِ الجبر و التفویض و ... فَإِنَّهُ وَرَدَ عَلَى كِتَابُكُمْ وَ فَهِمْتُ مَا ذَكَرْتُمْ مِنِ اخْتِلَافِكُمْ فِي دِينِكُمْ وَ

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج3، ص166 بحارالأنوار، ج101، ص58/ فقه الرضا (ص244

2- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج3، ص176 علل الشرایع، ج1، ص127/ البرهان

3- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج3، ص180 الکافی، ج2، ص669

خَوْضِکُمْ فِی الْقَدَرِ وَ مَقَالَةٍ مَنْ یَقُولُ مِنْکُمْ بِالْجَبْرِ وَ مَنْ یَقُولُ بِالتَّفْوِیضِ وَ تَفَرُّقِکُمْ فِی ذَلِکَ ... فَأَمَّا الْجَبْرُ الَّذِی یَلْزَمُ مَنْ دَانَ بِهِ الْخَطَأَ فَهُوَ قَوْلُ مَنْ زَعَمَ أَنَّ اللَّهَ جَلَّ وَ عَزَّ أَجْبَرَ الْعِبَادَ عَلَی الْمَعَاصِی وَ عَاقَبَهُمْ عَلَیْهَا وَ مَنْ قَالَ بِهَذَا الْقَوْلِ فَقَدْ ظَلَّمَ اللَّهَ فِی حُکْمِهِ وَ کَذَّبَهُ وَ رَدَّ عَلَیْهِ قَوْلَهُ وَ لا یَظْلِمُ رَبُّکَ أَحَداً وَ قَوْلَهُ ذلِکَ بِما قَدَّمَتْ یَداکَ وَ أَنَّ اللهَ لَیْسَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِیدِ وَ قَوْلَهُ إِنَّ اللهَ لا یَظْلِمُ النَّاسَ شَیْئاً وَ لکِنَّ النَّاسَ أَنْفُسَهُمْ یَظْلِمُون.

امام هادی (علیه السلام)- [امام هادی در پاسخ به مردم اهواز که از آن حضرت در مورد جبر و تفویض سؤالاتی کرده بودند، چنین نوشتند که]: نامه ی شما به دستم رسید و از نوشته هایتان دریافتم که در عقیده ی خود دچار اختلاف گشته و به بحث «قَدَر» فرو شده اید؛ برخی از شما قائل به جبر، و جمعی معتقد به تفویض شده و با هم اختلاف کرده اید... امّا جبر که هرکس بدان معتقد باشد دچار خطاست گفته ی آن کس است که می پندارد خدای عزّوجلّ بندگان خود را به نافرمانی مجبور کرده و به خاطر همین نافرمانی مجازاتشان می کند. هرکسی چنین عقیده ای دارد، خداوند را در حکم خود ستمگر دانسته است. جواب این فرد و اثبات دروغ او این کلام خداست که می فرماید: و پروردگارت به هیچ کس ستم نمی کند. (کهف/49) و فرموده: [و به آنان می گوییم]: این در برابر چیزی است که دست هایتان از پیش برای شما فرستاده و خداوند هرگز به بندگان ظلم نمی کند. (حج/10) و نیز؛ إِنَّ اللهَ لا یَظْلِمُ النَّاسَ شَیْئاً وَ لکِنَّ النَّاسَ أَنْفُسَهُمْ یَظْلِمُونَ».(1)

6- از خدا و پیامبر اطاعت کنید تا گرامی شوید و همدم و هم مسیر پیامبران و شهدا باشید. (سوره نساء آیه 69)

آیه 69 نساء

وَ مَنْ یُطِعِ

ص: 27

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج6، ص476 تحف العقول، ص460

اللهَ وَ الرَّسُولَ فَأُولئِكَ مَعَ الَّذينَ أَنْعَمَ اللهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَ الصِّدِّيقينَ وَ الشُّهَداءِ وَ الصَّالِحينَ وَ حَسُنَ أُولئِكَ رَفيقاً .

و کسانی که خدا و پیامبر را اطاعت کنند، [در روز رستاخیز]، همنشین کسانی خواهند بود که خدا، نعمت خود را بر آنان تمام کرده؛ از پیامبران و صدّیقان و شهدا و صالحان؛ و آن ها همنشین خوبی هستند.

حدیث

الباقر (علیه السلام)- الْمُرَادُ {بِ} النَّبِيِّينَ الْمُصْطَفَى وَ {ب} الصِّدِّيقِينَ الْمُرْتَضَى وَ {بِ} الشُّهَدَاءِ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ (علیها السلام) وَ {بِ} الصَّالِحِينَ تِسْعَةٌ مِنْ أَوْلَادِ الْحُسَيْنِ (علیه السلام) وَ حَسُنَ أُولئِكَ رَفِيقاً الْمَهْدِيُّ (عجل الله تعالی فرجه الشریف).

امام باقر (علیه السلام)- در این آیه منظور از النَّبِيِّينَ حضرت محمّد مصطفی (صلی الله علیه و آله) و منظور از الصِّدِّيقِينَ علی مرتضی (علیه السلام) و منظور از شُّهَدَاء امام حسن و حسین (علیها السلام) و منظور از الصَّالِحِينَ نُه فرزند از فرزندان امام حسین (علیه السلام) است [که ائمّه (هستند] و منظور از حَسُنَ أُولئِكَ رَفِيقاً حضرت مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) است.(1)

7- اگر به شما خوبی شد، به صورتی بهتر یا دستکم به همان صورت جواب دهید. (سوره نساء آیه 86)

آیه 86 نساء

وَ إِذا حُيِّيتُمْ بِتَحِيَّةٍ فَحَيُّوا بِأَحْسَنَ مِنْها أَوْ رُدُّوها إِنَّ اللهَ كانَ عَلى كُلِّ شَيْ ءٍ حَسيباً .

هرگاه به شما تحیّتی گویند، پاسخ آن را بهتر از آن بدهید؛ یا [لااقل] به همان گونه پاسخ گویید. خداوند حساب همه چیز را دارد.

حدیث

الصّادق (علیه السلام)- مَنْ قَالَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ فَهِيَ عَشْرُ حَسَنَاتٍ وَ مَنْ قَالَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ فَهِيَ عِشْرُونَ حَسَنَةً وَ مَنْ قَالَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ فَهِيَ ثَلَاثُونَ حَسَنَةً.

امام صادق (علیه السلام)- هرکس السَّلَامُ عَلَيْكُم بگوید، ده حسنه دارد و هرکس السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَ

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج3، ص290 بحارالأنوار، ج23، ص337/ المناقب، ج1، ص283

رَحْمَةُ اللهِ بگوید، برای او بیست حسنه و هرکس السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَكَاتُه بگوید، برای او سی حسنه نوشته می شود.(1)

8- سهل انگاری و اشتباه خود را به شخص دیگری نسبت ندهید. (سوره نساء آیه 112)

آیه 112 نساء

وَ مَنْ يَكْسِبْ خَطيئَةً أَوْ إِثْماً ثُمَّ يَرْمِ بِهِ بَريئاً فَقَدِ احْتَمَلَ بُهْتاناً وَ إِثْماً مُبيناً .

و کسی که خطا یا گناهی مرتکب شود، سپس بی گناهی را به آن متّهم سازد، بار بهتان و گناه آشکاری را بر دوش گرفته است.

حدیث

الرّسول (صلی الله علیه و آله)- مَنْ بَهَتَ مُؤْمِناً أَوْ مُؤْمِنَةً أَوْ قَالَ فِيهِ مَا لَيْسَ فِيهِ أَقَامَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى تَلٍّ مِنْ نَارٍ حَتَّى يَخْرُجَ مِمَّا قَالَهُ فِيهِ.

پیامبر (صلی الله علیه و آله)- هرکه به مرد یا زن با ایمان بهتان زند یا درباره ی او چیزی بگوید که در او نیست؛ خدای تعالی روز قیامت او را بر تلّی از آتش قرار می دهد تا آنچه گفته از سرش بیرون بیاید.(2)

9- عادل باشید حتی اگر به ضرر خودتان، والدین و خویشان شما باشد. (سوره نساء آیه 135)

آیه 135 نساء

يـا أَيُّهَـا الَّذينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامينَ بِالْقِسْـطِ شُـهَداءَ لِلهِ وَ لَوْ عَلى أَنْفُسِـكُمْ أَوِ الْوالِـدَيْنِ وَ الْأَقْرَبينَ إِنْ يَكُنْ غَنِيًّا أَوْ فَقيراً فَاللهُ أَوْلى بِهِما فَلا تَتَّبِعُوا الْهَوى أَنْ تَعْدِلُوا وَ إِنْ تَلْوُوا أَوْ تُعْرِضُوا فَإِنَّ اللهَ كانَ بِما تَعْمَلُونَ خَبيراً.

ای کسانی که ایمان آورده اید! همواره و همیشه قیام به عدالت کنید. برای خدا گواهی دهید، اگرچه به زیان شـما، یا پدر و مادر و نزدیکانتان بوده باشد! [چرا که] اگر او (کسی که گواهی شما به زیان اوست) غنی یا فقیر باشد، خداوند سزاوارتر است که از آنان حمایت کند. بنابراین، از هوا و هوس پیروی نکنید؛ که منحرف خواهید شد. و اگر حق را تحریف کنید، و یا از اظهار آن، اعراض نمایید، خداوند

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج3، ص352 الکافی، ج2، ص645/ البرهان

2- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج3، ص434 عیون أخبار الرضا، ج2، ص33 /جامع الأخبار، ص148

به آنچه انجام می دهید، آگاه است.

حدیث

الرّسول (صلی الله علیه و آله)- قُولُوا الْحَقَّ وَ لَوْ عَلی أَنْفُسِکُمْ أَوِ الْوالِدَیْنِ وَ الْأَقْرَبِینَ.

پیامبر (صلی الله علیه و آله)- حق را بگویید حتّی اگر برعلیه شما یا والدینتان و نزدیکانتان باشد.(1)

نکات کلیدی جزء ششم قرآن کریم

1- از بدی های دیگران بگذرید، خدا هم از شما می گذرد. (سوره نساء آیه 149)

آیه 149 نساء

إِنْ تُبْدُوا خَیْراً أَوْ تُخْفُوهُ أَوْ تَعْفُوا عَنْ سُوءٍ فَإِنَّ اللهَ کانَ عَفُوًّا قَدیراً .

اگر نیکي ها را آشکار یا پنهان سازید، و از بدي ها گذشت نمایید، خداوند آمرزنده و تواناست [و با اینکه قادر بر مجازات است، عفو و گذشت می کند].

حدیث

الصّادق (علیه السلام)- فَأَمَّا مَا فَرَضَ الله عَلَی الْقَلْبِ مِنَ الْإِیمَانِ فَالْإِقْرَارُ وَ الْمَعْرِفَةُ وَ الْعَقْدُ وَ الرِّضَا وَ التَّسْلِیمُ بِأَنَّ اللَّهَ تَبَارَکَ وَ تَعَالَی هُوَ الْوَاحِدُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَحْدَهُ لَا شَرِیکَ لَهُ وَ أَنَّ مُحَمَّداً (صلی الله علیه و آله) عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ (صلی الله علیه و آله) وَ الْإِقْرَارُ بِمَا کَانَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مِنْ نَبِیٍّ (صلی الله علیه و آله) أَوْ کِتَابٍ فَذَلِکَ مَا فَرَضَ اللَّهُ عَلَی الْقَلْبِ مِنَ الْإِقْرَارِ وَ الْمَعْرِفَةِ فَقَالَ عَزَّوَجَلَّ إِلَّا مَنْ أُکْرِهَ الآیَةَ وَ قَالَ أَلا بِذِکْرِ اللهِ ... وَ قَالَ الَّذِینَ قالُوا آمَنَّا بِأَفْواهِهِمْ ... {وَ قَالَ عَزَّوَجَلَّ إِنْ تُبْدُوا خَیْراً أَوْ تُخْفُوهُ} وَ قَالَ إِنْ تُبْدُوا ما فِی أَنْفُسِکُمْ ... فَذَلِکَ مَا فَرَضَ اللَّهُ عَلَی الْقَلْبِ مِنَ الْإِقْرَارِ وَ الْمَعْرِفَةِ وَ هُوَ عَمَلُهُ وَ هُوَ رَأْسُ الْإِیمَانِ.

امام صادق (علیه السلام)- آنچه که خدا بر قلب واجب کرده، ایمان و شناخت و اقرار و اعتقاد و خوشنودی و تسلیم است که گواهی دهد که خداوند یکی است و شریک و همتایی ندارد، فرزندی و زنی برای او نیست، و گواهی دهد

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج3، ص464 بحارالأنوار، ج30، ص414

محمّد (صلی الله علیه و آله) رسول و فرستاده ی خداوند می باشد. هرچه خداوند از کتاب و پیامبر نازل فرموده به آن اقرار کند و اعتراف نماید، این ها مواردی است که خداوند بر قلب واجب گردانیده و باید قلب نسبت به آن ها اقرار کند و شناخت داشته باشد، و همین است معنی آیه ی شریفه که فرمود: نه آنکه او را به زور واداشته اند تا اظهار کفر کند و حال آنکه دلش به ایمان خویش مطمئن است بل آنان که درِ دل را به روی کفر می گشایند. (نحل/106). در جای دیگر فرمود: آگاه باشید که دل ها به یاد خدا آرامش می یابد. (رعد/28). و نیز فرمود: کسانی که به زبان ایمان آورده اند ولی دلشان هنوز ایمان پیدا نکرده اند. (مائده/41). در جای دیگر فرمود: آنچه را که در دل دارید خواه آشکارش سازید یا پوشیده اش دارید، خدا شما را بدان بازخواست خواهد کرد. پس هرکه را که بخواهد می آمرزد و هرکه را بخواهد عذاب می کند. (بقره/284). این ها مواردی است که خداوند بر دل واجب و لازم گردانیده و باید قلب به آن ها اقرار کند، و شناخت داشته باشد، عمل قلب انجام این گونه کارها می باشد، و اساس و هستی ایمان هم در قلب است.(1)

2- به قراردادهایی که می بندید، وفادار باشید. (سوره مائده آیه 1)

آیه 1 مائده

یا أَیُّهَا الَّذینَ آمَنُوا أَوْفُوا بِالْعُقُودِ أُحِلَّتْ لَکُمْ بَهیمَةُ الْأَنْعامِ إِلاَّ ما یُتْلی عَلَیْکُمْ غَیْرَ مُحِلِّي الصَّیْدِ وَ أَنْتُمْ حُرُمٌ إِنَّ اللهَ یَحْکُمُ ما یُریدُ .

ای کسانی که ایمان آورده اید! به پیمان ها [و قراردادها] وفا کنید! چهار پایان [و جنین آن ها] برای شما حلال شده است؛ مگر آنچه بر شما خوانده می شود [و استثنا خواهد شد]. و در حالی که در احرام هستید، صید را حلال نشمرید.

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج3، ص488 مستدرک الوسایل، ج11، ص149/ دعایم الإسلام، ج1، ص4

خداوند هر چه را بخواهد [و مصلحت باشد] حکم می کند.

حدیث

الرّسول (صلی الله علیه و آله)- الْعِدَةُ دَيْنٌ وَ قَدْ أَثْنَى اللَّهُ سُبْحَانَهُ عَلَى إِسْمَاعِيلَ (علیه السلام) فَقَالَ: إِنَّهُ كَانَ صادِقَ الْوَعْدِ. وَ قَالَ سُبْحَانَهُ: يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَوْفُوا بِالْعُقُودِ.

پیامبر (صلی الله علیه و آله)- وعده، بدهی است و خداوند سبحان اسماعیل (علیه السلام) را ستوده و فرموده است: او در وعده اش صادق بود. (مریم/54). و فرموده است: یا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَوْفُوا بِالْعُقُودِ.(1)

3- در کارهای خوب و رعایت حقوق دیگران، به همدیگر کمک کنید. (سوره مائده آیه 2)

آیه 2 مائده

یا أَيُّهَا الَّذينَ آمَنُوا لا تُحِلُّوا شَعائِرَ اللهِ وَ لاَ الشَّهْرَ الْحَرامَ وَ لاَ الْهَدْيَ وَ لاَ الْقَلائِدَ وَ لاَ آمِّينَ الْبَيْتَ الْحَرامَ يَبْتَغُونَ فَضْلاً مِنْ رَبِّهِمْ وَ رِضْواناً وَ إِذا حَلَلْتُمْ فَاصْطادُوا وَ لا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَآنُ قَوْمٍ أَنْ صَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرامِ أَنْ تَعْتَدُوا وَ تَعاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَ التَّقْوى وَ لا تَعاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَ الْعُدْوانِ وَ اتَّقُوا اللهَ إِنَّ اللهَ شَديدُ الْعِقابِ.

ای کسانی که ایمان آورده اید! شعائر الهی [و مراسم حج را محترم بشمرید؛ و مخالفت با حدود الهی] را حلال ندانید؛ و نه ماه حرام را، و نه قربانی های بی نشان و نشان دار را، و نه آن ها را که به قصد خانه ی خدا برای به دست آوردن فضل پروردگار و خشنودی او می آیند. امّا هنگامی که از احرام بیرون آمدید، صید کردن برای شما مانعی ندارد. و دشمنی با جمعیّتی که شما را از آمدن به مسجدالحرام [در سال حدیبیه] باز داشتند، نباید شما را وادار به تعدّی و تجاوز کند! و [همواره] در راه نیکی و پرهیزگاری به یکدیگر کمك کنید. و [هرگز] در راه گناه و تعدّی همکاری ننمایید. و از [مخالفت فرمان] خدا بپرهیزید که مجازات

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج3، ص554 شرح نهج البلاغهٔ، ج10، ص140

خدا شدید است!

حدیث

أمیرالمؤمنین (علیه السلام)- إِیَّاکُمْ وَ النِّفَاقَ وَ التَّدَابُرَ وَ التَّقَاطُعَ وَ التَّفَرُّقَ وَ تَعاوَنُوا عَلَی الْبِرِّ وَ التَّقْوی وَ لا تَعاوَنُوا عَلَی الْإِثْمِ وَ الْعُدْوانِ وَ اتَّقُوا اللهَ إِنَّ اللهَ شَدِیدُ الْعِقاب.

امام علی (علیه السلام)- از نفاق و قطع ارتباط و قهر با یکدیگر و تفرقه بپرهیزید؛ وَ تَعاوَنُوا عَلَی الْبِرِّ وَ التَّقْوی وَ لا تَعاوَنُوا عَلَی الْإِثْمِ وَ الْعُدْوانِ وَ اتَّقُوا الله إِنَّ الله شَدِیدُ الْعِقابِ.(1)

4- طعام اهل کتاب بر شما و طعام شما بر آنان حلال است. (سوره مائده آیه 5)

آیه 5 مائده

الْیَوْمَ أُحِلَّ لَکُمُ الطَّیِّباتُ وَ طَعامُ الَّذینَ أُوتُوا الْکِتابَ حِلٌّ لَکُمْ وَ طَعامُکُمْ حِلٌّ لَهُمْ وَ الْمُحْصَناتُ مِنَ الْمُؤْمِناتِ وَ الْمُحْصَناتُ مِنَ الَّذینَ أُوتُوا الْکِتابَ مِنْ قَبْلِکُمْ إِذا آتَیْتُمُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ مُحْصِنینَ غَیْرَ مُسافِحینَ وَ لا مُتَّخِذي أَخْدانٍ وَ مَنْ یَکْفُرْ بِالْإِیمانِ فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُ وَ هُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخاسِرینَ.

امروز چیزهای پاکیزه برای شما حلال شده؛ و [همچنین] طعام اهل کتاب، برای شما حلال است؛ و طعام شما برای آن ها حلال؛ و [نیز] زنان پاکدامن از مسلمانان، و زنان پاکدامن از کسانی که پیش از شما به آن ها کتاب آسمانی داده شده، حلالند؛ هنگامی که مهر آن ها را بپردازید و پاکدامن باشید؛ نه زناکار، و نه دوست پنهانی [و نامشروع] گیرید. و کسی که آنچه را باید به آن ایمان بیاورد، انکار کند اعمال او تباه می گردد؛ و در سرای دیگر، از زیانکاران خواهد بود.

حدیث

الباقر (علیه السلام)- عَنْ أَبِی الْجَارُودِ قَالَ سَأَلْتُ أَبَاجَعْفَرٍ (علیه السلام) عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ: وَ طَعامُ الَّذِینَ أُوتُوا الْکِتابَ حِلٌّ لَکُمْ وَ طَعامُکُمْ حِلٌّ لَهُمْ فَقَالَ (علیه السلام) الْحُبُوبُ وَ الْبُقُولُ.

امام باقر (علیه السلام)- ابوجارود گوید: از امام باقر (علیه السلام) درباره ی آیه: وَ طَعامُ الَّذِینَ أُوتُوا الْکِتابَ

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج3، ص564 تهذیب الأحکام، ج9، ص176/ بحارالأنوار، ج42، ص248

حِلٌّ لَكُمْ وَ طَعامُكُمْ حِلٌّ لَهُمْ پرسیدم. فرمود: «منظور غلّه ها و سبزیجات است».(1)

5- هر کس برای زنده نگه داشتن انسانی تلاش کند انگار به همه مردم زندگی بخشیده است. (سوره مائده آیه 32)

آیه 32 مائده

مِنْ أَجْلِ ذلِكَ كَتَبْنا عَلى بَني إِسْرائيلَ أَنَّهُ مَنْ قَتَلَ نَفْساً بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسادٍ فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّما قَتَلَ النَّاسَ جَميعاً وَ مَنْ أَحْياها فَكَأَنَّما أَحْيَا النَّاسَ جَميعاً وَ لَقَدْ جاءَتْهُمْ رُسُلُنا بِالْبَيِّناتِ ثُمَّ إِنَّ كَثيراً مِنْهُمْ بَعْدَ ذلِكَ فِي الْأَرْضِ لَمُسْرِفُونَ .

بخشیده است. و پیامبران ما، دلایل روشن برای آنان (بنی اسرائیل) آوردند، امّا بسیاری از آن ها، پس از آن در روی زمین، تعدّی و زیاده روی کردند.

حدیث

الباقر (علیه السلام)- عن أبی بصیر عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ (علیه السلام) قَالَ سَأَلْتُهُ عَنْ قَوْلِهِ تَعَالَی: وَ مَنْ أَحْیاها فَکَأَنَّما أَحْیَا النَّاسَ جَمِیعاً قَالَ مَنِ اسْتَخْرَجَهَا مِنَ الْکُفْرِ إِلَی الْإِیمَانِ.

امام باقر (علیه السلام)- ابوبصیر گوید: از امام باقر (علیه السلام) درباره ی سخن خداوند متعال: وَمَنْ أَحْیَاهَا فَکَأَنَّمَا أَحْیَا النَّاسَ جَمِیعا سؤال کردم. فرمود: «یعنی آنکه آن ها را از کفر به ایمان بکشاند».(2)

6- برای رسیدن به خدا به دنبال وسیله ((مثل نماز، انفاق و آبروی مقربانش)) باشید. (سوره مائده آیه 35)

آیه 35 مائده

يا أَيُّهَا الَّذينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللهَ وَ ابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسيلَةَ وَ جاهِدُوا في سَبيلِهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ.

ای کسانی که ایمان آورده اید! از [مخالفت فرمان] خدا بپرهیزید؛ و وسیله ای برای تقرّب به او بجویید؛ و در راه او جهاد کنید، باشد که رستگار شوید.

حدیث

الرّسول (صلی الله علیه و آله)- الْأَئِمَّةُ (علیهم السلام) مِنْ وُلْدِ الْحُسَیْنِ (علیه السلام) مَنْ أَطَاعَهُمْ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَ مَنْ عَصَاهُمْ فَقَدْ عَصَی اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ هُمُ الْعُرْوَةُ الْوُثْقَی وَ هُمُ الْوَسِیلَةُ إِلَی اللَّهِ عَزَّ وَ جَل.

پیامبر (صلی الله علیه و آله)- امامان و پیشوایان [پس از من] همگی از فرزندان حسین می باشند، و هرکس از ایشان فرمان برد، خدا را اطاعت کرده، و هرکس نافرمانی

1- تفسـير اهل بيت عليهم السـلام ج3، ص624 الكافى، ج6، ص264/ وسايل الشـيعةً، ج24، ص204/ بحارالأنوار، ج63، ص24/ بحارالأنوار، ج77، ص45/ المحاسن، ج2، ص454/ المحاسن، ج2، ص584/ نورالثقلين/ البرهان

2- تفسـير اهل بيت عليهم السلام ج4، ص14 بحارالأنوار، ج2، ص21/ العياشى، ج1، ص313/ مستدرک الوسايل، ج12، ص239/ البرهان

آنـان کنـد خـدا را معصـیت کرده است، و ایشـان چنگـاویز محکم و دسـتگیره اسـتوار هسـتند، و اینـان راهنما به سوی خداونـد عزّوجلّ هستند.(1)

7- از قصاص کردن بگذرید که کفاره گناهانتان خواهد بود. (سوره مائده آیه 45)

آیه 45 مائده

وَكَتَبْنـا عَلَيْهِمْ فيهـا أَنَّ النَّفْسَ بِـالنَّفْسِ وَ الْعَيْنَ بِـالْعَيْنِ وَ الْأَنْفَ بِالْأَنْفِ وَ الْأُذُنَ بِالْأُذُنِ وَ السِّنَّ بِالسِّنِّ وَ الْجُرُوحَ قِصاصٌ فَمَنْ تَصَـدَّقَ بِهِ فَهُوَ كَفَّارَةٌ لَهُ وَ مَنْ لَمْ يَحْكُمْ بِما أَنْزَلَ اللهُ فَأُولئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ .

و بر آن هـا (بنی اسـرائیل) در آن (تورات)، مقرّر داشتیم که جـان در مقابل جان، و چشم در مقابل چشم، و بینی در برابر بینی، و گوش در مقابل گوش، و دنـدان در برابر دندان، قصاص می شود؛ و جراحات نیز، قصاص دارد؛ و اگر کسـی از قصاص، در گذرد، کفّاره [گناهان] او محسوب می شود؛ و هر کس به آنچه خدا نازل کرده حکم نکند، ستمکار است.

حدیث

الصّادق (علیه السـلام)- عَن أبی بَصـیر قال سَأَلْتُ أَبَاعَبْدِ اللَّهِ (علیه السـلام) عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ: فَمَنْ تَصَدَّقَ بِهِ فَهُوَكَفَّارَةٌ لَهُ قَالَ يُكَفَّرُ عَنْهُ مِنْ ذُنُوبِهِ بِقَدْرِ مَا عَفَا مِنْ جِرَاحٍ أَوْ غَيْرِه.

امام صادق (علیه السـلام)- ابوبصـیر گوید: از امام صادق (علیه السـلام) درباره ی آیه: فَمَنْ تَصَدَّقَ بِهِ فَهُوَ كَفَّارَةٌ لَهُ پرسیدم، فرمود: «کسی که به دیه راضی شود و جراحات یا غیر آن را عفو کند، به همان اندازه از گناهانش بخشیده می شود».(2)

8- به جای بحث های اختلافی و بی فایده در کارهای خوب از همدیگر سبقت بگیرید. (سوره مائده آیه 48)

آیه 48 مائده

وَ أَنْزَلْنا إِلَيْكَ الْكِتابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقاً لِما بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتابِ وَ مُهَيْمِناً عَلَيْهِ فَاحْكُمْ بَيْنَهُمْ بِما أَنْزَلَ اللهُ وَ لا تَتَّبِعْ أَهْواءَهُمْ عَمَّا جاءَكَ مِنَ الْحَقِّ لِكُلٍّ جَعَلْنا مِنْكُمْ شِرْعَةً وَ مِنْهاجاً وَ لَوْ شاءَ اللهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً واحِدَةً وَ لكِنْ لِيَبْلُوَكُمْ في ما آتاكُمْ فَاسْتَبِقُوا الْخَيْراتِ إِلَى اللهِ مَرْجِعُكُمْ جَميعاً فَيُنَبِّئُكُمْ بِما كُنْتُمْ فيهِ

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج4، ص32 عیون أخبار الرضا، ج2، ص58/ نورالثقلین

2- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج4، ص80 الکافی، ج7، ص358/ تهذیب الأحکام، ج10، ص179/ بحارالأنوار، ج101، ص389/ العیاشی، ج1، ص325/ وسایل الشیعهٔ، ج29، ص119/ مستدرک الوسایل، ج18، ص250/ البرهان/ دعایم الإسلام، ج2، ص413

تَخْتَلِفُونَ .

دهد] پس در نيكي ها بر يكديگر سبقت جوييد. بازگشت همه شما، به سوى خداست؛ و از آنچه در آن اختلاف مى كرديد؛ [در قيامت] به شما خبر خواهد داد.

حديث

أميرالمؤمنين (عليه السلام)- هِيَ الْإِسْلَامُ وَ الْوَلَايَةُ فَاسْتَبِقُوا الْخَيْراتِ أَيْ إِلَيْهَا.

امام على (عليه السلام) پس به سوى خيرات بشتابيد يعنى به سوى اسلام و به سوى ولايت بشتانيد.(1)

9- از رابطه و رفاقت با كسانى كه دين شما را تمسخر مى كنند، بپرهيزيد. (سوره مائده آيه 57)

آيه 57 مائده

يا أَيُّهَا الَّذينَ آمَنُوا لا تَتَّخِذُوا الَّذينَ اتَّخَذُوا دينَكُمْ هُزُواً وَ لَعِباً مِنَ الَّذينَ أُوتُوا الْكِتابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَ الْكُفَّارَ أَوْلِياءَ وَ اتَّقُوا اللهَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنينَ .

اى كسانى كه ايمان آورده ايد! افرادى كه آيين شـما را به باد استهزا و بازى مى گيرند از اهل كتاب و مشركان را ولىّ خود انتخاب نكنيد؛ و از [نافرمانى] خدا بپرهيزيد اگر ايمان داريد.

حديث

الصّادق (عليه السلام)- لَا يَتَوَارَثُ أَهْلُ مِلَّتَيْنِ نَحْنُ نَرِثُهُمْ وَ لَا يَرِثُونَّا.

امام صادق (عليه السلام)- اهل دو دين از يكديگر ارث نمى برند. ما از ايشان ارث مى بريم، و ايشان از ما ارث نمى برند.(2)

نكات كليدى جزء هفتم قرآن كريم

1- به جاى دنبال عيوب ديگران بودن، مراقب اعمال خودتان باشيد. (سوره مائده آيه 105)

آيه 105 مائده

يا أَيُّهَا الَّذينَ آمَنُوا عَلَيْكُمْ أَنْفُسَكُمْ لا يَضُرُّكُمْ مَنْ ضَلَّ إِذَا اهْتَدَيْتُمْ إِلَى اللهِ مَرْجِعُكُمْ جَميعاً فَيُنَبِّئُكُمْ بِما كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ .

اى كسانى كه ايمان آورده ايد! مراقب خود باشيد. اگر شما هدايت يافته باشيد، گمراهى كسانى كه گمراه شده اند، به شما زيانى نمى رساند. بازگشت همه ى شما به سوى خداست؛ و شما را به آنچه انجام مى داديد، آگاه مى سازد.

حديث

الرّسول (صـلى الله عليه و آله)- قَالَ الصّادِقِ (عليه السـلام) أَنَّ ثَعْلَبَةَ الْخُشَنِيَّ سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ (صـلى الله عليه و آله) عَنْ هَذِهِ الآيَةِ يا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَيْكُمْ أَنْفُسَكُمْ لا يَضُرُّكُمْ مَنْ ضَلَّ إِذَا اهْتَدَيْتُمْ فَقَالَ (عليه السلام) وَ أْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَ انْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ اصْبِرْ

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج1، ص724 تأویل الآیات الظاهرة، ص87

2- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج4، ص90 من لا یحضره الفقیه، ج4، ص335/ نورالثقلین

عَلَی مَا أَصَابَکَ حَتَّی إِذَا رَأَیْتَ شُحّاً مُطَاعاً وَ هَوًی مُتَّبَعاً وَ إِعْجَابَ کُلِّ ذِی رَأْیٍ بِرَأْیِهِ فَعَلَیْکَ بِنَفْسِکَ وَ دَعْ أَمْرَ الْعَامَّةِ.

پیامبر (صلی الله علیه و آله)- از امام صادق (علیه السلام) روایت است: ثعلبه خُشَنی از حضرت رسول اکرم (صلی الله علیه و آله) پرسید: «تفسیر این آیه: یا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا عَلَیْکُمْ أَنْفُسَکُمْ لا یَضُرُّکُمْ مَنْ ضَلَّ إِذَا اهْتَدَیْتُمْ چیست»؟ رسول اکرم (صلی الله علیه و آله) پاسخ داد: «به معروف امر کن و از منکر نهی کن و به آنچه از ناملایمات به تو می رسد، صبر کن. و در انجام این وظیفه ی مهّم تا می توانی استقامت داشته باش، تا جایی که به افرادی که حرص شدید به دنیا و زینت های دنیوی داشته و پیروی سخت از هوی و هوس کرده و در عین حال مغرور و فریفته آراء و افکار خود باشند، برخورد کنی. در این صورت این وظیفه از عهده ی تو ساقط شده، و بر تو است که متوجّه اصلاح امور و تهذیب نفس خود بوده، و از امر به معروف و دعوت و نصیحت و موعظت خودداری کنی».(1)

2- اگر کسی را مسخره کنید، نتیجه اش گریبان شما را می گیرد. (سوره انعام آیه 10)

آیه 10 انعام

وَ لَقَدِ اسْتُهْزِئَ بِرُسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ فَحاقَ بِالَّذینَ سَخِرُوا مِنْهُمْ ما کانُوا بِهِ یَسْتَهْزِؤُنَ .

[با این حال، نگران نباش]. جمعی از پیامبران پیش از تو را نیز استهزا کردند؛ امّا سرانجام، آنچه را مسخره می کردند، دامانشان را گرفت؛ [و عذاب الهی بر آن ها فرود آمد].

حدیث

ابن عبّاس (رحمة الله علیه)- مَضَتْ سُنَّتُهُمْ فِی التَّکْذِیبِ کَمَا أَنَّ قَوْمَکَ کَذَّبُوکَ.

ابن عبّاس (رحمة الله علیه)- همچنان که قوم تو، تو را تکذیب کردند، روش پیشینیان نیز در تکذیب پیامبران (علیهم السلام)بوده است.(2)

3- به گوشه و کنار دنیا سفر کنید و از سرگذشت آنها که آیات خدا را انکار می کردند عبرت بگیرید. (سوره انعام آیه 11)

آیه 11 انعام

قُلْ سیرُوا فِي

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج4، ص268 بحارالأنوار، ج97، ص83/ مصباح الشریعة، ص18/ مستدرک الوسایل، ج12، ص189/ نورالثقلین/ البرهان

2- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج7، ص450 بحرالعرفان، ج9، ص162

الْأَرْضِ ثُمَّ انْظُرُوا كَيْفَ كانَ عاقِبَةُ الْمُكَذِّبينَ .

بگو: «روی زمین سیر کنید؛ سپس بنگرید سرانجام تکذیب کنندگان آیات الهی چگونه بود»؟!

حدیث

الصّادق (علیه السلام)- عَنْ أَبِی الرَّبِیعِ الشَّامِیِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ (علیه السلام) عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ قُلْ سِیرُوا فِی الْأَرْضِ فَانْظُرُوا کَیْفَ کانَ عاقِبَةُ الَّذِینَ مِنْ قَبْلُ فَقَالَ عَنَی بِذَلِکَ أَیِ انْظُرُوا فِی الْقُرْآنِ فَاعْلَمُوا کَیْفَ کَانَ عَاقِبَةُ الَّذِینَ مِنْ قَبْلِکُمْ وَ مَا أَخْبَرَکُمْ عَنْهُ.

امام صادق (علیه السلام)- ابوربیع شامی گوید: از امام صادق (علیه السلام) درباره ی کلام خداوند عزّوجلّ: قُلْ سِیرُوا فِی الْأَرْضِ فَانْظُرُوا کَیْفَ کانَ عاقِبَةُ الَّذِینَ مِنْ قَبْلُ پرسیدم. فرمود: «یعنی در قرآن بنگرید [و به وسیله ی آن در زمین سیر معنوی کنید] تا بدانید سرانجام کسانی که قبل از شما بودند چگونه بود و [قرآن] درباره ی آن ها به شما چه خبر داده است».(1)

4- زندگی دنیا جز بازیچه و سرگرمی نیست و مراقبت از آخرت برای شما بهتر است. (سوره انعام آیه 32)

آیه 32 انعام

وَ مَا الْحَیاةُ الدُّنْیا إِلاَّ لَعِبٌ وَ لَهْوٌ وَ لَلدَّارُ الآخِرَةُ خَیْرٌ لِلَّذینَ یَتَّقُونَ أَ فَلا تَعْقِلُونَ .

زندگی دنیا، جز بازی و سرگرمی نیست؛ و سرای آخرت، برای آن ها که پرهیزگارند، بهتر است. آیا نمی اندیشید؟!

حدیث

الکاظم (علیه السلام)- عَنْ هِشَامِ بْنِ الْحَکَمِ قَالَ قَالَ لِی أَبُو الْحَسَنِ مُوسَی بْنُ جَعْفَرٍ (علیه السلام) ثُمَّ وَعَظَ أَهْلَ الْعَقْلِ وَ رَغَّبَهُمْ فِی الآخِرَةِ فَقَالَ وَ مَا الْحَیاةُ الدُّنْیا إِلَّا لَعِبٌ وَ لَهْوٌ وَ لَلدَّارُ الآخِرَةُ خَیْرٌ لِلَّذِینَ یَتَّقُونَ أَ فَلا تَعْقِلُونَ.

امام کاظم (علیه السلام)- هشام بن حکم گوید: امام کاظم (علیه السلام) به من فرمود: سپس [خدای تعالی] صاحبان عقل را موعظه فرمود و آن ها را به آخرت تشویق کرد و فرمود: وَ مَا الحَیاةُ الدُّنْیا إِلَّا لَعِبٌ وَ لهْوٌ وَ لَلدَّارُ الآخِرَةُ خَیْرٌ لِلَّذِینَ یَتَّقُونَ أَ فَلا تَعْقِلُونَ.(2)

5- شیطان اعمال بد را با آراستن، زیبا جلوه می دهد. (سوره انعام آیه 43)

آیه 43 انعام

فَلَوْ

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج4، ص338 الکافی، ج8، ص248/ البرهان

2- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج4، ص364 الکافی، ج1، ص13/ بحارالأنوار، ج1، ص134/ بحارالأنوار، ج75، ص296/ تحف

العقول، ص383/ نورالثقلين

لا إِذْ جاءَهُمْ بَأْسُنا تَضَرَّعُوا وَ لكِنْ قَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَ زَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطانُ ما كانُوا يَعْمَلُونَ .

چرا هنگامی که سختی [و عذاب] ما به آنان رسید، [تضرّع نکردند و] تسلیم نشدند؟! بلکه دل های آن ها قساوت پیدا کرد؛ و شیطان، آنچه را انجام می دادند، در نظرشان زینت داد.

حدیث

الصّادق (علیه السلام)- بَعدَ أن ذَكَرَ الشَّيطَانِ: وَ لَا يَغُرَّنَّکَ تَزْيِينُهُ الطَّاعَاتِ عَلَيْکَ فَإِنَّهُ يَفْتَحُ لَکَ تِسْعَةً وَ تِسْعِينَ بَاباً مِنَ الْخَيْرِ لِيَظْفَرَ بِکَ عِنْدَ تَمَامِ الْمِائَةِ فَقَابِلْهُ بِالْخِلَافِ وَ الصَّدِّ عَنْ سَبِيلِهِ وَ الْمُضَادَّةِ بِاسْتِهْزَائِه.

امام صادق (علیه السلام)- و چون شیطان طاعات و اعمال تو را تزیین بنماید، هرگز مغرور و فریفته مباش، زیرا ممکن است نودونه باب از خیر و نیکویی را به روی تو بازکند، و پس از نودونه امر در قدم صدم کار خود را صورت بدهد. پس در مخالفت او پیوسته برقرار باش، و راه نفوذ و فریب او را بگیر، و با میل و هوی خواهی و مقاصد او مبارزه کن.(1)

6- اینگونه نباشید که هنگام نیاز از خدا کمک بخواهید و پس از حل شدن، خدا را فراموش کنید. (سوره انعام آیه 64)

آیه 64 انعام

قُلِ اللهُ يُنَجِّيكُم مِنْهَا وَ مِن كلُ ِّكَرْبٍ ثُمَّ أَنتُمْ تُشرِكُون.

بگو: «خداوند شما را از این ها، و از هر مشکل و اندوهی، نجات می دهد؛ باز هم شما برای او همتا قرار می دهید. [و راه کفر می پویید]».

حدیث

العسکری (أَبُو يَعْقُوبَ يُوسُفُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ وَ أَبُو الْحَسَنِ عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَ يَّارٍ وَ كَانَا مِنَ الشِّيعَةِ الْإِمَامِيَّةِ عَنْ أَبَوَيْهِمَا عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ (فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَ بِسْمِ اللهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ فَقَالَ اللَّهُ هُوَ الَّذِي يَتَأَلَّهُ إِلَيْهِ عِنْدَ الْحَوَائِجِ وَ الشَّدَائِدِ كُلُّ مَخْلُوقٍ وَ عِنْدَ انْقِطَاعِ الرَّجَاءِ مِنْ كُلِّ مَنْ دُونَهُ وَ تَقَطُّعِ الْأَسْبَابِ مِنْ

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج11، ص380 بحار الأنوار، ج69، ص125/ نورالثقلین

جَمِیعِ مَنْ سِوَاهُ تَقُولُ بِسْمِ اللّهِ أَیْ أَسْتَعِینُ عَلَی أُمُورِی کُلِّهَا بِاللّهِ الّذِی لَا تَحِقُّ الْعِبَادَةُ إِلّا لَهُ الْمُغِیثِ إِذَا اسْتُغِیثَ وَ الْمُجِیبِ إِذَا دُعِیَ وَ هُوَ مَا قَالَ رَجُلٌ لِلصَّادِقِ (یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ دُلَّنِی عَلَی اللَّهِ مَا هُوَ فَقَدْ أَکْثَرَ عَلَیَّ الْمُجَادِلُونَ وَ حَیَّرُونِی فَقَالَ لَهُ یَا عَبْدَ اللَّهِ هَلْ رَکِبْتَ سَفِینَةً قَطُّ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَهَل کُسِرَتْ بِکَ حَیْثُ لَا سَفِینَةٌ تُنْجِیکَ وَ لَا سِبَاحَةٌ تُغْنِیکَ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَهَلْ تَعَلَّقَ قَلْبُکَ هُنَالِکَ أَنَّ شَیْئاً مِنَ الْأَشْیَاءِ قَادِرٌ عَلَی أَنْ یُخَلِّصَکَ مِنْ وَرْطَتِکَ قَالَ نَعَمْ قَالَ الصَّادِقُ (فَذَلِکَ الشَّیْءُ هُوَ اللَّهُ الْقَادِرُ عَلَی الْإِنْجَاءِ حَیْثُ لَا مُنْجِیَ وَ عَلَی الْإِغَاثَةِ حَیْثُ لَا مُغِیثَ.

امام عسکری (علیه السلام)- ابویعقوب و ابوالحسن علی بن محمّد از پدرانشان نقل می کنند: امام عسکری (علیه السلام) درباره ی قول خدای عزّ وجلّ: بِسْمِ اللهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ؛ فرمود: «الله همان کسی است که هر مخلوقی هنگام بریده شدن امید از هرکه غیر اوست و پاره شدن اسباب از همه آنچه سوای او باشد در نزد حاجتها و سختیها به سوی او پناه می‌برد. می‌گوئی: بسم الله، یعنی یاری می‌جویم بر همه کارهای خویش به خدایی که پرستش جز از برای او درست نباشد؛ آنکه فریاد رسنده است هرگاه فریادرسی از او خواسته شود و جواب دهنده هرگاه خوانده شود. و این آن چیزی است که مردی به امام صادق (علیه السلام) گفت: «ای فرزند رسول خدا (صلی الله علیه و آله)! مرا بر خدا دلالت و رهنمایی کن که او چیست؟ زیرا صاحبان جدال بر من بسیار شده اند و مرا حیران و سرگردان نموده اند». حضرت به آن مرد فرمود: «ای بنده خدا

هرگز بر کشتی سوارشده‌ای»؟ گفت: «آری». فرمود: «آیا شده که کشتی بشکند در جایی که نه کشتی‌ای باشد که تو را برهاند و نه شنایی که تو را بی نیاز گرداند:؟ گفت: «آری». فرمود: «آیا در آنجا و در آن زمان دلت به این رسیده که چیزی از چیزها قادر است بر اینکه تو را از ورطه هلاکت برهاند»؟ گفت: «آری». فرمود: «این همان خدایی است که قادر بر نجات دادن است در جایی که هیچ نجات دهنده نیست؛ و فریادرس است در جایی که فریادرسی نیست».(1)

7- مجلسی که در آن مشغول انکار و تمسخر دین و قرآن هستند را ترک کنید. (سوره انعام آیه 68)

آیه 68 انعام

وَ إِذا رَأَيْتَ الَّذينَ يَخُوضُونَ في آياتِنا فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ حَتَّى يَخُوضُوا في حَديثٍ غَيْرِهِ وَ إِمَّا يُنْسِيَنَّكَ الشَّيْطانُ فَلا تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرى مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمينَ .

هرگاه کسانی را دیدی که آیات ما را استهزا می کنند، از آن ها روی بگردان تا به سخن دیگری بپردازند. و اگر شیطان تو را به فراموش افکند، پس از یاد آوری با این گروه ستمکار منشین.

حدیث

الرّسول (صلی الله علیه و آله)- مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَ الْيَوْمِ الآخِرِ فَلَا يَجْلِسْ فِی مَجْلِسٍ يُسَبُّ فِيهِ إِمَامٌ أَوْ يُغْتَابُ فِيهِ مُسْلِمٌ إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يَقُولُ وَ إِذا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِی آيَاتِنا فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ حَتَّى يَخُوضُوا فِی حَدِيثٍ غَيْرِهِ وَ إِمَّا يُنْسِيَنَّکَ الشَّيْطانُ فَلا تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرى مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ.

پیامبر (صلی الله علیه و آله)- هرکه به خدا و روز قیامت ایمان دارد، نباید در مجلسی بنشیند که در آن به امام دشنام می دهند، یا در آن مجلس، غیبت فردی مسلمانی را می کنند. خداوند در کتابش می فرماید: وَ إِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِی آيَاتِنَا فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ حَتَّى يَخُوضُواْ فِی حَدِيثٍ غَيْرِهِ وَ إِمَّا يُنسِيَنَّکَ الشَّيْطَانُ

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج8، ص248 معانی الأخبار، ص4/ نورالثقلین

فَلاَ تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرَى مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ.(1)

8- با کسانی که تنها بازی و سرگرمی را برنامه خود قرار داده اند قطع رابطه کنید. (سوره انعام آیه 70)

آیه 70 انعام

وَ ذَرِ الَّذينَ اتَّخَذُوا دينَهُمْ لَعِباً وَ لَهْواً وَ غَرَّتْهُمُ الْحَياةُ الدُّنْيا وَ ذَكِّرْ بِهِ أَنْ تُبْسَلَ نَفْسٌ بِما كَسَبَتْ لَيْسَ لَها مِنْ دُونِ اللهِ وَلِيٌّ وَ لا شَفيعٌ وَ إِنْ تَعْدِلْ كُلَّ عَدْلٍ لا يُؤْخَذْ مِنْها أُولئِكَ الَّذينَ أُبْسِلُوا بِما كَسَبُوا لَهُمْ شَرابٌ مِنْ حَميمٍ وَ عَذابٌ أَليمٌ بِما كانُوا يَكْفُرُونَ.

نوشابه ای از آب سوزان و عذاب دردناکی برای آنهاست؛ به سزای اینکه کفر می ورزیدند [و آیات الهی را انکار می کردند].

حدیث

أمیرالمؤمنین (علیه السلام)- زِيَارَةٌ أُخْرَى لِمَوْلَانَا أَمِيرِالْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ بنَ أَبِي طَالِبٍ (علیه السلام) يَا رَبِّي وَ سَيِّدِي وَ يَا إِلَهِي وَ مَوْلَايَ شَفِّعْ وَلِيَّكَ فِي حَوَائِجِي فَوَرَدْتُ إِلَيْهِ إِذْ رَغِبَ عَنْ زِيَارَتِهِ أَهْلُ الدُّنْيَا وَ اتَّخَذُوا آيَاتِ اللَّهِ هُزُواً وَ غَرَّتْهُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيا فَلَكَ الْمَنُّ يَا سَيِّدِي عَلَى مَا عَرَّفْتَنِي مِمَّا جَهِلَهُ أَهْلُ الدُّنْيَا.

امام علی (علیه السلام)- در زیارت امام علی (علیه السلام) آمده است: ای پروردگار من و ای سرورم و ای معبود و مولای من، ولیّ خود را شفیع من در حوائجم قرار ده. پس من بر او وارد شدم، زیرا که اهل دنیا از زیارت وی رویگردان شده‌اند و آیات و نشانه‌های خدا را به سخره می‌گیرند، زندگی دنیا، آن ها را مغرور ساخته. پس ای سرورم تو بر من منّت داری به خاطر اینکه مرا بر آنچه که اهل دنیا نسبت به آن جاهلند و به غیر آن متمایل شدند، عارف گردانیدی.(2)

9- به مقدسات دیگران توهین نکنید تا آن ها هم برای تلافی به خدا و مقدسات شما توهین نکنند. (سوره انعام آیه 108)

آیه 108 انعام

وَ لا تَسُبُّوا الَّذينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللهِ فَيَسُبُّوا اللهَ عَدْواً بِغَيْرِ عِلْمٍ كَذلِكَ زَيَّنَّا لِكُلِّ أُمَّةٍ عَمَلَهُمْ ثُمَّ إِلى رَبِّهِمْ مَرْجِعُهُمْ فَيُنَبِّئُهُمْ بِما كانُوا يَعْمَلُونَ.

[به معبود] کسانی که غیر خدا را

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج4، ص426 مستدرک الوسایل، ج12، ص315/ بحارالأنوار، ج23، ص209/ البرهان/ نورالثقلین/ مستطرفات السرایر، ص639/ المؤمن، ص70/ وسایل الشیعهٔ، ج16، ص266؛ فیهما «یعاب» بدلٌ «یغتاب»

2- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج4، ص434 بحارالأنوار، ج97، ص326

می خوانند دشـنام ندهید، مبادا آن ها [نیز] از روی ظلم و جهل، خدا را دشنام دهند. این گونه برای هر امّتی عملشان را زینت دادیم. سپس بازگشت همه ی آنان به سوی پروردگارشان است؛ و آن ها را از آنچه عمل می کردند، آگاه می سازد [و پاداش و کیفر می دهد].

حدیث

الصّادق (علیه السلام)- وَ إِيَّاكُمْ وَ سَبَّ أَعْدَاءِ اللَّهِ حَيْثُ يَسْمَعُونَكُمْ فَيَسُبُّوا اللهَ عَدْواً بِغَيْرِ عِلْمٍ وَ قَدْ يَنْبَغِي لَكُمْ أَنْ تَعْلَمُوا حَدَّ سَبِّهِمْ لِلَّهِ كَيْفَ هُوَ إِنَّهُ مَنْ سَبَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ فَقَدِ انْتَهَكَ سَبَّ اللَّهِ وَ مَنْ أَظْلَمُ عِنْدَ اللَّهِ مِمَّنِ اسْتَسَبَّ لِلَّهِ وَ لِأَوْلِيَائِهِ.

امام صادق (علیه السـلام)- و بپرهیزید از دشـنام دادن به دشمنان خدا، آنجا که از شما می‌شنوند: فَيَسُبُّوا اللهَ عَدْواً بِغَيْرِ عِلْمٍ و شایسته است که بدانید دشنام به خدا چه اندازه ای دارد و چگونه است؟ راستش، هرکس به اولیای خدا دشنام بدهد، دشنام به خدا را از پرده به در آورده، و چه کسی ستمکارتر است نزد خدا از آن کسی که برای خدا و دوستانش دشنام تراشی می‌کند؟![(1)]

نکات کلیدی جزء هشتم قرآن کریم

1- همیشه مسیر اکثریت، مسیر هدایت نیست. (سوره انعام آیه 116)

آیه 116 انعام

وَ إِنْ تُطِعْ أَكْثَرَ مَنْ فِي الْأَرْضِ يُضِلُّوكَ عَنْ سَبِيلِ اللهِ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلاَّ الظَّنَّ وَ إِنْ هُمْ إِلاَّ يَخْرُصُونَ .

و اگر از بیشتر کسانی که در روی زمین هسـتند اطاعت کنی، تو را از راه خدا گمراه می کنند؛ [زیرا] آن ها تنها از گمان پیروی می نمایند، و تخمین و حدس [واهی] می زنند.

حدیث

علی بن إبراهیم (رحمة الله علیه)- ثُمَّ قَالَ عَزَّ وَ جَلَّ لِنَبِيِّهِ (صـلی الله علیه و آله) وَ إِنْ تُطِعْ أَكْثَرَ مَنْ فِي الْأَرْضِ يُضِلُّوكَ عَنْ سَبِيلِ اللهِ يَعْنِي يُحَيِّرُوكَ عَنِ الْإِمَامِ فَإِنَّهُمْ مُخْتَلِفُونَ فِيهِ.

علیّ بن ابراهیم (رحمة الله علیه)- وَ إِن تُطِعْ أَكْثَرَ مَن فِي الأَرْضِ يُضِلُّوكَ

1- تفسـیر اهل بیت علیهم السلام ج4، ص538 الکافی، ج2، ص378/ وسایل الشیعهٔ، ج16، ص262/ بحارالأنوار، ج71، ص215/ نورالثقلین/ البرهان

عَن سَبِيلِ اللهِ؛ یعنی تو را در مورد امام، سرگردان می کنند، زیرا که آنان در مورد او اختلاف دارند.(1)

2- به پدر و مادر خود بی واسطه ((پرستار، خانه سالمندان و...)) احسان کنید. (سوره انعام آیه 151)

آیه 151 انعام

قُلْ تَعالَوْا أَتْلُ ما حَرَّمَ رَبُّكُمْ عَلَيْكُمْ أَلاَّ تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئاً وَ بِالْوالِدَيْنِ إِحْساناً وَ لا تَقْتُلُوا أَوْلادَكُمْ مِنْ إِمْلاقٍ نَحْنُ نَرْزُقُكُمْ وَ إِيَّاهُمْ وَ لا تَقْرَبُوا الْفَواحِشَ ما ظَهَرَ مِنْها وَ ما بَطَنَ وَ لا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتي حَرَّمَ اللهُ إِلاَّ بِالْحَقِّ ذلِكُمْ وَصَّاكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ .

بگو: «بیایید آنچه را پروردگارتان بر شما حرام کرده است برایتان بخوانم: اینکه چیزی را همتای خدا قرار ندهید؛ و به پدر و مادر نیکی کنید؛ و فرزندانتان را از [ترس] فقر، نکشید؛ ما شما و آن ها را روزی می دهیم؛ و به کارهای زشت نزدیك نشوید، چه آشکار باشد چه پنهان؛ و انسانی را که خداوند محترم شمرده، به قتل نرسانید، مگر بحق [و از روی استحقاق]. این چیزی است که خداوند شما را به آن سفارش کرده، تا بیندیشید.

حدیث

علی بن إبراهیم (رحمة الله علیه)- بِالْوالِدَيْنِ إِحْساناً قَالَ الْوَالِدَانِ رَسُولُ اللَّهِ (صلی الله علیه و آله) وَ أَمِيرُالْمُؤْمِنِينَ (علیه السلام).

علیّ بن ابراهیم (رحمة الله علیه)- وَ بِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا؛ منظور از وَالِدَيْنِ؛ رسول خدا (صلی الله علیه و آله) و امیرمؤمنان علی (علیه السلام) است.(2)

3- فرزندان خود را از ترس فقر سقط نکنید و نکشید که روزی آنها با خداست. (سوره انعام آیه 151)

آیه 151 انعام

قُلْ تَعالَوْا أَتْلُ ما حَرَّمَ رَبُّكُمْ عَلَيْكُمْ أَلاَّ تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئاً وَ بِالْوالِدَيْنِ إِحْساناً وَ لا تَقْتُلُوا أَوْلادَكُمْ مِنْ إِمْلاقٍ نَحْنُ نَرْزُقُكُمْ وَ إِيَّاهُمْ وَ لا تَقْرَبُوا الْفَواحِشَ ما ظَهَرَ مِنْها وَ ما بَطَنَ وَ لا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتي حَرَّمَ اللهُ إِلاَّ بِالْحَقِّ ذلِكُمْ وَصَّاكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ .

بگو: «بیایید آنچه را پروردگارتان بر شما حرام کرده است برایتان بخوانم: اینکه چیزی را همتای

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج4، ص566 القمی، ج1، ص215/ البرهان

2- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج4، ص630 بحارالأنوار، ج36، ص8/ البرهان/ نورالثقلین/ القمی، ج1، ص219

خدا قرار ندهید؛ و به پدر و مادر نیکی کنید؛ و فرزندانتان را از [ترس] فقر، نکشید؛ ما شما و آن ها را روزی می دهیم؛ و به کارهای زشت نزدیك نشوید، چه آشکار باشد چه پنهان؛ و انسانی را که خداوند محترم شمرده، به قتل نرسانید، مگر بحق [و از روی استحقاق]. این چیزی است که خداوند شما را به آن سفارش کرده، تا بیندیشید.

حدیث

ابن عبّاس (رحمة الله علیه)- لَا تَقْتُلُوا أَوْلادَكُمْ مِنْ إِمْلَاقٍ أَیْ خَوْفاً مِنَ الْفَقْرِ.

ابن عبّاس (رحمة الله علیه)- لَا تَقْتُلُوا أَوْلادَكُمْ مِنْ إِمْلَاقٍ؛ یعنی فرزندان را از ترس فقر نکشید.(1)

4- به اموال یتیم نزدیک نشوید، مگر برای حفظ و افزایش آن. (سوره انعام آیه 152)

آیه 152 انعام

وَ لا تَقْرَبُوا مالَ الْیَتیمِ إِلاَّ بِالَّتي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّى یَبْلُغَ أَشُدَّهُ وَ أَوْفُوا الْكَیْلَ وَ الْمیزانَ بِالْقِسْطِ لا نُكَلِّفُ نَفْساً إِلاَّ وُسْعَها وَ إِذا قُلْتُمْ فَاعْدِلُوا وَ لَوْ كانَ ذا قُرْبى وَ بِعَهْدِ اللهِ أَوْفُوا ذلِكُمْ وَصَّاكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ .

و به مال یتیم، جز به بهترین صورت [و برای اصلاح]، نزدیك نشوید، تا به حدّ رشد خود برسد؛ و حقّ پیمانه و وزن را به عدالت ادا کنید؛ هیچ کس را، جز به مقدار تواناییش، تکلیف نمی کنیم و هنگامی که سخنی می گویید، [و داوری می کنید]، عدالت را رعایت نمایید، حتّی اگر در مورد نزدیکان [شما] بوده باشد؛ و به پیمان خدا وفا کنید. این چیزی است که خداوند شما را به آن سفارش می کند، تا متذکّر شوید.

حدیث

الصّادق (علیه السلام)- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ (علیه السلام) قَالَ: سَأَلَهُ (علیه السلام) أَبِی وَ أَنَا حَاضِرٌ عَنِ الْیَتِیمِ مَتَى یَجُوزُ أَمْرُهُ قَالَ حَتَّى یَبْلُغَ أَشُدَّهُ قَالَ وَ مَا أَشُدُّهُ قَالَ احْتِلَامُهُ قَالَ قُلْتُ قَدْ یَكُونُ الْغُلَامُ ابْنَ ثَمَانَ عَشْرَةَ سَنَةً أَوْ

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج4، ص632 بحرالعرفان، ج6، ص504

أَقَلَّ أَوْ أَكْثَرَ وَ لَمْ يَحْتَلِمْ قَالَ إِذَا بَلَغَ وَ كُتِبَ عَلَيْهِ الشَّيْءُ جَازَ أَمْرُهُ إِلَّا أَنْ يَكُونَ سَفِيهاً أَوْ ضَعِيفا.

امام صادق (علیه السلام)- عبدالله بن سنان نقل می کند: پدرم از امام صادق (علیه السلام) پرسید، و من در آنجا حاضرم بودم. گفت: «کی کارها و معاملات یتیم درست است؟ فرمود: «وقتی به حدّ بلوغ برسد». عرض کرد: «بلوغ او چه وقت است»؟ فرمود: «وقتی محتلم شود»، گفت: «گاهی پسر بچّه تا سال هیجده و کمتر و بیشتر محتلم نمی شود». فرمود: «وقتی بالغ شود و گناه و ثواب به او نوشته شود کارها و معاملات او درست است مگر آنکه سفیه یا ضعیف العقل باشد».(1)

5- آراستگی ظاهری و باطنی تان را در هر نماز و مسجد رعایت کنید. (سوره اعراف آیه 31)

آیه 31 اعراف

يا بَني آدَمَ خُذُوا زينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَ كُلُوا وَ اشْرَبُوا وَ لا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لا يُحِبُّ الْمُسْرِفينَ.

ای فرزندان آدم! زینت خود را در هنگام رفتن به هر مسجدی، با خود بردارید؛ و [از نعمت های الهی] بخورید و بیاشامید، ولی اسراف نکنید که خداوند مسرفان را دوست نمی دارد.

حدیث

الصّادق (علیه السلام)- عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ سَيَابَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (علیه السلام) فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ قَالَ الْغُسْلُ عِنْدَ لِقَاءِ كُلِّ إِمَامٍ.

امام صادق (علاءبن سیابه گوید: امام صادق (در مورد آیه: خُذُواْ زِينَتَكُمْ عِندَ كُلِّ مَسْجِدٍ، فرمود: «یعنی غسل کردن به هنگام دیدار با هر امام».(2)

6- خدا را با تواضع و در نهان صدا بزنید ولی ((با خواسته های بیجا و داد و فریاد)) زیاده روی نکنید. (سوره اعراف آیه 55)

آیه 55 اعراف

ادْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعاً وَ خُفْيَةً إِنَّهُ لا يُحِبُّ الْمُعْتَدينَ .

پروردگار خود را [آشکارا] از روی تضرّع، و در پنهانی، بخوانید؛ [و از تجاوز، دست بردارید که] او متجاوزان را دوست نمی دارد.

حدیث

الرّسول (صلی الله علیه و آله)- عَلَيْكُمْ بِالْبُكَاءِ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ يُبْنَى لَكَ بِكُلِّ دَمْعَةٍ أَلْفُ بَيْتٍ

1- تفسير اهل بيت عليهم السلام ج4، ص636 نورالثقلين

2- تفسير اهل بيت عليهم السلام ج5، ص88 تهذيب الأحكام، ج6، ص110/ وسايل الشيعةً، ج14، ص390/ بحار الأنوار، ج97، ص132/ البرهان

فِی الْجَنَّةِ وَ مَا مِنْ شَیْءٍ أَحَبُّ إِلَی اللّهِ مِنْ قَطْرَةِ دَمْعٍ مِنْ خَشْیَةِ اللّهِ وَ قَطْرَةِ دَمٍ جَرَتْ فِی سَبِیلِ اللّهِ وَ إِذَا أَرَادَ اللّهُ بِعَبْدٍ خَیْراً نَصَبَ فِی قَلْبِهِ نَائِحَةً مِنَ الْحُزْنِ وَ إِنَّ اللَّهَ یُحِبُ کُلَ قَلْبٍ حَزِینٍ وَ خَیْرُ الدُّعَاءِ الْخَفِیُّ قَالَ تَعَالَی ادْعُوا رَبَّکُمْ تَضَرُّعاً وَ خُفْیَةً.

پیامبر (بر شما باد به گریه کردن از ترس خدا! چراکه خداوند در برابر هر قطره ی اشکی که بریزید؛ خانه ای در بهشت برای شما بنا می کند و چیزی در نزد خداوند متعال بهتر از قطره ی اشکی که از ترس خدا و قطره ی خونی که در راه خدا ریخته شود، نیست. و هرگاه خداوند بخواهد خیری به بنده اش برساند؛ در دلش پرده ای از غم و اندوه قرار می دهد. همانا خداوند متعال قلب های اندوهناک را دوست دارد؛ و بهترین دعا آن است که پنهان باشد؛ چنانکه خدای متعال فرموده است: ادْعُوا رَبَّکُمْ تَضَرُّعاً وَ خُفْیَةً.(1)

7- بعد از برقرای امنیت و آرامش در جامعه هرج و مرج راه نیندازید. (سوره اعراف آیه 56)

آیه 56 اعراف

وَ لا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلاحِها وَ ادْعُوهُ خَوْفاً وَ طَمَعاً إِنَّ رَحْمَتَ اللهِ قَرِيبٌ مِنَ الْمُحْسِنِينَ .

و در زمین پس از اصلاح آن فساد نکنید، و او را با بیم و امید بخوانید. [بیم از مسولیّت ها، و امید به رحمتش. و نیکی کنید] زیرا رحمت خدا به نیکوکاران نزدیك است.

حدیث

علی بن ابراهیم (رحمة الله علیه)- أَصْلَحَهَا بِرَسُولِ اللَّهِ (صلی الله علیه و آله) وَ بِأَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ (علیه السلام) فَأَفْسَدُوهَا حِینَ تَرَکُوا أَمِیرَالْمُؤْمِنِینَ (علیه السلام) وَ ذُرِّیَّتَهُ (علیهم السلام).

علیّ بن ابراهیم (اصلاح آن (زمین) به وسیله ی رسول خدا (و امیرمؤمنان (صورت گرفت، امّا مردم به سبب ترک امیرمؤمنان (و فرزندان او، آن را تباه ساختند.(2)

8- کم فروشی نکنید و پیمانه و ترازویتان را درست و دقیق تنظیم کنید. (سوره اعراف آیه 85)

آیه 85 اعراف

وَ إِلی مَدْیَنَ أَخاهُمْ شُعَیْباً قالَ

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج5، ص180 إرشاد القلوب، ج1، ص154

2- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج5، ص182 القمی، ج1، ص235/ البرهان/ بحار الأنوار، ج36، ص147/ نور الثقلین

يا قَوْمِ اعْبُدُوا اللهَ ما لَكُمْ مِنْ إِلهٍ غَيْرُهُ قَدْ جاءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ فَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَ الْميزانَ وَ لا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْياءَهُمْ وَ لا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلاحِها ذلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنينَ .

و به سوی مدین، برادرشان شعیب را [فرستادیم]؛ گفت: «ای قوم من! خدا را بپرستید، که جز او معبودی برای شما نیست. دلیل روشنی از طرف پروردگارتان برای شما آمده است؛ بنابراین، حقّ پیمانه و وزن را ادا کنید؛ و از اموال مردم کم نگذارید؛ و در روی زمین، بعد از آنکه [در پرتو ایمان و دعوت انبیاء] اصلاح شده است، فساد نکنید. این برای شما بهتر است اگر باایمان هستید.

حدیث

الکاظم (علیه السلام)- عَنْ سَعْدِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ (علیه السلام) قَالَ سَأَلْتُهُ عَنْ قَوْمٍ یُصَغِّرُونَ الْقُفْزَانَ یَبِیعُونَ بِهَا قَالَ أُولَئِکَ الَّذِینَ یَبْخَسُونَ النَّاسَ أَشْیَاءَهُمْ.

امام کاظم (علیه السلام)- سعدبن سعد گوید: «از امام کاظم (علیه السلام) در مورد قومی که پیمانه ی قفیز را کوچک می سازند و با آن می فروشند، پرسیدم؛ فرمود: «آن ها کسانی هستند که اجناس و اشیاء مردم را کم می دهند. [و کم فروشی می کنند]»».(1)

9- با کسانی که به اعتقاد شما باور ندارند، مسالمت آمیز زندگی کنید و صبور باشید تا خدا بینتان داوری کند. (سوره اعراف آیه 87)

آیه 87 اعراف

وَ إِنْ كانَ طائِفَةٌ مِنْكُمْ آمَنُوا بِالَّذي أُرْسِلْتُ بِهِ وَ طائِفَةٌ لَمْ يُؤْمِنُوا فَاصْبِرُوا حَتّى يَحْكُمَ اللهُ بَيْنَنا وَ هُوَ خَيْرُ الْحاكِمينَ.

و اگر گروهی از شما به آنچه من به آن فرستاده شده ام ایمان آورده اند، و گروهی ایمان نیاورده اند، صبر کنید تا خداوند میان ما داوری کند، که او بهترین داوران است».

حدیث

العسکری (علیه السلام)- فِیما کانُوا فِیهِ یَخْتَلِفُونَ فِی الدُّنْیَا یُبَیِّنُ ضَلَالَهُمْ وَ فِسْقَهُمْ.

امام عسکری (علیه السلام) خداوند [در قیامت] در مورد آنچه در دنیا بر سر آن اختلاف داشتند حکم می کند

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج6، ص768 الکافی، ج5، ص184/ نور الثقلین

و گمراهی و فسقشان را آشکار می نماید.(1)

نکات کلیدی جزء نهم قرآن کریم

1- ایمان و رفتار صحیح مردم، درهای نعمت خدا را به رویشان باز می کند. (سوره اعراف آیه 96)

آیه 96 اعراف

وَ لَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرى آمَنُوا وَ اتَّقَوْا لَفَتَحْنا عَلَيْهِمْ بَرَكاتٍ مِنَ السَّماءِ وَ الْأَرْضِ وَ لكِنْ كَذَّبُوا فَأَخَذْناهُمْ بِما كانُوا يَكْسِبُونَ .

و اگر اهل شـهرها و آبادي ها، ايمان مى آوردنـد و تقوا پيشه مى كردند، به يقين بركات آسـمان و زمين را بر آن ها مى گشوديم؛ ولى [آن ها حق را] تكذيب كردند؛ ما هم آنان را به كيفر اعمالشان مجازات كرديم.

حدیث

الزهرا (سـلام الله عليها)- قَالَ سُوَيْدِ بْنِ غَفَلَةَ: ... قَالَت فَاطِمَةُ (سلام الله عليها): وَ مَا الَّذِي نَقَمُوا مِنْ أَبِي الْحَسَنِ (عليه السلام) نَقَمُوا مِنْهُ وَ اللَّهِ نَكِيرَ سَيْفِهِ وَ قِلَّةَ مُبَالَاتِهِ بِحَتْفِهِ وَ شِدَّةَ وَطْأَتِهِ وَ نَكَالَ وَقْعَتِهِ وَ تَنَمُّرَهُ فِي ذَاتِ اللَّهِ وَ تَاللَّهِ لَوْ مَالُوا عَنِ الْمَحَجَّةِ اللَّائِحَةِ وَ زَالُوا عَنْ قَبُولِ الْحُجَّةِ الْوَاضِحَةِ لَرَدَّهُمْ إِلَيْهَا وَ حَمَلَهُمْ عَلَيْهَا وَ لَسَارَ بِهِمْ سَيْراً سُجُحاً لَا يَكْلُمُ خِشَاشُهُ وَ لَا يَكِلُّ سَائِرُهُ وَ لَا يُمَلُّ رَاكِبُهُ وَ لَأَوْرَدَهُمْ مَنْهَلًا نَمِيراً صَافِياً رَوِيّاً تَطْفَحُ ضَفَّتَاهُ وَ لَا يَتَرَنَّقُ جَانِبَاهُ وَ لَأَصْدَرَهُمْ بِطَاناً وَ نَصَحَ لَهُمْ سِرّاً وَ إِعْلَاناً وَ لَمْ يَكُنْ يُحَلَّى مِنَ الْغِنَى بِطَائِلٍ وَ لَا يَحْظَى مِنَ الدُّنْيَا بِنَائِلٍ غَيْرَ رَيِّ النَّاهِلِ وَ شُبْعَةِ الْكَلِّ وَ لَبَانَ لَهُمُ الزَّاهِدُ مِنَ الرَّاغِبِ وَ الصَّادِقُ مِنَ الْكَاذِبِ وَ لَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرى آمَنُوا وَ اتَّقَوْا لَفَتَحْنا عَلَيْهِمْ بَرَكاتٍ مِنَ السَّماءِ وَ الْأَرْضِ وَ لكِنْ كَذَّبُوا فَأَخَذْناهُمْ بِما كانُوا يَكْسِبُونَ. وَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ هؤُلاءِ سَيُصِيبُهُمْ سَيِّئاتُ ما كَسَبُوا وَ ما هُمْ بِمُعْجِزِين.

حضـرت زهراء (سويدبن غفلهٌ گويد: ... حضـرت فاطمه (فرمود: چه چيزى سـبب گرديد تا از على (عيبجويى كنند؟ عيب او گفتند؛ زيرا شمشيرش، خويش و بيگانه، شجاع و ترسو

1- تفسير اهل بيت عليهم السلام ج1، ص622 بحارالأنوار، ج9، ص184/ الإمام العسكرى، ص544/ البرهان

نمی شـناخت. دریافتنـد که او به مرگ توجّهی نـدارد. دیدنـد که او چگونه بر آن ها می تازد و آنان را به وادی فنا می افکنـد. و برخی را برای عقوبت و سـرمشق دیگران باقی می گـذارد. به کتاب خـدا مسـلّط و دانا، و خشم او در راه خشـنودی خداوند بود. به خداوند سوگند! اگر از طریق آشـکار و نمایـان حق منحرف شـده از قبول دلایـل و حجّت های روشن و مبیّن، امتناع می نمودنـد، آنان را به راه مسـتقیم، هادی و رهنمون می شد و از انحراف و اعوجاج آنان جلوگیری می نمود. به خداوند سوگند، اگر مردانتان در خارج نشدن زمام امور، از دسـتان علی (پـای می فشـردند و تـدبیر کـار را آنچنان که پیامبر به او سپرده بود، تحویل او می دادنـد؛ علی (آن را به سـهولت راه می برد و این شتر را به سلامت به مقصـد می رسانـد، آن گونه که حرکت این شتر رنج آور نمی شد. علی (آنان را به آبشـخوری صاف و مملو و وسـیع هدایت می کرد که آب از اطرافش سـرازیر می شـد و هرگز رنـگ کـدورت به خـود نمی گرفت. او آنـان را از این آبشـخور سـیراب به در می آورد. علی (خیرونیکی را در نهان وآشـکار برای آنان خوش می دارد. او اگر بر مسند می نشست هرگز بهره ای فراوان از بیت المال را به خود اختصاص نمی داد و از فزونی و ثروت دنیا جز به مقدار نیاز برداشت نمی کرد، به مقدار آبی که تشـنگی را فرو نشاند و خوراکی که گرسنگی را برطرف نمایـد. [در آن هنگام] مرد پارسا، از تشـنه حطام دنیا باز شـناخته می شد و راسـتگو از دروغگو متمایز می گشت، لَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُری آمَنُوا وَ اتَّقَوْا لَفَتَحْنا عَلَیْهِمْ بَرَکاتٍ مِنَ السَّماءِ وَ الْأَرْضِ وَ لکِنْ

كَذَّبُوا فَأَخَذْناهُمْ بِما كانُوا يَكْسِبُونَ. و الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ هؤُلاءِ سَيُصِيبُهُمْ سَيِّئاتُ ما كَسَبُوا وَ ما هُمْ بِمُعْجِزِين (زمر/51)(1)

2- گاهی خدا با خشکسالی و کمبود محصولات، مردم غافل را بیدار می کند. (سوره اعراف آیه 130)

آیه 130 اعراف

وَ لَقَدْ أَخَذْنا آلَ فِرْعَوْنَ بِالسِّنينَ وَ نَقْصٍ مِنَ الثَّمَراتِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ.

و ما فرعونیان را به خشکسالی و کمبود میوه ها گرفتار کردیم، شاید متذکّر گردند.

حدیث

علی بن ابراهیم (رحمة الله علیه)- وَ قَوْلُهُ وَ لَقَدْ أَخَذْنا آلَ فِرْعَوْنَ بِالسِّنِينَ وَ نَقْصٍ مِنَ الثَّمَراتِ يَعْنِي السِّنِينَ الْجَدْبَةَ لَمَّا أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ الطُّوفَانَ وَ الْجَرَادَ وَ الْقُمَّلَ وَ الضَّفَادِعَ وَ الدَّمَ.

علیّ بن ابراهیم (وَ لَقَدْ أَخَذْنا آلَ فِرْعَوْنَ بِالسِّنينَ وَ نَقْصٍ مِنَ الثَّمَراتِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ؛ یعنی سال های قحطی و خشکسالی و بی ثمری؛ و زمانی رخ داد که خداوند بر آنان طوفان و حمله ملخ ها و شپش ها و وزغ ها و خون شدن آب نیل را نازل کرد.(2)

3- خداوند برای شما، همسرانی آفریده که در کنارشان به آرامش برسید. (سوره اعراف آیه 189)

آیه 189 اعراف

هُوَ الَّذي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ واحِدَةٍ وَ جَعَلَ مِنْها زَوْجَها لِيَسْكُنَ إِلَيْها فَلَمّا تَغَشّاها حَمَلَتْ حَمْلاً خَفيفاً فَمَرَّتْ بِهِ فَلَمّا أَثْقَلَتْ دَعَوَا اللهَ رَبَّهُما لَئِنْ آتَيْتَنا صالِحاً لَنَكُونَنَّ مِنَ الشّاكِرينَ.

اوست کسی که [همه ی] شما را از یك فرد آفرید؛ و همسرش را نیز از جنس او قرار داد، تا در کنار او بیاساید. سپس هنگامی که با او آمیزش کرد، حملی سبك برداشت، که با وجود آن، به کارهای خود ادامه می داد؛ و چون سنگین شد، هر دو از خدایی که پروردگارشان است خواستند: «اگر فرزند صالحی به ما دهی، به یقین از شاکران خواهیم بود».

حدیث

پیامبر صلي الله علیه و آله : ما بُنِيَ فِي الإسلامِ بِناءٌ أحَبُّ إلَى اللّهِ و أعَزُّ مِنَ التَّزويجِ ؛

در اسلام هیچ بنایی نزد خدا محبوب تر و ارجمندتر از ازدواج نیست .(3)

4- آنهایی را که به جای خدا صدا می زنید، توانایی یاری کردن شما را ندارند. (سوره اعراف آیه 197)

آیه 197 اعراف

وَ الَّذينَ تَدْعُونَ مِنْ

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج5، ص218 بحار الأنوار، ج43، ص159

2- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج5، ص248 بحار الأنوار، ج13، ص110/ القمی، ج1، ص235

3- [. بحار الأنوار ، ج 103 ، ص 222 .]

دُونِهِ لا يَسْتَطيعُونَ نَصْرَكُمْ وَ لا أَنْفُسَهُمْ يَنْصُرُون .

و کسانی را که جز او می خوانید، نمی توانند یاریتان کنند، و نه [حتّی] خودشان را یاری دهند.

حدیث

و قال عليّ بن إبراهيم: قوله: أَ يُشْرِكُونَ مٰا لاٰ يَخْلُقُ شَيْئاً وَ هُمْ يُخْلَقُونَ ثم احتج على الملحدين فقال: وَ اَلَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لاٰ يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَكُمْ وَ لاٰ أَنْفُسَهُمْ يَنْصُرُونَ إلى قوله تعالى: وَ تَرٰاهُمْ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ وَ هُمْ لاٰ يُبْصِرُونَ ، ثمّ أدب اللّه رسوله (صلّى اللّه عليه و آله) فقال: خُذِ اَلْعَفْوَ وَ أْمُرْ بِالْعُرْفِ وَ أَعْرِضْ عَنِ اَلْجٰاهِلِينَ .

علی بن ابراهیم می گوید:در این سخن خدای تبارك و تعالی: أَ يُشْرِكُونَ مٰا لاٰ يَخْلُقُ شَيْئاً وَ هُمْ يُخْلَقُونَ خداوند به محاجه با کافران پرداخت و فرمود: «وَ اَلَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لاٰ يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَكُمْ وَ لاٰ أَنْفُسَهُمْ يَنْصُرُونَ» تا این فرموده خدای عز و جل: «وَ تَرٰاهُمْ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ وَ هُمْ لاٰ يُبْصِرُونَ» سپس خدا رسولش صلی اللّه علیه و آله و سلم را ادب کرد و فرمود: «خُذِ اَلْعَفْوَ وَ أْمُرْ بِالْعُرْفِ وَ أَعْرِضْ عَنِ اَلْجٰاهِلِينَ».(1)

5 – هنگام وسوسه شیطان به خدا پناه ببرید . (سوره اعراف آیه 200)

آیه 200 اعراف

وَ إِمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطانِ نَزْغٌ فَاسْتَعِذْ بِاللهِ إِنَّهُ سَميعٌ عَليمٌ .

و اگر وسوسه ای از شیطان به تو رسد، به خدا پناه بر؛ که او شنونده و داناست.

حدیث

أمیرالمؤمنین (علیه السلام)- إِذَا وَسْوَسَ الشَّيْطَانُ إِلَى أَحَدِكُمْ فَلْيَتَعَوَّذْ بِاللَّهِ وَ لْيَقُلْ آمَنْتُ بِاللَّهِ وَ بِرَسُولِهِ مُخْلِصاً لَهُ الدِّين.

امام علی (هرگاه کسی از شما به وسوسه شیطان دچار شد به خدا پناه برد و بگوید: به خدا و رسول او ایمان آوردم و دین را برای او خالص گردانیدم. (زمر/2)(2)

6 – در هنگام تلاوت قرآن، سکوت کنید و گوش دهید تا رحمت خدا بر شما سرازیر شود. (سوره اعراف آیه 204)

آیه 204 اعراف

وَ إِذا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا

1- ترجمه تفسیر روایی البرهان بحرانی، هاشم بن سلیمان ، صفحه 378

2- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج5، ص452 الخصال، ج2، ص624/ نور الثقلین

لَهُ وَ أَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ .

هنگامی که قرآن خوانده شود، گوش فرا دهید و خاموش باشید؛ شاید مشمول رحمت [خدا] شوید.

حدیث

الصّادق (علیه السلام)- يَجِبُ الْإِنْصَاتُ لِلْقُرْآنِ فِي الصَّلَاةِ {وَ غَيْرِهَا}.

امام صادق (گوش دادن به قرآن در نماز و غیر آن واجب است.(1)

7- مومنین حقیقی کسانی اند که نماز می خوانند، انفاق می کنند و توکلشان بر خداست. (سوره انفال آیه 3 و 4)

آیه 3 و 4 انفال

أَلَّذينَ يُقيمُونَ الصَّلاةَ وَ مِمّا رَزَقْناهُمْ يُنْفِقُونَ [3]

همان کسانی که نماز را برپا می دارند و از آنچه به آن ها روزی داده ایم، انفاق می کنند.

أُولئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَهُمْ دَرَجاتٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَ مَغْفِرَةٌ وَ رِزْقٌ كَريمٌ [4]

[آری] مؤمنان حقیقی آن ها هستند، برای آنان درجاتی [والا] نزد پروردگارشان است و برای آن ها، آمرزش و روزیِ پرارزشی است.

حدیث

الصّادق (علیه السلام)- بِتَمَامِ الْإِيمَانِ دَخَلَ الْمُؤْمِنُونَ الْجَنَّةَ وَ بِالزِّيَادَةِ فِي الْإِيمَانِ تَفَاضَلَ الْمُؤْمِنُونَ بِالدَّرَجَاتِ عِنْدَ اللَّهِ وَ بِالنُّقْصَانِ دَخَلَ الْمُفَرِّطُونَ النَّارَ.

امام صادق (به ایمان درست، مردم به بهشت می روند و به فزونی ایمان، مؤمنان در درجات نزد خدا بر هم برتری دارند و به کاستی ایمان تقصیرکاران به دوزخ وارد می شوند.(2)

الرّضا (علیه السلام)- مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ بْنُ بَزِيعٍ قَالَ أَبُوالحَسَنِ الرِّضَا (علیه السلام) إِنَّ لِلَّهِ تَعَالَى بِأَبْوَابِ الظَّالِمِينَ مَنْ نَوَّرَهُ اللَّهُ وَ أَخَذَ لَهُ الْبُرْهَانَ وَ مَكَّنَ لَهُ فِي الْبِلَادِ لِيَدْفَعَ بِهِمْ عَنْ أَوْلِيَائِهِ وَ يُصْلِحُ اللَّهُ بِهِ أُمُورَ الْمُسْلِمِينَ إِلَيْهِمْ يَلْجَأُ الْمُؤْمِنُ مِنَ الضُّرِّ وَ إِلَيْهِمْ يَفْزَعُ ذُو الْحَاجَةِ مِنْ شِيعَتِنَا وَ بِهِمْ يُؤْمِنُ اللَّهُ رَوْعَةَ الْمُؤْمِنِ فِي دَارِ الظَّلَمَةِ أُولَئِكَ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا أُولَئِكَ أُمَنَاءُ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ أُولَئِكَ نُورُ اللَّهِ فِي رَعِيَّتِهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ يَزْهَرُ نُورُهُمْ لِأَهْلِ السَّمَاوَاتِ كَمَا تَزْهَرُ الْكَوَاكِبُ الدُّرِّيَّةُ لِأَهْلِ الْأَرْضِ أُولَئِكَ مِنْ نُورِهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ تُضِيءُ مِنْهُمُ الْقِيَامَةُ خُلِقُوا وَ اللَّهِ لِلْجَنَّةِ وَ خُلِقَتِ الْجَنَّةُ لَهُمْ فَهَنِيئاً لَهُمْ

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج5، ص458 وسایل الشیعة، ج6، ص214

2- تفسير اهل بيت عليهم السلام ج5، ص482 الكافى، ج2، ص37/ بحار الأنوار، ج23، ص358

مَا عَلَى أَحَدِكُمْ أَنْ لَوْ شَاءَ لَنَالَ هَذَا كُلَّهُ قَالَ قُلْتُ بِمَا ذَا جَعَلَنِيَ اللَّهُ فِدَاكَ قَالَ تَكُونُ مَعَهُمْ فَتَسُرُّنَا بِإِدْخَالِ السُّرُورِ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ مِنْ شِيعَتِنَا فَكُنْ مِنْهُمْ يَا مُحَمَّدُ (صلی الله علیه و آله).

امام رضا (محمّدبن اسماعیل بن بزیع گوید: امام رضا (فرمود: خدا بر درگاه ستمکاران کسی را دارد که دلش را روشن کرده و برهان را برای او فراهم آورده و در بلاد، او را با نفوذ نموده تا به وسیله ی آنان از دوستانشان دفاع کند و کارهای مسلمانان را اصلاح کند، مؤمن در سختی ها به آن ها پناه ببرد و شیعه ی نیازمند ما به او روی آورد؛ و خدا با آن ها مؤمن را از هراس در خانه ی ستمکاران آسوده می دارد. آنان به راستی مؤمن هستند و ایمن های خدا در روی زمین هستند. آنان نور خدا در میان رعیّت خود در روز قیامت هستند و نورشان برای اهل آسمان می درخشد، چنانکه ستاره های درخشان برای اهل زمین می درخشند و روز قیامت از نورشان روشن می گردد. به خدا قسم! برای بهشت آفریده شده اند و بهشت هم برای آن ها؛ بر ایشان گورا باد! مانعی نیست برای هرکدام از شما اگر بخواهد به همه ی این امور برسد؛ گفتم: «فدایت شوم! به چه صورت»؟ فرمود: «به همراه آن ستمکاران باشی و ما را با شادکردن مؤمنان شیعه ما شاد کنی! تو از آن ها باش ای محمّد»![(1)]

8- از نظر خدا، بدترین جنبندگان کسانی اند که تفکر نمی کنند و حرف حق را نمی شنوند. (سوره انفال آیه 22)

آیه 22 انفال

آیه إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللهِ الصُّمُّ الْبُكْمُ الَّذينَ لا يَعْقِلُونَ .

به یقین بدترین جنبندگان نزد خدا، افراد کرولال [و کوردلی] هستند که اندیشه نمی کنند.

حدیث

الکاظم (علیه السلام)- يَا هِشَام ... إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى بَشَّرَ أَهْلَ الْعَقْلِ وَ الْفَهْمِ فِي كِتَابِهِ ...

ص: 54

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج5، ص482 بحار الأنوار، ج72، ص350

ثُمَّ ذَمَّ الَّذِینَ لَا یَعْقِلُون ... إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللهِ الصُّمُّ الْبُکْمُ الَّذِینَ لا یَعْقِلُون.

امام کاظم (ای هشام! خداوند تبارک وتعالی اهل عقل و فهم را در کتاب خود مژده داده است آنگاه کسانی که اندیشه نمی کنند را [چنین] مذمّت فرموده است: إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللهِ الصُّمُّ الْبُکْمُ الَّذِینَ لا یَعْقِلُون. (1)

9- اگر مراقب اعمالتان باشید؛ نیروی تشخیص حق از باطل برایتان فعال می شود. (سوره انفال آیه 29)

آیه 29 انفال

یا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا إِنْ تَتَّقُوا اللهَ یَجْعَلْ لَکُمْ فُرْقاناً وَ یُکَفِّرْ عَنْکُمْ سَیِّئاتِکُمْ وَ یَغْفِرْ لَکُمْ وَ اللهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِیمِ .

ای کسانی که ایمان آورده اید! اگر از [مخالفت فرمان] خدا بپرهیزید، برای شما [نورانیّت درون و] وسیله ی تشخیص حق از باطل قرار می دهد و گناهانتان را می پوشاند و شما را می آمرزد و خداوند دارای فضل عظیم است.

حدیث

المهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف)- وَ اللهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِیمِ لِمَنْ یَهْدِیهِ صِرَاطَهُ الْمُسْتَقِیمَ قَدْ آتَاکُمُ اللَّهُ یَا آلَ یَاسِینَ خِلَافَتَهُ وَ عِلْمَ مَجَارِی أَمْرِهِ فِیمَا قَضَاهُ وَ دَبَّرَهُ وَ رَتَّبَهُ وَ أَرَادَهُ فِی مَلَکُوتِهِ فَکَشَفَ لَکُمُ الْغِطَاءَ.

امام زمان ([قسمتی از زیارت امام زمان (در سرداب مقدّس سامرّاء]: و خداوند دارای فضل عظیم است؛ نسبت به کسی که او را به راه مستقیم هدایت نماید. ای آل یاسین! خداوند به شما خلافت و دانش مجاری امورش را در آنچه حتمی و تدبیر و مرتّب ساخته عنایت فرموده و در ملکوتش اراده نموده و پرده را [از روی حقایق عالَم] برای شما کنار زده است.(2)

نکات کلیدی جزء دهم قرآن کریم

1- با هم نزاع و جر و بحث نکنید که باعث سستی شما می شود و نیرویتان را تضعیف می کند. (سوره انفال آیه 46)

آیه 46 انفال

وَ أَطِیعُوا اللهَ وَ رَسُولَهُ وَ لا تَنازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَ تَذْهَبَ رِیحُکُمْ وَ اصْبِرُوا إِنَّ اللهَ مَعَ الصَّابِرِینَ .

و از خدا و پیامبرش اطاعت نمایید و با یکدیگر نزاع نکنید، که سست می شوید

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج5، ص512 بحار الأنوار، ج1، ص134/ تحف العقول، ص383؛ «بشر اهل العقل و الفهم فی کتابه» محذوف/ بحار الأنوار، ج75، ص296

2- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج5، ص526 بحار الأنوار، ج99، ص92

و قدرت [و شوکت] شما از میان می رود! و صبر و استقامت کنید که خداوند با صابران است.

حدیث

مِنْهُ قَوْلُهُ (صَلَّی اَللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ): «نُصِرْتُ بِالصَّبَا وَ أُهْلِکَتْ عَادٌ بِالدَّبُورِ».

مؤید این قول،این سخن آن حضرت صلی اللّه علیه و آله و سلم است: خدا مرا با باد صبا یاری کرد و قوم عاد به وسیله باد دبور به هلاکت رسیدند.(1)

2- خداوند نعمت هیچ ملتی را به بلا تغییر نمی دهد، مگر آنکه خودشان با رفتارشان شرایط را تغییر دهند. (سوره انفال آیه 53)

آیه 53 انفال

ذلِكَ بِأَنَّ اللهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّراً نِعْمَةً أَنْعَمَها عَلى قَوْمٍ حَتَّى يُغَيِّرُوا ما بِأَنْفُسِهِمْ وَ أَنَّ اللهَ سَميعٌ عَليمٌ.

این، به خاطر آن است که خداوند، هیچ نعمتی را که به گروهی داده، تغییر نمی دهد؛ مگر آنکه آن ها خودشان را تغییر دهند و خداوند، شنوا و داناست.

حدیث

الباقر (علیه السلام)- إِنَّ اللَّهَ قَضَى قَضَاءاً حَتْماً أَلَّا يُنْعِمَ عَلَى الْعَبْدِ فَيَسْلُبَهَا إِيَّاهُ حَتَّى يُحْدِثَ الْعَبْدُ ذَنْباً يَسْتَحِقُّ بِذَلِكَ النَّقِمَةَ.

امام باقر (خداوند حکمی را قطعی نموده، [و آن اینکه] نعمتی را که به بنده ای مرحمت فرمود از او پس نمی گیرد، مگر زمانی که آن بنده گناهی مرتکب شود که به سبب آن مستحقّ کیفر گردد.(2)

3- هر چه در توان دارید برای مهیا کردن تجهیزات نظامی به کار بگیرید تا دشمنان را به وحشت بیندازید. (سوره انفال آیه 60)

آیه 60 انفال

وَ أَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَ مِنْ رِباطِ الْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللهِ وَ عَدُوَّكُمْ وَ آخَرينَ مِنْ دُونِهِمْ لا تَعْلَمُونَهُمُ اللهُ يَعْلَمُهُمْ وَ ما تُنْفِقُوا مِنْ شَيْ ءٍ في سَبيلِ اللهِ يُوَفَّ إِلَيْكُمْ وَ أَنْتُمْ لا تُظْلَمُونَ .

برای مقابله با آن ها (دشمنان)، هرچه در توان دارید از نیرو و از اسب های ورزیده آماده سازید، تا به وسیله ي آن، دشمن خدا و دشمن [شناخته شده] خویش را بترسانید! و دشمنان دیگری غیر از این ها، که شما آن ها را [به علّت نفاقشان] نمی شناسید و خدا آن ها را می شناسد. و هرچه در

1- البرهان في تفسير القرآن بحرانی، هاشم بن سليمان ، جلد 2 ، صفحه 724
2- تفسير اهل بيت عليهم السلام ج5، ص608 نور الثقلين

راه خدا [و تقویت اسلام] انفاق کنید، بی کم و کاست به شما بازگردانده می شود، و به شما ستم نخواهد شد.

حدیث

الرّسول (صلی الله علیه و آله)- قَالَ عَلِيُّ بْنُ الحُسَيْنِ (علیه السلام): أَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ (صلی الله علیه و آله) فِي غَزَاةٍ غَزَاهَا أَنْ يَخْتَضِبُوا بِالسَّوَادِ لِيَقْوَوْا بِهِ عَلَى الْمُشْرِكِين.

پیامبر (امام سجّاد (می فرماید: رسول خدا (در یکی از غزوه ها به یارانش دستور داد که ریش هایشان را با رنگ مشکی خضاب کنند (رنگ کنند) تا از آن بر علیه مشرکان قوّت بگیرند.(1)

4- متولیان مساجد باید افراد درستکار، اهل کمک به محرومین و شجاع باشند و فقط از خدا حساب ببرند. (سوره توبه آیه 18)

آیه 18 توبه

إِنَّما يَعْمُرُ مَساجِدَ اللهِ مَنْ آمَنَ بِاللهِ وَ الْيَوْمِ الآخِرِ وَ أَقامَ الصَّلاةَ وَ آتَى الزَّكاةَ وَ لَمْ يَخْشَ إِلاَّ اللهَ فَعَسى أُولئِكَ أَنْ يَكُونُوا مِنَ الْمُهْتَدينَ.

مساجد خدا را تنها کسی آباد می کند که به خدا و روز بازپسین ایمان آورده و نماز را برپا دارد و زکات را بپردازد و جز از خدا نترسد، امید می رود آن ها از هدایت یافتگان باشند.

حدیث

الرّسول (صلی الله علیه و آله)- الْقُطْبُ الرَّاوَنْدِي فِي لُبِّ اللُّبَابِ، عَنِ النَّبِيِّ (صلی الله علیه و آله) قَالَ الْمَسَاجِدُ بُيُوتُ الْمُتَّقِينَ وَ مَنْ كَانَتِ الْمَسَاجِدُ بَيْتَهُ ضَمِنَ اللَّهُ لَهُ بِالرَّوْحِ وَ الرَّاحَةِ وَ الْجَوَازِ عَلَى الصِّرَاطِ وَ قِيلَ لِلنَّبِيِّ (صلی الله علیه و آله) ائْذَنْ لَنَا فِي التَّرَهُّبِ قَالَ تَرَهُّبُ أُمَّتِي الْجُلُوسُ فِي الْمَسَاجِدِ وَ قَالَ (صلی الله علیه و آله) إِذَا رَأَيْتُمُ الرَّجُلَ يَعْتَادُ الْمَسَاجِدَ فَاشْهَدُوا لَهُ بِالْإِيمَانِ لِأَنَّ اللَّهَ يَقُولُ إِنَّما يَعْمُرُ مَساجِدَ اللهِ مَنْ آمَنَ بِالله.

پیامبر (صلی الله علیه و آله)- قطب راوندی در لبّ اللباب از پیامبر (صلی الله علیه و آله) نقل کرده است که فرمود: «مساجد خانه های انسان های باتقواست و هرکس که خانه اش مساجد

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج5، ص612 البرهان

باشـد خداونـد برای او رحمت و راحتی و عبور از پل صـراط را ضـمانت می کنـد». و به پیامبر (صـلی الله علیه و آله) گفته شـد: «به ما در ترهّب (رهبانیّت و گوشه گیری که در مسـیحیّت رواج داشت) اذن بـده». فرمود: «رهبانیّت امّت من، نشسـتن در مساجد است». و فرمود: «هرگاه شخصـی را دیدید که به مسـجد عادت کرده، گواهی دهید که او مؤمن است. زیرا که خداوند می فرماید: إِنَّما یَعْمُرُ مَساجِدَ اللهِ مَنْ آمَنَ بِاللهِ».(1)

5- از فقر ناشـی از قطع رابطه با کفار و فشارهای اقتصادی نترسـید، چون خـدا از لطف خودش بی نیازتان می کند. (سوره توبه آیه 28)

آیه 28 توبه

یا أَیُّهَا الَّذینَ آمَنُوا إِنَّمَا الْمُشْرِکُونَ نَجَسٌ فَلا یَقْرَبُوا الْمَسْجِدَ الْحَرامَ بَعْدَ عامِهِمْ هذا وَ إِنْ خِفْتُمْ عَیْلَةً فَسَوْفَ یُغْنیکُمُ اللهُ مِنْ فَضْلِهِ إِنْ شاءَ إِنَّ اللهَ عَلیمٌ حَکیمٌ .

ای کسانی که ایمان آورده ایـد! مشـرکان ناپاکنـد، پس نباید بعد از این سال به مسـجدالحرام نزدیك شوند! و اگر از فقر می ترسـید، خداوند هرگاه بخواهد، شما را به فضل [و کرم] خود بی نیاز می سازد؛ [و از راه دیگر جبران می کند] خداوند دانا و حکیم است.

حدیث

الصّادق (علیه السلام)- نَحْنُ الشَّهْرُ الْحَرامِ وَ نَحْنُ الْبَلَدُ الْحَرَامِ وَ نَحْنُ کَعْبَهُ اللَّهِ وَ نَحْنُ قِبلَهُ اللَّهُ.

امام صادق (علیه السلام)- ما در قرآن ماه حرام و شهر حرام و کعبه و قبله و وجه اللَّه هستیم.(2)

6- کافران همواره می خواهنـد دین و هـدایت الهی را با تبلیغاتشان از بین ببرنـد، ولی خـدا به شـدت جلوگیری می کنـد. (سوره توبه 32)

آیه 32 توبه

یُریدُونَ أَنْ یُطْفِؤُا نُورَ اللهِ بِأَفْواهِهِمْ وَ یَأْبَی اللهُ إِلاَّ أَنْ یُتِمَّ نُورَهُ وَ لَوْ کَرِهَ الْکافِرُونَ.

آن ها می خواهنـد نورِ خـدا را با دهان خود خاموش کننـد ولی خدا جز این نمی خواهد که نور خود را کامل کند، هرچندکافران ناخشـنود باشند.

حدیث

الرّضا (علیه السـلام)- یُرِیـدُونَ أَنْ یُطْفِؤُا وَلَایَهَ أَمِیرِالْمُؤْمِنِینَ (علیه السـلام) بِأَفْواهِهِمْ وَ اللهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَ اللَّهُ مُتِمُّ الْإِمَامَهِ لِقَوْلِهِ عَزَّوَجَلَّ الَّذِینَ آمَنُوا بِاللهِ وَ رَسُولِهِ وَ

1- تفسير اهل بيت عليهم السلام ج6، ص64 مستدرک الوسايل، ج3، ص362

2- تفسير اهل بيت عليهم السلام ج6، ص94 بحار الأنوار، ج24، ص66

النُّورِ الّذِی أَنْزَلْنا وَ النُّورُ هُوَ الامام (علیه السلام).

امام رضا (علیه السلام)- یُرِیدُونَ أَنْ یُطْفِؤُا؛ یعنی می‌خواهند نور ولایت امیر المؤمنین (علیه السلام) را با زبان های خود خاموش کنند و خداوند نورش را کامل می کند یعنی خداوند امامت را تکمیل می کند، به دلیل این آیه: حال که چنین است، به خدا و رسول او و نوری که نازل کرده ایم ایمان بیاورید. (تغابن/8)، که نور همان امام است.(1)

7- با کسالت، نماز نخوانید و با کراهت انفاق نکنید که پذیرفته نمی شود. (سوره توبه آیه 54)

آیه 54 توبه

وَ مَا مَنَعَهُمْ أَن تُقْبَلَ مِنهُمْ نَفَقَاتُهُمْ إِلَّا أَنَّهُمْ كَفَرُواْ بِاللهِ وَ بِرَسُولِهِ وَ لَا يَأْتُونَ الصَّلَوةَ إِلَّا وَ هُمْ كُسَالىَ وَ لَا يُنفِقُونَ إِلَّا وَ هُمْ كَرِهُون .

هیچ چیز مانع قبول انفاق های آن ها نشد، جز اینکه آن ها به خدا و پیامبرش کافر شده اند و نماز به جا نمی آورند جز با کسالت و انفاق نمی کنند مگر با کراهت.

حدیث

الصّادق (علیه السلام)- وَ اللَّهِ لَوْ أَنَّ رَجُلًا صَامَ النَّهَارَ وَ قَامَ اللَّيْلَ ثُمَّ لَقِیَ اللَّهَ بِغَيْرِ وَلَايَتِنَا لَلَقِيَهُ وَ هُوَ غَيْرُ رَاضٍ أَوْ سَاخِطٌ عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ وَ ذَلِکَ قَوْلُ اللَّهِ وَ ما مَنَعَهُمْ أَنْ تُقْبَلَ مِنْهُمْ نَفَقاتُهُمْ إِلاَّ أَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللهِ وَ بِرَسُولِهِ وَ لا يَأْتُونَ الصَّلاةَ إِلاَّ وَ هُمْ كُسالى وَ لا يُنْفِقُونَ إِلاَّ وَ هُمْ كارِهُون ثُمَّ قَالَ وَ كَذَلِکَ الْإِيمَانُ لَا يَضُرُّ مَعَهُ عَمَلٌ كَمَا أَنَّ الْكُفْرَ لَا يَنْفَعُ مَعَهُ عَمَلٌ.

امام صادق (علیه السلام)- به خدا قسم اگر مردی، روز را روزه گیرد و شب را شب زنده داری کند، سپس بدون ولایت ما اهل بیت، در برابر خدای عزّوجلّ قرار بگیرد، درحالی در برابر خداوند تبارک وتعالی قرار خواهد گرفت و با او دیدار خواهد کرد که از او راضی نیست و یا بر او

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج6، ص124 بحار الأنوار، ج35، ص396

خشـمگین است. سـپس فرمود: «و این همان کلام خـدای عزّوجلّ است که می‌فرمایـد: وَ ما مَنَعَهُمْ أَنْ تُقْبَلَ مِنْهُمْ نَفَقاتُهُمْ إِلاّ أَنَّهُمْ کَفَرُوا بِاللهِ وَ بِرَسُولِهِ وَ لا یَأْتُونَ الصَّلاةَ إِلاَّ وَ هُمْ کُسالی وَ لا یُنْفِقُونَ إِلاَّ وَ هُمْ کارِهُون». سـپس فرمود: «و ایمان چنین است، عمل همراه با ایمان به ایمان زیان نمی رساند و کفر نیز چنین است، یعنی عمل همراه با کفر فایده ای ندارد».(1)

8- مردان و زنان با ایمان، دوستان همدیگرند و به کار خوب سفارش می کنند و از کار ناپسند باز می دارند. (سوره توبه آیه 71)

آیه 71 توبه

وَ الْمُؤْمِنُونَ وَ الْمُؤْمِناتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِیاءُ بَعْضٍ یَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَ یَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْکَرِ وَ یُقیمُونَ الصَّلاةَ وَ یُؤْتُونَ الزَّکاةَ وَ یُطیعُونَ اللهَ وَ رَسُولَهُ أُولئِکَ سَیَرْحَمُهُمُ اللهُ إِنَّ اللهَ عَزیزٌ حَکیمٌ .

مردان و زنان باایمان، ولیّ [و یار و یاور] یکدیگرنـد، امربه معروف و نهی ازمنکر می کننـد، نماز را برپا می دارنـد و زکات را می پردازنـد و خدا و پیامبرش را اطاعت می کنند، به زودی خدا آنان را مورد رحمت [خویش] قرار می دهد، خداوند توانا و حکیم است.

حدیث

البـاقر (علیه السـلام)- و الْقَـائِمَ (عجـل الله تعالی فرجه الشـریف) یَأْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ إِذَا قَامَ وَ یَنْهاهُمْ عَنِ الْمُنْکَرِ و الْمُنْکَرُ مَنْ أَنْکَرَ فَضْلَ الْإِمَامِ وَ جَحَدَهُ.

امام باقر (علیه السـلام)- وقتی حضـرت قائم (عجل الله تعالی فرجه الشـریف) قیام کنـد آن ها را امربه معروف می نماید، و از کار زشـت بازمی دارد و منکر این است که مقام امام (علیه السلام) را انکار کند و از پیروی او امتناع ورزد.(2)

9- مات و مبهوت اموال و اولاد فراوان بی دین ها نشویـد که خـدا با همین ها در دنیا عذابشان خواهد کرد. (سوره توبه آیه 85)

آیه 85 توبه

وَ لا تُعْجِبْکَ أَمْوالُهُمْ وَ أَوْلادُهُمْ إِنَّما یُریدُ اللهُ أَنْ یُعَذِّبَهُمْ بِها فِي الدُّنْیا وَ تَزْهَقَ أَنْفُسُهُمْ وَ هُمْ کافِرُونَ .

[فزونی] اموال و فرزنـدانشان، تو را در شـگفتی فرو نبرد! [این برای آن ها نعمت نیست، بلکه] خـدا می خواهـد آنان را به وسـیله ی آن، در زندگی دنیا

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج6، ص188 العیاشی، ج2، ص89/ نور الثقلین/ البرهان

2- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج6، ص242 الکافی، ج2، ص406

عذاب کند و در حال کفر بمیرند.

حدیث

الباقر (علیه السلام)- إِیَّاکَ أَنْ تُطْمِحَ بَصَرَکَ إِلَی مَنْ هُوَ فَوْقَکَ فَکَفَی بِمَا قَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لِنَبِیِّه (صلی الله علیه و آله) وَ لا تُعْجِبْکَ أَمْوالُهُمْ وَ لا أَوْلادُهُمْ وَ قَالَ وَ لا تَمُدَّنَّ عَیْنَیْکَ إِلی ما مَتَّعْنا بِهِ أَزْواجاً مِنْهُمْ زَهْرَةَ الْحَیاةِ الدُّنْیا فَإِنْ دَخَلَکَ مِنْ ذَلِکَ شَیْءٌ فَاذْکُرْ عَیْشَ رَسُولِ اللَّهِ (صلی الله علیه و آله) فَإِنَّمَا کَانَ قُوتُهُ الشَّعِیرَ وَ حَلْوَاهُ التَّمْرَ وَ وَقُودُهُ السَّعَفَ إِذَا وَجَدَهُ.

امام باقر (علیه السلام)- هرگز به مافوق خود توجّه نکن و به این آیه نظر داشته باش که فرمود: فَلا تعجبکَ أَمْوالُهُمْ وَ لا اولادُهُمْ، و در جای دیگر فرموده است: و هرگز چشمان خود را به نعمت های مادّی، که به گروه هایی از آنان داده ایم، میفکن! این ها شکوفه های زندگی دنیاست. (طه/131). هنگامی که زرق وبرق زندگی و خوشی دیگران را مشاهده کردی، یاد زندگی رسول خدا (صلی الله علیه و آله) را بکن که خوراکش نان جو، شیرینی اش خرما و آتش او از شاخه های درخت بود و این هم در هنگامی که میّسر می شد.(1)

نکات کلیدی جزء یازدهم قرآن کریم

1- با راستگویان و کسانی که ظاهر و باطنشان یکی است رفاقت و همراهی کنید. (سوره توبه آیه 119)

آیه 119 توبه

یا أَیُّهَا الَّذینَ آمَنُوا اتَّقُوا اللهَ وَ کُونُوا مَعَ الصَّادِقینَ .

ای کسانی که ایمان آورده اید! از [مخالفت فرمان] خدا بپرهیزید و باصادقان و راستگویان باشید.

حدیث

أمیرالمؤمنین (علیه السلام)- فَنَحْنُ وَ اللَّهِ الصَّادِقُونَ.

امام علی (علیه السلام)- به خدا سوگند! صادقان، ما (اهل بیت) هستیم.(2)

2- در انفاق، کمیت و مقدار مهم نیست، چه کم باشد چه زیاد، در نزد خدا اجر دارد. (سوره توبه آیه 121)

آیه 121 توبه

وَ لا یُنْفِقُونَ نَفَقَةً صَغیرَةً وَ لا کَبیرَةً وَ لا یَقْطَعُونَ وادِیاً إِلاَّ کُتِبَ لَهُمْ لِیَجْزِیَهُمُ اللهُ أَحْسَنَ ما کانُوا یَعْمَلُونَ.

و هیچ مال کوچك یا بزرگی را [در این راه] صرف نمی کنند و هیچ سرزمینی را [به سوی میدان جهاد و یا در

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج6، ص278 بحار الأنوار، ج70، ص172

2- تفسير اهل بيت عليهم السلام ج6، ص376 إرشادالقلوب، ج2، ص306/ بحار الأنوار، ج30، ص65

بازگشت] نمی پیمایند، جز اینکه برای آن ها نوشته می شود، تا خداوند آن را به عنوان بهترین اعمالشان، پاداش دهد.

حدیث

علی بن إبراهیم (رحمـة الله علیه)- وَ قَوْلُهُ وَ لَا یُنْفِقُونَ نَفَقَةً صَغِیرَةً وَ لَا کَبِیرَةً وَ لَا یَقْطَعُونَ وَادِیاً إِلَّا کُتِبَ لَهُمْ لِیَجْزِیَهُمُ اللهُ أَحْسَنَ مَا کَانُوا یَعْمَلُونَ قَالَ: کُلَّمَا فَعَلُوا مِنْ ذَلِکَ لِلَّهِ جَازَاهُمُ اللَّهُ عَلَیْهِ.

علیّ بن ابراهیم (رحمة الله علیه)- وَ لا یُنْفِقُونَ نَفَقَةً صَغِیرَةً وَ لا کَبِیرَةً وَ لا یَقْطَعُونَ وادِیاً إِلَّا کُتِبَ لَهُمْ لِیَجْزِیَهُمُ اللهُ أَحْسَنَ ما کانُوا یَعْمَلُونَ، هرچه از آن کارها را انجام دادند، خدا پاداششان می دهد.(1)

3- عده ای از مسلمانان باید دنبال جهاد علمی و فرهنگی باشند و معارف دین را یاد بگیرند. (سوره توبه آیه 122)

آیه 122 توبه

وَ ما کانَ الْمُؤْمِنُونَ لِیَنْفِرُوا کَافَّةً فَلَوْ لا نَفَرَ مِنْ کُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طائِفَةٌ لِیَتَفَقَّهُوا فِي الدِّینِ وَ لِیُنْذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذا رَجَعُوا إِلَیْهِمْ لَعَلَّهُمْ یَحْذَرُونَ .

و شایسته نیست مؤمنان همگی [به سوی میدان جهاد] کوچ کنند. چرا از هر گروهی از آنان، طایفه ای کوچ نمی کند [تا طایفه ای در مدینه بمانـد]، که در دین [و معارف و احکام اسـلام] آگاهی یابنـد و به هنگام بازگشت به سوی قوم خود، آن ها را بیم دهند؟! شاید [از مخالفت فرمان پروردگار] بترسند و خودداری کنند!

حدیث

أمیرالمؤمنین (علیه السلام)- قَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ وَ ما کانَ الْمُؤْمِنُونَ لِیَنْفِرُوا کَافَّةً وَ إِنْ دَهِمَ أَمْرٌ یُحْتَاجُ فِیهِ إِلَی جَمَاعَتِهِمْ نَفَرُوا کُلُّهُمْ.

امام علی (علیه السلام)- خداوند عزّوجلّ فرمود: وَ ما کانَ الْمؤْمِنُونَ لِیَنْفِرُوا کَافَّةً و اگر واقعه‌ای روی دهد که مرتفع نمودن آن نیاز به خروج تمام مؤمنان داشته باشد، همه باید خارج شوند.(2)

4- از حدس و گمان و خیال پیروی نکنید که خیالبافی اصلا به در شناخت حقیقت نمی خورد. (سوره یونس آیه 36)

آیه 36 یونس

وَ مَا یَتَّبِعُ أَکْثَرُهُمْ إِلَّا ظَنًّا إِنَّ الظَّنَّ لَا یُغْنِي مِنَ الحَقِّ شَیئًا إِنَّ اللهَ عَلِیمُ بِمَا یَفْعَلُونَ.

و بیشتر آن ها، جز از گمان (و پندارهای بی اساس)، پیروی نمی کنند؛ (در حالی که) گمان، هرگز

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج6، ص384 القمی، ج1، ص307

2- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج6، ص386 بحار الأنوار، ج97، ص48/ دعایم الإسلام، ج1، ص341/ مستدرک الوسایل، ج11،

انسان را از حقّ بی نیاز نمی سازد (و به حق نمی رساند)! به یقین، خداوند از آنچه انجام می دهند، آگاه است!

حدیث

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :

إيّاكُم و الظَّنَّ؛ فإنَّ الظَّنَّ أكذَبُ الكَذِبِ

از گمان بپرهیزید ؛ زیرا گمان دروغترین دروغ است .(1)

5- هیچ فردی در مقابل اعمال دیگری مسئولیت ندارد و هر کس پاسخگوی اعمال خودش است. (سوره یونس آیه 41)

آیه 41 یونس

وَ إِنْ كَذَّبُوكَ فَقُلْ لي عَمَلي وَ لَكُمْ عَمَلُكُمْ أَنْتُمْ بَريئُونَ مِمَّا أَعْمَلُ وَ أَنَا بَري ءٌ مِمَّا تَعْمَلُونَ .

و اگر تو را تکذیب کردند، بگو: «عمل من برای من، و عمل شما برای شماست. شما از آنچه من انجام می دهم بیزارید و من [نیز] از آنچه شما انجام می دهید بیزارم».

حدیث

الحسین (علیه السلام)- فِی کِتَابِ تَارِیخٍ عَنِ الرِّیَاشِی ... خَرَجَ الْحُسَیْنُ (علیه السلام) مِنْ مَکَّةَ فَاعْتَرَضَتْهُ رُسُلُ عَمْرِوبْنِ سَعِیدِ بْنِ الْعَاصِ عَلَیْهِمْ یَحْیَی بْنُ سَعِیدٍ لِیَرُدُّوهُ فَأَبَی عَلَیْهِمْ وَ تَضَارَبُوا بِالسِّیَاطِ وَ مَضَی (علیه السلام) عَلَی وَجْهِهِ فَبَادَرُوهُ وَ قَالُوا یَا حُسَیْنُ (علیه السلام) أَ لَا تَتَّقِی اللَّهَ تَخْرُجُ مِنَ الْجَمَاعَةِ وَ تُفَرِّقُ بَیْنَ هَذِهِ الْأُمَّةِ فَقَالَ لِی عَمَلِی وَ لَکُمْ عَمَلُکُمْ أَنْتُمْ بَرِیئُونَ مِمَّا أَعْمَلُ وَ أَنَا بَرِیءٌ مِمَّا تَعْمَلُونَ.

امام حسین (علیه السلام)- در کتاب تاریخی، از ریّاشی آمده که؛ امام حسین (علیه السلام) [به قصد کربلا] از مکّه خارج شد؛ فرستادگان عمروبن سعیدبن عاص که سردسته ی آن ها یحیی بن سعید بود، بر سر راه حضرت قرار گرفت تا ایشان را بازگردانند ولی امام (علیه السلام) اعتنایی به آن ها نفرمود و [کار به جایی رسید که دو گروه] با تازیانه زدوخورد کردند و [باز] امام (علیه السلام) به حرکت خود ادامه داد. آن ها خود را به امام (علیه السلام) رسانده و گفتند: «ای حسین (علیه السلام)! آیا از خدا پروا نمی کنی که از جماعت مسلمانان خارج شده و

1- (بحار الأنوار : 75/195/8)

میان امّت اسلامی تفرقه ایجاد می کنی»؟ حضرت فرمود: «لی عَمَلی وَ لَکُمْ عَمَلُکُمْ أَنْتُمْ بَرِیئُونَ مِمَّا أَعْمَلُ وَ أَنَا بَرِیءٌ مِمَّا تَعْمَلُونَ».(1)

6- خدا به هیچ کس ظلم نمی کند و این مردم اند که به خودشان ستم می کنند. (سوره یونس آیه 44)

آیه 44 یونس

إِنَّ اللهَ لا یَظْلِمُ النَّاسَ شَیْئاً وَ لکِنَّ النَّاسَ أَنْفُسَهُمْ یَظْلِمُونَ .

خداوند هیچ به مردم ستم نمی کند؛ ولی این مردمند که به خویشتن ستم می کنند.

حدیث

الهادی (علیه السلام)- رسالته (علیه السلام) فی الردّ علی أهلِ الجبر و التفویض و ... فَإِنَّهُ وَرَدَ عَلَیَ کِتَابُکُمْ وَ فَهِمْتُ مَا ذَکَرْتُمْ مِنِ اخْتِلَافِکُمْ فِی دِینِکُمْ وَ خَوْضِکُمْ فِی الْقَدَرِ وَ مَقَالَةِ مَنْ یَقُولُ مِنْکُمْ بِالْجَبْرِ وَ مَنْ یَقُولُ بِالتَّفْوِیضِ وَ تَفَرُّقِکُمْ فِی ذَلِکَ ... فَأَمَّا الْجَبْرُ الَّذِی یَلْزَمُ مَنْ دَانَ بِهِ الْخَطَأُ فَهُوَ قَوْلُ مَنْ زَعَمَ أَنَّ اللَّهَ جَلَّ وَ عَزَّ أَجْبَرَ الْعِبَادَ عَلَی الْمَعَاصِی وَ عَاقَبَهُمْ عَلَیْهَا وَ مَنْ قَالَ بِهَذَا الْقَوْلِ فَقَدْ ظَلَّمَ اللَّهَ فِی حُکْمِهِ وَ کَذَّبَهُ وَ رَدَّ عَلَیْهِ قَوْلَهُ وَ لا یَظْلِمُ رَبُّکَ أَحَداً وَ قَوْلَهُ ذلِکَ بِما قَدَّمَتْ یَداکَ وَ أَنَّ اللهَ لَیْسَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِیدِ وَ قَوْلَهُ إِنَّ اللهَ لا یَظْلِمُ النَّاسَ شَیْئاً وَ لکِنَّ النَّاسَ أَنْفُسَهُمْ یَظْلِمُون.

امام هادی (علیه السلام)- [امام هادی در پاسخ به مردم اهواز که از آن حضرت در مورد جبر و تفویض سؤالاتی کرده بودند، چنین نوشتند که]: نامه ی شما به دستم رسید و از نوشته هایتان دریافتم که در عقیده ی خود دچار اختلاف گشته و به بحث «قَدَر» فرو شده اید؛ برخی از شما قائل به جبر، و جمعی معتقد به تفویض شده و با هم اختلاف کرده اید... امّا جبر که هرکس بدان معتقد باشد دچار خطاست گفته ی آن کس است که می پندارد خدای عزّوجلّ بندگان خود را به نافرمانی مجبور کرده و به خاطر همین

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج6، ص474 بحار الأنوار، ج44، ص368

نافرمانی مجازاتشان می کند. هرکسی چنین عقیده ای دارد، خداوند را در حکم خود ستمگر دانسته است. جواب این فرد و اثبات دروغ او این کلام خداست که می فرماید: و پروردگارت به هیچ کس ستم نمی کند. (کهف/49) و فرموده: [و به آنان می گوییم]: این در برابر چیزی است که دست هایتان از پیش برای شما فرستاده و خداوند هرگز به بندگان ظلم نمی کند. (حج/10) و نیز؛ إِنَّ اللهَ لا ـ يَظْلِمُ النَّاسَ شَيْئاً وَ لكِنَّ النَّاسَ أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ».(1)

7- قرآن درمانی برای دردهای روحی تان و کتاب راهنما و ویژه رحمت خداست. (سوره یونس آیه 57)

آیه 57 یونس

يا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جاءَتْكُمْ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَ شِفاءٌ لِما فِي الصُّدُورِ وَ هُدىً وَ رَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنينَ .

ای مردم! اندرزی از سوی پروردگارتان برای شما آمده است؛ و درمانی برای آنچه در سینه هاست؛ و هدایت و رحمتی است برای مؤمنان.

حدیث

الکاظم (علیه السلام)- عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَيْل: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ (علیه السلام) عَنْ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ... فِيهِ شِفاءٌ لِلنَّاسِ قَالَ يَعْنِي مَا يَخْرُجُ مِنْ عِلْمِ أَمِيرِالْمُؤْمِنِينَ (علیه السلام) عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ (علیه السلام) فَهُوَ الشِّفَاءُ كَمَا قَالَ شِفاءٌ لِما فِي الصُّدُورِ.

امام کاظم (علیه السلام)- از محمّدبن فضَیل نقل شده: از امام کاظم (علیه السلام) درباره ی این سخن خدا؛ در آن، شفا برای مردم است. (نحل/69) پرسیدم. حضرت فرمود: «مراد علمی است که از امیرالمؤمنین علیّ بن ابیطالب (علیه السلام) صادر می شود که آن، شفاء (درمان) است. چنانکه خدا فرموده است: شِفاءٌ لِما فِي الصُّدُورِ».(2)

8- خداوند در مورد مردم لطف و بخشش دارد، ولی بیشتر آنها سپاسگزار نیستند. (سوره یونس آیه 60)

آیه 60 یونس

وَ مَا ظَنُّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللهِ الْكَذِبَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَ لَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُون .

آن ها که بر خدا افترا می بندند، درباره ی (مجازات) روز رستاخیز، چه می اندیشند؟! خداوند نسبت به همه مردم فضل (و بخشش) دارد، امّا اکثر آن ها سپاسگزاری نمی کنند!

حدیث

امام علی علیه السلام

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج6، ص476 تحف العقول، ص460

2- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج6، ص486 بحار الأنوار، ج24، ص113/ فرات الکوفی، ص235

:

وُ كُن للّهِ مُطيعا ، و بِذِكرِهِ آنِسا ، و تَمَثَّل في حالِ تَوَلِّيكَ عَنهُ إقبالَهُ عَلَيكَ ، يَدعوكَ إلى عَفوِهِ ، و يَتَغَمَّدُكَ بِفَضلِهِ ، و أنتَ مُتَوَلٍّ عَنهُ إلى غَيرِهِ !

فرمانبردار خـدا باش و با یادش دمخور و در آن وقت که از او روی می گردانی، رویکرد او را به خود در نظر آر؛ او تو را، با آن که از وی روی گردانده ای و به دیگری روی آورده ای، به عفو و بخشایش خویش فرا می خواند و تو را غرق در فضل و کرم خود می گرداند!(1)

9- بر دوستان خدا ((در مواجهه با حوادث سخت)) نه ترسی غلبه می کند و نه غصه می خورند. (سوره یونس آیه62)

آیه 62 یونس

أَلا إِنَّ أَوْلِياءَ اللهِ لا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَ لا هُمْ يَحْزَنُونَ .

آگاه باشید! [دوستان و] اولیای خدا، نه ترسی بر آن هاست و نه اندوهگین می شوند.

حدیث

أمیرالمؤمنین (علیه السلام)- عَنْ عَبْدِالرَّحْمَنِ بْنِ سَالِمٍ الْأَشَلِّ عَنْ بَعْضِ الْفُقَهَاءِ قَالَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِين (علیه السلام) فَقَالَ هُمْ نَحْنُ وَ أَتْبَاعُنَا فَمَنْ تَبِعَنَا مِنْ بَعْدِنَا طُوبَى لَنَا وَ طُوبَى لَهُمْ أَفْضَلُ مِنْ طُوبَى لَنَا قَالَ يَا أَمِيرَالْمُؤْمِنِينَ (علیه السـلام) مَا شَأْنُ طُوبَى لَهُمْ أَفْضَلُ مِنْ طُوبَى لَنَا أَ لَسْنَا نَحْنُ وَ هُمْ عَلَى أَمْرٍ قَالَ لَا لِأَنَّهُمْ حَمَلُوا مَا لَمْ تَحَمَّلُوا عَلَيْهِ وَ أَطَاقُوا مَا لَمْ تُطِيقُوا.

امـام علی (علیه السـلام)- عبـدالرّحمن بن سـالم اشـل از عـدّه ای از علمـاء و بزرگان نقل می کنـد که [زمانی در حضور امام علی (علیه السـلام) بودند که] امام علی (علیه السـلام)، آیه ی أَلا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللهِ لاَ خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَ لاَ هُمْ يَحْزَنُونَ را تلاوت کرد و سپس پرسید: «آیا می دانید أَوْلِيَاءَ اللهِ چه کسانی هستند»؟ آن بزرگان جواب دادند: «[نخیر، نمی دانیم]، ای امیرمؤمنان! چه کسانی هستند»؟ فرمود: «آنان، ما

1- میزان الحکمه، جلد هفتم.

هستیم و کسانی که پس از ما از ما تبعیّت و پیروی کند. خوشا به حال ما و خوشا به سعادت آنان؛ البتّه بیشتر برای آنان مایه ی خشنودی و سعادت است». یکی از آنان پرسید: «ای امیرمؤمنان (علیه السلام)! منظور شما از اینکه بیشتر برای آنان مایه ی خشنودی و سعادت است، چیست»؟ مگر ما و آنان هم عقیده نیستیم»؟ فرمود: «نه! آن ها چیزهایی را تحمّل می کنند که شما تحمّل نکردید و چندان بردباری می نمایند که شما نداشتید».(1)

نکات کلیدی جزء دوازدهم قرآن کریم

1- کسی که فقط برای زندگی دنیا دوندگی کند، نتیجه اش را کامل می گیرد، ولی در آخرت دستش خالی است. (سوره هود آیه 15 و 16)

آیه 15 و 16 هود

مَنْ كانَ يُريدُ الْحَياةَ الدُّنْيا وَ زينَتَها نُوَفِّ إِلَيْهِمْ أَعْمالَهُمْ فيها وَ هُمْ فيها لا يُبْخَسُونَ [15]

کسانی که زندگی دنیا و زینت آن را بخواهند، [نتیجه] اعمالشان را در همین دنیا به طور کامل به آن ها می دهیم و چیزی در این [دنیا] از آن ها کم و کاست نخواهد شد.

أُولئِكَ الَّذينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ إِلاَّ النَّارُ وَ حَبِطَ ما صَنَعُوا فيها وَ باطِلٌ ما كانُوا يَعْمَلُونَ [16]

[ولی] آن ها کسانی هستند که در آخرت، جز آتش [سهمی] نخواهند داشت و آنچه را در دنیا [برای غیرخدا] انجام دادند، نابود می شود؛ و آنچه را عمل می کردند، باطل و بی اثر خواهد شد.

حدیث

الرّسول (صلی الله علیه و آله)- عن عبدالله بن مسعود: سَيَأْتِي مِنْ بَعْدِي أَقْوَامٌ يَأْكُلُونَ طَيِّبَ الطَّعَامِ وَ أَلْوَانَهَا وَ يَرْكَبُونَ الدَّوَابَّ وَ يَتَزَيَّنُونَ بِزِينَةِ الْمَرْأَةِ لِزَوْجِهَا وَ يَتَبَرَّجُونَ تَبَرُّجَ النِّسَاءِ وَ زِيُّهُنَّ مِثْلُ زِيِّ الْمُلُوكِ الْجَبَابِرَةِ وَ هُمْ مُنَافِقُو هَذِهِ الْأُمَّةِ فِي آخِرِ الزَّمَانِ ... يَدَّعُونَ أَنَّهُمْ عَلَى دِينِي وَ سُنَّتِي وَ مِنْهَاجِي وَ شَرَائِعِي إِنَّهُمْ مِنِّي بِرَاءٌ وَ أَنَا مِنْهُمْ بَرِيءٌ يَا ابْنَ مَسْعُودٍ لَا تُجَالِسُوهُمْ فِي الْمَلَإِ وَ لَا تُبَايِعُوهُمْ فِي الْأَسْوَاقِ وَ لَا تَهْدُوهُمُ الطَّرِيقَ

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج6، ص492 بحار الأنوار، ج65، ص34/ العیاشی، ج2، ص:124/ نور الثقلین/ البرهان

وَ لَا تَسْقُوهُمُ الْمَاءَ قَالَ اللّهُ تَعَالَی مَنْ کانَ یُرِیدُ الْحَیاةَ الدُّنْیا وَ زِینَتَها نُوَفِّ إِلَیْهِمْ أَعْمالَهُمْ فِیها وَ هُمْ فِیها لا یُبْخَسُونَ الآیَةَ یَقُولُ اللّهُ تَعَالَی مَنْ کانَ یُرِیدُ حَرْثَ الدُّنْیا نُؤْتِهِ مِنْها وَ ما لَهُ فِی الآخِرَةِ مِنْ نَصِیب.

پیامبر (صلی الله علیه و آله)- [خطاب پیامبر (صلی الله علیه و آله) به عبدالله بن مسعود]: پس از من گروهی [در آخر الزمان] می آیند که غـذاهای رنگین و گوارا می خورنـد، چهارپایان را سوار می شونـد، ماننـد زنان که برای شوهر آرایش می کنند، آرایش کنند. آرایش خود را مانند زنان به دیگران نشان می دهند، لباسـشان، لباس پادشاهان ستمگر می باشد. اینان در آخرالزمان منافقان امّت هستند ... آنان ادّعا می کننـد که بر دین و سـنّت، در راه و روش من هسـتند. آنان از [روش] من به دور و من از آنان بیزارم. ای پسـر مسـعود! با آنان در اجتماع هم نشـینی ننمایید، در بازار با ایشان خرید و فروش نکنید، راه را نشانشان ندهید، آب به آن ها ندهید. خدای متعال فرموده است: مَنْ کانَ یُرِیدُ الحَیاةَ الدُّنْیا وَ زِینَتَها نُوَفِّ إِلَیْهِمْ أَعْمالَهُمْ فِیها وَ هُمْ فِیها لا یُبْخَسُونَ و خدای متعال می فرماید: هرکس کشت آخرت را بخواهد به کشته اش می افزاییم و هرکس کشت دنیا را بخواهد به او عطا می کنیم، ولی دیگر در کشت آخرتش نصیبی نیست. (شوری/20)(1)

الرّسول (صـلی الله علیه و آله)- بُشِّرَ هَذِهِ الْأُمَّةُ بِالسَّنَاءِ وَ الرِّفْعَةِ وَ النُّصْرَةِ وَ التَّمْکِینِ فِی الْأَرْضِ فَمَنْ عَمِلَ مِنْهُمْ عَمَلَ الآخِرَةِ لِلدُّنْیَا لَمْ یَکُنْ لَهُ فِی الآخِرَةِ نَصِیب.

پیامبر (صلی الله علیه و آله)- امّت مرا به بلندی قدر و منزلتشان [نزد خدا] و قدرت داشتن در زمین بشارت بده. امّا هرکس

1- تفسـیر اهل بیت علیهم السـلام ج6، ص622 بحـار الأنوار، ج74، ص101/ مکـارم الأخلاق، ص450/ مسـتدرک الوسایل، ج12، ص327، «نویهٌ منها ... من نصیب» محذوف

عملی را برای دنیا انجام دهد، در آخرت بهره ای نخواهد داشت.(1)

2- برائت از ستمگر" ریشه قرآنی دارد. (سوره هود آیه 44)

آیه 44 هود

آیه وَ قیلَ یا أَرْضُ ابْلَعي ماءَكِ وَ یا سَماءُ أَقْلِعي وَ غیضَ الْماءُ وَ قُضِيَ الْأَمْرُ وَ اسْتَوَتْ عَلَى الْجُودِيِّ وَ قیلَ بُعْداً لِلْقَوْمِ الظَّالِمینَ.

و گفته شد: «ای زمین، آبت را فروبر! و ای آسمان، [از بارش] خودداری کن»! و آب فرو نشست و کار پایان یافت و [کشتی] بر [دامنه ی کوه] جودی، پهلو گرفت؛ و [در این هنگام]، گفته شد: «دور باد گروه ستمکاران [از رحمت خد]!

حدیث

الصّادق (علیه السلام)- لَمَّا رَكِبَ نُوحٌ (علیه السلام) فِی السَّفِینَةِ قِیلَ بُعْداً لِلْقَوْمِ الظَّالِمِینَ.

امام صادق (علیه السلام)- وقتی نوح (علیه السلام) در کشتی سوار شد، این بانگ زده شد: قِیلَ بُعْداً لِلْقَوْمِ الظَّالِمِینَ.(2)

3- اگر مردم جامعه ای مسیر اشتباهشان را تغییر دهند، خدا برکاتش را نازل و قدرت و توانایی هایشان را زیاد می کند. (سوره هود آیه 52)

آیه 52 هود

وَ یا قَوْمِ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَیْهِ یُرْسِلِ السَّماءَ عَلَیْكُمْ مِدْراراً وَ یَزِدْكُمْ قُوَّةً إِلی قُوَّتِكُمْ وَ لا تَتَوَلَّوْا مُجْرِمینَ .

و ای قوم من! از پروردگارتان طلب آمرزش کنید، سپس به سوی او باز گردید، تا باران را پی در پی بر شما بفرستد؛ و نیرویی بر نیرویتان بیفزاید. و گنهکارانه، روی [از حق] برنتابید».

حدیث

الحسن (علیه السلام)- عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ (علیه السلام) أَنَّهُ وَفَدَ عَلَی مُعَاوِیَةَ فَلَمَّا خَرَجَ تَبِعَهُ بَعْضُ حُجَّابِهِ وَ قَالَ إِنِّی رَجُلٌ ذُو مَالٍ وَ لَا یُولَدُ لِی فَعَلِّمْنِی شَیْئاً لَعَلَّ اللَّهَ أَنْ یَرْزُقَنِی وَلَداً فَقَالَ عَلَیْکَ بِالِاسْتِغْفَارِ فَکَانَ یُکْثِرُ مِنَ الِاسْتِغْفَارِ حَتَّی رُبَّمَا اسْتَغْفَرَ فِی الْیَوْمِ سَبْعَمِائَةِ مَرَّةٍ فَوُلِدَ لَهُ عَشَرَةُ بَنِینَ فَبَلَغَ ذَلِکَ مُعَاوِیَةَ فَقَالَ هَلَّا سَأَلْتَهُ مِمَّ قَالَ ذَلِکَ (فَعَادَ إِلَیْهِ) فَوَفَدَهُ وَفْدَةً أُخْرَی فَسَأَلَهُ الرَّجُلُ فَقَالَ أَ لَمْ تَسْمَعْ قَوْلَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ فِی قِصَّةِ هُودٍ (علیه السلام) وَ یَزِدْکُمْ قُوَّةً إِلی قُوَّتِکُمْ وَ فِی قِصَّةِ

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج6، ص624 ءاعلام الورا، ص31 / نور الثقلین

2- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج6، ص684 بحار الأنوار، ج11، ص339/ العیاشی، ج2، ص151/ نور الثقلین

نُوحٍ (علیه السلام) وَ یُمْدِدْکُمْ بِأَمْوالٍ وَ بَنِینَ.

امام حسن (علیه السلام)- روزی حسن بن علی (علیه السلام) نزد معاویه رفت و وقتی بازگشت، یکی از دربانان معاویه به دنبال حضرت راه افتاد و گفت: «من مردی پولدارم که بچّه دار نمی شوم، چیزی به من بیاموز که خداوند به من فرزندی دهد». امام (علیه السلام) فرمود: «بسیار استغفار کن»! وی بسیار استغفار می کرد. که گاهی به روزی هفتصدبار می رسید و ده پسر برایش متولّد شد. این خبر به معاویه رسید، به مرد گفت: «چرا از او نپرسیدی که این سخن را از کجا گفته است»؟ باری دیگر که امام (علیه السلام) به معاویه وارد شد مرد همان سؤال را از او کرد، امام (علیه السلام) فرمود: «مگر گفته ی قرآن را نشنیدی که در داستان هود (علیه السلام) گوید: وَ یَزِدْکُمْ قُوَّةً إِلی قُوَّتِکُمْ و در قصّه ی نوح (علیه السلام) گوید: و شما را به اموال و فرزندان مدد کند. (نوح/12).(1)

4- حجت خدا برای شما بهتر است. (سوره هود آیه 86)

آیه 86 هود

بَقِیَّةُ اللهِ خَیْرٌ لَکُمْ إِنْ کُنْتُمْ مُؤْمِنِینَ وَ ما أَنَا عَلَیْکُمْ بِحَفِیظٍ .

اگر مؤمن بوده اید، باقیمانده ی (حجت) خدا برای شما بهتر است، و من بر شما نگاهبان نیستم

حدیث

العسکری (علیه السلام)- عن احمدبن اسحاق قال خرج ابومحمدالحسن بن علی (علیه السلام) علینا وَ عَلَی عَاتِقِهِ غُلَامٌ کَأَنَّ وَجْهَهُ الْقَمَرُ لَیْلَةَ الْبَدْرِ مِنْ أَبْنَاءِ ثَلَاثِ سِنِینَ وَ قَالَ یَا أَحْمَدَ بْنَ إِسْحَاقَ لَوْ لَا کَرَامَتُکَ عَلَی اللَّهِ وَ عَلَی حُجَجِهِ مَا عَرَضْتُ عَلَیْکَ ابْنِی هَذَا إِنَّهُ سَمِیُّ رَسُولِ اللَّهِ (صلی الله علیه و آله) ... فَنَطَقَ الْغُلَامُ (علیه السلام) بِلِسَانٍ عَرَبِیٍّ فَصِیحٍ فَقَالَ أَنَا بَقِیَّةُ اللَّهِ فِی أَرْضِهِ وَ الْمُنْتَقِمُ مِنْ أَعْدَاءِ اللَّهِ فَلَا تَطْلُبْ أَثَراً بَعْدَ عَیْنٍ.

امام عسکری (علیه السلام)- احمدبن اسحاق گوید:

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج6، ص704 وسایل الشیعهٔ، ج21، ص372/ المصباح للکفعمی، ص165/ مکارم الأخلاق، ص226

«امام حسن عسکری (علیه السلام) پیش ما آمد و بر روی شانه اش کودکی بود که صورتش مانند ماه تمام می درخشید و در حدود سه سال از عمرش می گذشت؛ پس [امام (علیه السلام)] فرمود: «ای احمدبن اسحاق! اگر شرافت و منزلت تو نزد خدای عزّوجلّ و نزد حجّت هایش نبود، هرگز این پسرم را به تو نشان نمی دادم، او همنام رسول خدا (صلی الله علیه و آله) است...». کودک به زبان عربی فصیح سخن گفت: و فرمود: «من بقیّةُ الله در روی زمینش و انتقام گیرنده از دشمنانش هستم». بعد از دیدن حقیقت [با چشمان خودت]، دیگر دنبال آثار و نشانه ها [برای اثبات آن نگردد]»!(1)

5- اگر خدا بخواهد هر کار ناشدنی، شدنی می شود. (سوره هود آیه 72 و 73)

آیه 72 و 73 هود

قالَتْ یا وَیْلَتی أَ أَلِدُ وَ أَنَا عَجُوزٌ وَ هذا بَعْلي شَیْخاً إِنَّ هذا لَشَيْ ءٌ عَجیبٌ [72]

گفت: «ای وای بر من! آیا من فرزند می آورم در حالی که پیرزنم، و این شوهرم پیرمردی است؟! این راستی چیز عجیبی است»!

قالُوا أَ تَعْجَبینَ مِنْ أَمْرِ اللهِ رَحْمَتُ اللهِ وَ بَرَکاتُهُ عَلَیْکُمْ أَهْلَ الْبَیْتِ إِنَّهُ حَمیدٌ مَجیدٌ [73]

گفتند: «آیا از فرمان خدا تعجّب می کنی؟! این رحمت خدا و برکاتش بر شما خانواده است؛ چرا که او ستوده و دارای مجد و عظمت است».

حدیث

الصّادق (علیه السلام)- عن الفضل بن أبی قرة قال: سمعت أباعبدالله یَقُولُ: أَوْحَی اللَّهُ إِلَی إِبْرَاهِیمَ (علیه السلام) أَنَّهُ سَیُولَدُ لَکَ فَقَالَ لِسَارَةَ (سلام الله علیها) فَقَالَتْ أَ أَلِدُ وَ أَنَا عَجُوزٌ فَأَوْحَی اللَّهُ إِلَیْهِ أَنَّهَا سَتَلِدُ وَ یُعَذَّبُ أَوْلَادُهَا أَرْبَعَمِائَةِ سَنَةٍ بِرَدِّهَا الْکَلَامَ عَلَیَّ قَالَ فَلَمَّا طَالَ عَلَی بَنِی إِسْرَائِیلَ الْعَذَابُ ضَجُّوا وَ بَکَوْا إِلَی اللَّهِ أَرْبَعِینَ صَبَاحاً فَأَوْحَی اللَّهُ إِلَی مُوسَی وَ هَارُونَ (علیها السلام) یُخَلِّصُهُمْ مِنْ فِرْعَوْنَ فَحَطَّ عَنْهُمْ سَبْعِینَ وَ مِائَةَ سَنَةٍ قَالَ وَ

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج6، ص772 کشف الغمة، ج2، ص526 / نور الثقلین

قَالَ أَبُو عَبْدِ اللّهِ (علیه السلام) هَكَذَا أَنْتُمْ لَوْ فَعَلْتُمْ لَفَرَّجَ اللّهُ عَنَّا فَأَمَّا إِذْ لَمْ تَكُونُوا فَإِنَّ الْأَمْرَ يَنْتَهِي إِلَى مُنْتَهَاهُ.

امام صادق (علیه السلام)- فضل بن ابی قرّهٔ گوید: «از امام صادق (علیه السلام) شنیدم فرمود: «خداوند متعال به ابراهیم (علیه السلام) وحی کرد که تو به زودی صاحب فرزندی خواهی شد. ابراهیم (علیه السلام) این موضوع را به ساره خبر داد. ساره گفت: أَ أَلِدُ وَ أَنَا عَجُوزٌ خداوند به ابراهیم (علیه السلام) وحی فرمود که ساره بچّه دار خواهد شد، ولی به خاطر پاسخی که وی به خدا داده است، فرزندانش چهارصد سال عذاب می کشند. امام (علیه السلام) فرمود: «وقتی مدّت عذاب الهی بر فرزندان یعقوب (علیه السلام) به درازا کشید، آن ها چهل صبح را به درگاه خداوند ناله و گریه سر دادند و سپس خداوند به موسی و هارون (علیها السلام) وحی کرد، که آن ها را از شرّ فرعون برهانند؛ بنابراین صدوهفتاد سال از مدّت عذاب شان کاست». امام صادق (علیه السلام) فرمود: «شما نیز اگر چنین کنید و به درگاه حق تضرّع و زاری کنید، خداوند در کار ما گشایشی قرار می دهد. (فرج ما را می رساند) امّا اگر چنین نکنید، این دوره، کامل خواهد شد».(1)

الباقر (علیه السلام)- عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ (علیه السلام): مَرَّ أَمِيرُالْمُؤْمِنِينَ (علیه السلام) بِقَوْمٍ فَسَلَّمَ عَلَيْهِمْ فَقَالُوا عَلَيْكَ السَّلَامُ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ وَ مَغْفِرَتُهُ وَ رِضْوَانُهُ فَقَالَ لَهُمْ أَمِيرُالْمُؤْمِنِينَ (علیه السلام) لَا تَجَاوَزُوا بِنَا مِثْلَ مَا قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ لِأَبِينَا إِبْرَاهِيمَ (علیه السلام) إِنَّمَا قَالُوا رَحْمَتُ اللهِ وَ بَرَكَاتُهُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ.

امام علی (علیه السلام)- امام باقر (علیه السلام) فرمود: «علیّ بن ابی طالب (علیه السلام) بر گروهی گذر کرد و به آن ها سلام داد. آنان در

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج6، ص736 بحار الأنوار، ج13، ص140/ العیاشی، ج2، ص154/ البرهان

پاسخ سلام او گفتند: «عَلَیْکَ السَّلَامُ وَ رَحْمَةُ الله وَ بَرَکَاتُهُ وَ مَغْفِرَتُهُ وَ رِضْوَانُهُ». امیرالمؤمنین (علیه السلام) به آن ها فرمود: «در پاسخ سلام ما، بیش از آنچه ملائکه، خطاب به پدرمان ابراهیم (علیه السلام) گفتند، نگویید». آنان چنین گفتند: «رَحْمَتُ اللهِ وَ بَرَکاتُهُ عَلَیْکُمْ أَهْلَ الْبَیْتِ».(1)

6- مردم و مسئولین باید در راه دین ثابت قدم باشند و ناگواری ها را تحمل کنند. (سوره هود آیه 112)

آیه 112 هود

آیه فَاسْتَقِمْ کَما أُمِرْتَ وَ مَنْ تابَ مَعَکَ وَ لا تَطْغَوْا إِنَّهُ بِما تَعْمَلُونَ بَصیرٌ.

پس همان گونه که فرمان یافته ای، استقامت کن؛ و [همچنین] کسانی که با تو، [به سوی خدا] آمده اند [باید استقامت کنند]؛ و سرپیچی نکنید، که او آنچه را انجام می دهید می بیند.

حدیث

الرّسول (صلی الله علیه و آله)- شَیَّبَتْنِی هُودُ فَقِیلَ لَهُ فِی ذَلِکَ فَقَالَ قَوْلِهِ فَاسْتَقِمْ کَما أُمِرْت.

پیامبر (صلی الله علیه و آله)- سوره ی هود مرا پیر کرد. پرسیدند: «کجای سوره ی هود»؟ فرمود: «این سخن خداوند متعال: فَاسْتَقِمْ کَما أُمِرْت».(2)

7- کارهای خوبی مثل نماز خاصیتی دارند که بدی ها را از بین می برند. (سوره هود آیه 114)

آیه 114 هود

وَ أَقِمِ الصَّلاةَ طَرَفَيِ النَّهارِ وَ زُلَفاً مِنَ اللَّيْلِ إِنَّ الْحَسَناتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئاتِ ذلِكَ ذِكْرى لِلذَّاكِرينَ .

در دو طرف روز، و اوایل شب، نماز را برپا دار؛ چرا که حسنات، سیّئات [و آثار آن ها] را از بین مي برند؛ این تذکّری است برای کسانی که اهل تذکّرند.

حدیث

الرّسول (صلی الله علیه و آله)- إِنَّ الْعَبْدَ لَيُذْنِبُ فَيَدْخُلُ بِهِ الْجَنَّةَ قِيلَ وَ كَيْفَ ذَلِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ (صلی الله علیه و آله) قَالَ يَكُونُ نُصْبَ عَيْنَيْهِ لَا يَزَالُ يَسْتَغْفِرُ مِنْهُ وَ يَنْدَمُ عَلَيْهِ فَيُدْخِلُهُ اللَّهُ بِهِ الْجَنَّةَ وَ لَمْ أَرَ أَحْسَنَ مِنْ حَسَنَةٍ حَدَثَتْ بَعْدَ ذَنْبٍ قَدِيمٍ إِنَّ الْحَسَناتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئاتِ ذلِكَ ذِكْرى لِلذَّاكِرِينَ.

پیامبر (صلی الله علیه و آله)- بنده گاهی گناه می کند ولی وارد بهشت می شود، گفته شد: «چطور ای رسول خدا (صلی الله علیه

1- تفسير اهل بيت عليهم السلام ج6، ص736 وسايل الشيعةً، ج12، ص70/ بحار الأنوار، ج73، ص11/ نور الثقلين/ البرهان
2- تفسير اهل بيت عليهم السلام ج6، ص798 شرح نهج البلاغةً، ج11، ص213

و آله)»!؟ فرمود: «همیشه گناه خود را پیش نظر دارد، دائماً از آن گناه استغفار می کند و پشیمان بر آن کردارش می باشد. پس خدا او را وارد بهشت می کند و من چیزی بهتر از کردار نیکی که بعد از گناه قدیم و پیشین باشد ندیدم [که اثر آن را محو کند] إِنَّ الحَسَناتِ یُذْهِبْنَ السَّیِّئاتِ ذلِکَ ذِکْری لِلذّاکِرِینَ».(1)

8- از کودکی رازداری را به فرزندانتان بیاموزید. (سوره یوسف آیه 5)

آیه 5 یوسف

قالَ یا بُنَیَّ لا تَقْصُصْ رُؤْیاکَ عَلی إِخْوَتِکَ فَیَکیدُوا لَکَ کَیْداً إِنَّ الشَّیْطانَ لِلْإِنْسانِ عَدُوٌّ مُبینٌ.

گفت: «پسرم! خواب خود را برای برادرانت بازگو مکن، مبادا برای تو نقشه ی [خطرناکی] بکشند؛ زیرا شیطان، دشمن آشکار انسان است».

حدیث

الباقر (علیه السلام)- أَنَّهُ کَانَ لَهُ أَحَدَ عَشَرَ أَخاً وَ کَانَ لَهُ مِنْ أُمِّهِ أَخٌ وَاحِدٌ یُسَمَّی بِنْیَامِینَ وَ کَانَ یَعْقُوبُ (علیه السلام) إِسْرَائِیلَ اللَّهِ وَ مَعْنَی إِسْرَائِیلِ اللَّهِ أَیْ خَالِصَ اللَّهِ ابْنَ إِسْحَاقَ (علیه السلام) نَبِیِّ اللَّهِ ابْنِ إِبْرَاهِیمَ (علیه السلام) خَلِیلِ اللَّهِ فَرَأَی یُوسُفُ (علیه السلام) هَذِهِ الرُّؤْیَا وَ لَهُ تِسْعُ سِنِینَ فَقَصَّهَا عَلَی أَبِیهِ فَقَالَ یَعْقُوبُ (علیه السلام) یا بُنَیَّ لا تَقْصُصْ رُؤْیاکَ عَلی إِخْوَتِکَ فَیَکِیدُوا لَکَ کَیْداً إِنَّ الشَّیْطانَ لِلْإِنْسانِ عَدُوٌّ مُبِینٌ قَوْلُهُ فَیَکِیدُوا لَکَ کَیْداً أَیْ یَحْتَالُوا عَلَیْکَ فَقَالَ یَعْقُوبُ لِیُوسُفَ (علیه السلام) وَ کَذلِکَ یَجْتَبِیکَ رَبُّکَ وَ یُعَلِّمُکَ مِنْ تَأْوِیلِ الْأَحادِیثِ وَ یُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَیْکَ وَ عَلی آلِ یَعْقُوبَ کَما أَتَمَّها عَلی أَبَوَیْکَ مِنْ قَبْلُ إِبْراهِیمَ وَ إِسْحاقَ إِنَّ رَبَّکَ عَلِیمٌ حَکِیمٌ وَ کَانَ یُوسُفُ (علیه السلام) مِنْ أَحْسَنِ النَّاسِ وَجْهاً وَ کَانَ یَعْقُوبُ (علیه السلام) یُحِبُّهُ وَ یُؤْثِرُهُ عَلَی أَوْلَادِهِ فَحَسَدُوهُ إِخْوَتُهُ عَلَی ذَلِکَ وَ قَالُوا فِیمَا بَیْنَهُمْ مَا حَکَی اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ إِذْ قالُوا لَیُوسُفُ وَ أَخُوهُ أَحَبُّ إِلی أَبِینا مِنَّا وَ نَحْنُ عُصْبَةٌ

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج6، ص810 إرشادالقلوب، ج1، ص46

أَیْ جَمَاعَةٌ إِنَّ أَبانا لَفِی ضَلالٍ مُبِینٍ فَعَمَدُوا عَلَی قَتْلِ یُوسُفَ (علیه السلام) فَقَالُوا نَقْتُلُهُ حَتَّی یَخْلُوَ لَنَا وَجْهُ أَبِینَا فَقَالَ لَاوَی لَا یَجُوزُ قَتْلُهُ وَ لَکِنْ نُغَیِّبُهُ عَنْ أَبِینَا وَ نَحْنُ نَخْلُو بِهِ فَقَالُوا کَمَا حَکَی اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ یا أَبانا ما لَکَ لا تَأْمَنَّا عَلی یُوسُفَ وَ إِنَّا لَهُ لَناصِحُونَ* أَرْسِلْهُ مَعَنا غَداً یَرْتَعْ وَ یَلْعَبْ أَیْ یَرْعَی الْغَنَمَ وَ یَلْعَبُ وَ إِنَّا لَهُ لَحافِظُونَ فَأَجْرَی اللَّهُ عَلَی لِسَانِ یَعْقُوبَ (علیه السلام) إِنِّی لَیَحْزُنُنِی أَنْ تَذْهَبُوا بِهِ وَ أَخافُ أَنْ یَأْکُلَهُ الذِّئْبُ وَ أَنْتُمْ عَنْهُ غافِلُونَ فَقَالُوا کَمَا حَکَی اللَّهُ لَئِنْ أَکَلَهُ الذِّئْبُ وَ نَحْنُ عُصْبَةٌ إِنَّا إِذاً لَخاسِرُونَ الْعُصْبَةُ عَشَرَةٌ إِلَی ثَلَاثَةَ عَشَرَ فَلَمَّا ذَهَبُوا بِهِ وَ أَجْمَعُوا أَنْ یَجْعَلُوهُ فِی غَیابَتِ الْجُبِّ وَ أَوْحَیْنا إِلَیْهِ لَتُنَبِّئَنَّهُمْ بِأَمْرِهِمْ هذا وَ هُمْ لا یَشْعُرُونَ أَیْ تُخْبِرُهُمْ بِمَا هَمُّوا بِهِ.

امام باقر (علیه السلام)- وی یازده برادر ناتنی و یک برادر تنی داشت که نامش بنیامین بود و یعقوب (علیه السلام)، اسرائیل خدا بود. اسرائیل خدا، یعنی بنده ی مخلص خدا. یعقوب (علیه السلام) فرزند اسحاق پیامبر بود که او نیز پسر ابراهیم خلیل الله بود. یوسف (علیه السلام) در نه سالگی آن خواب را دید و آن را با پدرش در میان نهاد. یعقوب (علیه السلام) به او گفت: «یَا بُنَیَّ لاَ تَقْصُصْ رُؤْیَاکَ عَلَی إِخْوَتِکَ فَیَکِیدُواْ لَکَ کَیْدًا ءِإِنَّ الشَّیْطانَ لِلْإِنْسانِ عَدُوٌّ مُبِینٌ». سخن خدا فَیَکِیدُوا لَکَ کَیْداً؛ یعنی علیه تو، مکر و حیله می کنند. یعقوب (علیه السلام) به یوسف (علیه السلام) گفت: و این گونه پروردگارت تو را برمی گزیند و از تعبیر خوابها به تو می آموزد و نعمتش را بر تو و بر

خانـدان یعقوب تمام و کامل می کنـد، همان گونه که پیش از این، بر پدرانت ابراهیم و اسـحاق تمام کرد به یقین، پروردگار تو دانا و حکیم است!». (یوسف/6) یوسـف (علیه السـلام)، زیبـاترین مردم زمـانه ی خـود بود، یعقوب (علیه السـلام) او را دوست داشت و او را بر دیگر فرزندان خود ترجیح می داد. به همین دلیل، برادرانش به او حسادت کردند و در جمع خودشان، سـخنانی را گفتند که خداوند متعال، آن را نقـل کرده است: هنگـامی که [برادران] گفتنـد: «یوسف و برادرش [بنیـامین] نزد پـدر، از ما محبوب ترنـد درحالی که ما گروه نیرومنـدی هستیم!. (یوسف/8) بنابراین تصـمیم به کشـتن یوسف (علیه السلام) گرفتند و گفتند: «او را می کشیم تا پدرمان فقط به ما توجّه کند و به ما تعلّق داشته باشد». لاوی گفت: «نباید او را بکشیم، بلکه باید او را از مقابل دیدگان پدر مخفی کنیم و با او تنها می شویم». خداوند، سخن آنـان را چنین نقـل کرده است: پـدرجان! چرا تو دربـاره ی [برادرمان] یوسف، به ما اطمینان نمی کنی؟! درحالی که ما خیرخواه او هستیم! فردا او را با ما [به خارج شـهر] بفرست، تا غـذای کافی بخورد. (یوسف/1211) یعنی به چوپانی گوسـفندان بیایـد تا غذای کافی بخورد و تفریح کند و ما نگهبان او هستیم. (یوسف/12) بنابراین خداوند، این جملات را بر زبان یعقوب (علیه السلام)، جاری ساخت: من از بردن او غمگین می شـوم و از این می ترسم که گرگ او را بخـورد، و شـما از او غافـل باشـید!. (یوسف/13) آنان، همان طورکه خداونـد تبارک وتعالی فرموده است، گفتند: با اینکه ما گروه نیرومندی هستیم، اگر گرگ او را بخورد، ما از زیانکاران خواهیم بود [و هرگز چنین چیزی]

ممکن نیست!. (یوسف/14) و مقصود از عُصبةٌ (گروه)، یک جماعت ده تا سیزده نفره است. هنگامی که او را با خود بردند، و تصمیم گرفتند وی را در مخفی گاه چاه قرار دهند، [سرانجام مقصد خود را عملی ساختند] و به او وحی فرستادیم که آن ها را در آینده از این کارشان باخبر خواهی ساخت درحالی که آن ها نمی دانند! (یوسف/15) یعنی آنچه را که می خواستند با او انجام دهند، به اطلاعشان می رسانی.(1)

9- خداوند به درستکاران حکمت و دانش عطا می کند. (سوره یوسف آیه 22)

آیه 22 یوسف

وَلَمّا بَلَغَ أَشُدَّهُ آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا ۚ وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ (22)

و هنگامی که یوسف به سنّ کمال رسید، حکمت و دانش به او عطا کردیم، و ما نیکوکاران را این گونه پاداش می دهیم.

حدیث

الباقر (علیه السلام)- إِنَّ اللَّهَ احْتَجَّ فِی الْإِمَامَةِ بِمِثْلِ مَا احْتَجَّ بِهِ فِی النُّبُوَّةِ فَقَالَ وَ آتَيْناهُ الْحُكْمَ صَبِيًّا. وَ لَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَ بَلَغَ أَرْبَعِينَ سَنَةً فَقَدْ يَجُوزُ أَنْ يُؤْتَى الْحِكْمَةَ وَ هُوَ صَبِيٌّ وَ يَجُوزُ أَنْ يُؤْتَاهَا وَ هُوَ ابْنُ أَرْبَعِينَ سَنَةً.

امام باقر (علیه السلام)- به راستی خدا در امامت ما حجّتی آورده است، مانند آنچه در نبوّت آورده و فرموده است: و ما فرمان نبوّت [و عقل کافی] در کودکی به او دادیم. (مریم/12) و تا زمانی که به کمال قدرت و رشد برسد و به چهل سالگی بالغ گردد. (احقاف/15) رواست که به او نبوّت داده شود و کودکی باشد، و رواست در سن چهل سالگی به او داده شود.(2)

نکات کلیدی جزء سیزدهم قرآن کریم

1- مراقب نفس خود باشید که شما را به بدی ها امر می کند. (سوره یوسف آیه 53)

آیه 53 یوسف

وَ ما أُبَرِّئُ نَفْسي إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلاَّ ما رَحِمَ رَبِّي إِنَّ رَبِّي غَفُورٌ رَحيمٌ .

من خودم را تبرئه نمی کنم، که نفس [سرکش] بسیار به بدي ها امر می کند؛ مگر آنچه را پروردگارم رحم کند. پروردگارم آمرزنده و

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج7، ص22 بحارالأنوار، ج12، ص217/ القمی، ج1، ص339/ البرهان/ نورالثقلین، فیه: «قوله فکیدوا لک کیدا ... همّوا به» محذوف

2- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج7، ص42 الکافی، ج1، ص384/ تأویل الآیات الظاهرة، ص296؛ بتفاوت یسیر

مهربان است.

حدیث

أمیرالمؤمنین (علیه السلام)- وَ اللَّهَ اللَّهَ فِی الْجِهَادِ لِلْأَنْفُسِ فَهِیَ أَعْدَی الْعَدُوِّ لَکُمْ إِنَّهُ تَبَارَکَ وَ تَعَالَی قَالَ إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلَّا ما رَحِمَ رَبِّی وَ إِنَّ أَوَّلَ الْمَعَاصِی تَصْدِیقُ النَّفْسِ وَ الرُّکُونُ إِلَی الْهَوَی.

امام علی (علیه السلام)- خدا را! خدا را! در مبارزه با نفس در نظر داشته باشید! چراکه نفس، دشمن ترین دشمنان برای شماست؛ خداوند تبارک وتعالی فرموده است: إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلَّا ما رَحِمَ رَبِّی، اوّلین پلّه ی گناهان، تصدیق نفس و تکیه بر هوی وهوس است.(1)

2- برای پذیرش یک مسئولیت باید در آن تخصص و تعهد داشته باشید. (سوره یوسف آیه 55)

آیه 55 یوسف

آیه قالَ اجْعَلْنی عَلی خَزائِنِ الْأَرْضِ إِنِّی حَفیظٌ عَلیمٌ .

[یوسف] گفت: «مرا سرپرست خزاین سرزمین [مصر] قرارده، که من نگاهبانی آگاهم».

حدیث

الرّضا (علیه السلام)- مُحَمَّدِ بْنِ زَیْدٍ الرَّازِیِّ قَالَ کُنْتُ فِی خِدْمَةِ الرِّضَا (علیه السلام) لَمَّا جَعَلَهُ الْمَأْمُونُ وَلِیَّ عَهْدِهِ فَأَتَاهُ رَجُلٌ مِنَ الْخَوَارِجِ فِی کَفِّهِ مُدْیَةٌ مَسْمُومَةٌ وَ قَدْ قَالَ لِأَصْحَابِهِ وَ اللَّهِ لَآتِیَنَّ هَذَا الَّذِی یَزْعُمُ أَنَّهُ ابْنُ رَسُولِ اللَّهِ (علیه السلام) وَ قَدْ دَخَلَ لِهَذَا الطَّاغِیَةِ فِیمَا دَخَلَ فَأَسْأَلُهُ عَنْ حُجَّتِهِ فَإِنْ کَانَ لَهُ حُجَّةٌ وَ إِلَّا أَرَحْتُ النَّاسَ مِنْهُ فَأَتَاهُ وَ اسْتَأْذَنَ عَلَیْهِ فَأَذِنَ لَهُ فَقَالَ لَهُ أَبُوالْحَسَنِ (علیه السلام) أُجِیبُکَ عَنْ مَسْأَلَتِکَ عَلَی شَرِیطَةٍ تَفِی لِی بِهَا فَقَالَ وَ مَا هَذِهِ الشَّرِیطَةُ قَالَ إِنْ أَجَبْتُکَ بِجَوَابٍ یُقْنِعُکَ وَ تَرْضَاهُ تَکْسِرُ الَّذِی فِی کُمِّکَ وَ تَرْمِی بِهِ فَبَقِیَ الْخَارِجِیُّ مُتَحَیِّراً وَ أَخْرَجَ الْمُدْیَةَ وَ کَسَّرَهَا ثُمَّ قَالَ أَخْبِرْنِی عَنْ دُخُولِکَ لِهَذَا الطَّاغِیَةِ فِیمَا دَخَلْتَ لَهُ وَ هُمْ عِنْدَکَ کُفَّارٌ وَ أَنْتَ ابْنُ رَسُولِ اللَّهِ (صلی الله علیه و آله) مَا حَمَلَکَ عَلَی هَذَا فَقَالَ أَبُوالْحَسَنِ (علیه السلام) أَرَأَیْتَکَ هَؤُلَاءِ أَکْفَرُ عِنْدَکَ أَمْ عَزِیزُ مِصْرَ وَ أَهْلُ مَمْلَکَتِهِ أَ لَیْسَ هَؤُلَاءِ عَلَی حَالٍ

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج7، ص84 مستدرک الوسایل، ج11، ص138/ دعایم الإسلام، ج2، ص351

يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ مُوَحِّدُونَ وَ أُولَئِکَ لَمْ يُوَحِّدُوا اللّهَ وَ لَمْ يَعْرِفُوهُ يُوسُفُ بْنُ يَعْقُوبَ (عليه السلام) نَبِيٌّ ابْنُ نَبِيٍّ قَالَ لِلْعَزِيزِ وَ هُوَ كَافِرٌ اجْعَلْنِي عَلَى خَزائِنِ الْأَرْضِ إِنِّي حَفِيظٌ عَلِيمٌ وَ كَانَ يُجَالِسُ الْفَرَاعِنَةَ وَ أَنَا رَجُلٌ مِنْ وُلْدِ رَسُولِ اللَّهِ (صلى الله عليه و آله) أَجْبَرَنِي عَلَى هَذَا الْأَمْرِ وَ أَكْرَهَنِي عَلَيْهِ فَمَا الَّذِي أَنْكَرْتَ وَ نَقَمْتَ عَلَيَّ فَقَالَ لَا عَتَبَ عَلَيْکَ إِنِّي أَشْهَدُ أَنَّکَ ابْنُ نَبِيِّ اللَّهِ (صلى الله عليه و آله) وَ أَنَّکَ صَادِقٌ.

امام رضا (عليه السلام)- محمّدبن زيد رازى گويد: «در خدمت امام رضا (عليه السلام) بودم آن موقعى كه وليعهد مأمون بود، مردى از خوارج كه در دست چاقويى مسموم داشت وارد شد او به دوستان خود گفته بود، مى روم پيش اين كسى كه مدّعى است پسر پيغمبرم و وليعهد مأمون شده! ببينم چه دليلى براى اين كار خود دارد. اگر دليل قانع كننده اى داشت قبول مى كنم وگرنه مردم را از دستش آسوده نمايم». وارد شد، امام رضا (عليه السلام) به او فرمود: «جواب سؤالت را مى دهم مشروط بر اينكه شرطم را بپذيرى». گفت: «چه شرطى»؟ فرمود: «به شرط اينكه اگر جواب سؤالت را دادم و قانع شدى چاقويى كه در آستين پنهان كرده اى بشكنى و دور بيندازى». مرد خارجى مذهب متحيّر ماند و چاقو را خارج نموده دسته اش را شكست. آنگاه پرسيد: «چرا ولايتعهدى اين ستمگر را پذيرفتى با اينكه آن ها را كافر مى دانى؟ و تو پسر پيامبرى! چه چيزى شما را بر اين كار واداشت»؟ فرمود: «بگو ببينم اين ها در نظر تو كافرند يا عزيز مصر و اطرافيانش؟ مگر اين ها به وحدانيّت خدا قائل نيستند با اينكه آن ها نه خدا

را می شـناختند و نه موحّد بودند. یوسف (علیه السلام) پسر یعقوب پیغمبر (علیه السلام) و پدرش نیز پیامبر بود؛ به عزیز مصر که کافر بود گفت: «قالَ اجْعَلْنی عَلی خَزائِنِ الْأَرْضِ إِنِّی حَفیظٌ عَلیمٌ». با فرعونیان نشـست و برخاست داشت من از اولاد پیامبرم! مرا به این کار مجبور کرد و به زور مرا وادار کرد چرا کار مرا نمی پسـندی و از من خوشت نمی آید». گفت: «ایرادی بر شما نیست من گواهی می دهم که تو پسر پیامبری و راست می گویی».(1)

3- در هنگام گرفتاری و مشکلات ازولی خدا بخواهید دعایتان کند. (سوره یوسف آیه 97 و 98)

آیه 97 و 98 یوسف

قَالُوا یَا أَبَانَا اسْتَغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا إِنَّا کُنَّا خَاطِئِینَ [97]

گفتند: «پدر! از خدا آمرزش گناهان ما را بخواه، که ما خطاکار بودیم».

قالَ سَوْفَ أَسْتَغْفِرُ لَکُمْ رَبِّي إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحیمُ [98]

گفت: «به زودی برای شما از پروردگارم آمرزش می طلبم، که او آمرزنده و مهربان است».

حدیث

الصّادق (علیه السـلام)- عَنْ إِسْمَاعِیلَ بْنِ الْفَضْلِ الْهَاشِمِیِّ قَالَ قُلْتُ جعفر {لِجَعْفَرِ} بْنِ مُحَمَّدٍ (علیه السـلام) أَخْبِرْنِی عَنْ یَعْقُوبَ (علیه السـلام) لَمَّا قَالَ لَهُ بَنُوهُ یا أَبَانَا اسْتَغْفِرْ لَنا ذُنُوبَنا إِنَّا کُنَّا خاطِئِینَ قالَ سَوْفَ أَسْتَغْفِرُ لَکُمْ رَبِّی فَأَخَّرَ الِاسْتِغْفَارَ لَهُمْ وَ یُوسُفَ (علیه السلام) لَمَّا قَالُوا لَهُ تَاللهِ لَقَدْ آثَرَکَ اللهُ عَلَیْنا وَ إِنْ کُنَّا لَخاطِئِینَ قالَ لا تَثْرِیبَ عَلَیْکُمُ الْیَوْمَ یَغْفِرُ اللهُ لَکُمْ وَ هُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِینَ قَالَ لِأَنَّ قَلْبَ الشَّابِّ أَرَقُّ مِنْ قَلْبِ الشَّیْخِ وَ کَانَتْ جِنَایَةُ وُلْدِ یَعْقُوبَ عَلَی یُوسُفَ وَ جِنَایَتُهُمْ عَلَی یَعْقُوبَ إِنَّمَا کَانَتْ بِجِنَایَتِهِمْ عَلَی یُوسُفَ فَبَادَرَ یُوسُفُ إِلَی الْعَفْوِ عَنْ حَقِّهِ وَ أَخَّرَ یَعْقُوبُ الْعَفْوَ لِأَنَّ عَفْوَهُ إِنَّمَا کَانَ عَنْ حَقِّ غَیْرِهِ فَأَخَّرَهُمْ إِلَی السَّحَرِ لَیْلَةَ الْجُمُعَةِ.

امام صادق (علیه السلام)- اسماعیل بن فضل هاشمی گوید: به امام صادق (علیه السلام) عرض کردم: «مرا

1- تفسـیر اهل بیت علیهم السـلام ج7، ص88 بحارالأنوار، ج49، ص55/ الخرایـج والجرایح، ج2، ص766/ وسایل الشـیعهٔ، ج17، ص206، فیه: «محمدبن الرازی ... کسرها» محذوف

از یعقوب (علیه السلام) که وقتی فرزندانش به او عرض کردند: پدر! از خدا آمرزش گناهان ما را بخواه، که ما خطاکار بودیم!. (یوسف/98) خبر دهید که چرا به ایشان فرمود: سَوْفَ أَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّي چرا طلب آمرزش را تأخیر انداخت و فوراً آن ها را نبخشید. و نیز وقتی برادران یوسف (علیه السلام) به حضرتش عرضه داشتند: «به خدا سوگند، خداوند تو را بر ما برتری بخشیده و ما خطاکار بودیم»! [یوسف] گفت: «امروز ملامت و توبیخی بر شما نیست! خداوند شما را می بخشد و او مهربان ترین مهربانان است!. (یوسف/9291) چرا یوسف (علیه السلام) فرمود: «امروز ملامت و توبیخی بر شما نیست! خداوند شما را می بخشد و او مهربان ترین مهربانان است»!. (یوسف/92) پس بدون درنگ از خطاء آن ها درگذشت و آن را به تعویق نیانداخت»؟ امام (علیه السلام) فرمود: دلیلش آن است که قلب جوان نازک تر از قلب پیر است؛ از این رو یوسف (علیه السلام) بدون درنگ از خطای برادرانش گذشت ولی یعقوب (علیه السلام) عفو و گذشت را به تأخیر انداخت. و نیز برادران یوسف (علیه السلام) نسبت به یوسف (علیه السلام) مستقیماً جنایت کردند ولی در حقّ یعقوب (علیه السلام) جنایتشان به خاطر جنایت بر یوسف (علیه السلام) بوده؛ لاجرم یوسف (علیه السلام) نسبت به حقّ خودش مبادرت به عفو نمود امّا یعقوب (علیه السلام) چون گذشتش در واقع عفو از حقّ غیر بوده نه از حقّ خود به ناچار آن را تا سحر شب جمعه تأخیر انداخت.(1)

4- اگر به خدا ایمان دارید، چشم امیدتان به دیگران نباشد ((مثلا نگویید اول خدا بعد شما !)). (سوره یوسف آیه 106)

آیه 106 یوسف

وَ ما يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللهِ إِلاَّ وَ هُمْ مُشْرِكُونَ .

و بیشتر آن ها به خدا ایمان نمی آورند، مگر آنکه ایمان خود را با شرك آلوده

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج7، ص174 علل الشرایع، ج1، ص54/ نورالثقلین

می کنند.

حدیث

الصّادق (علیه السلام)- عَنْ أَبِی بَصِیرٍ وَ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ (علیه السلام) فِی قَوْلِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ وَ ما یُؤْمِنُ أَکْثَرُهُمْ بِاللهِ إِلَّا وَ هُمْ مُشْرِکُونَ قَالَ یُطِیعُ الشَّیْطَانَ مِنْ حَیْثُ لَا یَعْلَمُ فَیُشْرِکُ.

امام صادق (علیه السلام)- ابوبصیر و اسحاق بن عمّار از امام صادق (علیه السلام) روایت کرده اند که در توضیح آیه: وَ مَا یُؤْمِنُ أَکْثَرُهُمْ بِالله إِلَّا وَ هُم مُّشْرِکُونَ فرمود: «منظور آن است که به گونه ای از شیطان اطاعت می کنند که خود نیز متوجّه نمی شوند و در نتیجه شرک می ورزند».(1)

5- داستان گذشتگان را بخوانید و از شرح حال آنان عبرت بگیرید. (سوره یوسف آیه 111)

آیه 111 یوسف

لَقَدْ کانَ فی قَصَصِهِمْ عِبْرَةٌ لِأُولِی الْأَلْبابِ ما کانَ حَدیثاً یُفْتَری وَ لکِنْ تَصْدیقَ الَّذی بَیْنَ یَدَیْهِ وَ تَفْصیلَ کُلِّ شَیْءٍ وَ هُدیً وَ رَحْمَةً لِقَوْمٍ یُؤْمِنُونَ .

به راستی در سرگذشت آن ها عبرتی برای صاحبان اندیشه بود. این ها داستان دروغین نبود؛ بلکه [وحی آسمانی است، و] با کتب آسمانی پیشین هماهنگ است؛ و در آن است شرح هر چیزی [که مایه ی سعادت انسان است]؛ و هدایت و رحمتی است برای گروهی که ایمان می آورند.

حدیث

علی بن إبراهیم (رحمة الله علیه)- لَقَدْ کانَ فِی قَصَصِهِمْ عِبْرَةٌ لِأُولِی الْأَلْبابِ یَعْنِی لِأُولِی الْعُقُولِ مَا کانَ حَدِیثاً یُفْتَری یَعْنِی الْقُرْآنَ وَ لکِنْ تَصْدِیقَ الَّذِی بَیْنَ یَدَیْهِ یَعْنِی مِنْ کُتُبِ الْأَنْبِیَاءِ (وَ تَفْصِیلَ کُلِّ شَیْءٍ وَ هُدیً وَ رَحْمَةً لِقَوْمٍ یُؤْمِنُونَ.

علیّ بن ابراهیم (رحمة الله علیه)- لَقَدْ کَانَ فِی قَصَصِهِمْ عِبْرَةٌ لِّأُوْلِی الأَلْبَابِ؛ یعنی خردمندان مَا کَانَ حَدِیثًا یُفْتَرَی؛ منظورش قرآن است. وَ لَکِن تَصْدِیقَ الَّذِی بَیْنَ یَدَیْهِ؛ یعنی از میان کتاب های پیامبران (وَ تَفْصِیلَ کُلَّ شَیْءٍ وَ هُدًی وَ رَحْمَةً لِّقَوْمٍ یُؤْمِنُونَ.(2)

6- روابطی را که خدا دستور به برقراری داده ((مثل صله رحم)) حفظ کنید. (سوره رعد آیه 21)

آیه 21 رعد

وَ الَّذِینَ یَصِلُونَ مَا أَمَرَ اللهُ بِهِ أَنْ یُوصَلَ وَ یَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ وَ یَخَافُونَ سُوءَ الْحِسَابِ .

و کسانی که پیوندهایی

1- تفسـير اهل بيت عليهم السلام ج7، ص190 الكافى، ج2، ص397/ بحارالأنوار، ج69، ص103/ مشكاة الأنوار، ص39/ نورالثقلين/ البرهان

2- تفسير اهل بيت عليهم السلام ج7، ص202 القمى، ج1، ص358/ البرهان

را که خدا دستور به برقراری آن داده، برقرارمی دارند؛ و از پروردگارشان می ترسند؛ و از بدی حساب [روز قیامت] بیم دارند.

حدیث

الکاظم (علیه السلام)- الَّذِینَ یَصِلُونَ ما أَمَرَ اللهُ بِهِ أَنْ یُوصَلَ هِیَ رَحِمُ آلِ مُحَمَّدٍ (صلی الله علیه و آله).

امام کاظم (علیه السلام)- وَ الَّذِینَ یَصِلُونَ مَا أَمَرَ اللهُ بِهِ أَن یُوصَلَ؛ همانا رحم آل محمّد (است.(1)

7- خدا را یاد کنید که دل هایتان فقط با یاد خدا آرام می گیرد. (سوره رعد آیه 28)

آیه 28 رعد

الَّذینَ آمَنُوا وَ تَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِکْرِ اللهِ أَلا بِذِکْرِ اللهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ.

آن ها کسانی هستند که ایمان آورده اند، و دل هایشان به یاد خدا مطمئن (و آرام) است؛ آگاه باشید، تنها با یاد خدا دل ها آرامش می یابد!

حدیث

الإمامُ علیٌّ علیه السلام : ذِکرُ اللّهِ جَلاءُ الصُّدورِ و طُمأنِینَةُ القُلوبِ .

امام علی علیه السلام : یاد خدا سینه ها را صیقل می دهد و دلها را آرامش می بخشد .(2)

8- شاکر خدا باشید که حتما نعمت ها و سرمایه های وجودی تان زیاد می شود. (سوره ابراهیم آیه 7)

آیه 7 ابراهیم

وَ إِذْ تَأَذَّنَ رَبُّکُمْ لَئِنْ شَکَرْتُمْ لَأَزِیدَنَّکُمْ وَ لَئِنْ کَفَرْتُمْ إِنَّ عَذابِي لَشَدِیدٌ .

و نیز به یاد آورید هنگامی را که پروردگارتان اعلام داشت: «اگر شکرگزاری کنید، [نعمت خود را] بر شما افزون خواهم کرد و اگر ناسپاسی کنید، مجازاتم شدید است»!

حدیث

الصّادق (علیه السلام)- إِذَا أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَیْکَ بِنِعْمَةٍ فَأَحْبَبْتَ بَقَاءَهَا فَأَکْثِرْ مِنَ الْحَمْدِ وَ الشُّکْرِ عَلَی اللَّهِ قَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ فِی کِتَابِهِ الْعَزِیزِ لَئِنْ شَکَرْتُمْ لَأَزِیدَنَّکُمْ.

امام صادق (علیه السلام)- هرگاه خدای متعال به تو نعمتی داد و دوست داشتی که آن نعمت باقی باشد، بسیار خدا را ستایش کن و شکر او را به جای آور چرا که خدای عزّوجلّ فرموده است: لَئِنْ شَکَرْتُمْ لَأَزِیدَنَّکُم.(3)

9- اعمال افراد بی اعتقاد به خدا مثل خاکستری است که در روز طوفانی به باد فنا می رود. (سوره ابراهیم آیه 18)

آیه 18 ابراهیم

مَثَلُ الَّذينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ أَعْمالُهُمْ كَرَمادٍ اشْتَدَّتْ بِهِ الرِّيحُ في يَوْمٍ عاصِفٍ لا يَقْدِرُونَ مِمَّا كَسَبُوا عَلى شَيْ ءٍ

ص: 83

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج7، ص262 المناقب؛ ج2، ص168/ البرهان

2- [غرر الحکم : 5165 .]

3- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج7، ص344 بحارالأنوار، ج75، ص200/ بحارالأنوار، ج75، ص226/ العددالقویةً، ص149/ کشف الغمةً، ج2، ص156

ذلِكَ هُوَ الضَّلالُ الْبَعيدُ.

کسانی که به پروردگارشان کافر شدند، اعمالشان همچون خاکستری است در برابر وزش تندباد در یک روز طوفانی؛ آن ها توانایی ندارند کمترین چیزی از آنچه را انجام داده اند، به دست آورند و این همان گمراهی دور و دراز است.

حدیث

علی بن إبراهیم (رحمة الله علیه)- مَنْ لَمْ يُقِرَّ بِوَلَايَةِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ (علیه السلام) بَطَلَ عَمَلُهُ مِثْلُ الرَّمَادِ الَّذِي تَجِيءُ الرِّيحُ فَتَحْمِلُهُ.

علیّ بن ابراهیم (رحمة الله علیه)- آن که به ولایت امیرمؤمنان (علیه السلام) اقرار نکند، عملش باطل گردد؛ مانند خاکستری که چون بادی بر آن گذر کند، آن را با خود ببرد.(1)

نکات کلیدی جزء چهاردهم قرآن کریم

1- اینگونه نباشید که به برخی آیات قرآن عمل کنید و به برخی عمل نکنید. (سوره حجر آیه 91)

آیه 91 حجر

الَّذينَ جَعَلُوا الْقُرْآنَ عِضينَ .

همان کسانی که قرآن را تقسیم کردند [؛ و فقط آنچه را به سودشان بود پذیرفتند]!

حدیث

الرّسول (صلی الله علیه و آله)- الَّذِينَ جَعَلُوا الْقُرْآنَ عِضِينَ أَيْ آمَنُوا بِبَعْضِهِ وَ كَفَرُوا بِبَعْضِه.

پیامبر (صلی الله علیه و آله)- الَّذِينَ جَعَلُوا الْقُرْآنَ عِضِينَ یعنی به پاره ای از آن ایمان آوردند و به پاره ای کفر ورزیدند.(2)

2- کسانی که مردم ساده لوح را گمراه می کنند، هم بار سنگین گناهان خود و هم گناهان آن ها را به دوش می کشند. (سوره نحل آیه 25)

آیه 25 نحل

لِيَحْمِلُوا أَوْزارَهُمْ كامِلَةً يَوْمَ الْقِيامَةِ وَ مِنْ أَوْزارِ الَّذينَ يُضِلُّونَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ أَلا ساءَ ما يَزِرُونَ .

آن ها باید روز قیامت، بار گناهان خود را به طورکامل بر دوش‌کشند؛ و همچنین سهمی از گناهان کسانی که به خاطر جهل، گمراهشان می‌سازند. بدانید آن ها بار سنگین بدی بر دوش می‌کشند!

حدیث

الرّسول (صلی الله علیه و آله)- أَيُّمَا دَاعٍ دَعَا إِلَى الْهُدَى فَاتُّبِعَ فَلَهُ مِثْلُ أُجُورِهِمْ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَنْقُصَ مِنْ أُجُورِهِمْ شَيْءٌ وَ أَيُّمَا دَاعٍ دَعَا إِلَى

ضَلَالَةٍ وَ اتَّبَعَ فَإِنَّ عَلَيْهِ مِثْلَ أَوْزَارِ مَنِ اتَّبَعَهُ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَنْقُصَ مِنْ أَوْزَارِهِمْ.

پیامبر (صلی الله علیه و آله)- هرکس که دیگران را به سوی هدایت دعوت کند

ص: 84

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج7، ص364 بحارالأنوار، ج9، ص217/ القمی، ج1، ص368/ نورالثقلین/ البرهان

2- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج7، ص570 بحارالأنوار، ج73، ص345

و دیگران از او پیروی کنند، نظیر ثواب پیروانش نصیب او می شود بدون اینکه از ثواب آن ها چیزی کم شود و هرکس که دیگران را به سوی گمراهی بخواند و دیگران نیز از او پیروی کنند نظیر گناهان پیروان خود را به دوش می‌برد؛ بدون آنکه از گناهان آن ها چیزی کم شود.(1)

3- کسانی که برای رهایی از ظلم، صبر، توکل و در نهایت مهاجرت می کننـد زندگی سالم و راحتی در دنیا و آخرت روزیشان می شود. (سوره نحل آیه 41 و 42)

آیه 41 و 42 نحل

وَ الَّذينَ هاجَرُوا فِي اللهِ مِنْ بَعدِ ما ظُلِمُوا لَنُبَوِّئَنَّهُمْ فِي الدُّنْيا حَسَنَةً وَ لَأَجْرُ الآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كانُوا يَعْلَمُونَ [41]

کسانی که پس از آنکه مورد ستم واقع شدند، در راه خدا هجرت‌کردند، در این دنیا جایگاه [و مقام] شایسته‌ای به آن ها می‌دهیم؛ و پاداش آخرت، از آن هم مهم‌تر است؛ اگر می‌دانستند.

الَّذينَ صَبَرُوا وَ عَلى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ [42]

آن ها کسانی هستند که صبر و استقامت پیشه کردند، و تنها بر پروردگارشان توکّل می کنند.

حدیث

علی‌بن ابراهیم (رحمة الله علیه)- وَ الَّذِينَ هاجَرُوا فِي اللهِ أَيْ هَاجَرُوا وَ تَرَكُوا الْكُفَّارَ فِي اللَّهِ لَنُبَوِّئَنَّهُمْ أَيْ لَنُثَبِّتَنَّهُمْ.

علی بن ابراهیم (رحمـة الله علیه)- وَالَّذِينَ هَـاجَرُواْ فِي اللهِ یعنی [کسانی که] در راه خـدا ترک وطن کرده و کفّار را رها می کننـد. لَنُبَوِّئَنَّهُمْ یعنی قطعاً به آن ها [جایگاه و مکنت] عطا خواهیم کرد.(2)

4- از دختردار شدن ناراحت نشوید که سیره جاهلیت است. (سوره نحل آیه 59)

آیه 59 نحل

يَتَوارى مِنَ الْقَوْمِ مِنْ سُوءِ ما بُشِّرَ بِهِ أَ يُمْسِكُهُ عَلى هُونٍ أَمْ يَدُسُّهُ فِي التُّرابِ أَلا ساءَ ما يَحْكُمُونَ.

به خاطر بشارت بـدی که به او داده شده، از قوم و قبیله ي خود پنهان می‌شود؛ [و نمی‌داند] آیا آن [دختر] را با قبول ننگ نگهدارد، یا [زنده] در خاک پنهانش‌کند؟! آگاه باشید که بد حکم می‌کنند!

حدیث

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ اَلنَّوْفَلِيِّ عَنِ اَلسَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اَللَّهِ عَلَيْهِ اَلسَّلاَمُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ (صَلَّى

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج7، ص618 مجموعهٔ ورام، ج2، ص127/ نورالثقلین

2- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج7، ص640 بحارالأنوار، ج19، ص38/ القمی، ج1، ص385؛ «لنبوینهم ای لنثبتنهم» محذوف/ البرهان

اَللّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلّم): نِعْمَ اَلْوَلَدُ اَلْبَنَاتُ مُلْطِفَاتٌ مُجَهِّزَاتٌ مُونِسَاتٌ مُبَارَكَاتٌ مُفَلَّيَاتٌ.

دختران چه فرزنـدان خوبی هسـتند! انسـان هـای لطیفی که آماده انجام امور پـدر و مادر خود بوده و انس گیرنـده، بابرکت و نوازش دهنـده هستند.(1)

5- ثروتمندان باید به زیردستان خود و نیازمندان کمک کنند تا همه از نظر استقلال مالی با هم برابر شوند. (سوره نحل آیه 71)

آیه 71 نحل

وَ اللهُ فَضَّلَ بَعْضَكُمْ عَلى بَعْضٍ فِي الرِّزْقِ فَمَا الَّذينَ فُضِّلُوا بِرَادِّي رِزْقِهِمْ عَلى ما مَلَكَتْ أَيْمانُهُمْ فَهُمْ فيهِ سَواءٌ أَ فَبِنِعْمَةِ اللهِ يَجْحَدُونَ.

خداوند بعضـی از شـما را بر بعضی دیگر از نظر روزی برتری داد [چراکه تلاش هایتان متفاوت است]. ولی کسانی که برتری داده شده‌اند، حاضـرنیسـتند از روزی خود به بردگانشان بدهنـد تا همگی در آن مساوی گردنـد؛ آیا آنان نعمت خدا را انکار می‌نمایند [که شـکر او را ادا نمی‌کنند]؟!

حدیث

علی بن ابراهیم (رحمة الله علیه)- فَمَا الَّذِينَ فُضِّلُوا بِرَادِّی رِزْقِهِمْ قَالَ لَا يَجُوزُ لِلرَّجُلِ أَنْ يَخُصَّ نَفْسَهُ بِشَیْءٍ مِنَ الْمَأْكُولِ دُونَ عِيَالِهِ.

علی بن ابراهیم (رحمـة الله علیه)- فَمَا الَّذِينَ فُضِّلُوا بِرَادِّی رِزْقِهِمْ؛ جـایز نیست مرد یـک خـوراکی خـاص را، مخصوص خود قرار دهد درحالی که به زن و فرزند خویش ندهد.(2)

6- با قسم خوردن، همدیگر را فریب ندهید. مبادا با این دغل کاری، قدم استوار بنده ای بلغزد. (سوره نحل آیه 94)

آیه 94 نحل

وَ لا تَتَّخِذُوا أَيْمانَكُمْ دَخَلاً بَيْنَكُمْ فَتَزِلَّ قَدَمٌ بَعْدَ ثُبُوتِها وَ تَذُوقُوا السُّوءَ بِما صَدَدْتُمْ عَنْ سَبيلِ اللهِ وَ لَكُمْ عَذابٌ عَظيمٌ.

سوگنـدهایتان را وسـیله فساد و خیانت در میان خود قرارندهید، مبادا گامی بعد از ثابت گشـتن [بر ایمان] متزلزل‌شود؛ و بخاطر بازداشـتن [مردم] از راه خدا، آثار سوء آن را بچشید! و برای شما، عذاب عظیمی خواهدبود!

حدیث

الباقر (علیه السلام)- وَ لا تَتَّخِذُوا أَيْمانَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ قَالَ هُوَ مَثَلٌ لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ (علیه السلام).

امام باقر (علیه السلام)- وَلاَ تَتَّخِذُواْ أَيْمَانَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ؛ این مثلی برای مخالفان و عهد شکنان امیرالمؤمنین (علیه السلام) است.(3)

7- هنگام تلاوت قرآن، از شر شیطان به خدا پناه ببر. (سوره نحل آیه 98)

آیه 98 نحل

فَإِذا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللهِ

ص: 86

1- الکافی، ج6، ص 5. - فروع کافی مترجم ج 7 ص 31.

2- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج7، ص682 بحارالأنوار، ج9، ص220/ القمی، ج1، ص387/ نورالثقلین

3- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج7، ص726 بحارالأنوار، ج36، ص170/ القمی، ج1، ص389/ تأویل الآیات الظاهرة، ص265؛ «یعنی بعد مقاله ... علی (» محذوف و فی موضعه: «قال هو أمیرالمؤمنین»

مِنَ الشَّيْطانِ الرَّجيمِ .

هنگامی که قرآن می‌خوانی، از شرّ شیطان رانده‌شده (از درگاه خدا)، به خدا پناه بر (و بر او توکل کن).

حدیث

الصّادق (علیه السلام)- فَقَارِئُ الْقُرْآنِ يَحْتَاجُ إِلَى ثَلَاثَةِ أَشْيَاءَ قَلْبٍ خَاشِعٍ وَ بَدَنٍ فَارِغٍ وَ مَوْضِعٍ خَالٍ فَإِذَا خَشَعَ لِلَّهِ قَلْبُهُ فَرَّ مِنْهُ الشَّيْطَانُ الرَّجِيم قَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ فَإِذا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطانِ الرَّجِيمِ.

امام صادق (علیه السلام)- قاری قرآن محتاج به سه چیز است: قلبی متواضع، بدنی بدون گرفتاری (مریضی) و مکانی خلوت [و با آرامش]. وقتی که قلب او در برابر خداوند متواضع شد، شیطان رانده شده، از او فرار می کند، خدای عزّوجلّ فرموده است: فَإِذا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطانِ الرَّجِيمِ.(1)

8- جامعه ای که کفران نعمت کند دچار ناامنی، فقر و رکود اقتصادی می شود. (سوره نحل آیه 112)

آیه 112 نحل

وَ ضَرَبَ اللهُ مَثَلاً قَرْيَةً كانَتْ آمِنَةً مُطْمَئِنَّةً يَأْتيها رِزْقُها رَغَداً مِنْ كُلِّ مَكانٍ فَكَفَرَتْ بِأَنْعُمِ اللهِ فَأَذاقَهَا اللهُ لِباسَ الْجُوعِ وَ الْخَوْفِ بِما كانُوا يَصْنَعُونَ .

خداوند [برای آنان که کفران نعمت می‌کنند]، مثلی زده‌است: سرزمینی که امن و آرام بود؛ و همواره روزیش از هرجا می‌رسید؛ امّا نعمتهای خدا را ناسپاسی‌کردند؛ و خداوند به خاطر اعمالی که انجام‌می‌دادند، لباس گرسنگی و ترس را بر آنها پوشانید.

حدیث

الصّادق (علیه السلام)- إِنَّ قَوْماً كَانُوا فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ يُؤْتَى لَهُمْ مِنْ طَعَامِهِمْ حَتَّى جَعَلُوا مِنْهُ تَمَاثِيلَ مَدَرَةٍ كَانَتْ فِي بِلَادِهِمْ يَسْتَنْجُونَ بِهَا فَلَمْ يَزَلِ اللَّهُ بِهِمْ حَتَّى اضْطُرُّوا إِلَى التَّمَاثِيلِ يَتَّبِعُونَهَا وَ يَأْكُلُونَهَا وَ هُوَ قَوْلُ اللَّهِ ضَرَبَ اللهُ مَثَلًا قَرْيَةً كانَتْ آمِنَةً مُطْمَئِنَّةً يَأْتِيها رِزْقُها رَغَداً مِنْ كُلِّ مَكانٍ فَكَفَرَتْ بِأَنْعُمِ اللهِ فَأَذاقَهَا اللهُ لِباسَ الْجُوعِ وَ الْخَوْفِ بِما كانُوا يَصْنَعُونَ.

امام صادق (علیه السلام)- خداوند به قومی از بنی اسرائیل آن قدر نعمت و غذا

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج7، ص732 بحارالأنوار، ج82، ص43/ مصباح الشریعةً، ص28/ مستدرک الوسایل، ج4، ص240

داد که آن را به صورت مجسّمه ها و شمایل هایی از گل درآورده و در شهرهای خود قرار دادند و با آن ها طهارت می کردند. خداوند بر آن ها سخت گرفت تا آنکه مجبور شدند همان عکس ها و پیکره ها را بخورند و این معنی کلام خداوند است که می فرماید: وَضَرَبَ اللهُ مَثَلًا قَرْيَةً كَانَتْ آمِنَةً مُّطْمَئِنَّةً يَأْتِيهَا رِزْقُهَا رَغَدًا مِّن كُلِّ مَكَانٍ فَكَفَرَتْ بِأَنْعُمِ اللهِ فَأَذَاقَهَا اللهُ لِبَاسَ الْجُوعِ وَالْخَوْفِ بِمَا كَانُواْ يَصْنَعُونَ.(1)

9- مردم را با دلیل قانع کننده و نصیحت دلسوزانه، به راه خدا دعوت کرده و با آنها بحث و مناظره کنید. (سوره نحل آیه 125)

آیه 125 نحل

ادْعُ إِلى سَبيلِ رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ وَ الْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَ جادِلْهُمْ بِالَّتي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبيلِهِ وَ هُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدينَ.

با حکمت و اندرزِ نیکو، به راه پروردگارت دعوت نما؛ و با آنها به روشی که نیکوتر است، استدلال و مناظره کن. پروردگارت، از هرکسی بهتر می‌داند چه کسی از راه او گمراه‌شده‌است؛ و او هدایت‌یافتگان را بهتر می‌شناسد.

حدیث

الرّسول (صلی الله علیه و آله)- الْقُرْآنُ إِمَامٌ هُدًى وَ لَهُ قَائِدٌ يَهْدِي إِلَيْهِ وَ يَدْعُو إِلَيْهِ بِالْحِكْمَةِ وَ الْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَلِيُّ الْأَمْرِ بَعْدِي وَلِيُّهُ وَ وَارِثُ عِلْمِي وَ حِكْمَتِي.

پیامبر (صلی الله علیه و آله)- قرآن، پیشوایی هدایتگر است که راهنما و رهبری دارد که با حکمت و پندهای نیکو، [مردم را] به سوی قرآن هدایت و دعوت می کند، [آن رهبر من هستم و] پس از من ولی امر بعدی (علی (علیه السلام)) رهبر و ولیّ این امر است؛ او واث علم و حکمت من است.(2)

نکات کلیدی جزء پانزدهم قرآن کریم

1- وجود مرفهین بی درد در جامعه، زمینه ساز قهر الهی است. (سوره اسراء آیه 16)

آیه 16 اسراء

وَ إِذا أَرَدْنا أَنْ نُهْلِكَ قَرْيَةً أَمَرْنا مُتْرَفِيها فَفَسَقُوا فِيها فَحَقَّ عَلَيْهَا الْقَوْلُ فَدَمَّرْناها تَدْمِيراً .

و هنگامی که بخواهیم شهر و دیاری را هلاك کنیم، نخست اوامر خود را برای مترفین (ثروتمندان مست ثروت)

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج7، ص750 بحارالأنوار، ج77، ص207/ العیاشی، ج2، ص273/ وسایل الشیعة، ج24، ص386؛ «ینقّونها» بدل «یتّبعونها»/ نورالثقلین/ البرهان

2- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج7، ص768 بحارالأنوار، ج22، ص486

آنجا، بیان می داریم، سپس هنگامی که به مخالفت برخاستند و استحقاق مجازات یافتند، آن ها را به شدّت درهم می کوبیم.

حدیث

الباقر (عَنْ حُمْرَانَ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ (أَمَرْنا مُتْرَفِیها قَالَ تَفْسِیرُهَا أَمَرْنَا أَکَابِرَهَا.

امام باقر (علیه السلام)- حمران گوید: امام باقر (علیه السلام) فرمود: أَمَرْنَا مُتْرَفِیهَا، یعنی به بزرگان و اکابر آن امر می کنیم.(1)

2- پدر و مادرت را با فروتنی زیر بال و پر محبت خود بگیر و دعا کن که خدایا هوای آنها را داشته باش. (سوره اسراء آیه 24)

آیه 24 اسراء

وَ اخْفِضْ لَهُما جَناحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَ قُلْ رَبِّ ارْحَمْهُما کَما رَبَّیانِي صَغِیراً .

و پر و بال تواضع خویش را از روی محبّت و لطف، در برابر آنان فرود آر و بگو: پروردگارا! همان گونه که آن ها مرا در کودکی تربیت کردند، مشمول رحمتشان قرارده.

حدیث

الصّادق (عن أَبِی وَلَّادٍ الْحَنَّاطِ قَالَ سَأَلْتُ أَبَاعَبْدِاللَّهِ (عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عزّوجلّ ... وَ اخْفِضْ لَهُما جَناحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ قَالَ لَا تَمْلَأُ عَیْنَیْکَ مِنَ النَّظَرِ إِلَیْهِمَا إِلَّا بِرَحْمَةٍ وَ رِقَّةٍ وَ لَا تَرْفَعْ صَوْتَکَ فَوْقَ أَصْوَاتِهِمَا وَ لَا یَدَکَ فَوْقَ أَیْدِیهِمَا وَ لَا تَقَدَّمْ قُدَّامَهُمَا.

امام صادق (علیه السلام)- ابوولاد حناط گوید: از امام صادق (علیه السلام) در مورد آیه: وَ اخْفِضْ لَهُما جَناحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ پرسیدم. فرمود: «هر زمانی که نظر بر آن ها می کنی نظرت از روی رحمت و مهربانی باشد و نه صدای خود را بالای صدای ایشان بلند گردان و نه دست خویش را بالای دست آنان و [هنگام راه رفتن] پیش از ایشان راه مرو».(2)

3- در زندگی ریخت و پاش نکن و حق اقوام، فقرا و در راه ماندگان را ادا کن. (سوره اسراء آیه 26)

آیه 26 اسراء

وَ آتِ ذَا الْقُرْبی حَقَّهُ وَ الْمِسْکِینَ وَ ابْنَ السَّبِیلِ وَ لا تُبَذِّرْ تَبْذِیراً.

و حقّ خویشاوندان را بپرداز و [همچنین حقّ] مستمند و وامانده ی در راه را و هرگز اسراف و تبذیر مکن.

حدیث

الصّادق (کَانَ رَسُولُ اللَّهِ (أَعْطَی فَاطِمَةَ (فَدَکاً قَالَ کَانَ وَقَفَهَا، فَأَنْزَلَ اللَّهُ وَ

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج8، ص116 بحارالأنوار، ج5، ص208/ العیاشی، ج2، ص284/ نورالثقلین/ البرهان

2- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج8، ص136 الکافی، ج2، ص157/ من لایحضره الفقیه، ج4، ص407/ بحارالأنوار، ج71، ص39/ بحارالأنوار، ج71، ص79

آتِ ذَا الْقُرْبی حَقَّهُ، فَأَعْطَاهَا فَدَکاً.

امام صادق (علیه السلام)- از امام (علیه السلام) سؤال شد: «پیامبر (صلی الله علیه و آله) فدک را به فاطمه (سلام الله علیها) بخشید»؟ فرمود: «پیامبر (صلی الله علیه و آله) آن را وقف کرد، پس از اینکه خداوند آیه: وَ آتِ ذَا الْقُرْبَی حَقَّهُ را نازل کرد، پیامبر (صلی الله علیه و آله) حقّ فاطمه (سلام الله علیها) را به او داد». پرسیدم: «پیامبر (صلی الله علیه و آله) فدک را به فاطمه (سلام الله علیها) بخشید»؟ فرمود: «نه! خدا فدک را به او بخشید».(1)

4- در کمک به نیازمندان نه خسیس باش و نه خیلی دست و دل باز که از زندگی خود وا بمانی. (سوره اسراء آیه 29)

آیه 29 اسراء

وَ لاتَجْعَلْ یَدَکَ مَغْلُولَةً إِلی عُنُقِکَ وَ لاتَبْسُطْها کُلَّ الْبَسْطِ فَتَقْعُدَ مَلُوماً مَحْسُوراً .

هرگز دستت رابرگردنت بسته مگذار [و ترك انفاق و بخشش منما] و بیش از حدّ [نیز] دست خود را مگشای، که مورد سرزنش قرار گیری و از کار فرو مانی.

حدیث

الرّسول (تفسیر القمی: وَلا تَجْعَلْ یَدَکَ مَغْلُولَةً إِلی عُنُقِکَ وَ لا تَبْسُطْها کُلَّ الْبَسْطِ فَتَقْعُدَ مَلُوماً مَحْسُوراً فَإِنَّهُ کَانَ سَبَبَ نُزُولِهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (کَانَ لَا یَرُدُّ أَحَداً یَسْأَلُهُ شَیْئاً عِنْدَهُ فَجَاءَ رَجُلٌ فَسَأَلَهُ فَلَمْ یَحْضُرْهُ شَیْءٌ فَقَالَ یَکُونُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ فَقَالَ یَا رَسُولَ اللَّهِ (أَعْطِنِی قَمِیصَکَ وَ کَانَ لَا یَرُدُّ أَحَداً عَمَّا عِنْدَهُ فَأَعْطَاهُ قَمِیصَهُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ وَ لا تَجْعَلْ یَدَکَ مَغْلُولَةً إِلی عُنُقِکَ وَ لا تَبْسُطْها کُلَّ الْبَسْطِ فَنَهَاهُ أَنْ یَبْخَلَ وَ یُسْرِفَ وَ یَقْعُدَ مَحْسُوراً مِنَ الثِّیَابِ فَقَالَ: ألصّادق (الْمَحْسُورُ الْعُرْیَانُ.

پیامبر (صلی الله علیه و آله)- در کتاب تفسیر قمی آمده است: وَ لا تَجْعَلْ یَدَکَ مَغْلُولَةً إِلی عُنُقِکَ وَ لا تَبْسُطْها کُلَّ الْبَسْطِ فَتَقْعُدَ مَلُوماً مَحْسُوراً سبب نزول آیه این است که؛

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج8، ص144 بحارالأنوار، ج29، ص119/ العیاشی، ج2، ص287/ فرات الکوفی، ص323/ نورالثقلین؛ و البرهان؛ «بتفاوت لفظی»

هرگـاه کسـی چیزی از پیامبر (صـلی الله علیه و آله) می خواست و پیامبر (صـلی الله علیه و آله) قـدرت بخشـش آن را داشت، هرگز او را دست خـالی رد نمی کرد. روزی کسـی نزد پیـامبر (صـلی الله علیه و آله) آمـد و چیزی خواست. پیامبر (صـلی الله علیه و آله) چیزی در دست نـداشت و فرمود: «ان شـاءالله درست می شود». مرد گفت: «ای رسول خـدا (صـلی الله علیه و آله)! پیراهنتـان را به من بدهیـد» و پیامبر (صـلی الله علیه و آله) که هرگز کسـی را دست خالی رد نمی کرد، پیراهن خود را به او داد. خداونـد فرمود: وَ لاَ تَجْعَلْ یَدَکَ مَغْلُولَةً إِلَی عُنُقِکَ وَ لاَ تَبْسُطْهَا کُلَّ الْبَسْطِ. و پیامبر (صـلی الله علیه و آله) را نهی کرد از اینکه اسـراف کنـد و بـدون پیراهن بماند». و امام صادق (علیه السلام) فرمود: «المَحْسُورُ؛ یعنی عریان».(1)

5- دنبال آنچه نمی دانی راه نیفت. زیرا درباره گوش، چشم و قلب خود باید پاسخگو باشی. (سوره اسراء آیه 36)

آیه 36 اسراء

وَ لاتَقْفُ ما لَیْسَ لَکَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَ الْبَصَرَ وَ الْفُؤادَ کُلُّ أُولئِکَ کانَ عَنْهُ مَسْئُولاً .

از آنچه به آن آگاهی نداری، پیروی مکن؛ چراکه گوش و چشم و دل، همه مسؤولند.

حدیث

البـاقر (وَ لَا تَقْفُ ما لَیْسَ لَکَ بِهِ عِلْمٌ قَالَ: لَا تَرْمِ أَحَداً بِمَا لَیْسَ لَکَ بِهِ عِلْمٌ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ (مَنْ بَهَتَ مُؤْمِناً أَوْ مُؤْمِنَةً أُقِیمَ فِی طِینَةِ خَبَالٍ أَوْ یَخْرُجُ مِمَّا قَالَ.

امام باقر (علیه السـلام)- در روایت ابوالجارود آمده است: امام باقر (علیه السـلام) فرمود: وَ لاَ تَقْفُ مَا لَیْسَ لَکَ بِهِ عِلْمٌ، یعنی کسـی را به چیزی که درباره ی آن علمی نداری متّهم نکن. پیامبر (صلی الله علیه و آله) فرمود: «هرکس به مرد یا زن مؤمنی بهتان و تهمت بزند در

1- تفسـیر اهل بیت علیهم السلام ج8، ص152 بحارالأنوار، ج93، ص163/ القمی، ج2، ص18؛ «ولاتبسطها ... المحسور العریان» محذوف

طینةً خَبال (چرکِ اهل دوزخ) می ماند تا اینکه از آنچه گفته است، پاک شود».(1)

6- خوش رفتار باشید تا شیطان با سوء استفاده از رفتارهای بیجا، بینتان دشمنی ایجاد نکند. (سوره اسراء آیه 53)

آیه 53 اسراء

وَ قُلْ لِعِبادِي يَقُولُوا الَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ الشَّيْطانَ يَنْزَغُ بَيْنَهُمْ إِنَّ الشَّيْطانَ كانَ لِلْإِنْسانِ عَدُوّاً مُبِيناً .

به بندگانم بگو: «سخنی بگویند که بهترین [سخن] باشد». چرا که شیطان [به وسیله ی سخنان ناروا] میان آن ها فتنه و فساد می کند؛ زیرا [همیشه] شیطان دشمن آشکاری برای انسان بوده است.

حدیث

علی بن ابراهیم (إِنَّ الشَّيْطانَ يَنْزَغُ بَيْنَهُمْ أَيْ يَدْخُلُ بَيْنَهُمْ يَحُثُّهُمْ (يَحْمِلُهُمْ) عَلَى الْمَعَاصِي.

علیّ بن ابراهیم (رحمة الله علیه)- إِنَّ الشَّيْطَانَ يَنزَغُ بَيْنَهُمْ؛ یعنی به میان آن ها می آید و آن ها را به انجام گناه وامی دارد.(2)

7- کسانی که در دنیا چشم بر حقایق بسته اند در آخرت هم خوبی ها را نمی بینند و به بهشت نمی روند. (سوره اسراء آیه 72)

آیه 72 اسراء

وَ مَنْ كانَ فِي هذِهِ أَعْمى فَهُوَ فِي الآخِرَةِ أَعْمى وَ أَضَلُّ سَبِيلاً .

امّا کسی که در این جهان [از دیدن چهره ی حق] نابینا بوده است، در آخرت نیز نابینا و گمراه تر است.

حدیث

أمیرالمؤمنین (أَشَدُّ الْعَمَى مَنْ عَمِيَ عَنْ فَضْلِنَا وَ نَاصَبَنَا الْعَدَاوَةَ بِلَا ذَنْبٍ سَبَقَ إِلَيْهِ مِنَّا إِلَّا أَنَّا دَعَوْنَاهُ إِلَى الْحَقِّ وَ دَعَاهُ مَنْ سِوَانَا إِلَى الْفِتْنَةِ وَ الدُّنْيَا فَأَتَاهُمْ وَ نَصَبَ الْبَرَاءَةَ مِنَّا وَ الْعَدَاوَةَ.

امام علی (علیه السلام)- بدترین کوری، کوری از فضل ماست و عداوت پیشه کردن با ما بدون سابقه ی خطایی که نسبت به او از ما سرزده باشد. ما او را به حق دعوت می کنیم، دیگران او را به فتنه و دنیا دعوت می کنند؛ سخن آن ها را می پذیرد و با ما از راه دشمنی و بیزاری وارد می شود.(3)

8- همین که خدا بین شما شاهد باشد کافیست، چون او حال بندگانش را می داند و می بیند. (سوره اسراء آیه 96)

آیه 96 اسراء

قلْ كَفى بِاللهِ شَهِيداً بَيْنِي وَ بَيْنَكُمْ إِنَّهُ كانَ بِعِبادِهِ خَبِيراً بَصِيراً .

بگو:«همین بس که خداوند، میان من و شما گواه باشد، چراکه او نسبت به بندگانش آگاه و بیناست».

حدیث

الباقر (عَنْهُ (فِی

ص: 92

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج8، ص176 نورالثقلین/ القمی، ج2، ص119؛ فیه: «و لاتقف ... احدا بما لیس لک به علم» محذوف

2- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج8، ص204 القمی، ج2، ص21/ البرهان

3- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج8، ص274 بحارالأنوار، ج10، ص111/ النورالثقلین

قَوْلِهِ تَعَالَى قُلْ كَفى بِاللهِ شَهِيداً الآيَةَ قَالَ إِيَّانَا عَنَى.

امام باقر (علیه السلام)- قُلْ كَفى بِاللهِ شَهِيداً، منظور، ما هستیم.(1)

9- درباره هیچ کار نگو ((فردا حتما انجامش می دهم)) مگر آنکه ان شاءالله بگویی. (سوره کهف آیه 23 و 24)

آیه 23 و 24 کهف

وَ لا تَقُولَنَّ لِشَيْ ءٍ إِنِّي فاعِلٌ ذلِكَ غَداً [23]

و هرگز در مورد کاری نگو: «من فردا آن را انجام می دهم».

إِلاَّ أَنْ يَشاءَ اللهُ وَ اذْكُرْ رَبَّكَ إِذا نَسيتَ وَ قُلْ عَسى أَنْ يَهْدِيَنِ رَبِّي لِأَقْرَبَ مِنْ هذا رَشَداً [24]

مگر اینکه خدا بخواهد. و هرگاه فراموش کردی، پروردگارت را به خاطر بیاور؛ و بگو: «امیدوارم که پروردگارم مرا به راهی روشن تر از این هدایت کند».

حدیث

الصّادق (فِي قَوْلِهِ وَ لا تَقُولَنَّ لِشَيْ ءٍ إِنِّي فاعِلٌ ذلِكَ غَداً إِلَّا أَنْ يَشاءَ اللهُ وَ اذْكُرْ رَبَّكَ إِذا نَسِيتَ أَنْ تَقُولَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ الْأَرْبَعِينَ فَلِلْعَبْدِ الِاسْتِثْنَاءُ فِي الْيَمِينِ مَا بَيْنَهُ وَ بَيْنَ أَرْبَعِينَ يَوْماً إِذَا نَسِيَ.

امام صادق (علیه السلام)- وَ لا تَقُولَنَّ لِشَيْءٍ إِنِّي فاعِلٌ ذلِكَ غَداً إِلَّا أَنْ يَشاءَ اللهُ وَ اذْكُرْ رَبَّكَ إِذا نَسِيتَ؛ اگر کسی قسم یاد کند و ان شاءالله نگوید و چهل روز بعد به یادش بیاید که آن ذکر را نگفته است، باید آن را بگوید.(2)

نکات کلیدی جزء شانزدهم قرآن کریم

1- اگر خداوند چیزی را از مومن گرفت، بهتر از آن را به او می دهد. (سوره کهف آیه 81)

آیه 81 کهف

فَأَرَدْنا أَنْ يُبْدِلَهُما رَبُّهُما خَيْراً مِنْهُ زَكاةً وَ أَقْرَبَ رُحْماً .

از این رو، خواستیم که پروردگارشان به جای او، فرزندی پاك تر و با محبّت تر به آن دو بدهد.

حدیث

الصّادق (عَنِ الْحَسَنِ بْنِ سَعِيدٍ اللَّخْمِيِّ قَالَ: وُلِدَ لِرَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِنَا جَارِيَةٌ فَدَخَلَ عَلَى أَبِي عَبْدِاللَّهِ (فَرَآهُ مُتَسَخِّطاً فَقَالَ لَهُ أَبِي عَبْدِاللَّهِ (أَ رَأَيْتَ لَوْ أَنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى أَوْحَى إِلَيْكَ أَنْ أَخْتَارُ لَكَ أَوْ تَخْتَارُ لِنَفْسِكَ مَا كُنْتَ تَقُولُ قَالَ كُنْتُ أَقُولُ يَا رَبِّ تَخْتَارُ لِي قَالَ فَإِنَّ اللَّهَ قَدِ اخْتَارَ لَكَ قَالَ ثُمَّ قَالَ إِنَّ الْغُلَامَ

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج8، ص368 بحارالأنوار، ج23، ص351

2- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج8، ص456 بحارالأنوار، ج101، ص228/ مستدرک الوسایل، ج16، ص63

الّذِی قَتَلَهُ الْعَالِمُ الّذِی کَانَ مَعَ مُوسَی (وَ هُوَ قَوْلُ اللّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَأَرَدْنا أَنْ یُبْدِلَهُما رَبُّهُما خَیْراً مِنْهُ زَکاةً وَ أَقْرَبَ رُحْماً أَبْدَلَهُمَا اللّهُ بِهِ جَارِیَةً وَلَدَتْ سَبْعِینَ نبیا (.

امام صادق (علیه السلام)- حسن بن سعید لخمی گوید: یکی از یاران ما صاحب دختری شد و درحالی که عصبانی و خشمگین بود به نزد امام صادق (علیه السلام) رفت. امام (علیه السلام) به او فرمود: «به من بگو که اگر خداوند به تو وحی کند که فرزندت را من برایت انتخاب کنم، یا خودت می‌خواهی انتخاب کنی، چه می گویی»؟ پاسخ داد: «در جواب می گفتم: خداوندا، خودت انتخاب کن». امام فرمود: «اکنون خداوند برایت دختری را برگزیده است». سپس فرمود: «خداوند به جای آن پسر بچّه‌ای که خضر (علیه السلام) او را به قتل رساند، فَأَرَدْنا أَنْ یُبْدِلَهُما رَبُّهُما خَیْراً مِنْهُ زَکاةً وَ أَقْرَبَ رُحْماً، به والدینش دختری داد که هفتاد پیامبر از نسل او زاده شد».(1)

2- در هیچ شرایطی از درخواست کردن از خدا، ناامید نشوید. (سوره مریم آیه 4)

آیه 4 مریم

قالَ رَبِّ إِنِّي وَهَنَ الْعَظْمُ مِنِّي وَ اشْتَعَلَ الرَّأْسُ شَيْباً وَ لَمْ أَكُنْ بِدُعائِكَ رَبِّ شَقِيًّا .

گفت: «پروردگارا! استخوانم سست شده؛ و شعله ی پیری سرم را فراگرفته؛ و من هرگز در دعای تو ای پروردگار من، از اجابت محروم نبوده ام.

حدیث

الصّادق (علیه السلام)- کَانَ النَّاسُ لَایَشِیبُونَ، فَأَبْصَرَ إِبْرَاهِیمُ (علیه السلام) شَیْباً فِی لِحْیَتِهِ، فَقَالَ: یَا رَبِّ، مَا هذَا؟ فَقَالَ: هذَا وَقَارٌ، فَقَالَ: یَا رَبِّ، زِدْنِی وَقَارا.

امام صادق (قبلاً مردم پیری را به خود نمی دیدند و اوّلین کسی که آن را مشاهده نمود حضرت ابراهیم (بود که در محاسنش موی سفید دید، به درگاه خدا عرض کرد: «پروردگارا این چیست»؟ حقّ عزّوجلّ فرمود: «این وقار و سنگینی است». عرض کرد:

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج8، ص576 الکافی، ج6، ص6/ بحارالأنوار، ج13، ص311/ العیاشی، ج2، ص336/ عدةُ الداعی، ص90/ وسایل الشیعةً، ج21، ص364/ مستدرک الوسایل، ج15، ص116/ نورالثقلین/ البرهان

«پروردگارا، به وقار و سنگینی من بیفزا».(1)

3- خدا مهر و محبت مسلمانانی که کارهای خوب می کنند، در دلها می اندازد. (سوره مریم آیه 96)

آیه 96 مریم

إِنَّ الَّذینَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحاتِ سَیَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمنُ وُدًّا.

به یقین کسانی که ایمان آورده و کارهای شایسته انجام داده اند، به زودی خداوند رحمان محبّتی برای آنان [در دل ها] قرار می دهد!

حدیث

الباقر (علیه السلام)- عَنْ أَبِی حَمْزَةَ الثُّمَالِیِّ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ (علیه السلام) فِی قَوْلِهِ إِنَّ الَّذِینَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحاتِ قَالَ آمَنُوا بِأَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ (علیه السلام) وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ بَعْدَ الْمَعْرِفَةِ.

امام باقر (ابوحمزه ثمالی نقل می کند: امام باقر (در مورد آیه: إِنَّ الَّذِینَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَ یَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ وُدًّا فرمود: «به امیرالمؤمنین (ایمان بیاورید و بعد از شناخت، کار نیک انجام دهید».(2)

4- قرآن برای به زحمت افتادن نیست بلکه برای پند گرفتن است. (سوره طه آیه 2 و 3)

آیه 2 و 3 طه

ما أَنْزَلْنا عَلَیْكَ الْقُرْآنَ لِتَشْقی [2]

ما قرآن را بر تو نازل نکردیم که خود را سخت به زحمت بیفکنی!

إِلّا تَذْکِرَةً لِمَنْ یَخْشی [3]

آن را فقط برای یادآوری کسانی که [از خدا] می ترسند نازل ساختیم.

حدیث

الصّادق (علیه السلام)- مَا أُنْزِلَ عَلَیْکَ الْقُرْآنُ لِتَشْقَی بَلْ لِتَسْعَدَ بِهِ.

امام صادق (ما قرآن را بر تو نازل نکردیم که خود را به زحمت بیفکنی! بلکه برای این فرستادیم که با آن خوشبخت گردی.(3)

5- با دشمن اول به نرمی سخن بگویید شاید پند گیرد و تکانی بخورد. (سوره طه آیه 44)

آیه 44 طه

فَقُولا لَهُ قَوْلاً لَیِّناً لَعَلَّهُ یَتَذَکَّرُ أَوْ یَخْشی.

و به نرمی با او سخن بگویید؛ شاید متذکّر شود، یا [از مجازات الهی] بترسد.

حدیث

أمیرالمؤمنین (علیه السلام)- وَ اعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ جَلَّ ثَنَاؤُهُ قَالَ لِمُوسَی (علیه السلام) حَیْثُ أَرْسَلَهُ إِلَی فِرْعَوْنَ فَقُولا لَهُ قَوْلًا لَیِّناً لَعَلَّهُ یَتَذَکَّرُ أَوْ یَخْشی وَ قَدْ عَلِمَ أَنَّهُ لَا یَتَذَکَّرُ وَ لَا یَخْشَی وَ لَکِنْ لِیَکُونَ ذَلِکَ أَحْرَصَ لِمُوسَی (علیه السلام) عَلَی الذَّهَابِ.

امام علی (بدان که خداوند متعال به موسی (در آن هنگام که او را به سوی فرعون گسیل

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج9، ص14 کافی، ج13، ص: 143 / نورالثقلین

2- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج9، ص152 تأویل الآیات الظاهرة؛ ص302/ البرهان

3- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج9، ص170 بحار الأنوار، ج89، ص373/ نورالثقلین؛ «بتفاوت لفظی»/ البرهان

داشت، فرمود: به پیش او بروید؛ و به نرمی با او سخن بگویید؛ شاید متذکّر شود، یا [از مجازات الهی] بترسد. درحالی که خداوند می دانست که فرعون نه متنبّه می شود و نه می ترسد، ولی می خواست تا با آن موسی (را به رفتن به سوی فرعون تشویق کند.(1)

6- از خوراکی های پاک خدا بخورید ولی در آن زیاده روی نکنید که سزاوار غضب الهی می شوید. (سوره

آیه 81 طه

كُلُوا مِنْ طَيِّباتِ ما رَزَقْناكُمْ وَ لا تَطْغَوْا فيهِ فَيَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبي وَ مَنْ يَحْلِلْ عَلَيْهِ غَضَبي فَقَدْ هَوى .

بخورید از روزی های پاکیزه ای که به شما داده ایم؛ ودر آن طغیان نکنید، که غضب من بر شما وارد شود و هرکس غضبم بر او وارد شود، هلاک خواهد شد.

حدیث

الرّسول (صلی الله علیه و آله)- خُذُوا بِحُجْزَةِ هَذَا الْأَنْزَعِ يَعْنِي عَلِيّاً (علیه السلام) فَإِنَّهُ الصِّدِّيقُ الْأَكْبَرُ وَ هُوَ الْفَارُوقُ يُفَرِّقُ بَيْنَ الْحَقِّ وَ الْبَاطِلِ مَنْ أَحَبَّهُ هَدَاهُ اللَّهُ وَ مَنْ أَبْغَضَهُ أَبْغَضَهُ اللَّهُ وَ مَنْ تَخَلَّفَ عَنْهُ مَحَقَهُ اللَّهُ وَ مِنْهُ سِبْطَا أُمَّتِي الْحَسَنُ (علیه السلام) وَ الْحُسَيْنُ (علیه السلام) وَ هُمَا ابْنَايَ وَ مِنَ الْحُسَيْنِ (علیه السلام) أَئِمَّةُ الْهُدَى (أَعْطَاهُمُ اللَّهُ عِلْمِي وَ فَهْمِي فَتَوَلَّوهُمْ وَ لَا تَتَّخِذُوا وَلِيجَةً مِنْ دُونِهِمْ فَيَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَ مَنْ يَحْلِلْ عَلَيْهِ غَضَبٌ مِنْ رَبِّهِ فَقَدْ هَوى.

پیامبر (رسول خدا (فرمود: «دامن این انزع را رها نکنید منظورش علی (بود او صدّیق اکبر و فاروق است که بین حق و باطل تمیز می دهد. هرکه او را دوست بدارد خدا هدایتش کرده و هرکه با او دشمنی بورزد، خدا با او دشمن است، و هرکه از او تخلّف ورزد، خداوند او را بی بهره نموده است. دو سبط این امت از علی (است، امام حسن (و امام حسین (آن دو فرزندان من هستند

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج9، ص214 الکافی؛ ج7، ص460/ تهذیب الأحکام؛ ج6، ص63/ وسایل الشیعهٔ؛ ج15، ص133/ وسایل الشیعهٔ؛ ج23، ص273/ البرهان

و ائمّه هدی (از نژاد حسین (خواهند بود که خداوند، علم و فهم مرا به آن ها عنایت کرده است. آن ها را دوست بدارید، به کسی جز آن ها پناه نبرید که مشمول خشم خدا می شوید و هرکه خشم خدا او را فرا گیرد، از بین رفته است. زندگی دنیا جز متاعی فریبنده نیست».(1)

7- هر کس از یاد و نام خدا روگردان شود، در سختی و فشار زندگی می کند. (سوره طه آیه 124)

آیه 124 طه

وَ مَنْ أَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعيشَةً ضَنْكاً وَ نَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيامَةِ أَعْمى .

و هرکس از یاد من روی گردان شود، زندگی [سخت و] تنگی خواهد داشت؛ و روز قیامت، او را نابینا محشور می کنیم.

حدیث

الباقر (علیه السلام)- عَنْ جَابِرٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَاجَعْفَرٍ (علیه السلام) عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَ وَ مَنْ يُعْرِضْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِ يَسْلُكْهُ عَذاباً صَعَداً قَالَ مَنْ أَعْرَضَ عَنْ عَلِيٍّ (علیه السلام) يَسْلُكْهُ الْعَذَابَ الصَّعَدَ وَ هُوَ أَشَدُّ الْعَذَابِ.

امام باقر (جابر گوید: از امام باقر (در مورد آیه: و هرکس از یاد پروردگارش روی گرداند، او را به عذاب شدید و فزاینده ای گرفتار می سازد. (جن/17) سؤال کردم. امام باقر (فرمود: «کسی که از علی (روی گرداند خدا او را به عذاب فراینده گرفتار می کند و آن شدیدترین عذاب است».(2)

8- کسانی که در دنیا آیات خدا را به فراموشی می سپارند، در قیامت فراموش می شوند. (سوره طه آیه 126)

آیه 126 طه

قالَ كَذلِكَ أَتَتْكَ آياتُنا فَنَسيتَها وَ كَذلِكَ الْيَوْمَ تُنْسى .

می فرماید: «همان گونه که آیات ما برای تو آمد، و تو آن ها را فراموش کردی؛ همان طور امروز تو فراموش خواهی شد».

حدیث

الصّادق (علیه السلام)- عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أبی عبدالله (علیه السلام) فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّوَجَلّ قالَ كَذلِكَ أَتَتْكَ آياتُنا فَنَسيتَها قَالَ الآيَاتُ الْأَئِمَّةُ (فَنَسيتَها وَ كَذلِكَ الْيَوْمَ تُنْسى يَعْنِي تَرَكْتَهَا وَ كَذَلِكَ الْيَوْمَ تُتْرَكُ فِي النَّارِ كَمَا تَرَكْتَ الْأَئِمَّةَ (فَلَمْ تُطِعْ أَمْرَهُمْ وَ لَمْ تَسْمَعْ قَوْلَهُم.

امام صادق

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج9، ص246 بحار الأنوار، ج23، ص129

2- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج9، ص304 تأویل الآیات الظاهرة؛ ص704

(ابوبصیر نقل می کند: امام صادق (درباره ی کلام خدای عزّوجلّ: قالَ کَذلِکَ أَتَتْکَ آیاتُنا فَنَسِیتَها فرمود: «آیات ائمّه (هستند. فَنَسِیتَها وَ کَذلِکَ الْیَوْمَ تُنْسی؛ یعنی همچنان که آن ها را رها کردی، امروز در آتش رها می شوی، چنان که ائمّه (را رها کردی و امرشان را اطاعت نکردی و گفتارشان را نشنیدی.(1)

9- خانواده ات را به نماز خواندن سفارش کن و خودت هم به آن مداومت داشته باش. (سوره طه آیه 132)

آیه 132 طه

وَ أْمُرْ أَهْلَکَ بِالصَّلاةِ وَ اصْطَبِرْ عَلَیْها لا نَسْئَلُکَ رِزْقاً نَحْنُ نَرْزُقُکَ وَ الْعاقِبَةُ لِلتَّقْوی.

خانواده ی خود را به نماز دستور ده؛ و بر انجام آن شکیبا باش؛ ما از تو روزی نمی خواهیم؛ [بلکه] ما به تو روزی می دهیم؛ و عاقبت نیک در [سایه ی] تقواست.

حدیث

الباقر (علیه السلام)- عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ (علیه السلام) قَالَ: دَخَلَ عَلَی أَبِی جَعْفَرٍ (علیه السلام) رَجُلٌ فَقَالَ رَحِمَکَ اللَّهُ أُحَدِّثُ أَهْلِی قَالَ نَعَمْ إِنَّ اللَّهَ یَقُولُ یا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَکُمْ وَ أَهْلِیکُمْ ناراً وَقُودُهَا النَّاسُ وَ الْحِجارَةُ وَ قَالَ وَ أْمُرْ أَهْلَکَ بِالصَّلاةِ وَ اصْطَبِرْ عَلَیْها.

امام باقر (از امام صادق (روایت است: مردی بر پدرم امام باقر (وارد شد و گفت: «خدا تو را رحمت کند و درود بفرستد؛ من برای أهل و خانواده ام حدیث گفته، این کار من چگونه است»؟ پدرم فرمود: «آری خوب کاری است، زیرا خدا می فرماید: ای کسانی که ایمان آورده اید خود و خانواده ی خویش را از آتشی که هیزم آن انسان ها و سنگ هاست نگه دارید. (تحریم/6). و فرموده: وَ أْمُرْ أَهْلَکَ بِالصَّلاةِ وَ اصْطَبِرْ عَلَیْها؛ یعنی ای محمّد (و اهل و خویشاوندان خود را به نماز امر نموده و فرمان ده، و بر آن صبر و شکیبایی داشته (ثابت و پابرجا) باش».(2)

نکات کلیدی جزء هفدهم قرآن کریم

1- اگر ظلم کردن به همدیگر در جامعه ای رواج پیدا کند، خدا مردمش را مجازات می کند و شهرهایشان را درهم می کوبد. (سوره انبیاء آیه 11)

آیه 11 انبیاء

وَ کَمْ قَصَمْنا مِنْ قَرْیَةٍ کانَتْ ظالِمَةً وَ أَنْشَأْنا بَعْدَها قَوْماً آخَرینَ.

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج9، ص308 الکافی؛ ج1، ص435/ بحار الأنوار، ج24، ص348/ تأویل الآیات الظاهرة؛ ص315/ المناقب؛ ج3، ص97

2- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج9، ص320 بحار الأنوار، ج2، ص25/ مستدرک الوسایل؛ ج12، ص200

ه بسیار آبادي های ستمکاری را که در هم شکستیم و بعد از آن ها، قوم دیگری آفریدیم.

حدیث

السّجّاد (علیه السلام)- أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا اللَّه فَاحْذَرُوا مَا حَذَّرَكُمُ اللَّهُ بِمَا فَعَلَ بِالظَّلَمَةِ فِی كِتَابِهِ وَ لَا تَأْمَنُوا أَنْ يُنْزِلَ بِكُمْ بَعْضَ مَا تَوَاعَدَ بِهِ الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ فِی الْكِتَابِ وَ اللَّهِ لَقَدْ وَعَظَكُمُ اللَّهُ فِی كِتَابِهِ بِغَيْرِكُمْ فَإِنَّ السَّعِيدَ مَنْ وُعِظَ بِغَيْرِهِ وَ لَقَدْ أَسْمَعَكُمُ اللَّهُ فِی كِتَابِهِ مَا قَدْ فَعَلَ بِالْقَوْمِ الظَّالِمِينَ مِنْ أَهْلِ الْقُرَى قَبْلَكُمْ حَيْثُ قَالَ وَ كَمْ قَصَمْنا مِنْ قَرْيَةٍ كانَتْ ظالِمَةً وَ إِنَّمَا عَنَى بِالْقَرْيَةِ أَهْلَهَا حَيْثُ يَقُولُ وَ أَنْشَأْنا بَعْدَها قَوْماً آخَرِين فَقَالَ عَزَّ وَ جَلَّ فَلَمَّا أَحَسُّوا بَأْسَنا إِذا هُمْ مِنْها يَرْكُضُونَ يَعْنِی يَهْرُبُونَ قَالَ لا تَرْكُضُوا وَ ارْجِعُوا إِلى ما أُتْرِفْتُمْ فِيهِ وَ مَساكِنِكُمْ لَعَلَّكُمْ تُسْئَلُونَ فَلَمَّا أَتَاهُمُ الْعَذَابُ قالُوا يا وَيْلَنا إِنَّا كُنَّا ظالِمِينَ فَما زالَتْ تِلْكَ دَعْواهُمْ حَتَّى جَعَلْناهُمْ حَصِيداً خامِدِينَ وَ ايْمُ اللَّهِ إِنَّ هَذِهِ عِظَةٌ لَكُمْ وَ تَخْوِيفٌ إِنِ اتَّعَظْتُمْ وَ خِفْتُم.

امام سجّاد (ای مردم تقوای خدا را پیشه کنید، از آنچه خدا شما را منع نموده، برحذر باشید. و از آنچه با ستمکاران کرده و در قرآن ثبت است، پند بگیرید. و از اینکه پاره ای از آنچه به ستمکاران وعده کرده بر شما فرود آید، در امان نمی باشید. به خدا شما پند داده می شوید و خوشبخت کسی است که از دیگری پند بگیرد. خدا به شما گوشزد کرده که با مردم ستمکار پیش از شما از شهرنشینان، چه کرده آنجا که می فرماید: وَ كَمْ قَصَمْنا مِنْ قَرْيَةٍ كانَتْ ظالِمَةً وَ أَنْشَأْنا بَعْدَها قَوْماً آخَرِين، فَلَمَّا أَحَسُّوا بَأْسَنا إِذا هُمْ مِنْها يَرْكُضُونَ و فرمود: لا تَرْكُضُوا

وَ ارْجِعُوا إِلى ما أُتْرِفْتُمْ فِيهِ وَ مَساكِنِكُمْ لَعَلَّكُمْ تُسْئَلُونَ؛ چون عـذاب بر آن ها فرود آمـد. گفتنـد ای وای بر ما به راستی ما سـتمکارانیم این سخن را ادامه دادنـد تـا آن هـا را خُرد و خـاموش کردیم و درو نمودیم. (انبیاء/1514). به خـدا این پنـدی برای شـما و تخویفی است اگر بپذیرید و بترسید.(1)

2- ذکر یونسیه ((لا اِلهَ اِلّا اَنتَ سُبحانَکَ اِنّی کُنتُ مِنَ الظّالِمین)) نسخه ای برای نجات مومنین از مشکلات است. (سوره انبیاء آیه 87 و 88)

آیه 87 و 88 انبیاء

وَ ذَا النُّونِ إِذْ ذَهَبَ مُغاضِباً فَظَنَّ أَنْ لَنْ نَقْدِرَ عَلَيْهِ فَنادى فِي الظُّلُماتِ أَنْ لا إِلهَ إِلاَّ أَنْتَ سُبْحانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمينَ [87]

و ذالنّون [یونس] را [به یادآور] درآن هنگام که خشمگین [از میان قوم خود] رفت و چنین می پنداشت که ما بر او تنگ نخواهیم گرفت، [امّا موقعی که در کام نهنگ فرو رفت]، در آن ظلمت ها [ی متراکم] صـدا زد: «[خداوندا] جز تو معبودی نیست، منزّهی تو! من از سـتمکاران بودم».

فَاسْتَجَبْنا لَهُ فَكَشَفْنا ما بِهِ مِنْ ضُرٍّ وَ آتَيْناهُ أَهْلَهُ وَ مِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنا وَ ذِكْرى لِلْعابِدينَ [84]

ما دعای او را مسـتجاب کردیم و ناراحتی هایی را که داشت برطرف ساختیم و خاندانش و همانندشان را با آنان به او بازگرداندیم تا رحمتی از سوی ماو تذکّری برای عبادت کنندگان باشد.

حدیث

الرّسول (صـلی الله علیه و آله)- أَنَّ النَّبِيَّ (صـلی الله علیه و آله) قَالَ إِنِّي لَأَعْلَمُ كَلِمَةً مَا قَالَهَا مَكْرُوبٌ إِلَّا فَرَّجَ اللَّهُ كَرْبَهُ وَ لَا دَعَا بِهَا عَبْدٌ مُسْلِمٌ إِلَّا اسْتُجِيبَ لَهُ دَعْوَةُ أَخِي يُونُسَ (علیه السلام) الَّتِي حَكَاهَا اللَّهُ عَنْهُ فِي كِتَابِهِ وَ هِيَ لا إِلهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ.

پیامبر (من کلامی می دانم که هیچ اندوهگینی آن را نگفته مگر اینکه خدا اندوهش را برطرف ساخته و بنده ی

1- تفسـیر اهـل بیـت علیهم السـلام ج9، ص340 الکـافی، ج8، ص72/ بحـارا لأنوار، ج75، ص145/ أعلام الـدین، ص223، فیه: «یرهبون» بدل «یهربون»/ الأمالی للصدوق، ص503/ تحف العقول، ص249/ مجموعهٔ ورام، ج2، ص47

مسلمانی به وسیله ی آن دعا نکرده مگر اینکه دعایش مستجاب شده است؛ و آن دعای برادرم یونس (است که خدا آن را، از [زبان] او در کتابش نقل فرمود: لا إِلهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحانَکَ إِنِّی کُنْتُ مِنَ الظَّالِمِینَ.(1)

3- برای بچه دار شدن دعا کنید که اگر خدا بخواهد حتی به زنان نازا هم فرزند عطا می کند. (سوره انبیاء آیه 89)

آیه 89 انبیاء

وَ زَکَرِیَّا إِذْ نادی رَبَّهُ رَبِّ لا تَذَرْنِي فَرْداً وَ أَنْتَ خَیْرُ الْوارِثِینَ.

و زکریّا را [به یادآور] درآن هنگام که پروردگارش را خواند [و عرض کرد]: «پروردگار من! مرا تنها مگذار [و فرزند برومندی به من عطا کن] و تو بهترین وارثانی».

حدیث

الباقر (علیه السلام)- عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ (علیه السلام) قَالَ: مَنْ أَرَادَ أَنْ یُحْبَلَ لَهُ فَلْیُصَلِ رَکْعَتَیْنِ بَعْدَ الْجُمُعَةِ یُطِیلُ فِیهِمَا الرُّکُوعَ وَ السُّجُودَ ثُمَّ یَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِمَا سَأَلَکَ بِهِ زَکَرِیَّا (علیه السلام) إِذْ قَالَ رَبِّ لا تَذَرْنِی فَرْداً وَ أَنْتَ خَیْرُ الْوارِثِینَ اللَّهُمَّ هَبْ لِی ذُرِّیَّةً طَیِّبَةً إِنَّکَ سَمِیعُ الدُّعاءِ اللَّهُمَّ بِاسْمِکَ اسْتَحْلَلْتُهَا وَ فِی أَمَانَتِکَ أَخَذْتُهَا فَإِنْ قَضَیْتَ فِی رَحِمِهَا وَلَداً فَاجْعَلْهُ غُلَاماً وَ لَا تَجْعَلْ لِلشَّیْطَانِ فِیهِ نَصِیباً وَ لَا شِرْکاً.

امام باقر (هرکس بخواهد که [زنش] برای او آبستن شود، بعد از نماز جمعه دو رکعت نماز بخواند که رکوع و سجود را در آن طولانی می کند؛ سپس می گوید: «خدایا! من از تو درخواست می کنم با آن چیزی که زکریّا (به وسیله ی آن درخواست نمود و گفت: رَبِّ لا تَذَرْنِی فَرْداً وَ أَنْتَ خَیْرُ الْوارِثِینَ خدایا به نام تو او را حلال دانستم و در امان و حفظ تو او را گرفتم [و مرا بر او امانت دار قرار دادی]؛ پس اگر در رحم او فرزندی را محکم و استوار فرمودی، آن را فرزندی مبارک و پاکیزه قرار بده و برای شیطان در

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج9، ص512 المصباح للکفعمی، ص298

او سهم و مشارکتی قرار نده».(1)

4- سرعت در انجام کارهای خیر و درخواست از خدا با امید و تواضع در استجابت دعا موثر است. (سوره انبیاء آیه 90)

آیه 90 انبیاء

فَاسْتَجَبْنا لَهُ وَ وَهَبْنا لَهُ يَحْيى وَ أَصْلَحْنا لَهُ زَوْجَهُ إِنَّهُمْ كانُوا يُسارِعُونَ فِي الْخَيْراتِ وَ يَدْعُونَنا رَغَباً وَ رَهَباً وَ كانُوا لَنا خاشِعينَ .

ما هم دعای او را مستجاب کردیم، و یحیی را به او بخشیدیم و همسرش را [که نازا بود] برایش شایسته [ی بارداری] ساختیم، چرا که آنان [خاندانی بودند که] همواره در کارهای خیر به سرعت اقدام می کردند و از روی بیم و امید ما را می خواندند و پیوسته برای ما [خاضع و] خاشع بودند.

حدیث

پیامبر اکرم صلّی الله علیه و آله فرمودند:

انَّ اللَّهَ يحِبُّ مِن الخَيرِ ما يعجَّلُ.

خداوند آن کار خوبی را دوست دارد که با تعجیل صورت گیرد.(2)

5- ای مردم مراقب رفتارتان باشید که زلزله دنیا و شروع قیامت حادثه ای هولناک است. (سوره حج آیه 1)

آیه 1 حج

يا أَيُّهَا النّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمْ إِنَّ زَلْزَلَةَ السّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ .

ای مردم! از [عذاب] پروردگارتان بترسید، که زلزله رستاخیز امر عظیمی است!

حدیث

الرّسول (صلی الله علیه و آله)- مَعَاشِرَ النَّاسِ التَّقْوَى التَّقْوَى احْذَرُوا السَّاعَةَ كَمَا قَالَ اللَّهُ إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ.

پیامبر (ای مردم! تقوی [را مراعات کنید]، تقوی [را مراعات کنید]؛ از قیامت بیمناک باشید [زیرا] آنچنان که خداوند فرموده است: إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ.(3)

6- خدا را برای منفعت طلبی و رسیدن به امکانات مادی نپرستید تا اگر دچار بلا شدید به دین پشت نکنید. (سوره حج آیه 11)

آیه 11 حج

وَ مِنَ النَّاسِ مَنْ يَعْبُدُ اللهَ عَلى حَرْفٍ فَإِنْ أَصابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ وَ إِنْ أَصابَتْهُ فِتْنَةٌ انْقَلَبَ عَلى وَجْهِهِ خَسِرَ الدُّنْيا وَ الآخِرَةَ ذلِكَ هُوَ الْخُسْرانُ

الْمُبین .

و بعضـی از مردم خـدا را تنها با زبان می پرسـتند، اگر [دنیا به آن ها رو کنـد و] خیری به آنان برسـد، حالت اطمینان پیـدا می کنند امّا اگر مصیبتی برای امتحان به آن ها برسد، دگرگون می‌شوند [و به کفر رو می‌آورند]. [به این ترتیب] هم

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج9، ص518 الکافی، ج3، ص482

2- میزان الحکمه: 4/ 1606 ؛ کافی: 2/ 142

3- تفسـیر اهل بیت علیهم السـلام ج9، ص564 بحـارا لأنوار، ج67، ص275/ روضهٌ الـواعظین، ج1، ص98/ العددالقویهٌ، ص180/ نورالثقلین

دنیا را از دست داده‌اند و هم آخرت را و این همان خسران و زیانِ آشکار است.

حدیث

الصّادق (علیه السلام)- عَنْ ضُرَیْسٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ (علیه السلام) فِی قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَل وَ مِنَ النَّاسِ مَنْ یَعْبُدُ اللهَ عَلی حَرْفٍ؛ قَالَ إِنَّ الآیَةَ تَنْزِلُ فِی الرَّجُلِ ثُمَّ تَکُونُ فِی أَتْبَاعِهِ ثُمَّ قُلْتُ کُلُّ مَنْ نَصَبَ دُونَکُمْ شَیْئاً فَهُوَ مِمَّنْ یَعْبُدُ اللهَ عَلَی حَرْفٍ فَقَالَ نَعَمْ وَ قَدْ یَکُونُ مَحْضاً.

امام صادق (ضُریس از امام صادق (نقل می کند: حضرت در مورد آیه ی وَ مِنَ النَّاسِ مَنْ یَعْبُدُ اللهَ عَلی حَرْف فرمود: «این آیه در مورد کسانی نازل شده که در ولایت امیرالمؤمنین (تردید کردند و در مورد پیروان آنان نیز جریان دارد». عرض کردم: «آیا هرکس که به جای شما، امامت و ولایت دیگری را بپذیرد [نیز] از جمله ی کسانی است که یَعْبُدُ اللهَ عَلی حَرْف»؟ حضرت فرمود: «آری! گاهی نیز ممکن است [چنین اعتقادی از مصادیقِ] شرک خالص باشد».(1)

7- در حوادث ناگوار صبور باشید، نماز بخوانید، در راه خدا انفاق کنید و دست دیگران را بگیرید. (سوره حج آیه 35)

آیه 35 حج

الَّذینَ إِذا ذُکِرَ اللهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَ الصَّابِرینَ عَلی ما أَصابَهُمْ وَ الْمُقیمِي الصَّلاةِ وَ مِمَّا رَزَقْناهُمْ یُنْفِقُونَ .

همان کسانی که چون نام خدا برده می شود، دل‌هایشان پر از خوف [پروردگار] می‌گردد و آن ها که دربرابر مصیبت‌هایی که به آنان می رسد، شکیبا هستند و آن ها که نماز را برپا می‌دارند و از آنچه به آنان روزی داده‌ایم انفاق می‌کنند.

حدیث

أمیرالمؤمنین (علیه السلام)- اللَّهُمَّ اجْعَلْنِی مِنَ الْمُحْسِنِینَ الَّذِینَ إِذا ذُکِرَ اللهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَ الصَّابِرینَ عَلی ما أَصابَهُمْ وَ الْمُقِیمِی الصَّلاةِ وَ مِمَّا رَزَقْناهُمْ یُنْفِقُونَ.

امام علی ((دعای حضرت در روز بیست ویکم هر ماه) ...خدایا! مرا از نیکوکارانم قرار ده الَّذِینَ إِذا ذُکِرَ اللهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَ

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج9، ص588 الکافی، ج2، ص397/ وسایل الشیعهٔ، ج27، ص126/ نورالثقلین/ البرهان

الصَّابِرِينَ عَلى ما أَصابَهُمْ وَ الْمُقِيمِي الصَّلاةِ وَ مِمَّا رَزَقْناهُمْ يُنْفِقُونَ.(1)

8- قربانی کنید و از گوشت آن به فقیران آبرومند و نیازمند هم بدهید. (سوره حج آیه 36)

آیه 36 حج

وَ الْبُدْنَ جَعَلْناها لَكُمْ مِنْ شَعائِرِ اللهِ لَكُمْ فيها خَيْرٌ فَاذْكُرُوا اسْمَ اللهِ عَلَيْها صَوافَّ فَإِذا وَجَبَتْ جُنُوبُها فَكُلُوا مِنْها وَ أَطْعِمُوا الْقانِعَ وَ الْمُعْتَرَّ كَذلِكَ سَخَّرْناها لَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ.

و شتران فربه را [در مراسم حج] برای شما از شعائر الهی قرار دادیم در آن ها برای شما خیر [و برکت] است. نام خدا را درحالی‌که [برای قربانی] به‌صف ایستاده‌اند بر آن ها ببرید و هنگامی‌که پهلوهایشان به زمین رسید [وجان دادند]، از گوشت آن ها بخورید و مستمندان قانع و سائلان را نیز از آن اطعام کنید. اینگونه ما آن ها را مسخّرتان ساختیم، تا شکر خدا را به‌جا آورید.

حدیث

الصّادق (علیه السلام)- قَالَ جَعْفَرُ بْنِ مُحَمَّدٍ (علیه السلام) كَذَلِكَ يَنْبَغِي لِمَنْ أَهْدَى هَدْياً تَطَوُّعاً أَوْ ضَحَّى أَنْ يَأْكُلَ مِنْ هَدْيِهِ أَوْ أُضْحِيَّتِهِ ثُمَّ يَتَصَدَّقَ وَ لَيْسَ فِي ذَلِكَ تَوْقِيتٌ يَأْكُلُ مَا أَحَبَّ وَ يُطْعِمُ وَ يُهْدِي وَ يَتَصَدَّقُ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ فَكُلُوا مِنْها وَ أَطْعِمُوا الْقانِعَ وَ الْمُعْتَرَّ.

امام صادق (شایسته است کسی که قربانی می کند، حال چه مستحب باشد و چه واجب (مثل قربانی کردن در مراسم حج) از گوشت قربانی اش بخورد، آن گاه [از گوشت آن] صدقه بدهد.(2)

9- کسانی که جنگ به آنها تحمیل شده اجازه جهاد دارند؛ چون به آنان تجاوز شده و خداوند کمکشان می کند. (سوره حج آیه 39)

آیه 39 حج

أُذِنَ لِلَّذينَ يُقاتَلُونَ بِأَنَّهُمْ ظُلِمُوا وَ إِنَّ اللهَ عَلى نَصْرِهِمْ لَقَديرٌ.

به کسانی که جنگ بر آنان تحمیل‌گردیده، اجازه ي جهاد داده شده است؛ چراکه مورد ستم قرارگرفته‌اند و به یقین خدا بر یاری آن ها تواناست.

حدیث

علیّ بن ابراهیم (رحمة الله علیه)- أُذِنَ لِلَّذِينَ يُقاتَلُونَ بِأَنَّهُمْ ظُلِمُوا وَ إِنَّ اللهَ عَلى نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ؛ قَالَ نَزَلَتْ فِي عَلِيٍّ (علیه السلام) وَ حَمْزَةَ (رحمة الله علیه) وَ جَعْفَرٍ (رحمة الله علیه) ثُمَّ جَرَتْ فِي

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج9، ص658 بحارا لأنوار، ج94، ص265

2- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج9، ص660 مستدرک الوسایل، ج10، ص11

الْحُسَيْنِ (علیه السلام).

علیّ بن ابراهیم (آیه: أُذِنَ لِلَّذِينَ يُقاتَلُونَ بِأَنَّهُمْ ظُلِمُوا وَ إِنَّ اللهَ عَلى نَصْرِهِمْ لَقَدِير؛ در شأن علی (حمزه (و جعفر طیّار (نازل شد، سپس [در مورد دیگران] جریان پیدا کرد.(1)

نکات کلیدی جزء هجدهم قرآن کریم

1- با حضور قلب نماز بخوانید، از کار و سخن بیهوده فرار کرده، به فقرا کمک مالی دهید و پاکدامن باشید. (سوره مومنون آیه 1 تا 5)

آیه 1 تا 5 مؤمنون

قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ [1]

به یقین مؤمنان رستگار شدند.

الَّذينَ هُمْ في صَلاتِهِمْ خاشِعُونَ [2]

آن ها که در نمازشان خشوع دارند.

وَ الَّذينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ [3]

و آن ها که از لغو و بیهودگی روي‌گردانند.

وَ الَّذينَ هُمْ لِلزَّكاةِ فاعِلُونَ [4]

و آن ها که به [دستور] زکات عمل می‌کنند.

وَ الَّذينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حافِظُونَ [5]

و آن ها که دامان خود را حفظ می‌کنند.

حدیث

الباقر (لِكَامِلِ تَمَّارٍ: يَا كَامِلُ قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ الْمُسَلِّمُونَ يَا كَامِلُ إِنَّ الْمُسَلِّمِينَ هُمُ النُّجَبَاءُ يَا كَامِلُ النَّاسُ أَشْبَاهُ الْغَنَمِ إِلَّا قَلِيلًا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنُ قَلِيلٌ.

امام باقر (امام باقر (خطاب به کامل تمّار فرمود: «ای کامل! قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ مسلمانان گرامی و نجیبند، مردم شبیه گوسفندانند؛ مگر اندکی از مؤمنان، و مؤمن هم اندک است».(2)

2- بـدی ها را با نیکی پاسخ دهید، و به دنبال انتقام و مقابله به مثل نباشـید که از وسوسه های شـیطان است. (سوره مومنون آیه 96)

آیه 96 مؤمنون

ادْفَعْ بِالَّتي هِيَ أَحْسَنُ السَّيِّئَةَ نَحْنُ أَعْلَمُ بِما يَصِفُونَ .

بدی را به بهترین راه و روش دفع کن [و پاسخ بدی را به نیکی ده]. ما به آنچه توصیف می‌کنند داناتریم.

حدیث

أمیرالمؤمنین (صَافِحْ عَدُوَّکَ وَ إِنْ کَرِهَ فَإِنَّهُ مِمَّا أَمَرَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ بِهِ عِبَادَهُ یَقُولُ ادْفَعْ بِالَّتِی هِیَ أَحْسَنُ السَّیِّئَةَ الآیَتَیْنِ.

امـام علی (حتّی بـا دشـمنت مصافحه کن گرچه او نخواهـد؛ زیرا مصافحه از کارهایی است که خـدا بنـدگانش را به آن دسـتور داده و می فرماید: ادْفَعْ بِالَّتِی هِیَ أَحْسَنُ السَّیِّئَةَ.(3)

3- کارهای زشت و زننده را در بین مسلمانان رواج ندهید و با زبان و قلم آبروی مردم را نریزید. (سوره نور آیه 19)

آیه 19 نور

إِنَّ الَّذينَ يُحِبُّونَ أَنْ تَشيعَ الْفاحِشَةُ فِي الَّذينَ آمَنُوا لَهُمْ عَذابٌ أَليمٌ فِي الدُّنْيا

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج9، ص680 بحارا لأنوار، ج22، ص278/ القمی، ج2، ص84/ نورالثقلین

2- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج10، ص8 بحارالأنوار، ج2، ص200

3- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج10، ص108 وسایل الشیعهٔ، ج12، ص225

وَ الآخِرَةِ وَ اللهُ يَعْلَمُ وَ أَنْتُمْ لا تَعْلَمُونَ .

به یقین کسانی که دوست دارنـد زشتي ها در میان مردم با ایمان شایع شود برای آنان در دنیا و آخرت عـذاب دردناکی است؛ و خداوند می داند و شما نمی دانید.

حدیث

امام علی علیه السلام: مُذيعُ الْفاحِشَةِ كَفاعِلِها؛

فاش کننده زشتی ها، همانند انجام دهنده آنها است.(1)

4- به زنان پاکدامن تهمت ناموسی نزنید که شامل عذاب خاص آبرو ریختن، در دنیا و آخرت می شوید. (سوره نور آیه 23)

آیه 23 نور

إِنَّ الَّذينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَناتِ الْغافِلاتِ الْمُؤْمِناتِ لُعِنُوا فِي الدُّنْيا وَ الآخِرَةِ وَ لَهُمْ عَذابٌ عَظيمٌ .

کسانی که زنان پاکـدامن و بی خبر [از هر گونه آلودگی] و مؤمن را متّهم می سازنـد، در دنیا و آخرت از رحمت الهی دور شدنـد و عـذاب سختی برای آنهاست.

حدیث

الرّسول (اجْتَنِبُوا السَّبْعَ الْمُوبِقَاتِ الشِّرْكَ بِاللَّهِ إِلَى أَنْ قَالَ وَ قَذْفَ الْمُحْصَنَاتِ الْغَافِلَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ.

پیامبر (از هفت چیز هلاک کننده بپرهیزید؛ شرک آوردن به خداوند ... تهمت زدن به زنان نیکوکار مؤمن بی خبر.(2)

5- اگر صاحبخانه آماده پـذیرایی نبود، عـذرش را بپذیرید و خود را به صاحبخانه تحمیل نکنید و بدون ناراحتی بازگردید. (سوره نور آیه 28)

آیه 28 نور

فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فيها أَحَداً فَلا تَدْخُلُوها حَتَّى يُؤْذَنَ لَكُمْ وَ إِنْ قيلَ لَكُمُ ارْجِعُوا فَارْجِعُوا هُوَ أَزْكى لَكُمْ وَ اللهُ بِما تَعْمَلُونَ عَليمٌ.

و اگر کسی را در آن نیافتید، وارد آن نشوید تا به شما اجازه داده شود؛ و اگر گفته شود: «بازگردید»! بازگردید؛ این برای شما پاکیزه تر است؛ و خداوند به آنچه انجام می دهید دانا است.

حدیث

علی بن إبراهیم (ثُمَّ أَدَّبَ اللَّهُ تَعَالَى خَلْقَهُ فَقَالَ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتاً غَيْرَ بُيُوتِكُمْ إِلَى قَوْلِهِ فَلَا تَدْخُلُوهَا حَتَّى يُؤْذَنَ لَكُمْ قَالَ: مَعْنَاهُ مُعَلِّماً لِلنَّاسِ فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فِيهَا أَحَداً يَأْذَنُ لَكُمْ فَلَا تَدْخُلُوهَا حَتَّى يُؤْذَنَ لَكُمْ.

علیّ بن ابراهیم (آنگاه خداوند، آفریدگانش را ادب آموخته و فرموده است: یا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا لا تَدْخُلُوا بُیُوتاً غَیْرَ بُیُوتِکُمْ حَتّی تَسْتَأْنِسُوا وَ

1- [شرح غررالحکم: ج 6، ص 125]

2- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج10، ص202 بحارالأنوار، ج76، ص103

تُسَلِّمُوا عَلى أَهْلِها ذالِكُم خَيْرٌ لَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ، فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فيها أَحَداً فَلا تَدْخُلُوها حَتَّى يُؤْذَنَ لَكُمْ وَ إِنْ قيلَ لَكُمُ ارْجِعُوا فَارْجِعُوا هُوَ أَزْكى لَكُمْ وَ اللهُ بِما تَعْمَلُونَ عَليمٌ؛ یعنی مردم را [از ورود خود] آگاه کنید، فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فِيها أَحَداً؛ به شـما اجازه دهد. فَلا تَدْخُلُوها حَتَّى يُؤْذَنَ لَكُمْ.(1)

6- آقایان و خانم ها! نگاه ناپاک به نامحرم نداشـته و پاکدامن باشـید چرا که بذر شهوت را در دل می نشاند. (سوره نور آیه 30 و 31)

آیه 30 نور

قُلْ لِلْمُؤْمِنينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصارِهِمْ وَ يَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ذلِكَ أَزْكى لَهُمْ إِنَّ اللهَ خَبيرٌ بِما يَصْنَعُونَ .

به مؤمنان بگو چشم های خود را [از نگاه به نامحرمان] فرو گیرنـد، و دامان خود را [از بی عفّتی] حفظ کنند؛ این برای آنان پاکیزه تر است؛ خداوند به آنچه انجام می دهند آگاه است.

حدیث

الصّادق (فَرَضَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى عَلَى الْبَصَرِ أَنْ لَا يَنْظُرَ إِلَى مَا حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَ أَنْ يُعْرِضَ عَمَّا نَهَى اللَّهُ عَنْهُ مِمَّا لَا يَحِلُّ لَهُ وَ هُوَ عَمَلُهُ وَ هُوَ مِنَ الْإِيمَانِ فَقَالَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصارِهِمْ وَ يَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ فَنَهَاهُمْ أَنْ يَنْظُرُوا إِلَى عَوْرَاتِهِمْ وَ أَنْ يَنْظُرَ الْمَرْءُ إِلَى فَرْجِ أَخِيهِ وَ يَحْفَظَ فَرْجَهُ أَنْ يُنْظَرَ إِلَيْه.

امام صادق (خداونـد واجب کرده که انسان به آنچه خـدا بر او حرام کرده است، نگاه نکنـد و از آنچه برای او حلال نیست، روی برگرداند و این همان عمل اوست که ناشی از ایمان است. خداوند تبارک وتعالی فرموده است: قُل لِّلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ. مراد آن است که خداونـد مردان مؤمن را از نگاه کردن به عورت خود و برادرانشان نهی کرده و همین طور از آنان خواسـته که اجازه نـدهند که به عورت آنان نگاه شود.(2)

7- خانم ها! با زیور و آرایش خود، در جامعه جلوه گری نکنید و با روسری، گردنتان را هم بپوشانید. (سوره نور آیه 31)

آیه 31 نور

وَ قُلْ لِلْمُؤْمِناتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصارِهِنَّ وَ يَحْفَظْنَ

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج10، ص214 القمی، ج2، ص100

2- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج10، ص216 الکافی، ج2، ص35/ بحارالأنوار، ج66، ص25/ نورالثقلین/ البرهان

فُرُوجَهُنَّ وَ لا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلاّ ما ظَهَرَ مِنْها وَ لْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلى جُيُوبِهِنَّ وَ لا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلاّ لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبائِهِنَّ أَوْ آباءِ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ أَبْنائِهِنَّ أَوْ أَبْناءِ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ إِخْوانِهِنَّ أَوْ بَنِي إِخْوانِهِنَّ أَوْ بَنِي أَخَواتِهِنَّ أَوْ نِسائِهِنَّ أَوْ ما مَلَكَتْ أَيْمانُهُنَّ أَوِ التَّابِعِينَ غَيْرِ أُولِي الْإِرْبَةِ مِنَ الرِّجالِ أَوِ الطِّفْلِ الَّذِينَ لَمْ يَظْهَرُوا عَلى عَوْراتِ النِّساءِ وَ لا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ ما يُخْفِينَ مِنْ زِينَتِهِنَّ وَ تُوبُوا إِلَى اللهِ جَمِيعاً أَيُّهَا الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ .

و زنان مؤمن را بگو تا چشمها (از نگاه ناروا) بپوشند و فروج و اندامشان را (از عمل زشت) محفوظ دارند و زینت و آرایش خود جز آنچه قهرا ظاهر می شود (بر بیگانه) آشکار نسازند، و باید سینه و بر و دوش خود را به مقنعه بپوشانند و زینت و جمال خود را آشکار نسازند جز برای شوهران خود یا پدران یا پدران شوهر یا پسران خود یا پسران شوهر یا برادران خود یا پسران برادران و پسران خواهران خود یا زنان خود (یعنی زنان مسلمه) یا کنیزان ملکی خویش یا مردان اتباع خانواده که رغبت به زنان ندارند یا اطفالی که هنوز بر عورت و محارم زنان آگاه نیستند (و از غیر این اشخاص مذکور احتجاب و احتراز کنند) و آن طور پای به زمین نزنند که خلخال و زیور پنهان پاهایشان معلوم شود. و ای اهل ایمان، همه به درگاه خدا توبه کنید، باشد که رستگار شوید.

حدیث

الصّادق (عَنِ الْفُضَيْلِ بْنِ يَسَارٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَاعَبْدِ اللَّهِ (عَنِ الذِّرَاعَيْنِ مِنَ الْمَرْأَةِ أَ هُمَا مِنَ الزِّينَةِ الَّتِي قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى وَ لا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ قَالَ

نَعَمْ وَ مَا دُونَ الْخِمَارِ مِنَ الزِّينَةِ وَ مَا دُونَ السِّوَارَيْنِ.

امام صادق (فضیل بن یسار گوید: از امام صادق (پرسیدم: «آیا ساعد زنان جزیی از زینت است؛ آن طور که خداوند متعال می فرماید: وَ لَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ؟ آن حضرت (در جواب فرمود: «بله، پایین تر از روسری و پایین تر از دست بند، جزء زینت است».(1)

8- برای دختران و پسران مجرد، مقدمات ازدواج فراهم کنید که بهترین واسطه گری ها، واسطه گری در امر ازدواج است. (سوره نور آیه 32)

آیه 32 نور

وَ أَنْكِحُوا الْأَيامى مِنْكُمْ وَ الصَّالِحينَ مِنْ عِبادِكُمْ وَ إِمائِكُمْ إِنْ يَكُونُوا فُقَراءَ يُغْنِهِمُ اللهُ مِنْ فَضْلِهِ وَ اللهُ واسِعٌ عَليمٌ .

مردان و زنان بی همسر خود را همسر دهید، همچنین غلامان و کنیزان صالح و درستکارتان را؛ اگر فقیر و تنگدست باشند، خداوند از فضل خود آنان را بی نیاز می سازد؛ [فضل] خداوند واسع و [از نیازهای بندگان] آگاه است.

حدیث

الرّسول (يَا مَعْشَرَ الشَّبَابِ مَنِ اسْتَطَاعَ مِنْكُمُ الْبَاهَ فَلْيَتَزَوَّجْ فَإِنَّهُ أَغَضُ لِلْبَصَرِ وَ أَحْصَنُ لِلْفَرْجِ وَ مَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَلْيُدْمِنِ الصَّوْمَ فَإِنَّ {الصَّوْمَ} لَهُ وِجَاءٌ.

پیامبر (ای گروه جوانان، هرکس از شما که از وضعیت زندگانی خوبی برخوردار باشد باید ازدواج کند، چون که آن چشم را فرو پوشاننده و شرمگاه نگاهدارنده تر است و هر آن کس که از این توانایی برخوردار نیست، بر اوست که روزه گیرد، چون که آن فروکاهنده ی شهوت اوست.(2)

9- مراقب باشید که هیچ تجارت و داد و ستدی شما را سرگرم دنیا نکند و از نماز و یاد خدا غافل نشوید. (سوره نور آیه 37)

آیه 37 نور

رِجالٌ لا تُلْهيهِمْ تِجارَةٌ وَ لا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللهِ وَ إِقامِ الصَّلاةِ وَ إِيتاءِ الزَّكاةِ يَخافُونَ يَوْماً تَتَقَلَّبُ فيهِ الْقُلُوبُ وَ الْأَبْصارُ .

مردانی که هیچ تجارت و داد و ستدی آنان را از یاد خدا و برپا داشتن نماز و ادای زکات غافل نمی کند؛ آن ها از روزی می ترسند که در آن، دل ها و چشم ها دگرگون می شود.

حدیث

الباقر (كَانُوا أَصْحَابَ تِجَارَةٍ فَإِذَا حَضَرَتِ

1- تفسير اهل بيت عليهم السلام ج10، ص224 الكافى، ج5، ص520/ وسايل الشيعةً، ج20، ص200/ نورالثقلين/ البرهان
2- تفسير اهل بيت عليهم السلام ج10، ص230 مكارم الأخلاق، ص197

الصَّلَاةُ تَرَكُوا التِّجَارَةَ وَ انْطَلَقُوا إِلَى الصَّلَاةِ وَ هُمْ أَعْظَمُ أَجْراً مِمَّنْ لَمْ يَتَّجِرْ.

امام باقر (این ها تاجر بودند و هنگام نماز تجارت را رها کرده آهنگ نماز می کردند و به سوی آن گام برمی داشتند و البتّه اینان ثوابشان از کسانی که به کار مشغول نیستند و به نماز حاضر می شوند، بیشتر است.(1)

نکات کلیدی جزء نوزدهم قرآن کریم

1- در دنیا دوست خوب برگزینید، تا در قیامت از انتخابش پشیمان نشوید. چرا که رفیق بد تو را به گمراهی می کشاند. (سوره فرقان آیه 28)

آیه 28 فرقان

یا وَیْلَتی لَیْتَنِي لَمْ أَتَّخِذْ فُلاناً خَلِیلاً .

ای وای بر من، کاش فلان [شخص گمراه] را به دوستی انتخاب نکرده بودم!

حدیث

الباقر (السَّبِیلُ هَاهُنَا عَلِیٌّ) یَا وَیْلَتی لَیْتَنِی لَمْ أَتَّخِذْ فُلاناً خَلِیلًا* لَقَدْ أَضَلَّنِی عَنِ الذِّکْرِ یَعْنِی عَلِیّاً .

امام باقر (منظور از سبیل در اینجا علی)است؛ یَا وَیْلَتَی لَیْتَنِی لَمْ أَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِیلًا، لَقَدْ أَضَلَّنِی عَنِ الذِّکْرِ؛ و منظور از ذکر در اینجا امام علی است.(2)

2- در زندگی اجتماعی متواضعانه رفتار کنید و هنگام برخورد با افراد غیرمودب، با مدارا و ملایمت پاسخ دهید. (سوره فرقان آیه 63)

آیه 63 فرقان

وَ عِبادُ الرَّحْمنِ الَّذینَ یَمْشُونَ عَلَی الْأَرْضِ هَوْناً وَ إِذا خاطَبَهُمُ الْجاهِلُونَ قالُوا سَلاماً .

بندگان [خاص خداوند] رحمان، کسانی هستند که با آرامش و بی تکبّر بر زمین راه می روند و هنگامی که جاهلان آن ها را مخاطب سازند [و سخنان نابخردانه گویند]، به آن ها سلام می گویند [و با بی اعتنایی و بزرگواری می گذرند].

حدیث

أمیرالمؤمنین (یَا کُمَیْلُ (حُسْنُ خُلُقِ الْمُؤْمِنِ مِنَ التَّوَاضُعِ وَ جَمَالُهُ التَّعَفُّفُ وَ شَرَفُهُ الشَّفَقَةُ وَ عِزُّهُ تَرْکُ الْقَالِ وَ الْقِیلِ یَا کُمَیْلُ (إِیَّاکَ وَ الْمِرَاءَ فَإِنَّکَ تُغْرِی بِنَفْسِکَ السُّفَهَاءَ إِذَا فَعَلْتَ وَ تُفْسِدُ الْإِخَاءَ یَا کُمَیْلُ (إِذَا جَادَلْتَ فِی اللَّهِ تَعَالَی فَلَا تُخَاطِبْ إِلَّا مَنْ یُشْبِهُ الْعُقَلَاءَ وَ هَذَا قَوْلُ ضَرُورَةٍ یَا کُمَیْلُ (هُمْ عَلَی کُلِّ حَالٍ سُفَهَاءُ کَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَی أَلا إِنَّهُمْ هُمُ السُّفَهاءُ وَ لکِنْ لا یَعْلَمُونَ یَا کُمَیْلُ (فِی کُلِّ صِنْفٍ قَوْمٌ أَرْفَعُ مِنْ

1- تفسـير اهل بيت عليهم السلام ج10، ص270 من لايحضره الفقيه، ج3، ص192/ وسايل الشيعةً، ج17، ص17/ بحارالأنوار، ج66، ص259/ نورالثقلين

2- تفسير اهل بيت عليهم السلام ج10، ص408 البرهان

قَوْمٍ وَ إِيَّاکَ وَ مُنَاظَرَةَ الْخَسِيسِ مِنْهُمْ وَ إِنْ أَسْمَعُوکَ فَاحْتَمِلْ وَ کُنْ مِنَ الَّذِينَ وَصَفَهُمُ اللّهُ تَعَالَى بِقَوْلِهِ وَ إِذا خاطَبَهُمُ الْجاهِلُونَ قالُوا سَلاما.

امام علی (ای کمیل! صدقه در پیشگاه خدا زیاد می شود. ای کمیل! خوی نیک مؤمن از فروتنی است و زیباییش پاکدامنی، شرفش مهربانیست، عزّتش واگذاردن سر و صداست. ای کمیل از جدال بپرهیز زیرا خود را به نادانان می چسبانی و برادران را تباه می کنی. ای کمیل! هرگاه درباره ی خدا بحث می کنی مگر با خردمندان روبرو نشو و این سخن واجب است. ای کمیل اینان نادانانند چنان که خدای تعالی فرموده است: آیا همچون ابلهان ایمان بیاوریم؟! بدانید این ها همان ابلهانند ولی نمی دانند. (بقره/13) ای کمیل در هر دسته ای گروهی می باشند که از گروهی بلند پایه ترند و از مباحثه با مردمان پست بپرهیز و هرچه بگویند تحمّل کن و از آنان که خداوند آنان را به فرموده خودش: وَ إِذا خاطَبَهُمُ الْجاهِلُونَ قالُوا سَلاماً توصیف کرده، باش![1]

3- کسی که توبه کند و کار خوب انجام دهد، خدا هم بدی هایش را به خوبی ها تبدیل می کند. (سوره فرقان آیه 70)

آیه 70 فرقان

إِلاَّ مَنْ تابَ وَ آمَنَ وَ عَمِلَ عَمَلاً صالِحاً فَأُوْلئِكَ يُبَدِّلُ اللهُ سَيِّئاتِهِمْ حَسَناتٍ وَ كانَ اللهُ غَفُوراً رَحيماً .

مگر کسانی که توبه کنند و ایمان آورند و عمل صالح انجام دهند، که خداوند گناهان آنان را به حسنات مبدّل می کند و خداوند همواره آمرزنده و مهربان بوده است!

حدیث

الرّسول (إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ تَجَلَّى اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لِعَبْدِهِ الْمُؤْمِنِ فَيَقِفُهُ عَلَى ذُنُوبِهِ ذَنْباً ذَنْباً ثُمَّ يَسْتَغْفِرُ لَهُ لَا يُطْلِعُ اللَّهُ عَلَى ذَلِكَ مَلَكاً مُقَرَّباً (وَ لَا نَبِيّاً مُرْسَلًا وَ يَسْتُرُ عَلَيْهِ مَا يَكْرَهُ أَنْ يَقِفَ عَلَيْهِ أَحَدٌ ثُمَّ يَقُولُ لِسَيِّئَاتِهِ كُونُوا حَسَنَاتٍ.

پیامبر (هنگامی که روز قیامت فرا برسد، خداوند عزّوجلّ

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج10، ص466 بحارالأنوار، ج74، ص268/ بشارة المصطفی، ص26/ تحف العقول، ص171

بر بنـده ی مؤمن خود متجلّی می شود و او را از تک تک گناهانش آگاه می کنـد و سـپس او را می بخشـد و هیچ یک از فرشـتگان مقرّب و پیامبران فرسـتاده شده را از این امر آگاه نمی کند و آنچه را که نمی خواهد کسی بداند، می پوشاند سپس به کارهای زشت او می گوید که به نیکی ها بدل شوید.(1)

4- از خدا همسران و فرزندانی طلب کنید که چشم و چراغ شما و مایه عزت تان باشد. (سوره فرقان آیه 74)

آیه 74 فرقان

وَ الَّذِینَ یَقُولُونَ رَبَّنا هَبْ لَنا مِنْ أَزْواجِنا وَ ذُرِّیّاتِنا قُرَّةَ أَعْیُنٍ وَاجْعَلْنا لِلْمُتَّقینَ إِماماً .

و کسانی که می گویند: «پروردگارا! همسران و فرزندانمان را مایه ی روشنی چشم ما قرار ده، و ما را پیشوایی برای پرهیزگاران گردان».

حدیث

الرّسول (فِی قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَ لَّ رَبَّنـا هَبْ لَنـا مِنْ أَزْواجِنا وَ ذُرِّیَّاتِنا قُرَّةَ أَعْیُنٍ وَ اجْعَلْنا لِلْمُتَّقِینَ إِماماً قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (لِجَبْرَئِیلَ مِنْ أَزْواجِنا قَالَ خَدِیجَةُ قَالَ وَ ذُرِّیَّاتِنا قَالَ فَاطِمَةُ (قَالَ قُرَّةَ أَعْیُنٍ قَالَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَیْنُ (قَالَ وَ اجْعَلْنا لِلْمُتَّقِینَ إِماماً قَالَ عَلِیُّ بْنُ أَبِی طَالِبٍ (.

پیـامبر (دربـاره ی سـخن خداونـد متعـال: رَبَّنـا هَبْ لَنـا مِنْ أَزْواجِنا وَ ذُرِّیَّاتِنا قُرَّةَ أَعْیُنٍ وَ اجْعَلْنا لِلْمُتَّقِینَ إِماماً پیامبر (فرمود: «ای جبرئیل! منظـور از مِنْ أَزْواجِنـا کیست»؟ گفت: «خـدیجه». پیـامبر (فرمـود: «و منظور از: وَ ذُرِّیَّاتِنـا»؟ گفت: «فـاطمه (». و فرمود: «منظور از قُرَّةَ أَعْیُنٍ»؟ گفت: «حسن و حسین (». فرمود: «وَ اجْعَلْنا لِلْمُتَّقِینَ إِماماً؛ علیّ بن ابی طالب (».(2)

5- در قیامت دل بی گناه و پاک به کار می آید و هیچ کاری از مال و فرزند بر نمی آید. (سوره شعراء آیه 88_89)

آیه 88 و 89 شعراء

یَوْمَ لا یَنْفَعُ مالٌ وَ لا بَنُونَ [88]

در آن روز که مال و فرزندان سودی نمی بخشد.

إِلّا مَنْ أَتَی اللهَ بِقَلْبٍ سَلِیمٍ [89]

مگر کسی که با قلب سلیم به پیشگاه خدا آید.

حدیث

الکاظم (رَبُّنَا غَفُورٌ سَتُورٌ أَبَی أَنْ یَکْشِفَ أَسْرَارَ عِبَادِهِ إِلَّا فِی وَقْتِ مُحَاسَبَتِهِ یَوْمَ لا یَنْفَعُ مالٌ وَ لا بَنُونَ إِلَّا مَنْ

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج10، ص492 بحارالأنوار، ج66، ص261/ نورالثقلین؛ «یخلی» بدل «تجلی»

2- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج10، ص502 بحارالأنوار، ج24، ص135/ تأویل الآیات الظاهرة، ص381/ فرات الکوفی، ص294/ شواهدالتنزیل، ج1، ص539/ القمی، ج2، ص117/ نورالثقلین/ البرهان

أَتَى اللهَ بِقَلْبٍ سَلِيم.

امام کاظم (خداوند بخشنده و ستّار است. هرگز اسرار بندگان خود را فاش نمی کند مگر در هنگام حساب رستاخیز؛ يَوْمَ لا يَنْفَعُ مالٌ وَ لا بَنُونَ إِلَّا مَنْ أَتَى اللهَ بِقَلْبٍ سَلِيم.(1)

6- از مخالفت با خدا بپرهیزید و از سبک زندگی اشرافِ اسرافکار تقلید نکنید. (سوره شعراء آیه 150_151)

آیه 150 و 151 شعراء

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ.

پس از خدا بترسید و راه اطاعت من پیش گیرید.

وَلَا تُطِيعُوا أَمْرَ الْمُسْرِفِينَ

و از رفتار رؤسای مسرف و ستمگر پیروی نکنید.

حدیث

قالَ عَلیٌّ علیه السلام: كُنْ سَمِحا وَلا تَكُنْ مُبَذِّرا وَكُنْ مُقَدِّرا وَلا تَكُنْ مُقَتِّرا.

امیرمؤمنان علی علیه السلام فرمود: سخاوتمند باش ولی هرگز اسراف و زیاده روی مکن و ثروت خود را بر اساس اندازه گیری صحیح خرج کن و هیچوقت سختگیر نباش.(2)

7- از حق مردم چیزی کم نگذارید که حق الناس است و با سودجویی، نظم اقتصادی جامعه را به هم نریزید. (سوره شعراء آیه 183)

آیه 183 شعراء

وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ .

و از قیمت اشیا و اجناس مردم به هنگام خرید نکاهید، و در زمین تباهکارانه فتنه و آشوب برپا نکنید،

حدیث

أميرالمؤمنين (وَ قَالَ أميرالمؤمنين (إِذَا طَافَ فِي الْأَسْوَاقِ وَ وَعَظَهُمْ قَالَ يَا مَعْشَرَ التُّجَّارِ قَدِّمُوا الِاسْتِخَارَةَ وَ تَبَرَّكُوا بِالسُّهُولَةِ وَ اقْتَرِبُوا مِنَ الْمُبْتَاعِينَ وَ تَزَيَّنُوا بِالْحِلْمِ وَ تَنَاهَوْا عَنِ الْيَمِينِ وَ جَانِبُوا الْكَذِبَ وَ تَجَافَوْا عَنِ الظُّلْمِ وَ أَنْصِفُوا الْمَظْلُومِينَ وَ لَا تَقْرَبُوا الرِّبَا وَ أَوْفُوا الْكَيْلَ وَ الْمِيزانَ وَ لا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْياءَهُمْ وَ لا تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ.

امام علی (امیرالمؤمنین (هر وقت در میان بازارها راه می رفت مردم را موعظه می کرد و می فرمود: ای تجّار! خیرخواهی را مقدّم بدارید.

از آسانی برکت بجویید و سهولت عامله را ساده بگیرید و خود را به حلم بیارایید. از قسم خوردن دوری کنید و از دروغ گفتن بپرهیزید. و از ظلم بترسید. با مظلومین انصاف داشته باشید. به

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج10، ص570 بحارالانوار، ج10، ص241

2- [نهج البلاغه، کلمات قصار، شماره 33 .]

رباخواری نزدیک نشوید. پیمانه و ترازو را درست بدهید؛ وَ لا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْياءَهُمْ وَ لا تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ.(1)

8- آیا می دانید که شیطان بر افراد دروغگو و گناهکار وارد شده و آنها را به بیشتر گناه کردن، تشویق می کند. (سوره شعراء آیه 221_222_223)

آیه 221_222_223 شعراء

هَلْ أُنَبِّئُكُمْ عَلَىٰ مَنْ تَنَزَّلُ الشَّيَاطِينُ 221

(بگو به کافران که) آیا می خواهید من شما را آگاه سازم که شیاطین بر چه کسان نازل می شوند؟

تَنَزَّلُ عَلَىٰ كُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ 222

شیاطین بر هر شخص بسیار دروغگوی بدکار نازل می شوند.

يُلْقُونَ السَّمْعَ وَأَكْثَرُهُمْ كَاذِبُونَ 223

گوش فرا می دهند (تا حرف مؤمنان و قوای قدسی را ربوده و به اتباع خود برسانند) و اکثرشان دروغ می گویند (و اندک راست آنها هم برای شبهه کاری و فساد و فتنه انگیزی است).

حدیث

امام صادق علیه السلام : إنّ شَيطانا يقالُ لَهُ : القَفَنْدَرُ ، إذا ضُرِبَ في مَنزِلِ الرَّجُلِ أربَعينَ صَباحا بالبَربَطِ و دَخَلَ علَيهِ الرِّجالُ، وَضَعَ ذلكَ الشيطانُ كُلَّ عُضوٍ مِنهُ على مِثلِهِ مِن صاحِبِ البيتِ ، ثُمّ نَفَخَ فيهِ نَفخَةً فلا يَغارُ بعدَ هذا؛ حتّى تُؤتى نِساؤهُ فلا يَغارُ .

شیطانی است به نام قَفَنـدَر، که هرگاه در منزل مردی چهل بامـداد بربط نواخته شود و مردها بر آن وارد شوند، آن شـیطان هر یك از اعضای بـدن خود را بر روی اعضای همانندش در بدن صاحب خانه بگذارد و سـپس در او بدمد، که از آن پس دیگر غیرتی برایش نماند، به طوری که پیش زنانش بیایند و او غیرت به خرج ندهد.(2)

9- هر کس شاکر نعمت های خدا باشد، سود می کند و هر کس ناشکری کند دودش به چشم خودش می رود که خداوند بی نیاز است. (سوره نمل آیه 40)

آیه 40 نمل

قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ يَرْتَدَّ إِلَيْكَ طَرْفُكَ ۚ فَلَمَّا رَآهُ مُسْتَقِرًّا عِنْدَهُ قَالَ هَٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي لِيَبْلُوَنِي أَأَشْكُرُ أَمْ أَكْفُرُ ۖ وَمَنْ شَكَرَ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ رَبِّي غَنِيٌّ كَرِيمٌ.

آن

1- تفسير اهل بيت عليهم السلام ج10، ص616 بحارالأنوار، ج75، ص54

2- [وسائل الشيعة : 14/108/5.]

کس که به علمی از کتـاب الهی دانـا بـود (یعنی آصف بن برخیـا یـا خضـر که دارای اسم اعظم و علم غیب بود) گفت که من پیش از آنکه چشم بر هم زنی تخت را بدین جا آرم (و همان دم حاضـر نمود)، چون سـلیمان سـریر را نزد خود مشاهده کرد گفت: این توانایی از فضل خدای من است تا مرا بیازماید که (نعمتش را) شکر می گویم یا کفران می کنم، و هر که شکر کند شکر به نفع خویش کرده و هر که کفران کند همانا خدا (از شکر خلق) بی نیاز و (بر کافر هم به لطف عمیم) کریم است.

حدیث

الإمامُ عليٌّ عليه السـلام : شُكرُ إلهِكَ بِطُولِ الثَّناءِ ، شُكرُ مَنْ فَوقَكَ بِصِدقِ الوَلاءِ ، شُكرُ نَظِيرِكَ بِحُسنِ الإخاءِ ، شُكرُ مَن دُونَكَ بِسَيْبِ العَطاءِ .

امام علی علیه السـلام : شـکر از پروردگارت با ثنای بسـیار است ، و شـکر از بالا دستِ خود با پیروی صادقانه ، و شـکر همتایت با حُسن برادری ، و شکر از فرو دستت با عطا و بخشش به او.(1)

نکات کلیدی جزء بیستم قرآن کریم

1- خدا را صدا بزنید که خواسـته ی هر درمانده ای را برآورده کرده و گرفتاری و ناخوشی را برطرف می سازد. (سوره نمل آیه 62)

آیه 62 نمل

أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذا دَعاهُ وَ يَكْشِفُ السُّوءَ وَ يَجْعَلُكُمْ خُلَفاءَ الْأَرْضِ أَ إِلهٌ مَعَ اللهِ قَلِيلاً ما تَذَكَّرُونَ .

یا کسـی که [دعای] مضـطر را هنگامی که او را بخوانـد اجابت می کند و ناراحتی [او] را برطرف می سازد و شـما را خلفای زمین قرار می دهد؛ آیا معبودی با خداست؟! کمتر متذکّر می شوید.

حدیث

الصّادق (علیه السلام)- عَن صَالِحِ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ (علیه السلام) قَالَ نَزَلَتْ فِی الْقَائِمِ (علیه السلام) هُوَ وَ اللَّهِ الْمُضْطَرُّ إِذَا صَلَّی فِی الْمَقَامِ رَكْعَتَيْنِ وَ دَعَا اللَّهَ فَأَجَابَهُ وَ يَكْشِفُ السُّوءَ وَ يَجْعَلُهُ خَلِيفَةً فِی الْأَرْضِ.

1- [غرر الحکم : (5653 ، 5654 ، 5655 ، 5656) .]

مام صادق (علیه السلام)- این آیه درباره ی قائم آل محمّد (عجل الله تعالی فرجه الشریف) نازل گردیده است. به خدا سوگند! مضطرّ اوست، آنگاه که در مقام، دو رکعت نماز به جا آورد و به درگاه خدا دعا کند و خداوند دعای وی را مستجاب نموده، بدی را از او دور نماید و او را خلیفه ی روی زمین قرار می دهد.(1)

2- در فرهنگ قرآنی، خواستگاری پدر دختر از داماد، اشکالی ندارد. (سوره قصص آیه 27)

آیه 27 قصص

قالَ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أُنْكِحَكَ إِحْدَى ابْنَتَيَّ هاتَيْنِ عَلى أَنْ تَأْجُرَنِي ثَمانِيَ حِجَجٍ فَإِنْ أَتْمَمْتَ عَشْراً فَمِنْ عِنْدِكَ وَ ما أُرِيدُ أَنْ أَشُقَّ عَلَيْكَ سَتَجِدُنِي إِنْ شاءَ اللهُ مِنَ الصّالِحِينَ .

[شعیب] گفت: «من می خواهم یکی از این دو دخترم رابه همسری تو درآورم به این شرط که هشت سال برای من کار کنی؛ و اگر آن را تا ده سال افزایش دهی،[محبّتی] از ناحیه توست؛ من نمی خواهم کار سنگینی بر دوش تو بگذارم؛ و ان شاء الله مرا از صالحان خواهی یافت.»

حدیث

الکاظم (علیه السلام)- عَن اَحمَدِبنِ مُحَمَّدِبنِ اَبِی نَصر قَالَ قُلْتُ لِأَبِی الْحَسَنِ (علیه السلام) قَوْلُ شُعَیْبٍ (علیه السلام) إِنِّی أُرِیدُ أَنْ أُنْکِحَکَ إِحْدَی ابْنَتَیَّ هاتَیْنِ عَلی أَنْ تَأْجُرَنِی ثَمانِیَ حِجَجٍ فَإِنْ أَتْمَمْتَ عَشْراً فَمِنْ عِنْدِکَ أَیَّ الْأَجَلَیْنِ قَضَی قَالَ الْوَفَاءُ مِنْهُمَا أَبْعَدُهُمَا عَشْرُ سِنِینَ قُلْتُ فَدَخَلَ بِهَا قَبْلَ أَنْ یَنْقَضِیَ الشَّرْطُ أَوْ بَعْدَ انْقِضَائِهِ قَالَ قَبْلَ أَنْ یَنْقَضِیَ قُلْتُ لَهُ فَالرَّجُلُ یَتَزَوَّجُ الْمَرْأَةَ وَ یَشْتَرِطُ لِأَبِیهَا إِجَارَةَ شَهْرَیْنِ یَجُوزُ ذَلِکَ فَقَالَ إِنَّ مُوسَی (علیه السلام) قَدْ عَلِمَ أَنَّهُ سَیُتِمُّ لَهُ شَرْطَهُ فَکَیْفَ لِهَذَا بِأَنْ یَعْلَمَ أَنَّهُ سَیَبْقَی حَتَّی یَفِیَ لَهُ وَ قَدْ کَانَ الرَّجُلُ عَلَی عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ (صلی الله علیه و آله) یَتَزَوَّجُ الْمَرْأَةَ عَلَی السُّورَةِ مِنَ الْقُرْآنِ وَ عَلَی الدِّرْهَمِ وَ عَلَی الْقَبْضَةِ مِنَ

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج11، ص88 بحار الأنوار، ج51، ص48/ نورالثقلین/ البرهان

الْحِنْطَةِ.

امام کاظم (علیه السلام)- احمدبن محمّدبن ابی نصر گوید: «از امام کاظم (علیه السلام) درباره این سخن شعیب (علیه السلام) که می فرماید: إِنِّی أُرِیدُ أَنْ أُنکِحَکَ إِحْدَی ابْنَتَیَّ هَاتَیْنِ عَلَی أَن تَأْجُرَنِی ثَمَانِیَ حِجَجٍ فَإِنْ أَتْمَمْتَ عَشْرًا فَمِنْ عِندِکَ؛ پرسیدم که: «موسی (علیه السلام) کدام مدّت را به سر برد»؟ فرمود: «ده سال، به دورترین آن وفا کرد». عرض کردم: «آیا قبل از اتمام شرط با وی عروسی کرد یا پس از اتمام مدّت»؟ فرمود: «پیش از تمام شدن مهلت». عرض کردم: «مردی با زنی ازدواج می کند و شرط می کند که دو ماه برای پدر زنش کار کند. آیا این جایز است [که قبل از انجام شرط ازدواج کند]»؟ فرمود: «موسی (علیه السلام) می دانست که این شرط را ادا خواهدکرد. امّا این یکی از کجا می داند تا دو ماه دیگر زنده می ماند تا به وعده ی خود وفا کند؟ در زمان رسول خدا (صلی الله علیه و آله) شخص به شرط آموختن یک سوره قرآن به زن و یا با دادن مقداری درهم و دادن یک کف دست گندم با وی ازدواج می کرد».(1)

3- خداوند به کسانی که در برابر بدرفتاری، بردباری کرده و برای خدا انفاق می کنند؛ دو بار پاداش می دهد. (سوره قصص آیه 54)

آیه 54 قصص

أُولئِكَ يُؤْتَوْنَ أَجْرَهُمْ مَرَّتَيْنِ بِما صَبَرُوا وَ يَدْرَؤُنَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ وَ مِمَّا رَزَقْناهُمْ يُنْفِقُونَ.

آن ها کسانی هستند که به خاطر شکیباییشان، پاداششان را دوبار دریافت می دارند؛ و به وسیله ی نیکي ها بدي ها را دفع می کنند؛ و از آنچه به آنان روزی داده ایم انفاق می نمایند؛

حدیث

الصّادق (علیه السلام)- نَحْنُ صُبَّرٌ وَ شِيعَتُنَا أَصْبَرُ مِنَّا وَ ذَلِكَ أَنَّا صَبَرْنَا عَلَى مَا نَعْلَمُ وَ الضُّرَّاءُ.

امام صادق (علیه السلام)- ما صبوریم و شیعیان ما از ما صبورترند؛ زیرا صبر ما از روی علم ([به پاداش برتر صابران] است و صبر آن ها

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج11، ص192 الکافی، ج5، ص414/ وسایل الشیعهٔ، ج21، ص280/ بحار الأنوار، ج13، ص37؛ «و قد کان الرجل ... من الحنطهٔ» محذوف/ النوادر للأشعری، ص115/ البرهان؛ «یقضی» بدل «ینقضی»

درحالی است که اجر صابران برایشان مجهول است.(1)

4- تا زمانی که ظلم و ستم نکنید خدا شهرهایتان را برای عذاب ویران نمی کند. (سوره قصص آیه 59)

آیه 59 قصص

وَ ما كانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرى حَتّى يَبْعَثَ فِي أُمِّها رَسُولاً يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آياتِنا وَ ما كُنّا مُهْلِكِي الْقُرى إِلّا وَ أَهْلُها ظالِمُونَ .

و پروردگار تو هرگز[اهل] شـهرها و آبادي ها را هلاك نمى كرد تا اين كه در كانون آن ها پيامبرى مبعوث كندكه آيات ما را بر آنان بخواند؛ و ما هرگز آبادي ها و شهرها را نابود نكرديم مگر آن كه اهلش ستمكار بودند.

حدیث

أميرالمؤمنين (عليه السـلام)- إِنِّي أُحَذِّرُكُمُ الدُّنْيَا ... فَاتَّعِظُوا فِيهَا بِالَّذِينَ كَانُوا يَبْنُونَ بِكُلِّ رِيعٍ آيَةً يَعْبَثُونَ وَ يَتَّخِذُونَ مَصَانِعَ لَعَلَّهُمْ يَخْلُدُونَ وَ بِالَّذِينَ قَالُوا مَنْ أَشَدُّ مِنَّا قُوَّةً وَ اتَّعِظُوا بِمَنْ رَأَيْتُمْ مِنْ إِخْوَانِكُمْ كَيْفَ حُمِلُوا إِلَى قُبُورِهِمْ وَ لَا يُدْعَوْنَ رُكْبَاناً وَ أُنْزِلُوا وَ لَا يُدْعَوْنَ ضِيفَاناً وَ جُعِلَ لَهُمْ مِنَ الضَّرِيحِ أكنانا {أَكْنَانٌ} وَ مِنَ التُّرَابِ أكفانا {أَكْفَانٌ} وَ مِنَ الرُّفَاتِ جيرانا {جِيرَانٌ} فَهُمْ جِيرَةٌ لَا يُجِيبُونَ دَاعِياً وَ لَا يَمْنَعُونَ ضَيْماً لَا يَزُورُونَ وَ لَا يُزَارُونَ حُلَمَاءُ قَدْ بَادَتْ أَضْغَانُهُمْ جُهَلَاءُ قَدْ ذَهَبَتْ أَحْقَادُهُمْ لَا تُخْشَى فَجْعَتُهُمْ وَ لَا يُرْجَى دَفْعُهُمْ وَ هُمْ كَمَنْ لَمْ يَكُنْ وَ كَمَا قَالَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ فَتِلْكَ مَساكِنُهُمْ لَمْ تُسْكَنْ مِنْ بَعْدِهِمْ إِلَّا قَلِيلًا وَ كُنَّا نَحْنُ الْوارِثِينَ.

امام علی (علیه السـلام)- من شما را از دنیا برحذر می دارم ... در دنیا از کسانی پند بگیرید که خانه ها را می ساختند و خود را مشغول می کردنـد و کارهای بیهوده انجام می دادند آن ها برای خود کاخ های باشـکوه و محکم را درست می کردند تا آن ها را جاودان نگه دارند و از کسانی پند بگیرید که می گفتند: چه کسی از ما نیرومندتر است؟ (فصلت/15). از برادران خود که به سوی قبرها حمل

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج11، ص236 بحار الأنوار، ج24، ص216/ نورالثقلین/ البرهان؛ «و قوله ... بحسناتهم» محذوف

شدنـد عبرت گیریـد آن ها را حمل کردنـد درحالی که آن ها را سواره نخوانـده بودنـد آن ها را در جاهایی فرودآوردنـد در حالی که مهمان نبودنـد آن ها را در میان قبرها جای دادنـد و از خاک برای آن ها کفن ساختنـد و در کنار اسـتخوان های پوسـیده همسایه شدنـد. آنان باهم همسایه هسـتند ولی پاسخ کسـی را نمی دهند و از خود رفع ضـرر و زیان نمی کنند نه به دیدن کسی می روند و نه کسی از آن ها دیدن می کنـد آن ها مردان بردباری هسـتند که کینه ها را از دل زدوده اند، نادان هایی می باشـند که حسدها را از دل بیرون کرده اند. کسـی از آن ها وحشتی ندارد و کسـی از آن ها امید دفاع از خود نمی دهد آن ها مانند کسانی می باشند که هرگز وجود نداشته اند آن ها همان گونه هستند که خداوند می فرماید: فَتِلْکَ مَساکِنُهُمْ لَمْ تُسْکَنْ مِنْ بَعْدِهِمْ إِلَّا قَلِیلًا وَ کُنَّا نَحْنُ الْوارِثِینَ».(1)

5- با نعمت هایی که خدا به شما داده، آخرت را بسازید و از دنیا برای گذران زندگی استفاده کنید. (سوره قصص آیه 77)

آیه 77 قصص

وَابْتَغِ فیمـا آتـاکَ اللهُ الـدَّارَ الآـخِرَةَ وَ لاـ تَنْسَ نَصـیبَکَ مِنَ الـدُّنْیا وَ أَحْسِنْ کَما أَحْسَنَ اللهُ إِلَیْکَ وَ لا تَبْغِ الْفَسادَ فِي الْأَرْضِ إِنَّ اللهَ لا یُحِبُّ الْمُفْسِدینَ .

و در آنچه خدا به تو داده، سرای آخرت را بطلب؛ و بهره ات را از دنیا فراموش مکن؛ و همان گونه که خدا به تو نیکی کرده نیکی کن؛ و هرگز در زمین در جستجوی فساد مباش، که خدا مفسدان را دوست ندارد.»

حدیث

أمیرالمومنین (علیه السلام)- لَا تَنْسَ صِحَّتَکَ وَ قُوَّتَکَ وَ فَرَاغَکَ وَ شَبَابَکَ وَ نَشَاطَکَ أَنْ تَطْلُبَ بِهَا الآخِرَةَ.

امام علی (علیه السـلام)- وَلَا تَنسَ نَصِ یبَکَ مِنَ الـدُّنْیَا؛ فراموش نکن که از تنـدرستی، قدرت، آسودگی خیال، جوانی و سـرزندگی خودت برای طلب آخرت استفاده کنی.(2)

6- گمان نکنید که چون گفتین اسلام آوردید، به حال خود رها شده و امتحان پس نمی دهید. (سوره عنکبوت آیه 2)

آیه 2 عنکبوت

أَ حَسِبَ النّاسُ أَنْ یُتْرَکُوا أَنْ یَقُولُوا

1- تفسـیر اهل بیت علیهم السلام ج11، ص250 بحار الأنوار، ج70، ص96/ بحار الأنوار، ج70، ص116/ تحف العقول، ص180؛ «قال امیرالمؤمنین (إنی احذرکم الدنیا» محذوف

2- تفسـیر اهـل بیـت علیهم السـلام ج11، ص268 بحـار الأنوار، ج68، ص177/ وسایل الشـیعهٔ، ج1، ص89/ الأمالی للصـدوق، ص228/ الجعفریات، ص176/ الدعوات، ص122/ نورالثقلین/ البرهان

آمَنّا وَ هُمْ لایُفْتَنُونَ .

آیا مردم گمان کردند همین که بگویند: «ایمان آوردیم»، به حال خود رها می شوند و آزمایش نخواهند شد؟!

حدیث

الکاظم (علیه السلام)- عَنْ مُعَمَّرِبْنِ خَلَّادٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَاالْحَسَنِ (علیه السلام) یَقُول الم. أَ حَسِبَ النَّاسُ أَنْ یُتْرَکُوا أَنْ یَقُولُوا آمَنَّا وَ هُمْ لا یُفْتَنُونَ ثُمَّ قَالَ لِی مَا الْفِتْنَةُ قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاکَ الَّذِی عِنْدَنَا الْفِتْنَةُ فِی الدِّینِ فَقَالَ یُفْتَنُونَ کَمَا یُفْتَنُ الذَّهَبُ ثُمَّ قَالَ یُخْلَصُونَ کَمَا یُخْلَصُ الذَّهَبُ.

امام کاظم (علیه السلام)- معمّربن خلّاد گوید: شنیدم امام کاظم (علیه السلام) تلاوت می فرمود: الم* أَ حَسِبَ النَّاسُ أَنْ یُتْرَکُوا أَنْ یَقُولُوا آمَنَّا وَ هُمْ لا یُفْتَنُونَ؛ سپس به من فرمود: «مقصود از فتنه چیست»؟ عرض کردم: «فدایتان شوم! تا جایی که ما می‌دانیم مقصود آزمون در دین است». فرمود: «آزموده می‌شوند چنانکه طلا آزموده [و به محک زده] می‌شود». سپس فرمود: «خالص می‌شوند چنانکه طلا خالص می‌شود».(1)

7- احسان به والدین، مطلق و همیشگی است. اما اطاعت از آنها تا جایی است که نافرمانی خدا را نخواهند. (سوره عنکبوت آیه 8)

آیه 8 عنکبوت

وَ وَصَّیْنَا الْإِنْسانَ بِوالِدَیْهِ حُسْناً وَ إِنْ جاهَداکَ لِتُشْرِکَ بِي ما لَیْسَ لَکَ بِهِ عِلْمٌ فَلا تُطِعْهُما إِلَيَّ مَرْجِعُکُمْ فَأُنَبِّئُکُمْ بِما کُنْتُمْ تَعْمَلُونَ.

ما به انسان توصیه کردیم که به پدر و مادرش نیکی کند، و اگر آن دو[مشرك باشند و] تلاش کنند که برای من همتایی قائل شوی که از آن آگاهی نداری، از آن ها پیروی مکن. بازگشت شما به سوی من است، و شما را از آنچه انجام می دادید با خبر خواهم ساخت.

حدیث

الرّسول (صلی الله علیه و آله)- عَنْ مهر بْنِ حَکِیمٍ عَنْ أَبِیهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ: قُلْتُ لِلنَّبِیِّ (صلی الله علیه و آله) یَا رَسُولَ اللَّهِ (صلی الله علیه و آله) مَنْ أَبَرُّ قَالَ أُمَّکَ قُلْتُ ثُمَّ مَنْ قَالَ ثُمَّ أُمَّکَ قُلْتُ ثُمَّ مَنْ قَالَ ثُمَّ أُمَّکَ قُلْتُ

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج11، ص304 الکافی، ج1، ص370/ بحار الأنوار، ج5، ص219/ الغیبةً للنعمانی، ص202/ نورالثقلین

ثُمَّ مَن قَالَ ثُمَّ أَبَاکَ ثُمَ الْأَقْرَبَ فَالْأَقْرَب وَ عَن اَنَس مالک عَنِ النَّبِیِّ (صلی الله علیه و آله) أَنَّهُ قَالَ: الْجَنَّةُ تَحْتَ أَقْدَامِ الْأُمَّهَات.

پیامبر (صلی الله علیه و آله)- مهربن حکیم ار پدرانش نقل می کند: به پیامبر (صلی الله علیه و آله) عرض کردم: «ای رسول خدا! (صلی الله علیه و آله) چه کسی را احسان کنم»؟ فرمود: «مادرت را». گفتم: «سپس چه کسی را»؟ فرمود: «مادرت را». گفتم: «از آن پس چه کسی را»؟ فرمود: «مادرت را». گفتم: «پس از آن چه کسی را»؟ فرمود: «پدرت را»؟ و از انس بن مالک روایت است که پیامبر (صلی الله علیه و آله) فرمود: «بهشت زیر پای مادران است».(1)

8- حال کسانی که غیر از خدا را به دوستی گرفته اند، مانند خانه ی عنکبوت سست و بی اساس است. (سوره عنکبوت آیه 41)

آیه 41 عنکبوت

مَثَلُ الَّذِینَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللهِ أَوْلِیاءَ کَمَثَلِ الْعَنْکَبُوتِ اتَّخَذَتْ بَیْتاً وَ إِنَّ أَوْهَنَ الْبُیُوتِ لَبَیْتُ الْعَنْکَبُوتِ لَوْ کانُوا یَعْلَمُونَ.

مَثَل کسانی که غیر از خدا را اولیای خود برگزیدند، مَثَل عنکبوت است که خآن ها ی برای خود انتخاب کرده؛ درحالی که سست ترین خانه ها خانه ی عنکبوت است اگر می دانستند.

حدیث

الباقر (علیه السلام)- عَنْ سَالِمِ بْنِ مُکْرَمٍ عَنْ أَبِیهِ قَال سَمِعْتُ أَبَاجَعْفَرٍ (علیه السلام) یَقُولُ فِی قَوْلِهِ مَثَلُ الَّذِینَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللهِ أَوْلِیاءَ کَمَثَلِ الْعَنْکَبُوتِ اتَّخَذَتْ بَیْتاً قَالَ هِیَ الْحُمَیْرَاءُ.

امام باقر (علیه السلام)- سالم بن مکرم گوید: از امام باقر (علیه السلام) که درباره ی آیه: مَثَلُ الْعَنکَبُوتِ اتَّخَذَتْ بَیْتًا وَإِنَّ أَوْهَنَ الْبُیُوتِ لَبَیْتُ الْعَنکَبُوتِ فرمود: «آن حمیراء است».(2)

9- خواندن نماز با آدابش، غفلت زدایی کرده و یقینا شما را از کارهای زشت و ناپسند باز می دارد. (سوره عنکبوت آیه 45)

آیه 45 عنکبوت

اتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ ۖ إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ ۗ وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ ۗ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ.

(ای رسول ما) آنچه را که از کتاب (آسمانی قرآن) بر تو وحی شد (بر خلق) تلاوت کن و نماز را

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج11، ص324 مستدرک الوسایل، ج15، ص181

2- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج11، ص386 بحار الأنوار، ج32، ص286/ تأویل الآیات الظاهرة، ص421؛ «بتفاوت»

(که بزرگ عبادت خـداست) به جای آر، که همانا نماز است که (اهل نماز را) از هر کار زشت و منکر باز می دارد و همانا ذکر خدا بزرگتر (و برتر از حدّ اندیشه خلق) است، و خدا به هر چه (برای خشنودی او و به یاد او) کنید آگاه است.

حدیث

صفحه اختصاصـي حـديث و آيات رسولُ اللّه ِصـلى الله عليه و آله : لا يَزالُ الشَّيطانُ يَرعَبُ مِن بَني آدَمَ ما حافَظَ على الصَّلواتِ الخَمسِ، فإذا ضَيَّعَهُنَّ تَجَرَّأ عليهِ و أوقَعَهُ في العَظائمِ .

پیامبر خدا صـلی الله علیه و آله : تا زمانی که فرزند آدم بر نمازهای پنجگانه مواظبت کند ، شـیطان از او وحشت دارد، اما همین که آنها را ضایع کرد ، بر وی دلیر می شود و او را در فتنه های سخت می افکند .(1)

نکات کلیدی جزء بیست و یکم قرآن کریم

1- بدانید که زندگی دنیا چیزی جز سرگرمی و بازیچه نیست و زندگی حقیقی در سرای آخرت است. (سوره عنکبوت آیه 64)

آیه 64 عنکبوت

وَمَا هَٰذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ ۚ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ ۚ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ.

این زنـدگانی چنـد روزه دنیا (اگر نه در پرسـتش حق و سـعادت آخرت صـرف شود) افسوس و بازیچه ای بیش نیست، و زنـدگانی اگر مردم بدانند به حقیقت دار آخرت است (که حیاتش جاوید و نعمتش بی رنج و زوال است).

حدیث

امام علی علیه السلام: خَيْرُ الدُّنْيا وَ الآخِرَةِ فی خَصْلَتَيْنِ الْغِنی وَ التُّقی وَ شَرُّ الدُّنْيا وَالْاٰخِرَةِ فی خَصْلَتَيْنِ الْ-فَقْرِ وَ الْفُجورِ؛

خیر دنیا و آخرت در دو خصلت بی نیازی و تقواست و شر دنیا و آخرت در دو خصلتنیازمندی و گناه است. (2)

2- دین را کامل اجرا کرده و با آن گزینشی برخورد نکنید و گروه گروه نشوید. (سوره روم آیه 32)

آیه 32 روم

مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا ۖ كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ.

از آنان که دین (فطرت) خود را متفرق و پراکنده ساختند

1- [بحار الأنوار : 82/202/2 .]

2- [نهج البلاغه ابن ابی الحدید، ج20،ص301، ح446]

و فرقه فرقه شدند و هر گروهی به آنچه دارند (از اوهام باطل و عقیده و خیالات فاسد خود) دلشادند.

حدیث

عنه علیه السلام : إنّ هذا الإسلامَ دِينُ اللّهِ الذي اصطَفاهُ لِنَفسِهِ ، و اصطَنَعَهُ على عَينِهِ ، و أصفاهُ خِيَرَةَ خَلقِهِ ، و أقامَ دعائمَهُ على مَحَبَّـتِهِ .

امام علی علیه السلام : براستی این اسلام همان دین خداست، که برای خود برگزید و زیر نظر خویش پروردش و بهترین آفریدگانش را برای آن گزینش نمود و پایه های آن را بر محبّت خویش برنهاد .(1)

3- اینگونه نباشید که در رفاه و راحتی سرخوش و شادید و وقتی بواسطه گناهانتان دچار سختی و بلا می شوید، نامید شوید. (سوره روم آیه 36)

آیه 36 روم

وَإِذَا أَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً فَرِحُوا بِهَا ۖ وَإِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ إِذَا هُمْ يَقْنَطُونَ.

و مردم (بر این عادتند که) هرگاه ما رحمتی به آنها چشانیم شاد شده و اگر رنج و بلایی از کرده خودشان ببینند در آن حال (به جای توبه به درگاه خدا، از رحمتش به کلی) نومید می شوند.

حدیث

امام علی علیه السلام: اِلهی لَمْ اُسَلِّطْ عَلی حُسْنِ ظَنّی قُنوطَ الاِیاسِ، وَ لاَ اَنقَطِعُ رَجائی مِنْ جَمیلِ کَرَمِكَ؛

خدایا! ناامیدی را بر خوش گمانی ام به تو، مسلّط نمی گردانم و امیدم را از لطف زیبای تو، قطع نمی کنم.(2)

4- رشد حاصل از ربا، کاذب و ظاهری است ولی در زکات و انفاق، بصورت واقعی ازدیاد و رشد انجام می شود. (سوره روم آیه 39)

آیه 39 روم

وَمَا آتَيْتُمْ مِنْ رِبًا لِيَرْبُوَ فِي أَمْوَالِ النَّاسِ فَلَا يَرْبُو عِنْدَ اللَّهِ ۖ وَمَا آتَيْتُمْ مِنْ زَكَاةٍ تُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُضْعِفُونَ.

و آن سودی که شما به رسم ربا دادید که بر اموال مردم (ربا خوار) بیفزاید (و یا هدیه به اغنیاء دهید تا خود نفع زیاد دنیوی برید) نزد خدا هرگز نیفزاید (بلکه محو و نابود شود) و آن زکاتی که از روی شوق و اخلاص به خدا

1- [بحار الأنوار : 68/344/16 .]

2- [بحار الأنوار، ج 94، ص 99، ح 13.]

(به فقیران) دادید (ثوابش چندین برابر شود و) همین زکات دهندگان هستند که (نزد حق ثواب و برکات و دارایی) چند برابر دارند.

حدیث

الصّادق (علیه السلام)- الرِّبَا رِبَاءَانِ رِبًا یُؤْکَلُ وَ رِبًا لَا یُؤْکَلُ فَأَمَّا الَّذِی یُؤْکَلُ فَهَدِیَّتُکَ إِلَی الرَّجُلِ تَطْلُبُ مِنْهُ الثَّوَابَ أَفْضَلَ مِنْهَا فَذَلِکَ الرِّبَا الَّذِی یُؤْکَلُ وَ هُوَ قَوْلُهُ عَزَّوَجَلَّ وَ ما آتَیْتُمْ مِنْ رِباً لِیَرْبُوَا فِی أَمْوالِ النَّاسِ فَلا یَرْبُوا عِنْدَ اللهِ وَ أَمَّا الَّذِی لَا یُؤْکَلُ فَهُوَ الرِّبَا الَّذِی نَهَی اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ عَنْهُ وَ أَوْعَدَ عَلَیْهِ النَّارَ.

امام صادق (علیه السلام)- ربا بر دو قسم است؛ یک قسم جایز و قسم دیگر حرام و امّا آنچه خوردنش حلال است آن هدیّه ای است که تو خود به طلبکار می دهی و جزای آن را بهتر از آن توقّع داری و این همان گفتار خداوند است که می فرماید: وَ ما آتَیْتُمْ مِنْ رِباً لِیَرْبُوَا فِی أَمْوالِ النَّاسِ فَلا یَرْبُوا عِنْدَ اللهِ؛ و امّا آن ربایی که خوردنی نیست [و حرام است] و آن ربا به حساب آید که خداوند آن را نهی کرده و وعده ی عذاب و جهنّم داده است.(1)

5- بر اثر گناهانی که مرتکب می شوید، انواع بدبختی و بلا در جای جای دنیا رخ می دهد تا شاید به خود بیایید. (سوره روم آیه 41)

آیه 41 روم

ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا کَسَبَتْ أَیْدِي النّاسِ لِیُذِیقَهُمْ بَعْضَ الَّذِي عَمِلُوا لَعَلَّهُمْ یَرْجِعُونَ.

فساد و پریشانی به کرده بد خود مردم در همه برّ و بحر زمین پدید آمد تا خدا هم کیفر بعضی اعمالشان را به آنها بچشاند، باشد که (از گنه پشیمان شده و به درگاه خدا) باز گردند.

حدیث

الرّسول (صلی الله علیه و آله)- قَالَ النَّبِیُّ (صلی الله علیه و آله) إِذَا ظَهَرَتْ فِی أُمَّتِی عَشْرُ خِصَالٍ عَاقَبَهُمُ اللَّهُ بِعَشْرِ خِصَالٍ قِیلَ وَ مَا هِیَ یَا رَسُولَ اللَّهِ

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج11، ص482 الکافی، ج5، ص145

(صلی الله علیه و آله) قَالَ إِذَا قَلَّلُوا الدُّعَاءَ نَزَلَ الْبَلَاءُ وَ إِذَا تَرَكُوا الصَّدَقَاتِ كَثُرَ الْأَمْرَاضُ وَ إِذَا مَنَعُوا الزَّكَاةَ هَلَكَتِ الْمَوَاشِي وَ إِذَا جَارَ السُّلْطَانُ مُنِعَ الْقَطْرُ مِنَ السَّمَاءِ وَ إِذَا كَثُرَ فِيهِمُ الزِّنَاءُ كَثُرَ فِيهِمْ مَوْتُ الْفَجْأَةِ وَ إِذَا كَثُرَ الرِّبَا كَثُرَتِ الزَّلَازِلُ وَ إِذَا حَكَمُوا بِخِلَافِ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى سَلَّطَ عَلَيْهِمْ عَدُوَّهُمْ وَ إِذَا نَقَضُوا عَهْدَ اللَّهِ ابْتَلَاهُمُ اللَّهُ بِالْقَتْلِ وَ إِذَا طَفَّفُوا الْكَيْلَ أَخَذَهُمُ اللَّهُ بِالسِّنِينَ ثُمَّ قَرَأَ رَسُولُ اللَّهِ (صلی الله علیه و آله) ظَهَرَ الْفَسادُ فِي الْبَرِّ وَ الْبَحْرِ بِما كَسَبَتْ أَيْدِي النَّاسِ لِيُذِيقَهُمْ بَعْضَ الَّذِي عَمِلُوا لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ.

پیامبر (صلی الله علیه و آله)- هرگاه ده صفت در امّت من پدید آید، به ده کیفر دچار می شوند. گفته شد: «ای رسول خدا (صلی الله علیه و آله)! این صفات چیست»؟ فرمود: «چون دعا کم کنند، بلا نازل می شود. چون صدقه ندهند، مرض فراوان می شود. هنگامی که از پرداخت زکات خودداری کنند، حیوانات تلف می شوند. هرگاه پادشاه ستم کند، باران نمی بارد. وقتی که زنا شیوع یابد، مرگ نابهنگام بسیار می شود. موقعی که تظاهر و ریا زیاد شود، زلزله فراوان می گردد. زمانی که به غیر حکم خدا حکم دهند دشمن بر آن ها تسلّط می یابد. چون پیمان را بشکنند، آدم کشی رواج پیدا می کند و چون کم فروشی کند، به قحطی دچار می شوند». سپس حضرت (صلی الله علیه و آله) این آیه را خواند: ظَهَرَ الْفَسادُ فِي الْبَرِّ وَ الْبَحْرِ بِما كَسَبَتْ أَيْدِي النَّاسِ لِيُذِيقَهُمْ بَعْضَ الَّذِي عَمِلُوا لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ.(1)

6- بدانید برخی به دنبال تهیه محصولات مخرب اند تا مردم را از راه خدا به در کرده و احکام الهی را مسخره کنند. (سوره لقمان آیه 6)

آیه 6 لقمان

وَمِنَ النّاسِ مَنْ يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلّ عَنْ سَبِيلِ اللّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَيَتّخِذَهَا هُزُوًا أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ.

و برخی از مردمان (فاسد فتنه

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج11، ص488 جامع الأخبار، ص180

انگیز مانند نضـر حارث) کسـی است که گفتار و سـخنان لغو و باطل را (مانند قصّه های دروغ و افسانه های شـهوت انگیز مفسد اخلاق و سرود مطرب) به هر وسـیله تهیّه می کنـد تا (خلق را) به جهالت از راه خـدا (و آموختن علوم و معارف قرآن) گمراه سازد و آیات قرآن را به تمسخر و استهزا گیرد، این مردمان (فاسد کافر) به عذاب، با خواری و ذلّت گرفتار شوند.

حدیث

الصّادق (علیه السـلام)- كَانَ النَّضْرُ بْنُ الْحَرْثِ يَتَّجِرُ فَيَخْرُجُ إِلَى فَارِسَ فَيَشْتَرِي أَخْبَارَ الْأَعَاجِمِ وَ يَحْدُثُ بِهَا قُرَيْشاً وَ يَقُولُ لَهُمْ: إِنَّ مُحَمَّداً (صـلی الله علیه و آله) حَدَّثَكُمْ حَدِيثَ عادٍ وَ ثَمُودَ وَ أَنَا أُحَدِّثُكُمْ بِحَدِيثِ إِسْفَنْدِيَارَ وَ رُسْتَمَ فَيَسْتَمْلِحُونَ حَدِيثَهُ وَ يَتْرُكُونَ اسْتِمَاعَ الْقُرْآنِ فَنَزَلَ وَ مِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ.

امام صادق (علیه السلام)- نضربن حرث، تاجر بود. روزی برای تجارت به سمت فارس (ایران) رفت و از عجم ها، کتاب داستان [و کتاب های افسانه و قصّه] خریـد. [وقتی به مکّه بازگشت] آن قصّه ها را برای قریش می خوانـد و می گفت: «محمّـد برای شـما قصّه ی قوم عاد و ثمود را تعریف می کند و من هم برای شما قصه ی رستم و اسفندیار را می گویم». مردم به شنیدن قصّه های او گرایش پیدا کردند و شنیدن قرآن را ترک کردند که این آیه نازل شد: وَ مِنَ النَّاسِ مَن يَشْتَرِي لهْوَ الحَدِيثِ لِيُضِلَّ عَن سَبِيلِ اللهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ.(1)

7- ارزیابی خدا دقیق است و هیچ عملی از شـما گم نمی شود حتی اگر به اندازه دانه ارزن باشد، یا پنهان شده باشد. (سوره لقمان آیه 16)

آیه 16 لقمان

يَا بُنَيَّ إِنَّهَا إِنْ تَكُ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ فَتَكُنْ فِي صَخْرَةٍ أَوْ فِي السَّمَاوَاتِ أَوْ فِي الْأَرْضِ يَأْتِ بِهَا اللَّهُ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ.

ای فرزندم، خدا اعمال بد و خوب خلق را گر چه به مقدار خردلی در میان

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج11، ص506 المناقب، ج1، ص52

سنگی یا در (طبقات) آسمان ها یا زمین پنهان باشد همه را (در محاسبه) می آورد، که خدا توانا و آگاه است.

حدیث

السّجّاد (علیه السلام)- فَاذْکُرْ یَا عَلِیَّ بْنَ الْحُسَیْنِ (علیه السلام) ذُلَّ مُقَامِکَ بَیْنَ یَدَیْ رَبِّکَ الْحَکَمِ الْعَدْلِ الَّذِی لَا یَظْلِمُ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ وَ یَأْتِی بِهَا یَوْمَ الْقِیَامَةِ وَ کَفَی بِاللهِ حَسِیبا.

امام سجّاد (علیه السلام)- ای علی بن حسین، ایستادن خود به حالت خاکساری در پیشگاه پروردگارت را به یادآور، دادگری که به اندازه ی یک دانه خردل به هیچ کس ستم نمی کند و آن را به همان صورت در روز قیامت حاضر می سازد و خداوند بر حسابرسی و گواهی دادن کافی است.(1)

8- نماز را بپا دارید، امر به معروف و نهی از منکر کنید و در برابر سختی ها، صبور باشید که از اراده قوی است. (سوره لقمان آیه 17)

آیه 17 لقمان

یا بُنَیَّ أَقِمِ الصَّلَاةَ وَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَانْهَ عَنِ الْمُنْکَرِ وَاصْبِرْ عَلَیٰ مَا أَصَابَکَ ۖ إِنَّ ذَٰلِکَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ.

ای فرزند عزیزم، نماز را به پا دار و امر به معروف و نهی از منکر کن و (بر این کار از مردم نادان) هر آزار بینی صبر پیش گیر، که این نشانه ای از عزم ثابت (مردم بلند همّت) در امور عالم است.

حدیث

الصّادق (علیه السلام)- أَحَبُّ الْأَعْمَالِ إِلَی اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ الصَّلَاةُ وَ هِیَ آخِرُ وَصَایَا الْأَنْبِیَاءِ (علیهم السلام).

امام صادق (علیه السلام)- دوست داشتنی ترین کار نزد خداوند عزّوجلّ نماز است و نماز آخرین توصیّه ی پیامبران (علیهم السلام) بوده است.(2)

9- با بی اعتنایی از مردم رو برنگردان و با سرمستی و قلدری روی زمین راه نرو که خدا علاقه ای به خودپسند ندارد. (سوره لقمان آیه 18)

آیه 18 لقمان

وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّکَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا ۖ إِنَّ اللَّهَ لَا یُحِبُّ کُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ.

و هرگز به تکبّر و ناز از مردم (اهل نیاز) رخ متاب و در زمین با غرور و تبختر قدم بر مدار، که خدا هرگز مردم متکبر خودستا را دوست نمی دارد.

حدیث

الرّسول (صلی الله علیه و آله)- مَنْ مَشَی

ص: 127

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج11، ص550 بحار الأنوار، ج46، ص103

2- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج11، ص550 الکافی، ج3، ص264/ نورالثقلین

عَلَى الْأَرْضِ اخْتِيَالًا لَعَنَتْهُ الْارْضُ وَ مَنْ تَحْتَهَا وَ مَنْ فَوْقَهَا.

پیامبر (صلی الله علیه و آله)- هرکس از روی تکبّر بر روی زمین راه برود، زمین و آنچه زیر و روی زمین است، او را لعن خواهند کرد.(1)

نکات کلیدی جزء بیست و دوم قرآن کریم

1- ای زنان! با ناز و عشوه سخن نگویید که بیماردلان در شما طمع می کنند. (سوره احزاب آیه 32)

آیه 32 احزاب

يَا نِسَاءَ النَّبِيِّ لَسْتُنَّ كَأَحَدٍ مِنَ النِّسَاءِ ۚ إِنِ اتَّقَيْتُنَّ فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ وَقُلْنَ قَوْلًا مَعْرُوفًا.

ای زنان پیغمبر، شما مانند دیگر زنان نیستید (بلکه مقامتان رفیع تر است) اگر خدا ترس و پرهیزکار باشید، پس زنهار نازک و نرم (با مردان) سخن مگویید مبادا آن که دلش بیمار (هوا و هوس) است به طمع افتد (بلکه متین) و درست و نیکو سخن گویید.

حدیث

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : يا ذَوي الحِيَلِ و الآراءِ و الفِقهِ و الأنباءِ ، اذكُرُوا مَصارِعَ الآباءِ ، فكأنَّكُم بالنُّفوسِ قد سُلِبَت، و بالأبدانِ قد عرِيَت، و بالمَواريثِ قد قُسِّمَت ، فتَصيرُ يا ذا الدَّلالِ و الهَيبَةِ و الجَمالِ ، إلى مَنزِلَةٍ شَعثاءَ ، و مَحَلَّةٍ غَبراءَ ، فَتُنَوَّمُ على خَدِّكَ في لَحدِكَ ، في مَنزِلٍ قَلَّ زُوّارُهُ و مَلَّ عُمّالُهُ ، حتّى تُشَقَّ عنِ القُبورِ ، و تُبعَثَ إلَى النُّشورِ .

امام علی علیه السلام : ای صاحبان چاره ها و اندیشه ها و فهم و خبرها! مرگ پدران را به یاد آورید. زودا که جانها گرفته شود و پیکرها برهنه گردد و میراثها پخش شود و تو ای عشوه گرِ شکوهمندِ زیباروی، به سر منزلی ژولیده و جایگاهی غبار گرفته روانه شوی و در لحد خویش بر گونه ات خوابانده شوی؛ در منزلی که دیدار کنندگانش اندکند و کارگرانش خسته و دلتنگ، تا آن گاه

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج11، ص556 نورالثقلین

که از گورها به در آیی و به هامون محشر فرستاده شوی.(1)

2- به مردان و زنانی که عمل زشتی مرتکب نشده اند تهمت نزنید که گناهی آشکار به دوش می کشید. (سوره احزاب آیه 58)

آیه 58 احزاب

وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بِغَيْرِ مَا اكْتَسَبُوا فَقَدِ احْتَمَلُوا بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُبِينًا.

و آنان که مردان و زنان با ایمان بی تقصیر و گناه را بیازارند (بترسند که) دانسته بار تهمت و گناه آشکار بزرگی را برداشته اند.

حدیث

الباقر (النَّاسُ رَجُلَانِ مُؤْمِنٌ وَ جَاهِلٌ فَلَا تُؤْذِي الْمُؤْمِنَ وَ لَا تُجَهِّلِ الْجَاهِلَ فَتَكُونَ مِثْلَهُ.

امام باقر (مردم بر دو نوعند؛ گروهی با ایمان و گروهی نادان؛ پس به مؤمن آزار نرسان و با نادان نادانی نکن که اگر چنین کنی تو نیز مانند او خواهی بود.(2)

3- خانم ها خود را با حجاب کامل بپوشانند تا مورد آزار دیگران قرار نگیرند. (سوره احزاب آیه 59)

آیه 59 احزاب

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ أَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا.

ای پیغمبر (گرامی) با زنان و دختران خود و زنان مؤمنان بگو که خویشتن را به چادر فرو پوشند، که این کار برای اینکه آنها (به عفّت و حرّیت) شناخته شوند تا از تعرض و جسارت (هوس رانان) آزار نکشند بسیار نزدیکتر است و خدا (در حق خلق) بسیار آمرزنده و مهربان است.

حدیث

امام صادق علیه السلام: لا يَنْبَغي لِلْمَراَةِ اَنْ تُجَمِّرَ ثَوْبَها اِذا خَرَجَتْ مِنْ بَيْتِها؛

شایسته نیست که زن مسلمان، آن گاه که از خانه خویش بیرون می رود، لباس خود را وسیله جلب توجّه دیگران نماید.(3)

4- همیشه مرفهان بی درد و خوشگذرانان جامعه از پذیرش حقیقت و دین، دوری می کنند چرا که رفاه طلبی باعث بی تفاوتی انسان می شود. (سوره سبا آیه 34)

آیه 34 سبا

وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَذِيرٍ إِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَا إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ.

و ما هیـچ رسول بیم دهنده ای در دیاری نفرسـتادیم جز آنکه ثروتمندان عیّاش آن دیار (به رسولان) گفتند: ما به آنچه شـما را به رسالت آن فرستاده اند کافریم.

حدیث

عنه علیه السلام : لا تَفرَحْ

ص: 129

1- [بحار الأنوار : 77/371/35.]

2- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج12، ص268 نورالثقلین

3- [کافی: ج 5، ص 519، ح 3]

بالغَناءِ والرَّخاءِ ، ولا تَغتمَّ بالفقرِ والبلاءِ؛ فإنّ الذّهبَ يُجَرَّبُ بالنّارِ ، والمؤمنُ يُجَرَّبُ بالبلاءِ .

امام علی علیه السلام : به ثروت و رفاه، دل شاد مشو واز تهیدستی و گرفتاری، اندوه به دل راه مده؛ زیرا طلا با آتش گداخته و ناب می شود و مؤمن با بلا و گرفتاری.(1)

5- صرفا زیادی مال و فرزند، نشانه نزدیکی به خدا نیست بلکه کسانی که با اموال و اولاد خود کار خوب کنند دو برابر پاداش می گیرند. (سوره سبا آیه 35 و 37)

آیه 35 و 36 و 37 سبا

وَقَالُوا نَحْنُ أَكْثَرُ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ 35

و باز گفتند که ما بیش از شما مال و فرزند داریم و (چون نعمت دنیای ما افزون تر است در آخرت هم) هرگز رنج و عذابی نخواهیم داشت.

قُلْ إِنَّ رَبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشاءُ وَ يَقْدِرُ وَ لكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لا يَعْلَمُونَ [36]

بگو: «پروردگار من روزی را برای هرکس بخواهد وسعت می بخشد یا تنگ می گیرد، [این نشانه ی قرب و بعد به درگاه او نیست]، ولی بیشتر مردم نمی دانند».

وَمَا أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ بِالَّتِي تُقَرِّبُكُمْ عِنْدَنَا زُلْفَىٰ إِلَّا مَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ لَهُمْ جَزَاءُ الضِّعْفِ بِمَا عَمِلُوا وَهُمْ فِي الْغُرُفَاتِ آمِنُونَ 37

و هرگز اموال و اولاد شما چیزی که شما را به درگاه ما مقرّب گرداند نیست مگر آنکه با ایمان و عمل صالح کسی مقرّب شود که آنان پاداش اعمال صالحشان مضاعف و افزون است و در غرفه های بهشت ابدی (از هر غم و رنج) ایمن و آسوده خاطرند.

حدیث

امیرالمؤمنین (لَقَدْ نَظَرْتُ فَمَا وَجَدْتُ أَحَداً مِنَ الْعَالَمِينَ يَتَعَصَّبُ لِشَيْءٍ مِنَ الْأَشْيَاءِ إِلَّا عَنْ عِلَّةٍ تَحْتَمِلُ تَمْوِيهَ الْجُهَلَاءِ أَوْ حُجَّةٍ تَلِيطُ بِعُقُولِ السُّفَهَاءِ غَيْرَكُمْ فَإِنَّكُمْ تَتَعَصَّبُونَ لِأَمْرٍ مَا يُعْرَفُ لَهُ سَبَبٌ وَ لَا عِلَّةٌ أَمَّا إِبْلِيسُ فَتَعَصَّبَ عَلَى آدَمَ (لِأَصْلِهِ وَ طَعَنَ عَلَيْهِ فِي خِلْقَتِهِ فَقَالَ أَنَا نَارِيٌّ وَ أَنْتَ

1- [غرر الحکم : 10394.]

طِينِيٌّ وَ أَمَّا الْأَغْنِيَاءُ مِنْ مُتْرَفَةِ الْأَمَمِ فَتَعَصَّبُوا لِآثَارِ مَوَاقِعِ النِّعَمِ فَ قالُوا نَحْنُ أَكْثَرُ أَمْوالًا وَ أَوْلاداً وَ ما نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ فَإِنْ كَانَ لَا بُدَّ مِنَ الْعَصَبِيَّةِ فَلْيَكُنْ تَعَصُّبُكُمْ لِمَكَارِمِ الْخِصَالِ وَ مَحَامِدِ الْأَفْعَالِ وَ مَحَاسِنِ الْأُمُورِ الَّتِي تَفَاضَلَتْ فِيهَا الْمُجَدَاءُ وَ النُّجَدَاءُ مِنْ بُيُوتَاتِ الْعَرَبِ وَ يَعَاسِيبِ الْقَبَائِلِ بِالْأَخْلَاقِ الرَّغِيبَةِ وَ الْأَحْلَامِ الْعَظِيمَةِ.

امـام علی (من در اعمـال و رفتار جهانیان نظر دوختم هیـچ کس را نیافتم که بـدون علت درباره چیزی تعصّب نورزد جز با دلیلی که با آن ناآگاهان را بفریبـد، و یا برهانی آورد که در عقل سـفیهان نفوذ کنـد جز شـما، زیرا درباره ی چیزی تعصّب می‌ورزیـد که نه علّتی دارد و نه سببی. ولی شـیطان به خـاطر اصل خلقت خود بر آدم (تعصّب ورزیـد و آفرینش او را مورد سـرزنش قرار داد و گف: «مرا از آتش و تو را از گل آفریـده‌اند، و سـرمایه‌داران فساد زده امّت‌ها برای داشـتن نعمت های فراوان تعصّب ورزیدند وگفتند: نَحْنُ أَكْثَرُ أَمْوالًا وَ أَوْلاداً وَ ما نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ. پس اگر در تعصّب ورزیـدن ناچاریـد، برای اخلاق پسـندیده، افعال نیکو و کارهای خوب تعصّب داشـته باشـید، همان افعال و کرداری که انسان‌های با شخصـیت و شـجاعان خاندان عرب و سـران قبایل در آن ها از یکدیگر پیشـی می‌گرفتند، یعنی اخلاق پسـندیده، بردباری به هنگام خشم فراوان.(1)

6- مردم! وعده خدا حق است مبادا شیطان با وعده آمرزش الهی گولتان بزند. شیطان دشمن شماست، شما هم او را دشمن خود بدانید. (سوره فاطر آیه 5 و 6)

آیه 5 و 6 فاطر

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَلَا يَغُرَّنَّكُمْ بِاللَّهِ الْغَرُورُ 5

ای مردم، البته وعـده (قیامت در کتاب) خدا حق است پس مبادا که زندگانی دنیا (ی فانی) شـما را مغرور سازد و مبادا شـیطان فریبنده (از قهر و انتقام

1- تفسـیر اهل بیت علیهم السلام ج12، ص360 نهج البلاغهٔ، ص295/ بحار الأنوار، ج14، ص471 و نورالثقلین؛ فیهما: «لقد نظرت فما ... أنت طینی» محذوف/ البرهان؛ «بتفاوت»

حق) به (عفو) خدا مغرورتان گرداند.

إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا ۚ إِنَّمَا يَدْعُو حِزْبَهُ لِيَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ 6

شیطان سخت شما را دشمن است شما هم او را دشمن دارید، او حزب و سپاهش را فرا می خواند تا همه (مانند او) اهل دوزخ باشند.

حدیث

أمیرالمومنین (قَالَ اللهُ تَبَارَکَ وَ تَعَالَی لِمُوسَی (: یَا مُوسَی (احْفَظْ وَصِیَّتِی لَکَ بِأَرْبَعَةٍ أَشْیَاءَ ... وَ الرَّابِعَةُ مَا دُمْتَ لَا تَرَی الشَّیْطَانَ مَیِّتاً فَلَا تَأْمَنْ مَکْرَهُ.

امام علی (خدای تبارک وتعالی به موسی (فرمود: «ای موسی (! تو را به چهار چیز سفارش می کنم، آن را حفظ کن ... و چهارم؛ تا زمانی که شیطان را مرده نمی بینی، از مکر او ایمن نباش».(1)

7- عزت و آبرو فقط دست خداست و با اعمال نیک بدست می آید. کسی نمی تواند با حیله گری و گناه آبرو بدست آورد. (سوره فاطر آیه 10)

آیه 10 فاطر

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا ۚ إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ ۚ وَالَّذِينَ يَمْكُرُونَ السَّيِّئَاتِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ۖ وَمَكْرُ أُولَٰئِكَ هُوَ يَبُورُ.

هر که طالب عزت است (بداند که همانا در ملک وجود) تمام عزت خاص خدا (و خداپرستان) است. کلمه نیکو (ی توحید و روح پاک آسمانی) به سوی خدا بالا رود و عمل نیک خالص آن را بالا برد. و بر آنان که به مکر و تزویر اعمال بد کنند عذاب سخت خواهد بود و فکر و مکرشان به کلی نابود خواهد شد.

حدیث

الرّسول (وَ فِی الْمَجْمَعِ عَنِ النَّبِیِّ (قَالَ: إِنَ رَبَّکُمْ یَقُولُ کُلَ یَوْمٍ أَنَا الْعَزِیزُ فَمَنْ أَرَادَ عِزَّ الدَّارَیْنِ فَلْیُطِعِ الْعَزِیز.

پیامبر (در کتاب مجمع البیان از پیامبر روایت است: «پروردگار شما هر روز اعلام می دارد و می فرماید. من عزیزم و هرکس عزّت هر دو جهان را می خواهد باید سر به فرمان عزیز

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج12، ص406 التوحید، ص372/ نورالثقلین

[من] باشد».(1)

8- کسی که برای حمل بار سنگین گناهش، کمک طلب می کند، هیچ کس، حتی بستگانش هم به او کمک نمی دهند. (سوره فاطر آیه 18)

آیه 18 فاطر

وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ۚ وَإِنْ تَدْعُ مُثْقَلَةٌ إِلَىٰ حِمْلِهَا لَا يُحْمَلْ مِنْهُ شَيْءٌ وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ ۗ إِنَّمَا تُنْذِرُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ ۚ وَمَنْ تَزَكَّىٰ فَإِنَّمَا يَتَزَكَّىٰ لِنَفْسِهِ ۚ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ.

و هیچ کس بار گناه دیگری را به دوش نگیرد و آن که بارش سنگین است اگر دیگری را هر چند خویش (و پدر و فرزند هم) باشد کمک بر سبکباری خود طلبد ابدا باری از دوشش برداشته نشود. و تو تنها آنان را که در خلوت و پنهانی از خدای خود می ترسند و نماز به پا می دارند توانی خدا ترس و پرهیزگار گردانی. و هر کس خود را (از کفر و گناه و اخلاق زشت) پاک و منزه ساخت سود و سعادتش بر خود اوست و بازگشت همه به سوی خداست.

حدیث

أمیرالمومنین (عَنْ ثَعْلَبَةَ بْنِ یَزِیدَ الْحِمَّانِیِّ قَالَ: کَتَبَ أَمِیرُالْمُؤْمِنِینَ علی بن ابی طالب (إِلَی مُعَاوِیَةَ بْنِ أَبِی سُفْیَانَ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ إِلَیْنَا کِتَابَهُ وَ لَمْ یَدَعْنَا فِی شُبْهَةٍ وَ لَا عُذْرَ لِمَنْ رَکِبَ ذَنْباً بِجَهَالَةٍ وَ التَّوْبَةُ مَبْسُوطَةٌ وَ لا تَزِرُ وازِرَةٌ وِزْرَ أُخْری وَ أَنْتَ مِمَّنْ شَرَعَ الْخِلَافَ مُتَمَادِیاً فِی غَمْرَةِ الْأَمَلِ مُخْتَلِفَ السِّرِّ وَ الْعَلَانِیَةِ رَغْبَةً فِی الْعَاجِلِ.

امام علی (ثعلبه بن یزید حمانی گوید: علی بن ابی طالب (برای معاویهٔ بن ابوسفیان نوشت: «امّا بعد خداوند کتابش را به‌سوی ما فرستاد و ما را در شبهه رها نکرد، و برای کسی که جاهلانه بر مرکب گناه سوار شود هیچ عذری نیست و در توبه گشوده است و هیچ بار بردارنده‌ای بار دیگری را برنمی‌دارد و تو از کسانی هستی که اختلاف را بنا نهاد و در طغیان امید در پیدا و

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج12، ص412 بحار الأنوار، ج68، ص120/ نورالثقلین

پنهان، اصـرار کرد تا زودرس دنیا را به دست آورد و دراز مـدّت آخرت را تکـذیب کند، و گویی که تو آنچه از تو سـر زد را به یاد آورده‌ای و برای بازگشت راهی نیافته‌ای.(1)

9- با صـدقه دادن و انفاق کردن بصورت پنهانی و آشـکار، با خـدا تجارتی سودآور کنید که حتی یک درصد هم زیان ندارد. (سوره فاطر آیه 29)

آیه 29 فاطر

إِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً يَرْجُونَ تِجَارَةً لَنْ تَبُورَ.

آنها که کتاب خـدا را تلاوت کرده و نماز به پا می دارنـد و از آنچه ما روزیشان کرده ایم پنهان و آشـکار (به فقیران) انفاق می کنند (از لطف خدا) امید تجارتی دارند که هرگز زیان و زوال نخواهد یافت.

حدیث

الرّسول (قَالَ ابْنُ مَسْعُودٍ بِأَبِی أَنْتَ وَ أُمِّی یَا رَسُولَ اللَّهِ (کَیْفَ لِی بِتِجَارَةِ الآخِرَةِ فَقَالَ لَا تُرِیحَنَّ لِسَانَکَ عَنْ ذِکْرِ اللَّهِ وَ ذَلِکَ أَنْ تَقُولَ سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَکْبَرُ فَهَذِهِ التِّجَارَةُ الْمُرْبِحَةُ یَقُولُ اللَّهُ تَعَالَی یَرْجُونَ تِجارَةً لَنْ تَبُورَ لِیُوَفِّیَهُمْ أُجُورَهُمْ وَ یَزِیدَهُمْ مِنْ فَضْلِهِ یَا ابْنَ مَسْعُودٍ کُلَّمَا أَبْصَرْتَهُ بِعَیْنِکَ وَ اسْتَحْلَاهُ قَلْبُکَ فَاجْعَلْهُ لِلَّهِ فَذَلِکَ تِجَارَةُ الآخِرَةِ لِأَنَّ اللَّهَ یَقُولُ ما عِنْدَکُمْ یَنْفَدُ وَ ما عِنْدَ اللهِ باقٍ.

پیامبر (ابن مسـعود عرض کرد: «پدر و مادرم فدایت، ای رسول خدا! برای من به بازرگانی آخرت چه راهی است»؟ فرمود: «زبانت را از یاد خداونـد باز مـدار و این کار به این است که بگویی: سـبحان الله و الحمـد للّه و لا اله الا الله و الله اکبر پس این است بازرگانی سودمنـد؛ خدای تعالی می فرماید: یَرْجُونَ تِجارَةً لَنْ تَبُورَ لِیُوَفِّیَهُمْ أُجُورَهُمْ وَ یَزِیدَهُمْ مِنْ فَضْلِهِ. ای پسر مسعود! آنچه را به چشمت می بینی و دلت را آرایش می دهی آن را برای خدا قرار ده

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج12، ص428 بحار الأنوار، ج33، ص75

پس همین است بازرگانی سودمند آخرت زیرا که خدای تعالی می فرماید: ما عِنْدَکُمْ یَنْفَدُ وَ ما عِنْدَ اللهِ باقٍ.(1)

نکات کلیدی جزء بیست و سوم قرآن کریم

1- در قیامت به کسی ذره ای ستم نمی شود و فقط با همان کارهایی مجازات می شوید که در دنیا دائم مشغولش بودید. (سوره یس آیه 54)

آیه 54 یس

فَالْیَوْمَ لَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَیْئًا وَلَا تُجْزَوْنَ إِلّا مَا کُنْتُمْ تَعْمَلُونَ.

پس در آن روز کمترین ظلمی به هیچ کس نشود و جز آنچه عمل کرده اید ابدا جزایی نخواهید یافت.

حدیث

رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله : اتَّقُوا الظُّلمَ؛ فإنّهُ ظُلُماتٌ یَومَ القِیامَةِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از ظلم کردن بپرهیزید که آن ، ظلمتهای روز قیامت است .(2)

2- وقتی در زندگی به شما تلنگری زده می شود و یا این که نصیحتی می شوید، عبرت بگیرید. (سوره صافات آیه 13)

آیه 13 صافات

وَإِذَا ذُکِّرُوا لَا یَذْکُرُونَ.

و هر گاه به آنها پند و اندرز دهند هیچ متذکر نمی شوند.

حدیث

الإمامُ علیٌّ علیه السلام : ما أکثَرَ العِبَرَ، و أقَلَّ الاعتِبارَ! .

امام علی علیه السلام : وه که چه بسیار است عبرتها و چه اندك است عبرت گرفتن!(3)

3- با کسانی که گمراه هستند؛ رفاقت و رفت و آمد نداشته باشید که باعث اغفال و گمراهی شما می شوند. (سوره صافات آیه 32)

آیه 32 صافات

فَأَغْوَیْنَاکُمْ إِنَّا کُنَّا غَاوِینَ.

و ما شما را بدین سبب گمراه کردیم که خود گمراه بودیم.

حدیث

امام علی علیه السلام : إنّما سُمِّيَ الرفيقُ رفيقا لأنّه يُرفِقُكَ على صَلاحِ دِينِكَ ، فَمَن أعانَكَ على صلاحِ دِينِكَ فهُو الرَّفيقُ الشَّفيقُ .

رفیق را رفیق گفته انـد ، چون در سامـان دادن دینت تو را همراهی می کنـد . پس ، هر که در سامـان دادن دینت ، تو را یـاری کرد، او رفیقی شفیق است .(4)

4- همیشه تسبیح خدا را بگویید که عامل نجات انسان در امور زندگی است. (سوره صافات آیه 143)

آیه 143 و 144 صافات

فَلَوْلَا أَنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُسَبِّحِينَ143

[و در شکم ماهی به تسبیح خدا مشغول شد که] اگر او از تسبیح کنندگان نبود،

لَلَبِثَ فِي بَطْنِهِ إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ.144

تا قیامت در شکم ماهی زیست کردی.

حدیث

أميرالمؤمنين (إِنَّ اللَّهَ عَرَضَ وَلَايَتِي عَلَى أَهْلِ السَّمَاوَاتِ وَ عَلَى أَهْلِ الْأَرْضِ أَقَرَّ بِهَا مَنْ

ص: 135

1- تفسير اهل بيت عليهم السلام ج12، ص442 بحار الأنوار، ج74، ص107/ مكارم الأخلاق، ص455؛ «استخلاه» بدل «استحلاه»

2- .[الكافي : 2/332/11.]

3- [نهج البلاغة : الحكمة 297.]

4- [غرر الحكم : 3878 .]

أَقَرَّ وَ أَنْكَرَهَا مَنْ أَنْكَرَ أَنْكَرَهَا يُونُسُ (فَحَبَسَهُ اللّهُ فِي بَطْنِ الْحُوتِ حَتَّى أَقَرَّ بِهَا.

امام علی (خداوند ولایت مرا بر آسمانیان و زمینیان عرضه نمود. گروهی به آن اقرار کردند و گروهی از آن سر باز زدند. یونس (از آن سر باز زد و خداوند او را در شکم ماهی زندانی کرد تا اینکه زبان به اقرار ولایت من گشود.(1)

5- در هنگام داوری بین دو نفر از حق و عدالت دور نشوید و راه حل مناسبی به آنان ارائه دهید. (سوره ص آیه 22)

آیه 22 ص

إِذْ دَخَلُوا عَلَىٰ دَاوُودَ فَفَزِعَ مِنْهُمْ ۖ قَالُوا لَا تَخَفْ ۖ خَصْمَانِ بَغَىٰ بَعْضُنَا عَلَىٰ بَعْضٍ فَاحْكُمْ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَلَا تُشْطِطْ وَاهْدِنَا إِلَىٰ سَوَاءِ الصِّرَاطِ.

هنگامی که (در محراب) بر داود داخل شدند و او از آنان سخت هراسان شد (که مبادا دشمن باشند) آنان بدو گفتند: مترس، ما دو تن (یا دو گروه) خصم یکدیگریم که برخی بر دیگری ستم کرده (و به حکومت پیش تو آمده ایم)، میان ما به حق حکم کن و با هیچ یک جور و طرفداری مکن و ما را به راه راست دلالت فرما.

حدیث

الصّادق (علیه السلام)- إِذَا قَامَ قَائِمُ آلِ مُحَمَّدٍ (عجل الله تعالی فرجه الشریف) حَكَمَ بِحُكْمِ دَاوُدَ وَ سُلَيْمَانَ (علیها السلام) لَا يَسْأَلُ النَّاسَ بَيِّنَةً.

امام صادق (علیه السلام)- آن زمان که قائم آل محمّد (عجل الله تعالی فرجه الشریف) قیام کند، مانند حکم داود (علیه السلام) و سلیمان (علیه السلام) حکم می کند و از مردم بیّنه نمی طلبد.(2)

6- در شراکت به حق خود قانع باشید و به شریکان خود ظلم نکنید. (سوره ص آیه 24)

آیه 24 ص

قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعْجَتِكَ إِلَىٰ نِعَاجِهِ ۖ وَإِنَّ كَثِيرًا مِنَ الْخُلَطَاءِ لَيَبْغِي بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَقَلِيلٌ مَا هُمْ ۗ وَظَنَّ دَاوُودُ أَنَّمَا فَتَنَّاهُ فَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ وَخَرَّ رَاكِعًا وَأَنَابَ ۩.

داود گفت: البته بر تو ظلم کرده که خواسته است یک میش

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج12، ص710 بحار الأنوار، ج14، ص391

2- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج13، ص42 بحارالأنوار، ج52، ص320/ نورالثقلین

تو را به میش های (نود و نه گانه) خود اضافه کند، و بسیار معاشران و شریکان در حق یکدیگر ظلم و تعدی می کنند مگر آنان که اهل ایمان و عمل صالح هستند که آنها هم بسیار کم اند. و (پس از این قضاوت بی تأمّل و سریع) داود دانست که ما او را سخت امتحان کرده ایم، در آن حال از خدا عفو و آمرزش طلبید و به سجده افتاد و با تواضع و فروتنی (به درگاه خدا) بازگشت.

حدیث

الرّضا (علیه السلام)- عَنْ أَبِی الصَّلْتِ الْهَرَوِی عَنِ الرِّضَا (علیه السلام) فِی حَدِیثٍ أَنَّ دَاوُدَ (علیه السلام) عَجَّلَ عَلَی الْمُدَّعَی عَلَیْهِ فَقَالَ لَقَدْ ظَلَمَکَ بِسُؤالِ نَعْجَتِکَ إِلی نِعاجِهِ وَ لَمْ یَسْأَلِ الْمُدَّعِیَ الْبَیِّنَةَ عَلَی ذَلِکَ وَ لَمْ یُقْبِلْ عَلَی الْمُدَّعَی عَلَیْهِ فَیَقُولَ لَهُ مَا تَقُولُ فَکَانَ هَذَا خَطِیئَةَ رَسْمِ الْحُکْمِ لَا مَا ذَهَبْتُمْ إِلَیْهِ.

امام رضا (علیه السلام)- اباصلت هروی در حدیثی از امام رضا (علیه السلام) نقل کرده است که فرمود: قالَ لَقَدْ ظَلَمَکَ بِسُؤالِ نَعْجَتِکَ إِلی نِعاجِهِ وَ إِنَّ کَثیراً مِنَ الْخُلَطاءِ لَیَبْغی بَعْضُهُمْ عَلی بَعْض، داود (علیه السلام) عجله کرد و بر علیه مدّعی علیه حکم داده، چنین گفت: لَقَدْ ظَلَمَکَ بِسُؤالِ نَعْجَتِکَ إِلی نِعاجِهِ و از مدّعی، بیّنه ای [دلیل و شاهدی] نطلبید [و حال آنکه قاضی باید از شخص مدّعی، دلیل و شاهد بخواهد] و حتّی به مدّعی علیه هم نگفت: تو چه می گویی؟ این خطا، خطای راه و رسم داوری بود، نه آن خطایی که شما معتقد هستید».(1)

7- علت گمراهی و انحراف مردم از راه راست، پیروی از هوای نفس، فراموشی روز قیامت و حساب و کتاب است. (سوره ص آیه 26)

آیه 26 ص

یَا دَاوُودُ إِنَّا جَعَلْنَاکَ خَلِیفَةً فِي الْأَرْضِ فَاحْکُمْ بَیْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوَیٰ فَیُضِلَّکَ عَنْ سَبِیلِ اللَّهِ ۚ إِنَّ الَّذِینَ یَضِلُّونَ عَنْ سَبِیلِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِیدٌ بِمَا

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج13، ص44 وسایل الشیعهٔ، ج27، ص216

نَسُوا يَوْمَ الْحِسَابِ.

(و او را گفتیم که) ای داود، مـا تو را در روی زمین مقـام خلافـت دادیم، پس میان خلق خـدا به حق حکم کن و هرگز هوای نفس را پیروی نکن که تو را از راه خدا گمراه سازد و آنان که از راه خدا گمراه شوند چون روز حساب و قیامت را فراموش کرده اند به عذاب سـخت معذّب خواهند شد.

حدیث

الصّادق (علیه السلام)- لَا تَذْهَبُ الدُّنْيَا حَتَّى يَخْرُجَ رَجُلٌ مِنِّي يَحْكُمُ بِحُكُومَةِ آلِ دَاوُدَ (علیه السلام) وَ لَا يَسْأَلُ بَيِّنَةً يُعْطِي كُلَّ نَفْسٍ حَقَّهَا.

امام صادق (علیه السـلام)- دنیا پایان نیابد تا آنکه مردی از فرزندان من بیرون آید که طبق حکومت آل داود (علیه السـلام) حکم کند، گواه نخواهد و حقّ هرکس را به او عطا کند.(1)

8- عبرت بگیریـد که تکبر شـیطان عبادات چنـدین ساله اش را از بین برد و از دین خارج کرده و مشـمول لعن خداوند شد. (سوره ص آیه 74، 75، 78)

آیه 74، 75، 78 ص

إِلَّا إِبْلِيسَ اسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ. 74

مگر شیطان که غرور و تکبر ورزید و از زمره کافران گردید.

قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا مَنَعَكَ أَنْ تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتُ بِيَدَيَّ أَسْتَكْبَرْتَ أَمْ كُنْتَ مِنَ الْعَالِينَ 75

خدا به شیطان فرمود: ای ابلیس، تو را چه مانع شد که به موجودی (با قدر و شرافت) که من به دو دست (علم و قدرت) خود آفریدم سجده کنی؟ آیا تکبر و نخوت کردی یا از فرشتگان بلند رتبه عالم قدس اعلا بودی (که نمی بایست سجده کنند).

وَإِنَّ عَلَيْكَ لَعْنَتِي إِلَىٰ يَوْمِ الدِّينِ. 78

و بر تو لعنت (و غضب) من تا روز جزا حتمی و محقّق است.

حدیث

الهـادی (علیه السـلام)- عَنْ عَبْدِالْعَظِيمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْحَسَنِيِّ (رحمـة الله علیه) قَالَ سَمِعْتُ أَبَاالْحَسَنِ عَلِيَّ بْنَ مُحَمَّدٍ الْعَسْكَرِيَّ (علیه السلام) يَقُولُ: مَعْنَى الرَّجِيمِ أَنَّهُ مَرْجُومٌ بِاللَّعْنِ مَطْرُودٌ مِنْ مَوَاضِعِ الْخَيْرِ لَا

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج13، ص48 الکافی، ج1، ص398

يَذْكُرُهُ مُؤْمِنٌ إِلّا لَعَنَهُ وَ إِنَّ فِي عِلْمِ اللّهِ السَّابِقِ أَنَّهُ إِذَا خَرَجَ الْقَائِمُ (عجل الله تعالى فرجه الشريف) لَا يَبْقَى مُؤْمِنٌ فِي زَمَانِهِ إِلّا رَجَمَهُ بِالْحِجَارَةِ كَمَا كَانَ قَبْلَ ذَلِكَ مَرْجُوماً بِاللَّعْنِ.

امام هادی (علیه السلام)- عبدالعظیم حسنی (علیه السلام) گوید: از امام هادی (علیه السلام) شنیدم که فرمود: «معنای الرَّجِیم این است که او با لعنت رانده شد و از جایگاه‌های نیکی دور شد و هیچ مؤمنی از او یاد می کند جز اینکه او را لعنت گوید. در دانش پیشین خداوند رقم خورده است که چون حضرت قائم (عجل الله تعالی فرجه الشریف) قیام کند، هیچ مؤمنی در زمان او نخواهد بود جز اینکه شیطان را با سنگ رانده باشد، همان گونه که پیش از آن با لعنت رانده شده است».(1)

9- مراقب باشید که شیطان به عزت خدا سوگند خورده انسان را گمراه می کند مگر کسانی که در بندگی خالص هستند. (سوره ص آیه 82، 83)

آیه 82، 83 ص

قَالَ فَبِعِزَّتِكَ لَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ 82

شیطان گفت: به عزّت و جلال تو قسم که خلق را تمام گمراه خواهم کرد.

إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِينَ 83

مگر خاصان از بندگانت را که دل از غیر بریدند و برای تو خالص شدند.

حدیث

الإمامُ عليٌّ عليه السلام : فاحذَرُوا - عِبادَ اللّهِ - عَدوَّ اللّهِ أن يُعدِيَكم بِدائهِ ، و أن يَستَفِزَّكُم بِنِدائهِ ، و أن يُجلِبَ علَيكُم بِخَيلِهِ و رَجِلِهِ ، فَلَعَمري لقد فَوَّقَ لَكُم سَهمَ الوَعِيدِ، و أغرَقَ إلَيكُم بِالنَّزعِ الشَّديدِ ، و رَماكُم مِن مكانٍ قَريبٍ ، فقالَ : «رَبِّ بِما أَغْوَيْتَني لَأُزَيِّنَنَّ لَهُمْ في الأَرْضِ وَ لَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ» .[الحِجر : 39 .] قَذْفا بِغَيبٍ بعيدٍ ، و رَجما بظَنٍّ غَيرِ مُصِيبٍ ، صَدَّقَهُ بِهِ أبناءُ الحَمِيَّةِ ، و إخوانُ العَصَبِيَّةِ ، و فُرسانُ الكِبرِ و الجاهِلِيَّةِ .

امام علی

ص: 139

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج13، ص156 بحارالأنوار، ج60، ص242/ البرهان

علیه السلام : ای بندگان خدا! مبادا دشمن خدا (شیطان) شما را به درد خود گرفتار کند، و با فریاد خویش شما را از جا بپراند، و نگرانتان سازد، و سواران و پیادگان خود را علیه شما فراهم آورد . به جان خودم سوگند که تیرِ تهدید را بر چلّه کمان گذاشته و آن را به طرف شما سخت کشیده است و از نزدیك به شما تیراندازی کرده و گفته است : «پروردگارا! به سبب آن که مرا گمراه کردی در روی زمین بدیها را در نظرشان بیارایم و همگان را گمراه کنم» . او از آینده ای دور سخن گفت و گمان نادرستی را اظهار داشت ، اما فرزندان نخوت و برادران عصبیّت و سواران گردنکشی و جاهلیّت، ادّعای او را راست از کار درآوردند .(1)

نکات کلیدی جزء بیست و چهارم قرآن کریم

1- خدا به پاس درستکاری بندگان، بدترین کارشان را نیست و نابود کرده و پاداششان را بر اساس بهترین کارشان می دهد. (سوره زمر آیه 35)

آیه 35 زمر

لِيُكَفِّرَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي عَمِلُوا وَيَجْزِيَهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ.

تا خدا زشت ترین گناهانشان را مستور و محو گرداند و بسی بهتر از این اعمال نیکشان به آنها پاداش عطا کند.

حدیث

رسول اللّه صلي الله عليه و آله : حُبُّنا أهلَ البَيتِ يُكَفِّرُ الذُّنوبَ ويُضاعِفُ الحَسَناتِ .

پیامبر خدا صلي الله عليه و آله : دوست داشتن ما اهل بیت، گناهان را پاك می کند و حسنات را دو چندان می سازد. ?(2)

2- ای کسانی که با آلودگی به گناهان، به خودتان جفا کرده اید، از لطف خدا ناامید نشده و توبه کنید که خدا می آمرزد. (سوره زمر آیه 53)

آیه 53 زمر

قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا ۚ إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ.

(ای رسول رحمت) بدان بندگانم که (به عصیان) اسراف بر نفس خود کردند بگو: هرگز از رحمت (نامنتهای) خدا نا امید مباشید، البته خدا همه گناهان را (چون توبه کنید)

1- [نهج البلاغة : الخطبة 192 .]

2- [أمالي الطوسيّ : 164 / 274 عن عليّ بن مهديّ عن أبيه عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام ، إرشاد القلوب : 253 عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام .]

خواهد بخشید، که او خدایی بسیار آمرزنده و مهربان است.

حدیث

الصّادق (علیه السلام)- إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَ بَعَثَ نَبِيّاً مِنْ أَنْبِيَائِهِ إِلَى قَوْمِهِ وَ أَوْحَى إِلَيْهِ أَنْ قُلْ لِقَوْمِكَ إِنَّ رَحْمَتِي سَبَقَتْ غَضَبِي فَلَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَتِي فَإِنَّهُ لَا يَتَعَاظَمُ عِنْدِي ذَنْبُ عَبْدٍ أَغْفِرُه.

امام صادق (علیه السلام)- خداوند یکی از پیامبران خود را به طرف قومش فرستاد و به او گفت: «به قومت بگو، رحمت من بر غضبم سبقت گرفته، پس از رحمت من مأیوس و نومید نشوید، زیرا هیچ گناهی بر من بزرگ و دشوار نیست لذا آن را می آمرزم».(1)

3- با حرف های بیهوده، جار و جنجال راه نیاندازید، تا با آن حقیقت را پایمال کنید. (سوره غافر آیه 5)

آیه 5 غافر

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَالْأَحْزَابُ مِنْ بَعْدِهِمْ ۖ وَهَمَّتْ كُلُّ أُمَّةٍ بِرَسُولِهِمْ لِيَأْخُذُوهُ ۖ وَجَادَلُوا بِالْبَاطِلِ لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ فَأَخَذْتُهُمْ ۖ فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ.

(اگر امت تو را تکذیب کردند غم مدار که) پیش از اینان هم قوم نوح و طوایف بعد از نوح نیز (پیغمبران را) تکذیب کردند و هر امتی همّت گماشت که پیغمبر خود را دستگیر (و هلاک) گرداند و جدل و گفتار باطل به کار گرفت تا برهان حق را پایمال سازد، من هم آنها را (به کیفر کفر) گرفتم و چگونه عقوبت سخت کردم!

حدیث

رسول اللّه صلي الله عليه و آله : مُروءَتُنا أهلَ البَيتِ العَفوُ عَمَّن ظَلَمَنا و إعطاءُ مَن حَرَمَنا .

پیامبر خدا صلي الله عليه و آله : مردانگی ما اهل بیت، گذشت است از کسی که به ما ستم کرده و عطاست به کسی که از ما دریغ ورزیده است.(2)

4- دو شرط برای ورود به بهشت؛ ایمان و عمل صالح است. (سوره غافر آیه 40)

آیه 40 غافر

مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فَلَا يُجْزَىٰ إِلَّا مِثْلَهَا ۖ وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ يُرْزَقُونَ فِيهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ.

(و بدانید که)

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج13، ص256 نورالثقلین/ بحارالأنوار، ج14، ص458

2- [تحف العقول : 38 .]

هر کس کار بـدی (در دنیا) کرده (آنجا) الاّ به مثل آن مجازات نشود، و هر که از مرد و زن عمل صالـح به جا آورده در صورتی که با ایمان باشند آنان در بهشت جاودان داخل شوند و آنجا از رزق بی حساب (و نعمت بی شمار) برخوردار گردند.

حدیث

الرّسول (صـلی الله علیه و آله)- مَعَاشِرَ النَّاسِ أَنَا صِرَاطُ اللَّهِ الْمُسْتَقِيمُ الَّذِی أَمَرَكُمْ بِاتِّبَاعِهِ ثُمَّ عَلِیٌّ مِنْ بَعْدِی ثُمَّ وُلْدِی مِنْ صُلْبِهِ أَئِمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَ بِهِ يَعْدِلُونَ ثُمَّ قَرَأَ (صـلی الله علیه و آله) الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعـالَمِينَ إِلَى آخِرِهَا وَ قَالَ فِیَّ نَزَلَتْ وَ فِيهِمْ نَزَلَتْ وَ لَهُمْ عَمَّتْ وَ إِيَّاهُمْ خَصَّتْ أُولَئِكَ أَوْلِيَاءُ اللهِ لاخَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَ لا هُمْ يَحْزَنُونَ أَلا إِنَّ حِزْبَ اللهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ الْغَالِبُون ... أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَهُمُ الَّذِينَ قَالَ اللَّهُ عزّوجلّ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ.. بِغَيْرِ حِساب.

پیامبر (صـلی الله علیه و آله)- ای گروه مردم! من همان صراط مستقیم و راه راستی هستم که خداوند به شما امر فرموده از آن پیروی کنید. و بعد از من علیّ بن ابی طالب (علیه السـلام)، سـپس فرزندان من از صـلب او صـراط مسـتقیم اند. همان پیشوایانی که مردم را به راه حقّ هدایت می نمایند، و بدان وسـیله دادگری می کنند. سـپس آیات مبارکه ی سوره ی حمد را تلاوت نمود: سـپاس و سـتایش خدای راست. پروردگار جهانیان. آن بخشاینـده ی مهربان. خداوند و فرمانروای روز پاداش. تو را می پرستیم و بس، و از تو یاری می خواهیم و بس. ما را به راه راست راه بنمـای. راه کسـانی که به آنـان نعمت دادی نیکویی کردی نه راه خشم گرفتگـان بر آن ها و نه راه گمراهان. (فاتحه/7-1). و اشاره فرمود به اینکه این

آیات شریفه در حقّ من و درباره ی آنان نازل شده است: آگاه باشید [دوستان و] اولیای خدا، نه ترسی دارند و نه غمگین می شوند!. (یونس/62). بدانید «حزب اللّه» پیروزان و رستگارانند. (مجادله/22). و نیز اولیای ربّ العزیز جمعی باشند که حضرت ملک وهّاب در حقّ ایشان فرماید: یَدْخُلُونَ الجَنَّةَ یُرْزَقُونَ فیها بِغَیْرِ حِساب.(1)

5- کسانی که در دنیا از ناحقی ها لذت برده و شادی می کنند؛ در قیامت عذاب می شوند. (سوره غافر آیه 75)

آیه 75 غافر

ذَٰلِكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَفْرَحُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَبِمَا كُنْتُمْ تَمْرَحُونَ.

این قهر و عذاب شما کافران بدین سبب است که در دنیا از پی تفریح و هوسرانی باطل بودید و دایم به نشاط و شهوت پرستی سرگرم شدید.

حدیث

أمیرالمؤمنین (علیه السلام)- وَ شُعَبُ الطَّمَعِ أَرْبَعٌ الْفَرَحُ وَ الْمَرَحُ وَ اللَّجَاجَةُ وَ التَّكَاثُرُ وَ الْفَرَحُ مَكْرُوهٌ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ الْمَرَحُ خُيَلَاءُ.

امام علی (علیه السلام)- طمع چهار شعبه است: خوشحالی و شادی بیش از حد و لجاجت و روی هم انباشتن و زیاده خواهی. خوشحالی و شادمان شدن [به دنیا] نزد خداوند پسندیده نیست، شادی بیش از حد عجب و خودپسندی است.(2)

6- برخی وقتی عذاب خدا را می بینند، ایمان می آورند ولی این ایمان دیگر به دردشان نمی خورد و سرمایه عمرشان را باخته اند. (سوره غافر آیه 84، 85)

آیه 84، 85 غافر

فَلَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا قَالُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَحْدَهُ وَكَفَرْنَا بِمَا كُنَّا بِهِ مُشْرِكِينَ 84

و چون شدت قهر و عذاب ما را به چشم دیدند در آن حال (از کفر و شرک پشیمان شده و) گفتند: ما به خدای یکتا ایمان آوردیم و به همه بتهایی که شریک خدا می گرفتیم کافر شدیم.

فَلَمْ يَكُ يَنْفَعُهُمْ إِيمَانُهُمْ لَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا ۖ سُنَّتَ اللَّهِ الَّتِي قَدْ خَلَتْ فِي عِبَادِهِ ۖ وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْكَافِرُونَ 85

اما ایمانشان پس از دیدن مرگ و مشاهده عذاب ما بر آنها هیچ سودی نبخشید. سنّت خدا (و حکمت الهی از ازل) چنین در میان بندگان حکمفرما بوده (که رسول

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج13، ص406 بحارالأنوار، ج37، ص213/ الاحتجاج، ج1، ص63/ التحصین لابن طاوس، ص586؛ «فی نزلت و فیهم... المفلحون الغالبون» محذوف / روضةً الواعظین، ج1، ص95؛ «معاشر الناس انا صراط الله المستقیم... الی آخرها» محذوف

2- تفسير اهل بيت عليهم السلام ج13، ص462 نورالثقلين؛ فيه: «التكبر» بدل «التكاثر»

و کتـاب به امر و نهی و وعـده ثواب و عقـاب و نجـات مؤمنان و هلاک کافران بفرسـتد تا خلق به اطاعت و عصـیان امتحان شونـد) و آنجا کافران زیانکار شدند.

حدیث

الرّضا (علیه السـلام)- عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْهَمَدَانِیِّ قَالَ: قُلْتُ لِلرِّضَا (علیه السـلام) لِأَیِّ عِلَّةٍ أَغْرَقَ اللَّهُ فِرْعَوْنَ وَ قَدْ آمَنَ بِهِ وَ أَقَرَّ بِتَوْحِیدِهِ قَالَ لِأَنَّهُ آمَنَ عِنْدَ رُؤْیَةِ الْبَأْسِ وَ الْإِیمَانُ عِنْدَ رُؤْیَةِ الْبَأْسِ غَیْرُ مَقْبُولٍ وَ ذَلِکَ حُکْمُ اللَّهِ تَعَالَی ذِکْرُهُ فِی السَّلَفِ وَ الْخَلَفِ قَالَ اللَّهُ عزّوجلّ فَلَمَّا رَأَوْا بَأْسَنا قالُوا آمَنَّا بِاللهِ وَحْدَهُ وَ کَفَرْنا بِما کُنَّا بِهِ مُشْرِکِینَ فَلَمْ یَکُ یَنْفَعُهُمْ إِیمانُهُمْ لَمَّا رَأَوْا بَأْسَنا ... وَ قَالَ عَزَّ وَ جَلَّ یَوْمَ یَأْتِی بَعْضُ آیاتِ رَبِّکَ لا یَنْفَعُ نَفْساً إِیمانُها لَمْ تَکُنْ آمَنَتْ مِنْ قَبْلُ أَوْ کَسَبَتْ فِی إِیمانِها خَیْراً وَ هَکَذَا فِرْعَوْنُ لَمَّا أَدْرَکَهُ الْغَرَقُ قالَ آمَنْتُ أَنَّهُ لا إِلهَ إِلَّا الَّذِی آمَنَتْ بِهِ بَنُوا إِسْرائِیلَ وَ أَنَا مِنَ الْمُسْلِمِینَ فَقِیلَ لَهُ آلآنَ وَ قَدْ عَصَیْتَ قَبْلُ وَ کُنْتَ مِنَ الْمُفْسِدِین ... وَ قَدْ کَانَ فِرْعَوْنُ مِنْ قَرْنِهِ إِلَی قَدَمِهِ فِی الْحَدِیدِ قَدْ لَبِسَهُ عَلَی بَدَنِهِ فَلَمَّا غَرِقَ أَلْقَاهُ اللَّهُ تَعَالَی عَلَی نَجْوَةٍ مِنَ الْأَرْضِ بِبَدَنِهِ لِیَکُونَ لِمَنْ بَعْدَهُ عَلَامَةً فَیَرَوْنَهُ مَعَ تَثَقُّلِهِ بِالْحَدِیدِ عَلَی مُرْتَفِعٍ مِنَ الْأَرْضِ وَ سَبِیلُ الثَّقِیلِ أَنْ یَرْسُبَ وَ لَا یَرْتَفِعَ فَکَانَ ذَلِکَ آیَةً وَ عَلَامَةً وَ لِعِلَّةٍ أُخْرَی أَغْرَقَهُ اللَّهُ عزّوجلّ وَ هِیَ أَنَّهُ اسْتَغَاثَ بِمُوسَی (علیه السـلام) لَمَّا أَدْرَکَهُ الْغَرَقُ وَ لَمْ یَسْتَغِثْ بِاللَّهِ فَأَوْحَی اللَّهُ عزّوجلّ إِلَیْهِ یَا مُوسَی (علیه السلام) لَمْ تُغِثْ فِرْعَوْنَ لِأَنَّکَ لَمْ تَخْلُقْهُ وَ لَوِ اسْتَغَاثَ بِی لَأَغَثْتُهُ.

امام رضا (علیه السلام)- از محمد همدانی روایت شده که به امام

رضا (علیه السلام) گفتم: «چرا خدا فرعون را غرق کرد درحالی که به او ایمان آورد و به وحدانیّت خداوند اقرار کرد»؟ فرمود: «زیرا او در هنگام رؤیت قدرت و شدّت خدا ایمان آورد و ایمان در این شرایط پذیرفته نیست. این حکم خداوند متعال است که در میان اخلاف و اسلاف آمده است. خداوند متعال فرمود: فَلَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا قَالُوا آمَنَّا بِاللهِ وَحْدَهُ وَكَفَرْنَا بِمَا كُنَّا بِهِ مُشْرِكِينَ* فَلَمْ يَكُ يَنفَعُهُمْ إِيمَانُهُمْ لَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا ... و خداوند عزّوجلّ فرمود: آن روز که بعضی از آیات پروردگارت تحقّق پذیرد، ایمان آوردن افرادی که قبلًا ایمان نیاورده اند، یا در ایمانشان عمل نیکی انجام نداده اند، سودی به حالشان نخواهد داشت. (انعام/158) و به این صورت هنگامی که فرعون غرق شد گفت: ایمان آوردم که هیچ معبودی، جز کسی که بنی اسرائیل به او ایمان آورده اند، وجود ندارد و من از مسلمین هستم! سپس به او گفته شد: [امّا به او خطاب شد:] الآن؟!! درحالی که قبلًا عصیان کردی، و از مفسدان بودی! (یونس/91-90) ... فرعون درحالی که از سر تا پایش از آهن و فولاد پوشیده بود هنگامی که غرق شد خدای متعال بدن او را به مکان مرتفعی انداخت تا عبرتی برای همه شود و همه او را به روی مکان مرتفعی می دیدند درحالی که بدن او به خاطر آهن و فولادی که به تن داشت سنگین شده بود. و طبیعت جسم سنگین این است که به جای اینکه بالا برود باید پایین بیاید و این خود نشانه و علامت قدرت خداوند متعال می باشد. علّت دیگر این است که هنگامی که خداوند متعال فرعون را غرق کرد از موسی درخواست

کمک کرد و به درگاه خداوند پناه نبرد. در نتیجه خدای متعال به موسی (علیه السلام) وحی کرد: «ای موسی! فرعون را کمک نکردی زیرا تو او را خلق نکرده ای و اگر از من کمک می‌خواست او را نجات می دادم».(1)

7- آگاه باشید که در قیامت گوش، چشم و پوست بدنتان علیه شما شهادت می دهند. (سوره فصلت آیه 20)

آیه 20 فصلت

حَتّیٰ إِذَا مَا جَاءُوهَا شَهِدَ عَلَيْهِمْ سَمْعُهُمْ وَأَبْصَارُهُمْ وَجُلُودُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ .

تا چون همه بر در دوزخ رسند آن هنگام گوش و چشمها و پوست بدنهاشان بر جرم و گناه آنها گواهی دهند.

حدیث

الباقر (علیه السلام)- وَ لَيْسَتْ تَشْهَدُ الْجَوَارِحُ عَلَى مُؤْمِنٍ إِنَّمَا تَشْهَدُ عَلَى مَنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ كَلِمَةُ الْعَذَابِ فَأَمَّا الْمُؤْمِنُ فَيُعْطَى كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ فَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتابَهُ بِيَمِينِهِ فَأُولئِکَ يَقْرَؤُنَ كِتابَهُمْ وَ لا يُظْلَمُونَ فَتِيلا.

امام باقر (علیه السلام)- جوارح بر ضدّ مؤمن گواهی نمی دهند بلکه برای آن گروهی که مستحقّ عذاب هستند گواهی می دهند و مؤمن نامه ی عملش به دست راستش داده می شود. خداوند متعال می فرماید: کسانی که نامه ی عملشان به دست راستشان داده شود، آن را [با شادی و سرور] می خوانند و به قدر رشته ی شکاف هسته ی خرمایی به آنان ستم نمی شود!. (اسراء/71).(2)

8- در مقابل بدی، با بهترین روش خوبی کن که دشمن را به دوست صمیمی تبدیل می کند. (سوره فصلت آیه 34)

آیه 34 فصلت

وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ۚ ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ.

و هرگز نیکی و بدی در جهان یکسان نیست، همیشه بدی (خلق) را به بهترین شیوه (که خیر و نیکی است پاداش ده و) دور کن تا همان کس که گویی با تو بر سر دشمنی است دوست و خویش تو گردد.

حدیث

أمیرالمؤمنین (علیه السلام)- الحسنةُ مَوَدَّتُنَا أَهْلَ الْبَيْتِ وَ السَّيِّئَةُ عَدَاوَتُنَا أَهْلَ الْبَيْتِ.

امام علی (علیه السلام)- حسنه ای که در این آیه

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج13، ص470 بحارالأنوار، ج6، ص23/ بحارالأنوار، ج64، ص47

2- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج13، ص512 الکافی، ج2، ص32/ نورالثقلین

آمده ولایت ما اهل بیت است و سیّئه عداوت و دشمنی با ما اهل بیت است.(1)

9- قرآن برای مومنین، مـایه راهنمـایی و درمـان و برای بی دین ها که گوشـشان سـنگین است، نامفهوم. گویا از جایی دور صدایشان می زنند. (سوره فصلت آیه 44)

آیه 44 فصلت

وَلَوْ جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا أَعْجَمِيًّا لَقَالُوا لَوْلَا فُصِّلَتْ آيَاتُهُ ۖ أَأَعْجَمِيٌّ وَعَرَبِيٌّ ۗ قُلْ هُوَ لِلَّذِينَ آمَنُوا هُدًى وَشِفَاءٌ ۖ وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ فِي آذَانِهِمْ وَقْرٌ وَهُوَ عَلَيْهِمْ عَمًى ۚ أُولَٰئِكَ يُنَادَوْنَ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ.

و اگر ما این قرآن را به زبان عجم می فرسـتادیم کافران می گفتند: چرا آیات این کتاب مفصل و روشن (به زبان عرب) نیامد (تا ما قوم عرب ایمـان آوریم)؟ ای عجب آیا کتاب عجمی بر رسول و امت عربی نازل می شود؟! (اکنون که بـدون عـذر ایمان نمی آرنـد) به آنها بگو: این قرآن برای اهـل ایمـان هـدایت و شـفاست و اما آنان که ایمان نمی آرنـد گوشـهایشان (از شـنیدن کلام حق) گران است و این قرآن بر آنها موجب کوری (جهل و ضلالت) است، آن مردم (نادان به این کتاب حق گوش فرا نمی دارند، گویی که) از مکانی بسیار دور (از سعادت و ایمان) به این کتاب حق دعوت می شوند.

حدیث

الباقر (علیه السلام)- عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ (علیه السلام) فِی قَوْلِه ... لَوْ لا فُصِّلَتْ آیاتُهُءَ أَعْجَمِیٌّ وَ عَرَبِیٌّ قَالَ لَوْ کَانَ هَذَا الْقُرْآنُ أَعْجَمِیّاً لَقَالُوا کَیْفَ نَتَعَلَّمُهُ وَ لِسَانُنَا عَرَبِیٌّ وَ أَتَیْتَنَا بِقُرآنٍ أَعْجَمِیٍّ فَأَحَبَّ اللَّهُ أَنْ یُنَزَّلَ بِلِسَانِهِمْ وَ فِیهِ قَالَ اللَّهُ عَزَّوجَلَّ وَ ما أَرْسَلْنا مِنْ رَسُولٍ إِلَّا بِلِسانِ قَوْمِهِ.

امـام بـاقر (علیه السـلام)- لَوْ لا فُصِّلَتْ آیاتُهُ ءَ أَعْجَمِیٌّ وَ عَرَبِیٌّ؛ یعنی اگر این قرآن به زبان غیر عرب بود می گفتنـد: «چگونه آن را بیاموزیم زبان ما که عربی است تو برای ما قرآنی به زبان عجمی آورده ای»! خداوند به زبان خودشان فرستاد: ما هیچ پیامبری

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج13، ص536 بحارالأنوار، ج24، ص41

را، جز به زبان قومش، نفرستادیم. (ابراهیم/4).(1)

نکات کلیدی جزء بیست و پنجم قرآن کریم

1- نسبت به نعمتی که به تو می رسد بی تفاوت نبوده و شکرگزار باش و در مشکلات و گرفتاری ها بی تابی نکن. (سوره فصلت آیه 51)

آیه 51 فصلت

وَإِذَا أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ أَعْرَضَ وَنَأَىٰ بِجَانِبِهِ وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ فَذُو دُعَاءٍ عَرِيضٍ.

و ما هر گاه به انسان (بی حوصله کم ظرف) نعمتی عطا کنیم رو بگرداند و (از شکر خدا) دوری جوید، و هر گاه شرّ و بلایی به او روی آورد آن گاه دایم زبان به دعا گشاید (و اظهار عجز نماید).

حدیث

علی بن إبراهیم (رحمة الله علیه)- وَ إِذا أَنْعَمْنا عَلَى الْإِنْسانِ أَعْرَضَ وَ نَأى بِجانِبِهِ أَيْ يَتَبَخْتَرُ وَ يَتَعَظَّمُ وَ يَسْتَحْقِرُ مَنْ هُوَ دُونَهُ، وَ إِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ أَيِ الْفَقْرُ وَ الْمَرَضُ وَ الشِّدَّةُ فَذُو دُعاءٍ عَرِيضٍ أَيْ يُكْثِرُ الدُّعَاءَ.

علیّ بن ابراهیم (وإِذَا أَنْعَمْنَا عَلى الإِنسَانِ أَعْرَضَ و نَأى بِجَانِبِهِ یعنی هرگاه به انسان نعمت ببخشیم دچار غرور و تکبّر شده و افراد کوچک تر از خودش را خوار و کوچک می پندارد. و إِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ فَذُو دُعَاءٍ عَرِيضٍ و هرگاه به فقر، بیماری و مصیبت دچار شود، بسیار دعا می کند.(2)

2- هر کس به اندازه مصلحتش روزی می گیرد و اگر روزی شما گسترده شود، در زمین عصیان و طغیان می کنید. (سوره شوری آیه 27)

آیه 27 شوری

وَلَوْ بَسَطَ اللَّهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهِ لَبَغَوْا فِي الْأَرْضِ وَلَٰكِنْ يُنَزِّلُ بِقَدَرٍ مَا يَشَاءُ ۚ إِنَّهُ بِعِبَادِهِ خَبِيرٌ بَصِيرٌ.

و اگر خدا روزی بندگان را وسیع و فراوان کند در روی زمین ظلم و طغیان بسیار کنند لیکن به اندازه ای که بخواهد (و صلاح داند) نازل می گرداند، که خدا به احوال بندگانش آگاه و بیناست.

حدیث

الرّسول (صلی الله علیه و آله)- عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ (صلی الله علیه و آله) عَنْ جَبْرَئِيلَ عَنِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ قَالَ قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى: إِنَّ مِنْ عِبَادِيَ الْمُؤْمِنِينَ لَمَنْ لَا يَصْلُحُ إِيمَانُهُ إِلَّا بِالْفَقْرِ وَ لَوْ أَغْنَيْتُهُ لَأَفْسَدَهُ ذَلِكَ وَ إِنَّ مِنْ عِبَادِيَ الْمُؤْمِنِينَ لَمَنْ لَا يَصْلُحُ إِيمَانُهُ إِلَّا بِالْغِنَاءِ

1- تفسـير اهل بيت عليهم السـلام ج13، ص550 بحارالأنوار، ج9، ص233/ نورالثقلين/ بحارالأـنوار، ج17، ص209/ القمى، ج2، ص266؛ «و فيه قال الله... الى آخر» محذوف

2- تفسير اهل بيت عليهم السلام ج13، ص554 القمى، ج2، ص266

وَ لَوْ أَفْقَرْتُهُ لَأَفْسَدَهُ ذَلِکَ وَ إِنَّ مِنْ عِبَادِیَ الْمُؤْمِنِینَ لَمَنْ لَا یَصْلُحُ إِیمَانُهُ إِلّا بِالسُّقْمِ وَ لَوْ صَحَّحْتُ جِسْمَهُ لَأَفْسَدَهُ ذَلِکَ وَ إِنَّ مِنْ عِبَادِیَ الْمُؤْمِنِینَ لَمَنْ لَا یَصْلُحُ إِیمَانُهُ إِلَّا بِالصِّحَّةِ وَ لَوْ أَسْقَمْتُهُ لَأَفْسَدَهُ ذَلِکَ إِنِّی أُدَبِّرُ عِبَادِی لِعِلْمِی بِقُلُوبِهِمْ.

پیامبر (صلی الله علیه و آله)- [انس از پیامبر (صلی الله علیه و آله) از جبرئیل از خداوند عزّوجلّ روایت کرده است که:] در میان بندگان من کسانی هستند که چیزی جز مریضی آن ها را اصلاح نمی کند [و حالت مریضی، آن ها را به من نزدیکتر می کند] و اگر به آن ها سلامتی می دادم، خراب می شدند [و دست از عبادت من بر می داشتند] و در میان بندگان من کسانی هستند که چیزی جز سلامتی، آن ها را اصلاح نمی کند و اگر مریضشان می کردم، خراب می شدند [و دست از عبادت من بر می داشتند] و از بندگان من کسانی هستند که چیزی جز بی نیازی (ثروت) آن ها را اصلاح نمی کند و اگر آن ها را فقیر می کردم، خراب می شدند [و دست از عبادت من بر می داشتند] و از بندگان من کسانی هستند که چیزی جز فقر و بی چیزی آن ها را اصلاح نمی کند و اگر آن ها را بی نیاز می کردم، خراب می شدند [و دست از عبادت من بر می داشتند]، به همین دلیل است که من با اطّلاعی که از دل بندگان خود دارم به تدبیر امور آنان می پردازم.(1)

3- مشکلات شما، تنها عکس العمل بخشی از خلاف ها و کارهای بد خودتان است. البته خدا خیلی از گناهتان را می بخشد. (سوره شوری آیه 30)

آیه 30 شوری

وَمَا أَصَابَکُمْ مِنْ مُصِیبَةٍ فَبِمَا کَسَبَتْ أَیْدِیکُمْ وَیَعْفُو عَنْ کَثِیرٍ.

و آنچه از رنج و مصائب به شما می رسد همه از دست (اعمال زشت) خود شماست در صورتی که خدا بسیاری از اعمال بد را عفو می کند.

حدیث

أمیرالمؤمنین (علیه السلام)- لَیْسَ مِنِ

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج13، ص632 التوحید، ص400

الْتِوَاءِ عِرْقٍ وَ لَا نَكْبَةِ حَجَرٍ وَ لَا عَثْرَةِ قَدَمٍ وَ لَا خَدْشِ عُودٍ إِلَّا بِذَنْبٍ وَ لَمَا يَعْفُو اللَّهُ أَكْثَرُ فَمَنْ عَجَّلَ اللَّهُ عُقُوبَةَ ذَنْبِهِ فِي الدُّنْيَا فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ أَجَلُّ وَ أَكْرَمُ وَ أَعْظَمُ مِنْ أَنْ يَعُودَ فِي عُقُوبَتِهِ فِي الآخِرَةِ.

امام علی (علیه السلام)- هر رگی که پیچ می خورد، هر سنگی که بر فردی فرود می آید، هر پایی که می لغزد و هر زخمی که در اثر ضربه ی چوبی بر تن انسانی وارد می شود، هرکدام به خاطر ارتکاب گناهی است. تعداد گناهانی که خداوند آن ها را می آمرزد بیش از آن تعدادی است که به خاطر آن ها بندگان را مجازات می کند و خداوند برخی را به خاطر گناهشان در دنیا مجازات می کند؛ [بسیاری از گناهان به جهان آخرت کشیده نمی شود و در آنجا مؤاخذه قرار نمی گردد] زیرا خداوند، بزرگ تر و با عظمت تر از آن است که در آخرت او را دوباره مورد مجازات قرار دهد.(1)

4- با گناهان فاحش و کارهای زشت کاملا فاصله گذاری داشته و وقتی عصبانی می شوید، گذشت کنید. (سوره شوری آیه 37)

آیه 37 شوری

وَالَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَائِرَ الْإِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ وَإِذَا مَا غَضِبُوا هُمْ يَغْفِرُونَ.

و آنان که از گناهان بزرگ و زشتکاری می پرهیزند و چون (بر کسی) خشم و غضب کنند (بر او) می بخشند.

حدیث

الباقر (علیه السلام)- وَ إِذا ما غَضِبُوا هُمْ يَغْفِرُونَ قَالَ أَبُوجَعْفَر (علیه السلام) مَنْ كَظَمَ غَيْظاً وَ هُوَ يَقْدِرُ عَلَى إِمْضَائِهِ حَشَا اللَّهُ قَلْبَهُ أَمْناً وَ إِيمَاناً يَوْمَ الْقِيَامَةِ قَالَ وَ مَنْ مَلَكَ نَفْسَهُ إِذَا رَغِبَ وَ إِذَا رَهِبَ وَ إِذَا غَضِبَ حَرَّمَ اللَّهُ جَسَدَهُ عَلَى النَّارِ.

امام باقر (علیه السلام)- وَ إِذا ما غَضِبُوا هُمْ يَغْفِرُونَ فرمود: «هرکس قدرتی برایش پیدا شد ولی از انتقام خودداری کرد و گذشت نمود خداوند روز قیامت دل او را آرامش می دهد

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج13، ص636 الکافی، ج2، ص445/ مستدرک الوسایل، ج11، ص325/ البرهان/ نورالثقلین

و هرکس در هنگام خشم از انتقام خودداری کرد پروردگار بدن او را بر آتش حرام می نماید».(1)

5- ستمدیده موظف به دفاع از خود و مقاومت در برابر ظالم است و دیگران نیز موظف به یاری کردن مظلوم هستند. (سوره شوری آیه 39)

آیه 39 شوری

وَالَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمُ الْبَغْيُ هُمْ يَنْتَصِرُونَ.

و کسانی که هرگاه ستمی به آن ها رسد [تسلیم ظلم نمی شوند و] یاری می طلبند.

علی بن إبراهیم (رحمة الله علیه)- وَ أَمَّا قَوْلُهُ وَ الَّذِينَ إِذَا أَصابَهُمُ الْبَغْيُ هُمْ يَنْتَصِرُونَ يَعْنِي إِذَا بُغِيَ عَلَيْهِمْ يَنْتَصِرُونَ وَ هِيَ الرُّخْصَةُ الَّتِي صَاحِبُهَا فِيهَا بِالْخِيَارِ إِنْ شَاءَ فَعَلَ وَ إِنْ شَاءَ تَرَكَ ثُمَّ جَزَى ذَلِكَ.

علیّ بن ابراهیم (وَ الَّذِينَ إِذا أَصابَهُمُ الْبَغْيُ هُمْ يَنْتَصِرُونَ؛ یعنی هرگاه به آن ها ظلم و تجاوز می شود، به آن ها یاری می رسد. این امری است که صاحبش در آن دارای اختیار است که اگر بخواهد، می تواند همان طور که به او ظلم شده، به طرف مقابل ظلم کند و اگر بخواهد می تواند از مقابله به مثل چشم پوشی کند که دراین صورت، خداوند به او پاداش می دهد.(2)

حدیث

6- جواب بدی عین همان بدی است نه بیشتر. ولی بهتر است که از حق خود بگذرید و صلح و سازش کنید. (سوره شوری آیه 40)

آیه 40 شوری

وَجَزَاءُ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِثْلُهَا ۖ فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ ۚ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ.

و انتقام بدی (مردم) به مانند آن بد رواست (نه بیشتر) و باز اگر کسی عفو کرده و (بین خود و خصم خود را به عفو) اصلاح نمود اجر او بر خداست، که خدا ستمکاران را هیچ دوست نمی دارد.

حدیث

أمیرالمؤمنین (علیه السلام)- وَ أَمَّا الرُّخْصَةُ الَّتِي صَاحِبُهَا فِيهَا بِالْخِيَارِ فَإِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى رَخَّصَ أَنْ يُعَاقَبَ الْعَبْدُ عَلَى ظُلْمِهِ فَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى جَزاءُ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِثْلُها فَمَنْ عَفا وَ أَصْلَحَ فَأَجْرُهُ عَلَى اللهِ وَ هَذَا هُوَ فِيهِ بِالْخِيَارِ إِنْ شَاءَ عَفَا وَ إِنْ شَاءَ عَاقَبَ.

امام علی (علیه السلام)- یکی از جاهایی که بندگان اجازه دارند که انجام بدهند عقوبت ظالم می باشد مظلوم

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج13، ص646 بحارالأنوار، ج68، ص417/ القمی، ج2، ص277/ نورالثقلین/ البرهان
2- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج13، ص648 القمی، ج2، ص277

می تواند ظالم را مجازات کند و یا از وی درگذرد. خداوند متعال در قرآن مجید می فرماید: جَزاءُ سَیِّئَةٍ سَیِّئَةٌ مِثْلُها فَمَنْ عَفا وَ أَصْلَحَ فَأَجْرُهُ عَلَی اللهِ؛ پاداش هر گناهی مانند خودش می باشد، ولی اگر کسی عفو کرد و اصلاح نمود؛ اجرش با خداوند است و مظلوم در اینجا مختار می باشد.(1)

7- به مردم ظلم نکنید و به ناحق در جامعه زور نگویید که عذابی دردناک در انتظار شماست. (سوره شوری آیه 42)

آیه 42 شوری

إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ وَيَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ ۚ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ .

تنها راه مؤاخذه بر آنهایی است که به مردم ظلم کنند و در زمین به ناحق شرارت انگیزند، بر آنها (در دنیا انتقام و در آخرت) عذاب دردناک است.

حدیث

الباقر (علیه السلام)- وَ لَا تَخَافُوا فِی اللهِ لَوْمَةَ لَائِمٍ فَإِنِ اتَّعَظُوا وَ إِلَی الْحَقِّ رَجَعُوا فَلَا سَبِیلَ عَلَیْهِمْ إِنَّمَا السَّبِیلُ عَلَی الَّذِینَ یَظْلِمُونَ النَّاسَ وَ یَبْغُونَ فِی الْأَرْضِ بِغَیْرِ الْحَقِّ أُولئِکَ لَهُمْ عَذابٌ أَلِیمٌ هُنَالِکَ فَجَاهِدُوهُمْ بِأَبْدَانِکُمْ وَ أَبْغِضُوهُمْ بِقُلُوبِکُمْ غَیْرَ طَالِبِینَ سُلْطَاناً وَ لَا بَاغِینَ مَالًا وَ لَا مُرِیدِینَ بِظُلْمٍ ظَفَراً حَتَّی یَفِیئُوا إِلَی أَمْرِ اللَّهِ وَ یَمْضُوا عَلَی طَاعَتِهِ.

امام باقر (علیه السلام)- در راه خدا، از سرزنش سرزنش کنندگان نهراسید، [و آن ها را به راه حق دعوت کنید]، اگر نصیحت را پذیرفتند و به حق بازگشتند، ایراد و مجازاتی بر آن ها نیست؛ إِنَّمَا السَّبِیلُ عَلَی الَّذِینَ یَظْلِمُونَ النَّاسَ وَ یَبْغُونَ فِی الْأَرْضِ به غیر الحَقِّ أُولئِکَ لَهُمْ عَذابٌ أَلِیمٌ، امّا در این صورت، با بدن هایتان به پیکار با آن ها برخیزید و درد دل هایتان با آن ها دشمنی کنید امّا به دنبال سلطنت و مال نباشید و درصورت پیروزی، اراده ی ظلم نکنید تا اینکه به امر خدا برگردند و بر طاعت او گردن نهند.(2)

8- ای مردم اینگونه نباشید که وقتی در نتیجه گناهانتان، سختی و بلایی دامن گیرتان می شود، کفر بگویید. (سوره شوری آیه 48)

آیه 48 شوری

فَإِنْ أَعْرَضُوا فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج13، ص648 بحارالأنوار، ج68، ص425/ القمی، ج1، ص15/ وسایل الشیعهٔ، ج28، ص373/ القمی، ج2، ص277؛ «بتفاوت لفظی»

2- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج13، ص652 الکافی، ج5، ص55/ تهذیب الأحکام، ج6، ص180/ عوالی اللآلی، ج3، ص188

حَفِيظًا ۖ إِنْ عَلَيْكَ إِلَّا الْبَلَاغُ ۗ وَإِنَّا إِذَا أَذَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً فَرِحَ بِهَا ۖ وَإِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ فَإِنَّ الْإِنْسَانَ كَفُورٌ.

(ای رسول، تو این آیات قیامت را بر خلق برسان) پس اگر باز اعراض کردند دیگر تو را نگهبان آنها نفرستادیم، بر تو جز ابلاغ رسالت تکلیفی نیست، و ما چون به انسان (بی صبر کم ظرف) از لطف و رحمت خود بهره ای بخشیم بدان شاد شود و اگر به کیفر کردار خود رنج و عذابی به آنان رسد آدمی سخت راه کفران پوید.

حدیث

الإمامُ الصّادقُ علیه السلام : سَلُوا رَبَّكُمُ العَفوَ و العافِيَةَ ؛ فإنَّكُم لَستُم مِن رِجالِ البَلاءِ ، فإنَّهُ مَن كانَ قَبلَكُم مِن بَني إسرائيلَ شُقُّوا بِالمَناشيرَ عَلى أن يُعطُوا الكُفرَ فَلَم يُعطوهُ .

امام صادق علیه السلام : از خداوند بخشش و عافیت مسألت کنید؛ زیرا شما مرد رنج و بلا نیستید. پیش از شما افرادی از بنی اسرائیل بودند که با ارّه شقّه شدند تا کفر بورزند، امّا کفر نورزیدند.(1)

9- در قیامت کسی به داد کسی نمی رسد و نمی توانند هیچ کمکی به گناهکاران کنند مگر کسی که خدا به او رحم کند. (سوره دخان آیه 41 و 42)

آیه 41 و 42 دخان

يَوْمَ لا يُغْني مَوْلًى عَنْ مَوْلًى شَيْئاً وَ لا هُمْ يُنْصَرُونَ [41]

روزی که هیچ دوستی کمترین کمکی به دوستش نمی کند، و [از هیچ سو] یاری نمی شوند.

إِلاَّ مَنْ رَحِمَ اللهُ إِنَّهُ هُوَ الْعَزيزُ الرَّحيمُ [42]

مگر کسی که خدا او را مورد رحمت قرار داده، چرا که او توانا و مهربان است.

حدیث

أميرالمؤمنين (عليه السلام)- كَتَبَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ (عليه السلام) إِلَى مُعَاوِيَةَ ... فَنَفْسَكَ نَفْسَكَ قَبْلَ حُلُولِ رَمْسِكَ فَإِنَّكَ إِلَى اللَّهِ رَاجِعٌ وَ إِلَى حَشْرِهِ مُهْطِعٌ وَ سَيَبْهَظُكَ كَرْبُهُ وَ يَحُلُّ بِكَ غَمُّهُ فِي يَوْمٍ لَا يُغْنِي النَّادِمَ نَدَمُهُ وَ لَا يُقْبَلُ مِنَ الْمُعْتَذِرِ عُذْرُهُ يَوْمَ

1- [المحاسن : 1/389/867.]

لا يُغْنِي مَوْلًى عَنْ مَوْلًى شَيْئاً وَ لا هُمْ يُنْصَرُونَ.

امام علی (علیه السلام)- امیرالمؤمنین (علیه السلام) در نامه ای به معاویه نوشت: «...اینک به خود آی و به خود بپرداز! قبل از اینکه در قبر وارد شوی، چراکه تو [همچون دیگران] به سوی خدا بازگشت می کنی و شتابان به سوی رستاخیزش می روی و به زودی ناگواریِ آن روز بر تو سنگینی خواهد نمود و اندوهش بر تو چیره خواهد گشت؛ در روزی که پشیمان را پشیمانی اش سودی نبخشد و عذرِ کسی که عذر می آورد، پذیرفته نگردد؛ يَوْمَ لا يُغْنِي مَوْلًى عَنْ مَوْلًى شَيْئاً وَ لا هُمْ يُنْصَرُونَ.(1)

نکات کلیدی جزء بیست و ششم قرآن کریم

1- تا می توانید به والدین خود نیکی کرده، به ویژه به مادر خود بی واسطه احسان و محبت کنید. (سوره احقاف آیه 15)

آیه 15 احقاف

وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ إِحْسَانًا ۖ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ كُرْهًا وَوَضَعَتْهُ كُرْهًا ۖ وَحَمْلُهُ وَفِصَالُهُ ثَلَاثُونَ شَهْرًا ۚ حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَبَلَغَ أَرْبَعِينَ سَنَةً قَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَصْلِحْ لِي فِي ذُرِّيَّتِي ۖ إِنِّي تُبْتُ إِلَيْكَ وَإِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ.

و ما انسان را به احسان در حق پدر و مادر خود سفارش کردیم، که مادر با رنج و زحمت بار حمل او کشید و باز با درد و مشقّت وضع حمل نمود و سی ماه تمام مدت حمل و شیرخواری او بود تا وقتی که طفل به حد رشد رسید و آدمی چهل ساله گشت (و عقل و کمال یافت آن گاه سزد که) عرض کند: بار خدایا، مرا بر نعمتی که به من و پدر و مادر من عطا فرمودی شکر بیاموز و به کار شایسته ای که رضا و خشنودی تو در آن است موفق دار و فرزندان مرا صالح گردان، من به درگاه تو باز آمدم و از تسلیمان فرمان تو شدم.

حدیث

ص: 154

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج14، ص188 بحارالأنوار، ج33، ص82/ شرح نهج البلاغة، ج16، ص8

لصّادق (علیه السلام)- عَنْ أَبِی بَصِیرٍ عَنْ أَبِی عَبْدِاللهِ (علیه السلام) ... ثُمَّ قَالَ أَبُوعَبْدِاللهِ (علیه السلام): فَهَلْ رَأَیْتُمْ أَحَداً یُبَشَّرُ بِوَلَدٍ ذَکَرٍ فَتَحْمِلَهُ کُرْهاً؟ أَیْ أَنَّهَا اغْتَمَّتْ وَ کَرِهَتْ لِمَا أَخْبَرَهَا بِقَتْلِهِ وَ وَضَعَتْهُ کُرْهاً لِمَا عَلِمَتْ مِنْ ذَلِکَ.

امام صادق (علیه السلام)- ابوبصیر گوید: ... امام صادق (علیه السلام) فرمود: «آیا احدی را دیدید که به فرزند پسری بشارت داده شود امّا او را به ناراحتی حمل کند [درحالی که عرب جاهلی اگر می شنید فرزندش دختر است، ناراحت بود و مدّت حمل تا تولّد او را با ناراحتی طی می کرد]؟! (این آیه مربوط به زهرا (سلام الله علیها) است که وقتی پیامبر (صلی الله علیه و آله) به ایشان فرمود، فرزندی که در شکم داری، حسین (علیه السلام) است و عاقبت او چه خواهد شد و از نحوه ی شهادت امام حسین (علیه السلام) به فاطمه (سلام الله علیها) خبر داد، حضرت در دوران بارداری و تولّد او از این ماجرا ناراحت بود) هنگامی که او را از کشته شدن فرزندش با خبر کردند، ناراحت شد و دوست نداشت [فرزند را به دنیا آورد] و با ناراحتی وضع حمل نماید؛ به خاطر اینکه از این (کشته شدن فرزند) آگاه شد».(1)

2- کسانی که در دنیا غرق لذت های مادی شده و متکبرانه مشغول نافرمانی خدا هستند در قیامت خوار و ذلیل می شوند. (سوره احقاف 20)

آیه 20 احقاف

وَیَوْمَ یُعْرَضُ الَّذِینَ کَفَرُوا عَلَی النَّارِ أَذْهَبْتُمْ طَیِّبَاتِکُمْ فِي حَیَاتِکُمُ الدُّنْیَا وَاسْتَمْتَعْتُمْ بِهَا فَالْیَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ بِمَا کُنْتُمْ تَسْتَکْبِرُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَیْرِ الْحَقِّ وَبِمَا کُنْتُمْ تَفْسُقُونَ.

و روزی که کافران را بر آتش دوزخ عرضه کنند (فرشتگان قهر و عذاب به آنها گویند) شما (لذّات بهشتی و) خوشیهایتان را در زندگانی دنیا (به شهوت رانی و ظلم و عصیان) از بین بردید و بدان لذّات دنیوی بر خوردار

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج14، ص262 القمی، ج2، ص297

و دلباخته بودیـد، پس امروز به عذاب ذلّت و خواری مجازات می شوید چون در زمین به ناحق تکبر می کردید و راه فسق و تبهکاری پیش می گرفتید.

حدیث

أمیرالمؤمنین (علیه السلام)- وَ اللَّهِ لَقَدْ رَقَّعْتُ مِدْرَعَتِی هَذِهِ حَتَّی اسْتَحْیَیْتُ مِنْ رَاقِعِهَا وَ لَقَدْ قَالَ لِی قَائِلٌ أَ لَا تَنْبِذُهَا عَنْکَ فَقُلْتُ اعْزُبْ عَنِّی فَعِنْدَ الصَّبَاحِ یَحْمَدُ الْقَوْمُ السُّرَی.

امام علی (علیه السـلام)- امیرالمؤمنین (علیه السـلام) در یکی از خطبه هایش فرمود: «به خدا قسم! لباسم را به پینه دوز دادم تا آن را وصله بزنـد. کسـی به من گفت: نمی خواهی آن را دور بینـدازی؟ پاسـخ دادم: از مقابـل چشـمان من دور شو! هنگـام صـبح است که مردمـان، سیرکنندگان در شب را می ستایند».(1)

3- آنهایی که به شـهادت رسـیدند، کارهایشان ضایع نشده، به سـمت خوشـبختی رفته و از سختی های برزخ و قیامت رهانیده شده و به بهشت وارد می شوند. (سوره محمد آیه 4، 5، 6)

آیه 4، 5، 6 محمد

فَإِذَا لَقِیتُمُ الَّذِینَ کَفَرُوا فَضَرْبَ الرِّقَابِ حَتَّیٰ إِذَا أَثْخَنْتُمُوهُمْ فَشُدُّوا الْوَثَاقَ فَإِمَّا مَنًّا بَعْدُ وَإِمَّا فِدَاءً حَتَّیٰ تَضَعَ الْحَرْبُ أَوْزَارَهَا ۚ ذَٰلِكَ وَلَوْ یَشَاءُ اللَّهُ لَانْتَصَرَ مِنْهُمْ وَلَٰكِنْ لِیَبْلُوَ بَعْضَكُمْ بِبَعْضٍ ۗ وَالَّذِینَ قُتِلُوا فِي سَبِیلِ اللَّهِ فَلَنْ یُضِلَّ أَعْمَالَهُمْ 4

شما مؤمنان چون (در میدان جنگ) با کافران رو به رو شوید باید (شجاعانه) آنها را گردن زنید تا آن گاه که از خونریزی بسیار دشمن را از پا در آوردید پس از آن، اسـیران جنگ را محکم به بند کشـید که بعدا یا بر آنها منّت نهید (و آنها را آزاد گردانید) یا فدا گیرید تا در نتیجه جنگ سختیهـای خود را فروگـذارد. این حکم فعلی است، و اگر خـدا بخواهـد خود از کافران انتقام می کشـد (و همه را بی زحمت جنگ شـما هلاک می کند) و لیکن (با این جنگ کفر و ایمان) می خواهد شما را به یکدیگر امتحان کند، و آنان که در

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج14، ص272 بحارالأنوار، ج41، ص160/ نورالثقلین/ البرهان

راه خدا کشته شدند خدا هرگز اعمالشان را ضایع نگرداند.

سَيَهْدِيهِمْ وَيُصْلِحُ بَالَهُمْ 5

آنها را البته به راه سعادت هدایت کند و امورشان را اصلاح فرماید.

وَيُدْخِلُهُمُ الْجَنَّةَ عَرَّفَهَا لَهُمْ 6

و در بهشتی که قبلا به منزل و مقاماتشان همه را شناسا کرده وارد کند.

حدیث

ابن عبّاس (رحمة الله علیه)- وَ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللهِ هُمْ وَ اللَّهِ حَمْزَةُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ (رحمة الله علیه) سَيِّدُ الشُّهَدَاءِ، وَ جَعْفَرٌ الطَّيَّارُ (رحمة الله علیه) فَلَنْ يُضِلَّ أَعْمالَهُمْ يَقُولُ: لَنْ يُبْطِلَ حَسَنَاتِهِمْ فِي الْجِهَادِ، وَ ثَوَابُهُمُ الْجَنَّةُ.

ابن عبّاس (رحمة الله علیه)- وَ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللهِ؛ یعنی کسانی که در راه خدا و ترویج دین شهید شدند؛ مثل حمزه سید الشهداء (رحمة الله علیه) و جعفر طیّار. فَلَنْ يُضِلَّ أَعْمالَهُمْ هرگز حسنات و مجاهدت های آنان فراموش نمی شود و پاداش آنان جنّت و بهشت رضوان است.(1)

4- در برابر دشمنان خشونت، قاطعیت و صلابت داشته، ولی با یکدیگر، مهربان باشید. (سوره فتح آیه 29)

آیه 29 فتح

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ ۚ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ ۖ تَرَاهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا ۖ سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ ۚ ذَٰلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَاةِ ۚ وَمَثَلُهُمْ فِي الْإِنْجِيلِ كَزَرْعٍ أَخْرَجَ شَطْأَهُ فَآزَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوَىٰ عَلَىٰ سُوقِهِ يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ لِيَغِيظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ ۗ وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا

محمد (صلی اللّه علیه و آله و سلم) فرستاده خداست و یاران و همراهانش بر کافران بسیار قویدل و سخت و با یکدیگر بسیار مشفق و مهربانند، آنان را در حال رکوع و سجود نماز بسیار بنگری که فضل و رحمت خدا و خشنودی او را می طلبند، بر رخسارشان از اثر سجده نشانه های نورانیّت پدیدار است. این وصف حال آنها در

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج14، ص320 شواهدالتنزیل، ج2، ص243

کتاب تورات و انجیل مکتوب است که (مثل حال آن رسول) به دانه ای ماند که چون نخست سر از خاک برآورد جوانه و شاخه ای نازک و ضعیف باشد بعد از آن قوّت یابد تا آنکه ستبر و قوی گردد و بر ساق خود راست و محکم بایستد که دهقانان را (در تماشای خود) حیران کند (همچنین محمد صلی اللّه علیه و آله و سلم و اصحابش از ضعف به قوّت رسند) تا کافران عالم را (از قدرت و قوّت خود) به خشم آرند. خدا وعده فرموده که هر کس از آنها ثابت ایمان و نیکوکار شود گناهانش ببخشد و اجر عظیم عطا کند.

حدیث

الباقر (علیه السلام)- إِنَّ اللَّهَ تَبَارَکَ وَ تَعَالَی أَجْرَی فِی الْمُؤْمِنِ مِنْ رِیحِ رَوْحِ اللَّهِ وَ اللَّهُ تَبَارَکَ وَ تَعَالَی یَقُولُ رُحَماءُ بَیْنَهُمْ.

امام باقر (علیه السلام)- خداوند در انسان مؤمن، نسیمی از روح الله را جاری کرده است. زیرا در کتاب جاودانه اش چنین می فرماید: رُحَمَاء بَیْنَهُمْ.(1)

5- اگر آدم فاسق برایتان خبری آورد، درباره صحتش تحقیق کنید تا مبادا به عده ای آسیب برسانید و پشیمان شوید. (سوره حجرات آیه 6)

آیه 6 حجرات

یَا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا إِنْ جَاءَکُمْ فَاسِقٌ بِنَبَإٍ فَتَبَیَّنُوا أَنْ تُصِیبُوا قَوْمًا بِجَهَالَةٍ فَتُصْبِحُوا عَلَیٰ مَا فَعَلْتُمْ نَادِمِینَ.

ای مؤمنان، هر گاه فاسقی خبری برای شما آورد تحقیق کنید، مبادا از روی نادانی به قومی رنجی رسانید و سخت از کار خود پشیمان گردید.

حدیث

الصّادق (علیه السلام)- قَالَ الصَّادِقُ (علیه السلام) لِلْمَنْصُورِ لَا تَقْبَلْ فِی ذِی رَحِمِکَ وَ أَهْلِ الرِّعَایَةِ مِنْ أَهْلِ بَیْتِکَ قَوْلَ مَنْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَیْهِ الْجَنَّةَ وَ جَعَلَ مَأْوَاهُ النَّارَ فَإِنَّ النَّمَّامَ شَاهِدُ زُورٍ وَ شَرِیکُ إِبْلِیسَ فِی الْإِغْرَاءِ بَیْنَ النَّاسِ فَقَدْ قَالَ اللَّهُ تَعَالَی یا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا إِنْ جاءَکُمْ فاسِقٌ بِنَبَإٍ فَتَبَیَّنُوا أَنْ تُصِیبُوا قَوْماً بِجَهالَةٍ فَتُصْبِحُوا عَلی ما فَعَلْتُمْ

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج14، ص492 بحارالأنوار، ج64، ص75/ المحاسن، ج1، ص131/ البرهان

نادِمِین.

امام صادق (علیه السلام)- به منصور فرمود: «درباره ی خویشاوند و بستگان خود که شایسته رعایت هستند قبول نکن سخن کسی را که خداوند بهشت را بر او حرام نموده و اهل آتش است زیرا سخن چین گواه بهتان و همکار شیطان است در اختلاف بین مردم». خداوند می فرماید: یا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا إِنْ جاءَکُمْ فاسِقٌ بِنَبَإٍ فَتَبَیَّنُوا أَنْ تُصِیبُوا قَوْماً بِجَهالَةٍ فَتُصْبِحُوا عَلی ما فَعَلْتُمْ نادِمِین.(1)

6- اگر ایمان برایتان جذاب و دوست داشتنی و برعکس، بی ایمانی و گناه برایتان چندش آور است بدانید که در مسیر رشد هستید. (سوره حجرات آیه 7)

آیه 7 حجرات

وَاعْلَمُوا أَنَّ فِیکُمْ رَسُولَ اللَّهِ ۚ لَوْ یُطِیعُکُمْ فِي کَثِیرٍ مِنَ الْأَمْرِ لَعَنِتُّمْ وَلَٰکِنَّ اللَّهَ حَبَّبَ إِلَیْکُمُ الْإِیمَانَ وَزَیَّنَهُ فِي قُلُوبِکُمْ وَکَرَّهَ إِلَیْکُمُ الْکُفْرَ وَالْفُسُوقَ وَالْعِصْیَانَ ۚ أُولَٰئِکَ هُمُ الرَّاشِدُونَ.

و بدانید رسول خدا در میان شماست، که اگر در بسیاری از امور رأی شما را پیروی کند خود به رنج و زحمت می افتید و لیکن خدا مقام ایمان را محبوب شما گردانید و در دلهاتان نیکو بیاراست و کفر و فسق و معصیت را زشت و منفور در نظرتان ساخت. اینان به حقیقت اهل صواب و هدایتند.

حدیث

الباقر (علیه السلام)- کَرَّهَ إِلَیْکُمُ الْکُفْرَ وَ الْفُسُوقَ وَ الْعِصْیان قِیلَ الْفُسُوقُ الْکَذِب.

امام باقر (علیه السلام)- کَرَّهَ إِلَیْکُمُ الْکُفْرَ وَ الْفُسُوقَ وَ الْعِصْیان؛ منظور از فسوق همان دروغ است.(2)

7- اگر بین دو گروه اختلاف و دعوا بود، بین آنها آشتی و صلح برقرار کرده و عدالت را رعایت کنید. (سوره حجرات آیه 9)

آیه 9 حجرات

وَإِنْ طَائِفَتَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِینَ اقْتَتَلُوا فَأَصْلِحُوا بَیْنَهُمَا ۖ فَإِنْ بَغَتْ إِحْدَاهُمَا عَلَی الْأُخْرَیٰ فَقَاتِلُوا الَّتِي تَبْغِي حَتَّیٰ تَفِيءَ إِلَیٰ أَمْرِ اللَّهِ ۚ فَإِنْ فَاءَتْ فَأَصْلِحُوا بَیْنَهُمَا بِالْعَدْلِ وَأَقْسِطُوا ۖ إِنَّ اللَّهَ یُحِبُّ الْمُقْسِطِینَ.

و اگر دو طایفه از اهل ایمان با هم به قتال و دشمنی برخیزند البته شما مؤمنان بین آنها صلح برقرار دارید و اگر یک قوم بر دیگری ظلم کرد با آن طایفه ظالم قتال کنید

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج14، ص520 بحارالأنوار، ج72، ص263/ وسایل الشیعة، ج12، ص309/ نورالثقلین/ بحارالأنوار، ج47، ص168/ الأمالی للصدوق، ص611

2- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج14، ص524 بحارالأنوار، ج64، ص51/ بحارالأنوار، ج96، ص169/ نورالثقلین/ البرهان

تا به فرمان خدا باز آید، پس هر گاه به حکم حق برگشت با حفظ عدالت میان آنها را صلح دهید و همیشه (با هر دوست و دشمنی) عدالت کنید که خدا بسیار اهل عدل و داد را دوست می دارد.

حدیث

أمیرالمؤمنین (علیه السلام)- فَقَالَ عَلِیٌّ (علیه السلام) یَا عَائِشَةُ عَمَّا قَلِیلٍ لَتُصْبِحُنَّ نَادِمِینَ فَجَدَّ النَّاسُ فِی الْقِتَالِ فَنَهَاهُمْ أَمِیرُالْمُؤْمِنِینَ (علیه السلام) وَ قَالَ اللَّهُمَّ إِنِّی أَعْذَرْتُ وَ أَنْذَرْتُ فَکُنْ لِی عَلَیْهِمْ مِنَ الشَّاهِدِینَ ثُمَّ أَخَذَ الْمُصْحَفَ وَ طَلَبَ مَنْ یَقْرَؤُهُ عَلَیْهِمْ وَ إِنْ طائِفَتانِ مِنَ الْمُؤْمِنِینَ اقْتَتَلُوا فَأَصْلِحُوا بَیْنَهُما الآیَةَ.

امام علی (علیه السلام)- علی (علیه السلام) [پیش از شروع جنگ جمل] فرمود: «ای عایشه! به زودی پشیمان خواهی شد». سپاهیان در [شروع] جنگ شتاب می کردند ولی امیرالمؤمنین (علیه السلام) آنان را [از این کار] نهی کرد و [خطاب به خداوند] عرضه داشت: «خداوندا! من با بیم دادن [دشمنانم] راه هرگونه عذری را بر ایشان بستم؛ تو نیز گواه من در برابر آنان باش». آنگاه قرآن را برگرفته و از کسی خواست که این آیه را برای آنان بخواند: وَ إِنْ طائِفَتانِ مِنَ الْمُؤْمِنِینَ اقْتَتَلُوا فَأَصْلِحُوا بَیْنَهُما ...(1)

8- ای مردان و زنان! یکدیگر را مسخره نکنید. چه بسا آنها بهتر از شما باشند. (سوره حجرات آیه 11)

آیه 11 حجرات

یَا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا لَا یَسْخَرْ قَوْمٌ مِنْ قَوْمٍ عَسَیٰ أَنْ یَکُونُوا خَیْرًا مِنْهُمْ وَلَا نِسَاءٌ مِنْ نِسَاءٍ عَسَیٰ أَنْ یَکُنَّ خَیْرًا مِنْهُنَّ ۖ وَلَا تَلْمِزُوا أَنْفُسَکُمْ وَلَا تَنَابَزُوا بِالْأَلْقَابِ ۖ بِئْسَ الِاسْمُ الْفُسُوقُ بَعْدَ الْإِیمَانِ ۚ وَمَنْ لَمْ یَتُبْ فَأُولَٰئِکَ هُمُ الظَّالِمُونَ.

ای اهل ایمان، مؤمنان هرگز نباید قومی قوم دیگر را مسخره و استهزا کنند، شاید آن قوم که مسخره می کنند از خود آنان بهتر باشند. و نیز بین زنان با ایمان قومی دیگری را سخریّه نکنند

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج14، ص526 بحارالأنوار، ج32، ص174

که بسا آن قوم از خود آن زنان بهتر باشند، و هرگز عیبجویی (از همدینان) خود مکنید و به نام و لقب های زشت یکدیگر را مخوانید که پس از ایمان به خدا نام فسق (بر مؤمن نهادن) بسیار زشت است و هر که توبه نکند چنین کسان بسیار ظالم و ستمکارند.

حدیث

الباقر (علیه السلام)- أَقْرَبُ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ إِلَى الْكُفْرِ أَنْ يُوَاخِيَ الرَّجُلَ عَلَى الدِّينِ فَيُحْصِيَ عَلَيْهِ عَثَرَاتِهِ وَ زَلَّاتِهِ لِيُعَنِّفَهُ بِهَا يَوْماً مَا.

امام باقر (علیه السلام)- نزدیکترین اوقات بنده به کفر آن وقت است که با کسی برادری و دوستی کند ولی پیوسته لغزشها و خطاهای او را نزد خود به شمار آورد تا روزی به رخ او بکشد و بدان سبب از وی عیبجویی به عمل آورد.(1)

9- عیوب همدیگر را به رخ نکشید و با لقب یکدیگر را صدا نزنید، و پشت سر هم غیبت نکنید. (سوره حجرات آیه 12)

آیه 12 حجرات

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ ۖ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَبْ بَعْضُكُمْ بَعْضًا ۚ أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَحِيمٌ.

ای اهل ایمان، از بسیار پندارها در حق یکدیگر اجتناب کنید که برخی ظنّ و پندارها معصیت است و نیز هرگز (از حال درونی هم) تجسس مکنید و غیبت یکدیگر روا مدارید، هیچ یک از شما آیا دوست می دارد که گوشت برادر مرده خود را خورد؟ البته کراهت و نفرت از آن دارید (پس بدانید که مثل غیبت مؤمن به حقیقت همین است) و از خدا پروا کنید، که خدا بسیار توبه پذیر و مهربان است.

حدیث

الرّسول (صلی الله علیه و آله)- ثَلَاثٌ لَا يَنْجُو مِنْهُنَّ أَحَدٌ الظَّنُّ وَ الطِّيَرَةُ وَ الْحَسَدُ وَ سَأُحَدِّثُكُمْ بِالْمَخْرَجِ مِنْ ذَلِكَ إِذَا

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج14، ص540 الکافی، ج2، ص210

ظَنَنْتَ فَلَا تُحَقِّقْ وَ إِذَا تَطَيَّرْتَ فَامْضِ وَ إِذَا حَسَدْتَ فَلَا تَبْغِ.

پیامبر (صلی الله علیه و آله)- سه چیز است که هیچ کس از آن ها خلاصی ندارد: بدگمانی، فال بد زدن و حسد، و من راه خلاصی از آن ها را به شما بازگو می کنم: هرگاه گمانی بردی، دنبال نگیر، و هرگاه فال بد زدی، آن را باور نکن، و هرگاه به کسی حسد ورزیدی، پس به حدّ ستم مرسان.(1)

نکات کلیدی جزء بیست و هفتم قرآن کریم

1- فرزندانتان را با ایمان تربیت کنید تا در بهشت به شما ملحق شوند. (سوره طور آیه 21)

آیه 21 طور

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ بِإِيمَانٍ أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَمَا أَلَتْنَاهُمْ مِنْ عَمَلِهِمْ مِنْ شَيْءٍ ۚ كُلُّ امْرِئٍ بِمَا كَسَبَ رَهِينٌ.

و آنان که ایمان آوردند و فرزندانشان هم در ایمان پیرو ایشان شدند ما آن فرزندان را به آنها برسانیم و از پاداش عمل آنان هیچ نکاهیم. هر نفسی در گرو عملی است که اندوخته است.

حدیث

الصّادق (علیه السلام)- قَصَرَتِ الْأَبْنَاءُ عَنْ عَمَلِ الآبَاءِ فَأَلْحَقُوا الْأَبْنَاءَ بِالآبَاءِ لِتَقَرَّ بِذَلِکَ أَعْيُنُهُمْ.

امام صادق (علیه السلام)- وَ الَّذِينَ آمَنُوا وَ اتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ بِإِيمانٍ أَلحَقْنا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ [اعمال نیک برخی از] فرزندان به اندازه ی اعمال [نیکِ] پدرانشان نیست با این حال خداوند برای اینکه چشم پدران [به دیدن فرزندان] روشن گردد فرزندانشان را به آن ها ملحق می سازد.(2)

2- دلسوز و خیرخواه خانواده و خویشان خود باشید که یکی از دلایل رفتن به بهشت است. (سوره طور آیه 25-26)

آیه 25-26 طور

وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ 25

و آنها با هم به صحبت رو کرده و از سرگذشت یکدیگر پرسش کنند.

قَالُوا إِنَّا كُنَّا قَبْلُ فِي أَهْلِنَا مُشْفِقِينَ 26

و با هم گویند: ما از پیش میان اهل و قبیله خود خداترس بودیم.

ترجمه دیگر: می گویند: «ما در میان خانواده ی خود ترسان بودیم [مبادا گناهان آن ها دامن ما را بگیرد]!

حدیث

أميرالمومنين (عليه السلام)- عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ (عليه السلام) قَالَ: صَلّٰی أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ (عليه السلام) بِالنَّاسِ

1- تفسير اهل بيت عليهم السلام ج14، ص546 مجموعهٔ ورام، ج1، ص127/ نورالثقلين

2- تفسير اهل بيت عليهم السلام ج15، ص192 الكافی، ج3، ص249/ من لايحضره الفقيه، ج3، ص490/ بحارالأنوار، ج5، ص292/ التوحيد، ص394 و البرهان؛ «فالحق الله» بدل و «فالحقوا» و «ليقر» بدل «لتقر»/ نورالثقلين

الصُّبْحَ بِالْعِرَاقِ فَلَمَّا انْصَرَفَ وَعَظَهُمْ فَبَكَى وَ أَبْكَاهُمْ مِنْ خَوْفِ اللّهِ ثُمَّ قَالَ أَمَا وَ اللّهِ لَقَدْ عَهِدْتُ أَقْوَاماً عَلَى عَهْدِ خَلِيلِي رَسُولِ اللّهِ (صلى الله عليه و آله) وَ إِنَّهُمْ لَيُصْبِحُونَ وَ يُمْسُونَ شُعْثاً غُبْراً خُمْصاً بَيْنَ أَعْيُنِهِمْ كَرُكَبِ الْمِعْزَى يَبِيتُونَ لِرَبِّهِمْ سُجَّداً وَ قِياماً يُرَاوِحُونَ بَيْنَ أَقْدَامِهِمْ وَ جِبَاهِهِمْ يُنَاجُونَ رَبَّهُمْ وَ يَسْأَلُونَهُ فَكَاكَ رِقَابِهِمْ مِنَ النَّارِ وَ اللَّهِ لَقَدْ رَأَيْتُهُمْ مَعَ هَذَا وَ هُمْ خَائِفُونَ مُشْفِقُونَ.

امام علی (علیه السلام)- امیرالمؤمنین (علیه السلام) نماز صبح را در عراق به جماعت خواند و سپس روی برگردانید و مردم را موعظه کرد و از خوف خدا گریه نمود و آن ها را [نیز] گریاند. سپس فرمود: «به خدا سوگند! مردمی را در زمان دوستم رسول خدا (صلی الله علیه و آله) می شناختم که روز و شب، ژولیده و غبار آلود و گرسنه بودند و پیشانی آن ها مانند زانوی بُز، پینه بسته بود. آن ها با سجده و عبادتِ پروردگار، شب را به سر می بردند. گاهی روی پا ایستاده و گاهی پیشانی بر زمین می گذاشتند. با پروردگار خود مناجات نموده و آزادی خویش را از آتش دوزخ درخواست می کردند. به خدا دیدم که آن ها با این حال، ترسان و نگران بودند»![1]

3- از کسانی که خدا را فراموش کرده و برایشان فقط زندگی دنیا مهم است؛ دوری کنید. (سوره نجم آیه 29)

آیه 29 نجم

فَأَعْرِضْ عَنْ مَنْ تَوَلَّىٰ عَنْ ذِكْرِنَا وَلَمْ يُرِدْ إِلَّا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا

پس از هر کسی که از یاد ما (و قرآن ما) رو گردانید و جز زندگانی دنیای فانی را نخواست به کلی اعراض کن.

حدیث

السّجّاد (علیه السلام)- الْعَقْلُ دَلِيلُ الْخَيْرِ وَ الْهَوَى مَرْكَبُ الْمَعَاصِي وَ الْفِقْهُ وِعَاءُ الْعَمَلِ وَ الدُّنْيَا سُوقُ الآخِرَةِ وَ النَّفْسُ تَاجِرَةٌ وَ اللَّيْلُ وَ النَّهَارُ رَأْسُ الْمَالِ وَ الْمَكْسَبُ الْجَنَّةُ وَ

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج15، ص202 الکافی، ج2، ص236/ نورالثقلین 3(طور/ 26)

الْخُسْرَانُ النَّارُ هَذَا وَ اللّهِ التِّجَارَةُ الّتِی لَا تَبُورُ وَ الْبِضَاعَةُ الّتِی لَا تَخْسَرُ. وَ قَالَ مِثْلَهُ (صلی الله علیه و آله) وَ سُوقُ الْفَائِزِینَ مِنْ شِیعَتِهِ وَ شِیعَةِ آبَائِهِ وَ أَبْنَائِهِ (علیه السلام) وَ لَقَدْ جَمَعَ اللَّهُ هَذَا کُلَّهُ بِقَوْلِهِ تَعَالَی: یا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا لا تُلْهِکُمْ أَمْوالُکُمْ وَ لا أَوْلادُکُمْ عَنْ ذِکْرِ اللهِ وَ مَنْ یَفْعَلْ ذلِکَ فَأُولئِکَ هُمُ الْخاسِرُونَ وَ قَالَ سُبْحَانَهُ وَ تَعَالَی رِجالٌ لا تُلْهِیهِمْ تِجارَةٌ وَ لا بَیْعٌ عَنْ ذِکْرِ اللهِ وَ قَالَ تَعَالَیفَأَعْرِضْ عَنْ مَنْ تَوَلَّی عَنْ ذِکْرِنا وَ لَمْ یُرِدْ إِلَّا الْحَیاةَ الدُّنْیا، ذلِکَ مَبْلَغُهُمْ مِنَ الْعِلْمِ و قال تعالی وَ لا تُطِعْ مَنْ أَغْفَلْنا قَلْبَهُ عَنْ ذِکْرِنا وَ اتَّبَعَ هَواهُ وَ کانَ أَمْرُهُ فُرُطاً.

امام سجّاد (علیه السلام)- عقل راهنمای خیرات و هوا و هوس های نفسانی مرکب گناهان است. فهم ظرف عمل، دنیا بازار آخرت است. و نفس تاجر این بازار است. و شب و روز سرمایه است. و سود این تجارت بهشت است. و ضرر آن آتش است. این است به خدا! تجارت آن چنانی که فانی نخواهد شد و بضاعت و جنسی که در معامله آن ضرر نیست. و مثل این فرمایش از رسول خدا (صلی الله علیه و آله) رسیده است. و در آن ذکر شده که؛ دنیا بازار رستگاران از میان شیعیان است که پیرو ائمّه خود (علیهم السلام) می باشند. و به تحقیق که جامع همه ی این فرمایشات این آیه کریمه است: ای کسانی که ایمان آورده اید! اموال و فرزندانتان شما را از یاد خدا غافل نکند! و کسانی که چنین کنند، زیانکارانند!. (منافقون/9) و خداوند فرمود: مردانی که نه تجارت و نه

معامله ای آنان را از یاد خـدا غافل نمی کنـد. (نور/37) و از کسـانی که قلبشـان را از یـاد خود غافل ساختیم اطاعت مکن! همان ها که از هوای نفس پیروی کردند، و کارهایشان افراطی است. (کهف/28)(1)

4- در زندگی تلاش کنید که هر آنچه می بینید حاصل تلاشـتان است و خدا جزای کامل تلاش هایتان را می دهد. (سوره نجم آیه 39 - 40 -41)

آیه 39 - 40-41 نجم

وَأَنْ لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَىٰ 39

و (نمی داند) اینکه برای آدمی جز آنچه به سعی و عمل خود انجام داده (ثواب و جزایی) نخواهد بود؟

وَأَنَّ سَعْيَهُ سَوْفَ يُرَىٰ 40

و اینکه البته پاداش سعی و عمل او را (در دنیا و برزخ) به وی بنمایند.

ثُمَّ يُجْزَاهُ الْجَزَاءَ الْأَوْفَىٰ 41

سپس (در آخرت) پاداش کامل آن را به او بدهند.

حدیث

الصّادق (علیه السـلام)- لَيْسَ يَتْبَعُ الرَّجُلَ بَعْدَ مَوْتِهِ مِنَ الْأَجْرِ إِلَّا ثَلَاثُ خِصَالٍ صَدَقَةٌ أَجْرَاهَا فِي حَيَاتِهِ فَهِيَ تَجْرِي بَعْدَ مَوْتِهِ وَ سُنَّةٌ سَنَّهَا هُدًى فَهِيَ تُعْمَلُ بِهَا بَعْدَ مَوْتِهِ وَ وَلَدٌ صَالِحٌ يَسْتَغْفِرُ لَهُ.

امام صادق (علیه السـلام)- پس از مرگ اجری به دنبال کسـی نمی رود مگر اجر سه عمل؛ صـدقه جاریه، روش هـدایتی که نهاده و پس از مرگش بدان عمل شود، فرزند صالحی که برایش آمرزش خواهد.(2)

5- بدانیـد که هر کـار خوب و بـد، و بزرگ و کوچکی که انجام داده ایـد در نامه عملتان ثبت می شود. (سوره قمر آیه 52-53)

آیه 52-53 قمر

وَكُلُّ شَيْءٍ فَعَلُوهُ فِي الزُّبُرِ 52

و هر عملی که کردند در کتب نامه عملشان ثبت است.

وَكُلُّ صَغِيرٍ وَكَبِيرٍ مُسْتَطَرٌ 53

و هر امر کوچک و بزرگ (در آنجا) نگاشته است.

حدیث

الصّادق (علیه السلام)- وَ کُلُّ صَغِیرٍ وَ کَبِیرٍ یَعْنِی مِنْ ذَنْبٍ مُسْتَطَرٌ أَیْ مَکْتُوبٌ.

امام صادق (علیه السلام)- وکُل صَغِیرٍ وکَبِیرٍ یعنی هر گناهی. مُسْتَطَرٌ یعنی نوشته شده.(3)

6- ای فروشندگان! اجناس را دقیق وزن کنید و برای سود بیشتر با دستکاری ترازو، کم فروشی نکنید. (سوره الرحمن آیه 9)

آیه 9 الرحمن

وَأَقِیمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ وَلَا تُخْسِرُوا الْمِیزَانَ.

و هر چیز را به ترازوی عدل و انصاف بسنجید و هیچ در میزان کم فروشی و نادرستی مکنید.

حدیث

الصّادق (علیه السلام)- عَنْ

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج15، ص290 إرشادالقلوب، ج1، ص59

2- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج15، ص316 الأمالی للصدوق، ص35/ نورالثقلین

3- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج15، ص378 بحارالأنوار، ج 9، ص241/ البرهان؛ «من ذنب» محذوف

دَاوُدَ الرَّقِّيِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللّهِ (علیه السلام) عَنْ قَوْلِ اللّهِ عَزَّ وَ جَلَو أَقِيمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ وَ لا تُخْسِرُوا الْمِيزانَ قَالَ أَطِيعُوا الْإِمَامَ بِالْعَدْلِ وَ لَا تَبْخَسُوه مِنْ حَقِّه.

امـام صـادق (علیه السـلام)- داود رقّی گویـد: از امام صادق درباره ی این آیه: و أَقِيمُوا الوزْنَ بِالقِسْطِ و لا تُخْسِرُوا المِيزَانَ، پرسـیدم: «چه تفسیری دارد»؟ فرمود: «از امام عادل اطاعت کنید و در حقّ او ظلم نکنید».(1)

7- در راه خـدا قرض الحسـنه دهیـد که گویا به خدا قرض داده اید و خدا نیز چند برابرش را به شـما پس می دهد. (سوره حدید آیه 11)

آیه 11 حدید

مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضَاعِفَهُ لَهُ وَلَهُ أَجْرٌ كَرِيمٌ.

آن کیست که به خـدا قرض نیکو دهـد (یعنی قرض الحسـنه و صـدقه دهـد و احسان به فقیران کنـد) تا خدا بر او چندین برابر گرداند و او را پاداشی با لطف و کرامت باشد؟

حدیث

الصّادق (علیه السلام)- عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ (علیه السلام) عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَ مَنْ ذَا الَّذِی يُقْرِضُ اللهَ قَرْضاً حَسَناً قَالَ ذَاکَ صِلَةُ الرَّحِمِ وَ الرَّحِمُ رَحِمُ آلِ مُحَمَّدٍ (صلی الله علیه و آله) خَاصَّةً.

امام صادق (صـلی الله علیه و آله)- معاویةً بن عمّار گویـد: از امام صادق (علیه السـلام) درباره ی این کلام خداونـد عزّوجلّ مَن ذَا الذِی يُقْرِضُ اللهَ قَرْضًا حَسَنًا پرسـیدم. حضرت فرمود: «این آیه درباره ی صله ی رحم است و مقصود از رحم، رحم آل محمّد (علیهم السلام) است».(2)

8- به سبب چیزی که از دست رفته غمگین نشو و بر آنچه به تو داده شده، شادمانی نکن. (سوره حدید آیه 23)

آیه 23 حدید

لِكَيْلَا تَأْسَوْا عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا بِمَا آتَاكُمْ ۗ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ.

(این تقدیر حق را بدانید) تا هرگز بر آنچه از دست شما رود دلتنگ نشوید و به آنچه به شما می دهد مغرور و دلشاد نگردید، و خدا دوستدار هیچ متکبر خودستایی نیست.

حدیث

أمیرالمؤمنین (علیه السلام)- أَنَ النَّاسَ ثَلَاثَةٌ زَاهِدٌ

1- تفسير اهل بيت عليهم السلام ج15، ص394 بحارالأنوار، ج24، ص309/ تأويل الآيات الظاهرة، ص613/ البرهان

2- تفسير اهل بيت عليهم السلام ج15، ص558 تأويل الآيات الظاهرة، ص633/ البرهان

وَ صَابِرٌ وَ رَاغِبٌ فَأَمَّا الزَّاهِدُ فَقَدْ خَرَجَتِ الْأَحْزَانُ وَ الْأَفْرَاحُ مِنْ قَلْبِهِ فَلَا يَفْرَحُ بِشَيْءٍ مِنَ الدُّنْيَا وَ لَا يَأْسَى عَلَى شَيْءٍ مِنْهَا فَاتَهُ فَهُوَ مُسْتَرِيح.

امام علی (علیه السلام)- مردم سه گروهند: زاهد (پارسا) و صابر (شکیبا) و راغب (خواهان دنیا)، امّا زاهد کسی است که اندوه ها و شادی ها از دلش بیرون رفته نه به چیزی از دنیا شاد شود، و نه بر چیزی که از دستش رفته افسوس خورد پس او آسوده خاطر است.(1)

9- نه بخل بورزید و نه دیگران را هنگام انفاق کردن، به بخل ورزیدن تشویق کنید. (سوره حدید آیه 24)

آیه 24 حدید

الَّذِينَ يَبْخَلُونَ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ ۗ وَمَنْ يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ.

همان متکبرانی که خودشان (در احسان به فقیران) بخل می ورزند و مردم را هم به بخل و منع احسان وا می دارند. و هر که روی (از اطاعت حق) بگرداند خدا به کلی بی نیاز و ستوده صفات است.

حدیث

الرّسول (صلی الله علیه و آله)- إِنَّ النَّبِيَّ (صلی الله علیه و آله) سَأَلَ عَنْ سَيِّدِ بَنِي عَوْفٍ، فَقَالُوا: جَدُّ بْنُ قَيْسٍ عَلَيَأَنَّهُ يُزَنُّ بِالْبُخْلِ. فَقَالَ (صلی الله علیه و آله): وَ أَيُّ دَاءٍ أَدْوَى مِنَ الْبُخْلِ؟ سَيِّدُكُمُ الْبَرَاءُ بْنُ مَعْرُورٍ.

پیامبر (صلی الله علیه و آله)- رسول خدا (صلی الله علیه و آله) از رئیس بنی عوف پرسید: «سرور شما کیست»؟ سران قبیله گفتند: «ای رسول خدا (صلی الله علیه و آله)! سرور ما مردی است که از صفت بخل و تنگ چشمی بی نصیب نیست». رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: «کدام بیماری کشنده تر از بخل و تنگ چشمی است. سیّد و سرور شما براءبن معرور است».(2)

نکات کلیدی جزء بیست و هشتم قرآن کریم

1- خدا را فراموش نکرده و از یاد نبرید که خدا نیز شما را فراموش می کند و در این صورت از منحرفان می باشید. (سوره حشر آیه 19)

آیه 19 حشر

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنْسَاهُمْ أَنْفُسَهُمْ ۚ أُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ.

و مانند آنان نباشید که به کلی خدا را فراموش کردند، خدا هم

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج15، ص598 الکافی، ج2، ص456/ نورالثقلین

2- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج15، ص598 نورالثقلین

(حظّ روحانی و بهره ابدی) نفوس آنها را از یادشان برد، آنان به حقیقت بدکاران عالمند.

حدیث

الصّادق (علیه السلام)- فَاتَّقُوا اللَّهَ عِبَادَ اللَّهِ مَا اسْتَطَعْتُمْ وَ أَطِيعُوا اللَّهَ وَ سَلِّمُوا الْأَمْرَ لِأَهْلِهِ تُفْلِحُوا وَ اصْبِرُوا فَ إِنَّ اللهَ مَعَ الصَّابِرِينَ وَ لا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللهَ فَأَنْساهُمْ أَنْفُسَهُمْ الآيَةَ.

امام صادق (علیه السلام)- ای بندگان خدا! هرچه می توانید تقوای خدا را پیشه کنید و خداوند را اطاعت کنید و حکومت را به اهلش بسپارید تا رستگار شوید و صبر پیشه کنید؛ چون خداوند با صابرین است؛ ولا تَكُونُوا كَالذِينَ نَسُوا اللهَ فَأَنسَاهُمْ أَنفُسَهُمْ.(1)

2- در قیامت این که اقوام و فرزندانتان چه کسانی هستند اهمیتی نداره و به دردتان نمی خورد و فقط اعمالتان برای خدا مهم است. (سوره ممتحنه آیه 3)

آیه 3 ممتحنه

لَنْ تَنْفَعَكُمْ أَرْحَامُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ ۚ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَفْصِلُ بَيْنَكُمْ ۚ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ (3)

روز قیامت [که کیفر دوستی با دشمنان داده شود] خویشان و فرزندانتان سودی به حال شما ندارند، خدا میان شما و آنان جدایی می اندازد، و خدا به آنچه انجام می دهید، بیناست.

حدیث

تفسير العيّاشي عن الإمام الصّادقِ عليه السلام : إذا كانَ يَومُ القِيامَةِ دُفِعَ إلَى الإنسانِ كِتابُه ، ثُمَّ قيلَ لَهُ :اقرَأهُ .[قالَ الرّاوي:]قُلتُ : فيَعرِفُ ما فيهِ ؟ فقالَ : إنَّهُ يَتذكُرُهُ فَما مِن لَحظَةٍ ولا كَلِمَةٍ ولا نَقْلِ قَدَمٍ ولا شَيءٍ فَعَلَهُ إلّا ذَكَرَهُ ؛ كأنَّهُ فَعَلَهُ تِلكَ السّاعَةَ ، فلِذلكَ قالوا : «يا وَيْلَتَنا ما لِهذا الكِتابِ لا يُغادِرُ صَغيرَةً وَلا كَبيرَةً إلّا أحْصاها» ».

تفسير العيّاشی : امام صادق علیه السلام فرمود : چون روز قیامت شود کارنامه انسان به او داده می شود و می گویند : آن را بخوان. [راوی می گوید :]عرض کردم: آنچه را در آن کارنامه هست می شناسد؟ حضرت فرمود :

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج16، ص162 بشارة المصطفی، ص96/ بحارالأنوار، ج 66، ص399/ البرهان؛ «الله» محذوف

هیـچ نگاهی نکرده و هیـچ کلمه ای نگفته وهیچ قدمی برنداشـته و هیچ کاری انجام نداده باشد، مگر این که در آن نامه ذکر شده است و او آنهـا را به یـاد آورد به طوری که گویی همان لحظه آنها را انجام داده است. به همین دلیل می گوینـد : «وای بر ما! این چه نامه ای است که هیچ ریز و درشتی را از قلم نینداخته است ».(1)

3- دشـمنان می خواهند با انواع شبهه، دین خدا را تیره و تاریک کنند. ولی خدا دینش را نورانی و تابنده می کند. (سوره صف آیه 8)

آیه 8 صف

يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ (8)

می خواهند نور خدا را با دهان هایشان خاموش کنند در حالی که خدا کامل کننده نور خود است، گرچه کافران خوش نداشته باشند.

حدیث

الصّادق (علیه السـلام)- لَمْ تَخْلُو الْأَرْضُ مُنْذُ كَانَتْ مِنْ حُجَّةٍ عَالِمٍ يُحْيِي فِيهَا مَا يُمِيتُونَ مِنَ الْحَقِّ ثُمَّ تَلَا هَذِهِ الآيَةَ يُرِيدُونَ لِيُطْفِؤُا نُورَ اللهِ بِأَفْواهِهِمْ وَ اللهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَ لَوْ كَرِهَ الْكافِرُونَ.

امام صادق (علیه السـلام)- زمین از ابتـدا خالی از حجّت عالم و دانایی نبوده که دسـتوراتی که مردم به دست فراموشـی سپرده اند و از بین رفته، احیا بنماید؛ بعد آن جناب این آیه را تلاوت نمود: يُرِيدُونَ لِيُطْفِؤُا نُورَ اللهِ بِأَفْواهِهِمْ وَ اللهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَ لَوْ كَرِهَ الْكافِرُونَ.(2)

4- آنهایی که بار سـنگین کتاب را بر دوش می کشـند ولی به آن عمل نمی کنند مانند چارپایی هستند که کتابها را حمل می کنند. (سوره جمعه آیه 8)

آیه 5 جمعه

مَثَلُ الَّذِينَ حُمِّلُوا التَّوْراةَ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوها كَمَثَلِ الْحِمارِ يَحْمِلُ أَسْفاراً بِئْسَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآياتِ اللهِ وَ اللهُ لا يَهْدِي الْقَوْمَ الظّالِمِينَ [5]

داسـتان کسانی که مکلّف به تورات شدنـد ولی حقّ آن را ادا نکردنـد، ماننـد داسـتان درازگوشـی است که کتاب هایی حمل می کند، [امّا چیزی از آن نمی فهمد]. چه بد است مثل گروهی که آیات خدا را انکارکردند، و خداوند قوم ستمگر را هدایت

1- [تفسير العيّاشي : 2/328/34.]

2- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج16، ص228 بحارالأنوار، ج23، ص37/ بحارالأنوار، ج23، ص52/ بصایرالدرجات، ص487؛ «لن تخلوا» بدل «لم تخلوا»/ کمال الدین، ج1، ص221/ نورالثقلین

نمی کند.

حدیث

الرّسول (صلی الله علیه و آله)- یَا مَعَاشِرَ قُرَّاءِ الْقُرْآنِ اتَّقُوا اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ فِیمَا حَمَّلَکُمْ مِنْ کِتَابِهِ فَإِنِّی مَسْئُولٌ وَ إِنَّکُمْ مَسْئُولُونَ إِنِّی مَسْئُولٌ عَنْ تَبْلِیغِ الرِّسَالَةِ وَ أَمَّا أَنْتُمْ فَتُسْأَلُونَ عَمَّا حُمِّلْتُمْ مِنْ کِتَابِ اللَّهِ وَ سُنَّتِی.

پیامبر (صلی الله علیه و آله)- ای گروه های خوانندگان قرآن، خداوند از آنچه از کتابش برعهده ی شما نهاد، پروا دارید، زیرا که هم من و نیز شما مسئولید، من از رساندن رسالت [الهی] مسئولم و امّا شما، از آنچه از قرآن و سنّت من که [عهده دارش] شدید، پرسیده خواهید شد.(1)

5- ای مردم هنگام نماز جمعه خرید و فروش را تعطیل کرده و به سمت برگزاری نماز بروید که برایتان برکت دارد. (سوره جمعه آیه 9)

آیه 9 جمعه

یَا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا إِذَا نُودِیَ لِلصَّلَاةِ مِنْ یَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَیٰ ذِکْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَیْعَ ۚ ذَٰلِکُمْ خَیْرٌ لَکُمْ إِنْ کُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (9)

ای مؤمنان! چون برای نماز روز جمعه ندا دهند، به سوی ذکر خدا بشتابید، و خرید و فروش را رها کنید. که این [اقامه نماز جمعه و ترک خرید و فروش] برای شما بهتر است اگر [به پاداشش] معرفت و آگاهی داشتید.

حدیث

ابن عبّاس (رحمة الله علیه)- مَا خَلَقَ اللَّهُ عزّوجلّ رَجُلًا بَعْدَ النَّبِیِّ (صلی الله علیه و آله) أَفْضَلَ مِنْ أَمِیرِالْمُؤْمِنِینَ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ (علیه السلام) قَالَ اللَّهُ عزّوجلّ: فَاسْعَوْا إِلی ذِکْرِ اللهِ. قَالَ إِلَی وَلَایَةِ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ (علیه السلام).

ابن عبّاس (رحمة الله علیه)- خدا بعد از پیامبر (صلی الله علیه و آله)، مردی را برتر از امیرالمؤمنین علیّ بن ابی طالب (علیه السلام) نیافرید. فرمود: فَاسْعَوْا إِلی ذِکْرِ اللهِ؛ به سوی ولایت علیّ بن ابی طالب (علیه السلام) [بشتابید».(2)

6- کارهای خوبتان را نزد خداوند پس انداز کنید چون خدا با چند برابر کردن آن، سود خوبی می پردازد. (سوره تغابن آیه 17)

آیه 17 تغابن

إِنْ تُقْرِضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا یُضَاعِفْهُ لَکُمْ وَیَغْفِرْ لَکُمْ ۚ وَاللَّهُ شَکُورٌ حَلِیمٌ (17)

اگر به خدا وام نیکو دهید، آن را برای شما دو چندان می کند و شما را می آمرزد

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج16، ص256 الکافی، ج2، ص606

2- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج16، ص264 بحارالأنوار، ج36، ص144/ فرات الکوفی، ص483

و خدا عطا کننده پاداش فراوان در برابر عمل اندک می باشد و بردبار است.

حدیث

أمیرالمؤمنین (علیه السلام)- فَبَادِرُوا إِلَی مَا فَرَضَهُ اللَّهُ فَإِنَّهُ آتَاکُمُ الْمَالَ فَرْضاً وَ سَأَلَکُمْ مِنْهُ قَلِیلًا قَرْضاً فَقَالَ فِی کِتَابِهِ الذِّکْرِ الْحَکِیمِ إِنْ تُقْرِضُوا اللهَ قَرْضاً حَسَناً یُضاعِفْهُ لَکُمْ وَ یَغْفِرْ لَکُمْ وَ اللهُ شَکُورٌ حَلِیمٌ.

امیرالمؤمنین (علیه السلام)- بشتابید به سوی آنچه خداوند واجب نموده است؛ چون او اموال را به صورت حتمی به شما داد و اندکی از آن را از شما قرض خواست و در کتابش که یاد آور و حکیم است فرمود: إِنْ تُقْرِضُوا اللهَ قَرْضاً حَسَناً یُضاعِفْهُ لَکُمْ وَ یَغْفِرْ لَکُمْ وَ اللهُ شَکُورٌ حَلِیمٌ.(1)

7- وقتی همسر خود را طلاق دادید، تا پایان عدّه، نه از محل زندگی بیرونش کنید و نه خود زن برود. شاید گشایشی شد و آشتی کردید. (سوره طلاق آیه 1)

آیه 1 طلاق

یَا أَیُّهَا النَّبِیُّ إِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ فَطَلِّقُوهُنَّ لِعِدَّتِهِنَّ وَأَحْصُوا الْعِدَّةَ ۖ وَاتَّقُوا اللَّهَ رَبَّکُمْ ۖ لَا تُخْرِجُوهُنَّ مِنْ بُیُوتِهِنَّ وَلَا یَخْرُجْنَ إِلَّا أَنْ یَأْتِینَ بِفَاحِشَةٍ مُبَیِّنَةٍ ۚ وَتِلْکَ حُدُودُ اللَّهِ ۚ وَمَنْ یَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ ۚ لَا تَدْرِي لَعَلَّ اللَّهَ یُحْدِثُ بَعْدَ ذَٰلِكَ أَمْرًا(1)

به نام خدا که رحمتش بی اندازه است و مهربانی اش همیشگی

ای پیامبر! زمانی که خواستید زنان را طلاق دهید، آنان را در زمان عدّه [آن زمانی که از عادت پاک شده و با همسر آمیزش نکرده باشند] طلاق دهید و حساب عدّه را نگه دارید، و از خدا پروردگارتان پروا کنید، و آنان را [در مدتی که عدّه خود را می گذرانند] از خانه هایشان بیرون مکنید، و آنان هم [در مدت عدّه] بیرون نروند مگر اینکه مرتکب عمل زشت آشکاری شوند [که در آن صورت بیرون کردنشان از خانه بی مانع است]. این حدود خداست؛ و هر که از حدود تجاوز کند، یقیناً

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج16، ص318 المصباح للکفعمی، ص714

به خودش ستم ورزیده است. تو نمی دانی شاید خدا پس از این [در عده طلاق،] کاری پدید آورد [تا وسیله صلح و سازشی میان آنان شود.]

حدیث

الرّسول (صلی الله علیه و آله)- تَزَوَّجُوا وَ لَا تُطَلِّقُوا فَإِنَّ الطَّلَاقَ يَهْتَزُّ مِنْهُ الْعَرْش.

پیامبر (صلی الله علیه و آله)- زن بگیرید و گرد جدایی نگردید زیرا عرش از این جدایی می لرزد.(1)

8- اگر مراقب اعمالتان باشید و گناه نکنید، خدا راه خلاصی از مشکلات را باز کرده و از جایی که فکرش را نمی کنید، روزی می دهد. (سوره طلاق آیه 2-3)

آیه 2-3 طلاق

فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ أَوْ فَارِقُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ وَأَشْهِدُوا ذَوَيْ عَدْلٍ مِنْكُمْ وَأَقِيمُوا الشَّهَادَةَ لِلَّهِ ۚ ذَٰلِكُمْ يُوعَظُ بِهِ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ۚ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا (2)

و چون به پایان زمان [عدّه] نزدیک شدند، آنان را [با رجوع به زوجیت] به صورتی شایسته [که رعایت همه حقوق همسرداری است] نگه دارید یا از آنان به طرزی شایسته [که پرداخت همه حقوق شرعیه اوست] جدا شوید، و [هنگام جدایی،] دو عادل از خودتان را گواه [طلاق] گیرید. [و شما ای گواهان!] گواهی را برای خدا اقامه کنید. به وسیله این [حقایق] به کسی که همواره به خدا و روز قیامت ایمان دارد، اندرز داده می شود و هر که از خدا پروا کند، خدا برای او راه بیرون شدن [از مشکلات و تنگناها را] قرار می دهد. (2)

وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ ۚ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ ۚ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ ۚ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا (3)

و او را از جایی که گمان نمی برد روزی می دهد، و کسی که بر خدا توکل کند، خدا برایش کافی است، [و] خدا فرمان و خواسته اش را [به هر کس که بخواهد]

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج16، ص322 مکارم الأخلاق، ص197

می رساند؛ یقیناً برای هر چیزی اندازه ای قرار داده است.

حدیث

الصّادق (علیه السلام)- فِی قَوْلِهِ عَزَّ ذِکْرُهُ وَ مَنْ یَتَّقِ اللهَ یَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجاً وَ یَرْزُقْهُ مِنْ حَیْثُ لا یَحْتَسِبُ قَالَ هَؤُلَاءِ قَوْمٌ مِنْ شِیعَتِنَا ضُعَفَاءُ لَیْسَ عِنْدَهُمْ مَا یَتَحَمَّلُونَ بِهِ إِلَیْنَا فَیَسْمَعُونَ حَدِیثَنَا وَ یَقْتَبِسُونَ مِنْ عِلْمِنَا فَیَرْحَلُ قَوْمٌ فَوْقَهُمْ وَ یُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ وَ یُتْعِبُونَ أَبْدَانَهُمْ حَتَّی یَدْخُلُوا عَلَیْنَا فَیَسْمَعُوا حَدِیثَنَا فَیَنْقُلُونَهُ إِلَیْهِمْ فَیَعِیهِ هَؤُلَاءِ وَ تُضَیِّعُهُ هَؤُلَاءِ فَأُولَئِکَ الَّذِینَ یَجْعَلُ اللَّهُ عَزَّ ذِکْرُهُ لَهُمْ مَخْرَجاً وَ یَرْزُقُهُمْ مِنْ حَیْثُ لَا یَحْتَسِبُون.

امام صادق (علیه السلام)- وَ مَنْ یَتَّقِ اللهَ یَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجاً وَ یَرْزُقْهُ مِنْ حَیْثُ لا یَحْتَسِبُ این ها گروهی از شیعیان ضعیف مایند که قدرت مالی ندارند سفر به سوی ما می کنند و روایت ما را می شنوند و از انوار علم ما بهره می گیرند امّا گروهی که توانایی دارند این سفر را طی می کنند و مخارجی را متحمّل می شوند احادیث ما را می شنوند و برمی گردند برای آن ها نقل می کنند این دوستان احادیث ما را حفظ می کنند امّا آن ها ضایع می نمایند این ها کسانی هستند که خداوند برای آن ها راهی قرار داده و از جایی که گمان ندارند روزی داده می شوند».(1)

9- ای مردم! خودتان و خانواده تان را از آتشی که سوختش مردم است، حفظ کنید. (سوره تحریم آیه 6)

آیه 6 تحریم

یَا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَکُمْ وَأَهْلِیکُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ عَلَیْهَا مَلَائِکَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ لَا یَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَیَفْعَلُونَ مَا یُؤْمَرُونَ (6)

ای مؤمنان! خود و خانواده خود را از آتشی که هیزم آن انسان ها و سنگ ها است، حفظ کنید. بر آن فرشتگانی خشن و سخت گیر گمارده شده اند که از آنچه خدا به آنان دستور داده، سرپیچی نمی کنند، و آنچه را به آن مأمورند، همواره انجام

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج16، ص342 الکافی، ج8، ص178/ وسایل الشیعهٔ، ج27، ص90/ بحارالأنوار، ج24، ص364/ مجموعهٔ ورام، ج2، ص150

می دهند.

حدیث

الصّادق (علیه السلام)- عَنْ سُلَیْمَانَ بْنِ خَالِدٍ قَالَ قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِاللَّهِ (علیه السلام) إِنَّ لِی أَهْلَ بَیْتٍ وَ هُمْ یَسْمَعُونَ مِنِّی أَفَأَدْعُوهُمْ إِلَی هَذَا الْأَمْرِ فَقَالَ نَعَمْ إِنَّ اللَّهَ عزّوجلّ یَقُولُ فِی کِتَابِهِ یا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَکُمْ وَ أَهْلِیکُمْ ناراً وَقُودُهَا النَّاسُ وَ الْحِجارَةُ.

امام صادق (علیه السلام)- سلیمان بن خالد گوید: به امام صادق (علیه السلام) عرض کردم: من دارای خانواده ای هستم که حرف های مرا گوش می دهند؛ آیا آن ها را به این امر فرا بخوانم؟ فرمود: آری، خداوند عزّوجلّ در قرآن می فرماید: یَا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا قُوا أَنفُسَکُمْ وَ أَهْلِیکُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَ الْحِجَارَةُ.(1)

نکات کلیدی جزء بیست و نهم قرآن کریم

1- خداوند مرگ و زندگی را آفرید تا امتحانتان کند که کدام یک از شما بهتر رفتار می کنید. (سوره ملک آیه 2)

آیه 2 ملک

الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ.

خدایی که مرگ و زندگانی را آفرید که شما بندگان را بیازماید تا کدام نیکوکارتر (و خلوص اعمالش بیشتر) است و او مقتدر و بسیار آمرزنده است.

حدیث

الصّادق (علیه السلام)- عَنْ سُفْیَانَ بْنِ عُیَیْنَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ (علیه السلام) فِی قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ لِیَبْلُوَکُمْ أَیُّکُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا قَالَ لَیْسَ یَعْنِی أَکْثَرَ عَمَلًا وَ لَکِنْ أَصْوَبَکُمْ عَمَلًا وَ إِنَّمَا الْإِصَابَةُ خَشْیَةُ اللَّهِ وَ النِّیَّةُ الصَّادِقَةُ وَ الْحَسَنَةُ ثُمَّ قَالَ الْإِبْقَاءُ عَلَی الْعَمَلِ حَتَّی یَخْلُصَ أَشَدُّ مِنَ الْعَمَلِ وَ الْعَمَلُ الْخَالِصُ الَّذِی لَا تُرِیدُ أَنْ یَحْمَدَکَ عَلَیْهِ أَحَدٌ إِلَّا اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ وَ النِّیَّةُ أَفْضَلُ مِنَ الْعَمَلِ أَلَا وَ إِنَّ النِّیَّةَ هِیَ الْعَمَلُ.

امام صادق (علیه السلام)- سفیان بن عیینه گوید: امام صادق (علیه السلام) درباره ی سخن خداوند عزّوجلّ لِیَبْلُوَکُمْ أَیُّکُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا، فرمود: «نه به معنای این است که عملش از نظر کثرت و فراوانی بیشتر باشد، بلکه عملش درست تر باشد، و درست بودن عمل در ترس از خداوند و نیّت صادق و نیکی می باشد». سپس

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج16، ص392 الکافی، ج2، ص211/ وسایل الشیعة، ج16، ص189/ بحارالأنوار، ج2، ص20/ المحاسن، ج1، ص231/ نورالثقلین/ البرهان

فرمود: «خالص گردانیدن عمل از خود عمل دشوارتر است، و عمل خالص عبارت است از؛ آنکه نخواهی کسی به جز خداوند عزّوجلّ به خاطر آن تو را پاداش دهد، و نیّت همان عمل است».(1)

2- نرمش در انحرافات کافران باعث خشنودی آنان می شود. (سوره قلم آیه 9)

آیه 9 قلم

وَدُّوا لَوْ تُدْهِنُ فَيُدْهِنُونَ.

کافران بسیار مایلند که تو با آنها مداهنه و مداراکنی (و متعرض بتهاشان نشوی) تا آنها هم (به نفاق) با تو مداهنه و مدارا کنند.

حدیث

ابن عبّاس (رحمة الله علیه)- مَعْنَاهُ وَدُّوا لَوْ تَكْفُرُ فَيَكْفُرُونَ.

ابن عبّاس (رحمة الله علیه)- معنای آیه این است که آنان دوست دارند تو کافر شوی تا آن ها هم کافر شوند.(2)

3- از عیب جویی، خبرچینی، تجاوز به حقوق دیگران، گناه، گستاخی و زنا دوری کنید. (سوره قلم آیه 11-12-13)

آیه 11-12-13 قلم

هَمّازٍ مَشّاءٍ بِنَمِيمٍ 11

و آن کس که دایم عیبجویی و سخن چینی می کند.

مَنّاعٍ لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ أَثِيمٍ 12

و خلق را هر چه بتواند از خیر باز می دارد و به ظلم و بدکاری می کوشد.

عُتُلٍّ بَعْدَ ذٰلِكَ زَنِيمٍ 13

با این همه عیب، باز متکبر است و خشن با آنکه حرامزاده و بی اصل و نسب است.

حدیث

الصّادق (علیه السلام)- ثَلَاثَةٌ لَا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ السَّفَّاكُ لِلدَّمِ وَ شَارِبُ الْخَمْرِ وَ مَشَّاءٌ بِنَمِيمَةٍ.

امام صادق (علیه السلام)- سه گروه به بهشت وارد نخواهند شد، آن کس که خون کسی را بریزد و باده گسار و سخن چین.(3)

4- بدانید که شرایط قیامت آنقدر سخت است که دوست صمیمی سراغ دوست صمیمی اش را نمی گیرد با اینکه جلوی چشم هم هستند. (سوره معارج آیه 10)

آیه 10 معارج

وَلَا يَسْأَلُ حَمِيمٌ حَمِيمًا .

و هیچ خویشاوند و دوست صمیمی از [اوضاع و احوال] خویشاوند و دوست صمیمی اش نپرسد!

حدیث

عنه صلي الله عليه و آله : مَن أحَبَّنا كانَ مَعَنا يَومَ القِيامَةِ ، ولَو أنَّ رَجُلاً أحَبَّ حَجَرًا لَحَشَرَهُ اللّهُ مَعَهُ .

پیامبر خدا صلي الله عليه و آله : هر که ما را دوست بدارد، روز قیامت با ما خواهد بود. انسان حتی اگر سنگی را

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج16، ص416 الکافی، ج2، ص16/ بحارالأنوار، ج67، ص230/ بحارالأنوار، ج67، ص250/ البرهان

2- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج16، ص484 بحرالعرفان، ج16، ص119

3- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج16، ص484 الخصال، ج1، ص180/ نورالثقلین؛ «بتفاوت»

دوست بدارد، خداوند او را با همان سنگ محشور می کند.(1)

5- در روز قیامت گنهکار آرزو می کند کاش می توانست فرزند، همسر، برادر و خویشانش را فدای خود کند تا نجات یابد. (سوره معارج آیه 11-12-13)

آیه 11-12-13 معارج

يُبَصَّرُونَهُمْ ۚ يَوَدُّ الْمُجْرِمُ لَوْ يَفْتَدِي مِنْ عَذَابِ يَوْمِئِذٍ بِبَنِيهِ 11

چون حقیقت حالشان به آنها بنمایند آن روز کافر بدکار آرزو کند که کاش توانستی فرزندانش را فدای خود سازد و از عذاب برهد.

وَصَاحِبَتِهِ وَأَخِيهِ 12

و هم زن و برادرش.

وَفَصِيلَتِهِ الَّتِي تُؤْوِيهِ 13

و هم خویشان و قبیله اش را که همیشه حمایتش می کردند.

حدیث

أمیرالمؤمنین (علیه السلام)- وَ أَسْأَلُکَ الْأَمَانَ الْأَمَانَ یَوْمَ یَوَدُّ الْمُجْرِمُ لَوْ یَفْتَدِی مِنْ عَذابِ یَوْمِئِذٍ بِبَنِیه.

امام علی (علیه السلام)- [خداوندا]! از تو ایمنی و آرامش قلب می خواهم در آن روزی که گنهکار دوست می دارد فرزندان خود را در برابر عذاب آن روز فدا کند.(2)

6- ای مردم! در اموالتان سهم مشخصی برای محرومان و فقرا کنار بگذارید. (سوره معارج آیه 14-25)

آیه 24-25 معارج

وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَعْلُومٌ (24)

و آنان که در اموالشان حقّی معلوم است (24)

لِلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ (25)

برای درخواست کننده [تهیدست] و محروم [از معیشت و ثروت،] (25)

حدیث

الصّادق (علیه السلام)- عَنْ إِسْمَاعِیلَ بْنِ جَابِرٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ (علیه السلام) فِی قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ الَّذِینَ فِی أَمْوالِهِمْ حَقٌّ مَعْلُومٌ. لِلسَّائِلِ

وَ الْمَحْرُومِ أَ هُوَ سِوَى الزَّكَاةِ فَقَالَ هُوَ الرَّجُلُ يُؤْتِيهِ اللّهُ الثَّرْوَةَ مِنَ الْمَالِ فَيُخْرِجُ مِنْهُ الْأَلْفَ وَ الْأَلْفَيْنِ وَ الثَّلَاثَةَ الْآلَافِ وَ الْأَقَلَّ وَ الْأَكْثَرَ فَيَصِلُ بِهِ رَحِمَهُ وَ يَحْمِلُ بِهِ الْكَلَّ عَنْ قَوْمِهِ.

امام صادق (علیه السلام)- اسماعیل بن جابر گوید: از امام صادق (علیه السلام) درباره ی این آیه: وَ الَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَعْلُومٌ * لِلسَّائِلِ وَ الْمَحْرُومِ پرسیدم که آیا منظور آیه، چیزی غیر از زکات است»؟ فرمود: «آن است که خداوند مالی و ثروتی به شخص می دهد که آن شخص هزار و دوهزار و سه هزار و بیشتر یا کمتر از

1- [أمالي الصدوق : 174 / 9 عن نوف عن الإمام عليّ عليه السلام ، روضة الواعظين : 457 ، مشكاة الأنوار : 84 .] .

2- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج17، ص24 بحارالأنوار، ج91، ص109/ بحارالأنوار، ج97، ص418

آن مال، برای صله ی رحم و کم کردن سختی مخارج قومش تعیین کند».(1)

7- کسانی که نمازگزار و اهل صدقه اند و به قیامت باور داشته و پاکدامن و امانت دارند ترسی از قیامت ندارند. (سوره معارج آیه 23-32)

آیه 23-32 معارج

الَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ (23)

آنان که همواره بر نمازشان مداوم و پایدارند، (23)

وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَعْلُومٌ (24)

و آنان که در اموالشان حقّی معلوم است (24)

لِلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ (25)

برای درخواست کننده [تهیدست] و محروم [از معیشت و ثروت،] (25)

وَالَّذِينَ يُصَدِّقُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ (26)

و آنان که همواره روز پاداش را باور دارند، (26)

وَالَّذِينَ هُمْ مِنْ عَذَابِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ (27)

و آنان که از عذاب پروردگارشان بیمناکند، (27)

إِنَّ عَذَابَ رَبِّهِمْ غَيْرُ مَأْمُونٍ (28)

زیرا که از عذاب پروردگارشان ایمنی نیست، (28)

وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ (29)

و آنان که دامنشان را [از آلوده شدن به شهوات حرام] حفظ می کنند، (29)

إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ (30)

مگر در کام جویی از همسران و کنیزانشان که آنان در این زمینه مورد سرزنش نیستند. (30)

فَمَنِ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَٰلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ (31)

پس کسانی که در بهره گیری جنسی راهی غیر از این جویند، تجاوزکار از حدود حق اند، (31)

وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ (32)

و آنان که امانت ها و پیمان های خود را رعایت می کنند، (32)

حدیث

الباقر (علیه السلام)- وَ الَّذِينَ يُصَدِّقُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ قَالَ بِخُرُوجِ الْقَائِمِ (عجل الله تعالی فرجه الشریف).

امام باقر (علیه السلام)- وَ الَّذِينَ يُصَدِّقُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ؛ منظور، ظهور امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف) است.(2)

8- بخشی از شب را برای مناجات بیدار شده، قرآن تلاوت کرده، صدقه و قرض الحسنه دهید که نزد خدا پس انداز می شود. (سوره مزمل آیه 20)

آیه 20 مزمل

إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَىٰ مِنْ ثُلُثَيِ اللَّيْلِ وَنِصْفَهُ وَثُلُثَهُ وَطَائِفَةٌ مِنَ الَّذِينَ مَعَكَ ۚ وَاللَّهُ يُقَدِّرُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ ۚ عَلِمَ أَنْ لَنْ تُحْصُوهُ فَتَابَ

ص: 177

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج17، ص34 الکافی، ج3، ص499/ وسایل الشیعهٔ، ج9، ص48/ نورالثقلین/ البرهان

2- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج17، ص38 الکافی، ج8، ص287/ بحارالأنوار، ج24، ص313/ بحارالأنوار، ج51، ص62/ بحارالأنوار، ج66، ص268/ نورالثقلین/ البرهان

عَلَيْكُمْ ۖ فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ ۚ عَلِمَ أَنْ سَيَكُونُ مِنْكُمْ مَرْضَىٰ ۙ وَآخَرُونَ يَضْرِبُونَ فِي الْأَرْضِ يَبْتَغُونَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ ۙ وَآخَرُونَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۖ فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ ۚ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَأَقْرِضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا ۚ وَمَا تُقَدِّمُوا لِأَنْفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرًا وَأَعْظَمَ أَجْرًا ۚ وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ ۖ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ.

خدا به حال تو آگاه است که تو و جمعی هم از آنان که با تواند (اغلب) نزدیک دو ثلث یا نصف یا (لا اقل) ثلث شب را همیشه به طاعت و نماز می پردازید، و خدا (گردش) شب و روز را مقدّر می کند، خدا می داند که شما هرگز تمام ساعات شب را (به عبادت) ضبط نخواهید کرد لذا از شما (اوقات خواب و کارهای دیگر را) در گذشت تا هر چه (از شب را بی مشقت و) آسان است به تلاوت قرآن پردازید. خدا بر احوال شما آگاه است که برخی مریض و ناتوانند و برخی به سفر از کرم خدا روزی می طلبند و برخی در راه خدا به جنگ و جهاد مشغولند، پس در هر حال آنچه میسّر و آسان باشد به قرائت قرآن پردازید و نماز به پا دارید و زکات مالتان (به فقیران) بدهید و به خدا قرض نیکو دهید (یعنی برای خدا به محتاجان احسان کنید و قرض الحسنه دهید)، و هر عمل نیک برای آخرت خود پیش فرستید (پاداش) آن را البته نزد خدا بیابید و آن اجر و ثواب آخرت (که بهشت ابد است، از متاع دنیا) بسی بهتر و بزرگتر است، و دایم از خدا آمرزش

طلبید که خدا بسیار آمرزنده و مهربان است.

حدیث

أمیرالمؤمنین (علیه السلام)- أَكْثِرُوا الِاسْتِغْفَارَ تَجْلِبُوا الرِّزْقَ وَ قَدِّمُوا مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ عَمَلِ الْخَيْرِ تَجِدُوهُ غَداً.

امام علی (علیه السلام)- زیاد استغفار کنید که موجب جلب روزی است. هرچه می توانید عمل خیر انجام دهید که در قیامت نتیجه ی آن را خواهید دید.(1)

9- خداوند راه هدایت را به شما نشان داده، دیگر انتخاب با شماست که شاکر باشید یا ناسپاس. (سوره انسان آیه 3)

آیه 3 انسان

إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا.

ما به حقیقت راه (حق و باطل) را به او نمودیم حال خواهد (هدایت پذیرد و) شکر (این نعمت) گوید و خواهد (آن نعمت را) کفران کند.

حدیث

الصّادق (علیه السلام)- عَنْ زُرَارَةَ عَنْ حُمْرَانَ بْنِ أَعْيَنَ قَالَ سَأَلْتُ أَبَاعَبْدِاللَّهِ (علیه السلام) عَنْ قَوْلِ اللَّهِ إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شاكِراً وَ إِمَّا كَفُوراً قَالَ عَلَّمَهُ السَّبِيلَ فَإِمَّا آخِذٌ فَهُوَ شَاكِرٌ وَ إِمَّا تَارِكٌ فَهُوَ كَافِرٌ.

امام صادق (علیه السلام)- حمران گوید: از امام صادق (علیه السلام) درباره ی سخن خداوند: إِنَّا هَدَيْناهُ السَّبِيلَ إِمَّا شاكِراً وَ إِمَّا كَفُوراً، پرسیدم، فرمود: «راه را به او یاد داد؛ یا [آن راه را] انتخاب می کند؛ پس او شاکر است و یا رها می کند، پس او کافر و ناسپاس است».(2)

نکات کلیدی جزء سی ام قرآن کریم

1 - جلوی هوای نفس و خواسته های نامشروع دلتان را بگیرید. (سوره نازعات آیه 40)

آیه 40 نازعات

وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوَىٰ (40)

و اما کسی که از مقام و منزلت پروردگارش ترسیده و نفس را از هوا و هوس بازداشته است؛

حدیث

الصّادق (علیه السلام)- عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ الْوَابِشِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ (علیه السلام) يَقُولُ احْذَرُوا أَهْوَاءَكُمْ كَمَا تَحْذَرُونَ أَعْدَاءَكُمْ فَلَيْسَ شَيْءٌ أَعْدَى لِلرِّجَالِ مِنِ اتِّبَاعِ أَهْوَائِهِمْ وَ حَصَائِدِ أَلْسِنَتِهِمْ.

امام صادق (علیه السلام)- رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: «از هواها و تمایلات خود برحذر باشید! همان طورکه از دشمنان

خویش حذر می کنید. دشمنی هیچ چیز

ص: 179

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج17، ص152 الخصال، ج2، ص615/ نورالثقلین

2- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج17، ص236 بحارالأنوار، ج5، ص302/ المحاسن، ج1، ص276/ الکافی، ج2، ص384/ نورالثقلین/ البرهان؛ «علمه السبیل» محذوف/ وسایل الشیعهٔ، ج1، ص31/ وسایل الشیعهٔ، ج1، ص36/ القمی، ج2، ص398/ نورالثقلین/ البرهان

برای مردم به پایه ی پیروی از هوای نفس و گفتارهای انسان نمی رسد».(1)

2 - اینگونه نباشید که وقتی از مردم چیزی می خرید، کامل می کشید و وقتی می خواهید بفروشید کم، وزن می کنید. (سوره مطففین آیه 2-3)

آیه 2-3 مطففین

الَّذِينَ إِذَا اكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ (2)

آنان که چون از مردم کالایی را با پیمانه و وزن می ستانند، تمام و کامل می ستانند، (2)

وَإِذَا كَالُوهُمْ أَوْ وَزَنُوهُمْ يُخْسِرُونَ (3)

و چون برای آنان پیمانه و وزن کنند، کم می دهند.

حدیث

الصّادق (علیه السلام)- و إذا كالُوهُمْ أَوْ وَزَنُوهُمْ يُخْسِرُونَ أَيْ إِذَا سَأَلُوهُمْ خُمُسَ آلِ مُحَمَّدٍ (صلی الله علیه و آله) نَقَصُوهُمْ.

امام صادق (علیه السلام)- وَ إِذَا كَالُوهُمْ أَو وَّزَنُوهُمْ يُخْسِرُونَ، یعنی آن زمان که از آن ها خُمس آل بیت (علیهم السلام) را بخواهند، کمتر می دهند.(2)

3 - به یتیمان محبت کرده و همدیگر را به دادن سهم غذای فقیران تشویق کنید. (سوره فجر آیه 17-18)

آیه 17-18 فجر

كَلَّا ۖ بَلْ لَا تُكْرِمُونَ الْيَتِيمَ (17)

این چنین نیست که می پندارید، بلکه [زبونی، خواری و دور شدن شما از رحمت خدا برای این است که] یتیم را گرامی نمی دارید (17)

وَلَا تَحَاضُّونَ عَلَىٰ طَعَامِ الْمِسْكِينِ (18)

و یکدیگر را بر طعام دادن به مستمند تشویق نمی کنید

حدیث

الرّسول (صلی الله علیه و آله)- أَنا و كافِلُ اليَتِيم كهاتَيْن فی الجنّةِ، و أَشَارَ بالسَّبَّابةِ و الوسْطَى.

پیامبر (صلی الله علیه و آله)- من و آن کس که یتیم پرورد؛ همانند این دو انگشت در بهشت باشیم؛ و به انگشت خود اخوان و میانین اشاره کرد.(3)

4 - هر کس خسیس باشد و خود را بی نیاز از خدا بداند و وعده های خدا را دروغ بداند زندگی سختی خواهد داشت. (سوره لیل آیه 8-9-10)

آیه 8-9-10 لیل

وَأَمَّا مَنْ بَخِلَ وَاسْتَغْنَىٰ (8)

و اما کسی که [از انفاق ثروت] بخل ورزید و خود را بی نیاز نشان داد (8)

وَكَذَّبَ بِالْحُسْنَىٰ (9)

و وعده نیکوتر را تکذیب کرد، (9)

فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْعُسْرَىٰ (10)

پس او را برای راه سخت و دشواری [که سلب هرگونه توفیق از اوست] آماده می کنیم،

حدیث

الصّادق (علیه السلام)- وَ أَمَّا مَنْ بَخِلَ

ص: 180

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج17، ص366 الکافی، ج2، ص335/ نورالثقلین

2- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج17، ص448 بحارالأنوار، ج24، ص280/ بحارالأنوار، ج93، ص189/ تأویل الآیات الظاهرة، ص747/ مستدرک الوسایل، ج7، ص278/ البرهان

3- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج18، ص98 مستدرک الوسایل، ج2، ص474/ نورالثقلین

بِالْخُمُسِ وَ اسْتَغْنی بِرَأْیِهِ عَنْ أَوْلِیَاءِ اللّهِ.

امام صادق (علیه السلام)- و أَمَّا مَنْ بَخِلَ یعنی بخل در خمس بورزد. وَ اسْتَغْنی یعنی خودرأی باشد و به اولیاء خدا مراجعه نکند.(1)

5 - بدانید که همراه هر سختی، آسانی و راحتی وجود دارد. (سوره انشراح آیه 5)

آیه 5 انشراح

فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ یُسْرًا (5)

پس بی تردید با دشواری آسانی است.

حدیث

الرّسول (صلی الله علیه و آله)- وَ اعْلَمْ أَنَّ النَّصْرَ مَعَ الصَّبْرِ وَ أَنَ الْفَرَجَ مَعَ الْکَرْبِ وَ أَنَّ مَعَ الْعُسْرِ یُسْراً إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ یُسْراً.

پیامبر (صلی الله علیه و آله)- با هر دشواریی آسانی است و بدان که نصرت و یاری خدا در صبر است. چون صبر کنی به مقصود می رسی و چون غم و اندوه دهد بعد آن فرح و رستگاری می دهد؛ إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ یُسْراً.(2)

6 - خدا را واقعی بپرستید، حق طلب باشید، نماز را به پا دارید و صدقه دهید که این برنامه درست زندگی است. (سوره بینه آیه 5)

آیه 5 بینه

وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِیَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِینَ لَهُ الدِّینَ حُنَفَاءَ وَیُقِیمُوا الصَّلَاةَ وَیُؤْتُوا الزَّکَاةَ ۚ وَذَٰلِكَ دِینُ الْقَیِّمَةِ (5)

در حالی که فرمان نیافته بودند جز آنکه خدا را بپرستند، و ایمان و عبادت را برای او از هرگونه شرکی خالص کنند، و حق گرا باشند، و نماز را برپا دارند، و زکات بپردازند؛ و این است آیین استوار و ثابت.

حدیث

الباقر (علیه السلام)- عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ (علیه السلام) فِی قَوْلِهِ عَزَّوَجَلَّ ... وَ ما أُمِرُوا هَؤُلَاءِ الْأَصْنَافُ إِلَّا لِیَعْبُدُوا اللهَ مُخْلِصِینَ لَهُ الدِّینَ وَ الْإِخْلَاصُ الْإِیمَانُ بِاللَّهِ وَ بِرَسُولِهِ (صلی الله علیه و آله) وَ الْأَئِمَّةِ (علیهم السلام) وَ قَوْلُهُ وَ یُقِیمُوا الصَّلاةَ وَ یُؤْتُوا الزَّکاةَ فَالصَّلَاةُ وَ الزَّکَاةُ أَمِیرُ الْمُؤْمِنِینَ عَلِیُّ بْنُ أَبِی طَالِبٍ (علیه السلام) وَ ذلِکَ دِینُ الْقَیِّمَةِ قَالَ هِیَ فَاطِمَةُ (سلام الله علیها).

امام باقر (علیه السلام)- و به این گروه ها دستوری داده نشده بود. جز اینکه خدا را بپرستند و دین

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج18، ص162 مستدرک الوسایل، ج7، ص280/ بحارالأنوار، ج24، ص46/ تأویل الآیات الظاهرة،

ص782

2- تفسير اهل بيت عليهم السلام ج18، ص200 من لايحضره الفقيه، ج4، ص413/ نورالثقلين

خود را برای او خالص کنند. اخلاص ایمان به خدا و پیامبر (صلی الله علیه و آله) و ائمّه (علیهم السلام) است. وَ یُقِیمُوا الصَّلاةَ وَ یُؤْتُوا الزَّکاةَ نماز و زکات امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب (علیه السلام) است. وَ ذلِکَ دِینُ الْقَیِّمَةِ اشاره به فاطمه (سلام الله علیها) است.(1)

7 - هر کس به اندازه ذره ای بدی و خوبی انجام داده باشد در قیامت نتیجه اش را می بیند. (سوره زلزال آیه 7-8)

آیه 7-8 زلزال

فَمَنْ یَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَیْرًا یَرَهُ (7)

پس هرکس هموزن ذره ای نیکی کند، آن نیکی را ببیند. (7)

وَمَنْ یَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا یَرَهُ (8)

و هرکس هموزن ذره ای بدی کند، آن بدی را ببیند. (8)

حدیث

الباقر (علیه السلام)- عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ (علیه السلام) فِی قَوْلِهِ فَمَنْ یَعْمَلْ مِثْقالَ ذَرَّةٍ خَیْراً یَرَهُ یَقُولُ إِنْ کَانَ مِنْ أَهْلِ النَّارِ وَ کَانَ قَدْ عَمِلَ فِی الدُّنْیَا مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَیْراً یَرَهُ یَوْمَ الْقِیَامَةِ حَسْرَةً إِنْ کَانَ عَمَلُهُ لِغَیْرِ اللَّهِ وَ مَنْ یَعْمَلْ مِثْقالَ ذَرَّةٍ شَرًّا یَرَهُ یَقُولُ إِذَا کَانَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ رَأَی ذَلِکَ الشَّرَّ یَوْمَ الْقِیَامَةِ ثُمَّ غُفِرَ لَهُ.

امام باقر (علیه السلام)- در روایت ابوالجارود آمده است: امام باقر (علیه السلام) در مورد آیه: فَمَنْ یَعْمَلْ مِثْقالَ ذَرَّةٍ خَیْراً یَرَهُ فرمود: اگر اهل جهنّم باشد و در دنیا به اندازه ی ذرّه ای عمل نیک انجام داده باشد، روز قیامت حسرت آن را می‌خورد، درصورتی که برای غیر خدا انجام داده باشد». و در مورد آیه: وَ مَنْ یَعْمَلْ مِثْقالَ ذَرَّةٍ شَرًّا یَرَهُ فرمود: «اگر اهل بهشت باشد، آن عمل بد را روز قیامت می بیند، بعد او را می بخشند».(2)

8 - سرمایه عمرتان را می بازید مگر اینکه ایمان آورده، کارهای خوب کنید و یکدیگر را به طرفداری از حق و صبوری سفارش کنید. (سوره عصر آیه 2-3)

آیه 2-3 عصر

إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ (2)

[که] بی تردید انسان در زیان کاری بزرگی است؛ (2)

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ (3)

مگر کسانی که ایمان آورده و کارهای

شایسته انجام داده اند و یکدیگر را به حق توصیه نموده و به شکیبایی سفارش کرده اند.

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج18، ص300 بحارالأنوار، ج23، ص369/ تأویل الآیات الظاهرة، ص800

2- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج18، ص324 بحارالأنوار، ج27، ص169/ القمی، ج2، ص433/ نورالثقلین/ البرهان

حدیث

الصّادق (علیه السلام)- عَنِ الْمُفَضَّلِ قَالَ سَأَلْتُ الصَّادِقِ (علیه السلام) ... قَالَ ... إِنَّ الْإِنْسانَ لَفِی خُسْرٍ یَعْنِی أَعْدَاءَنَا.

امام صادق (علیه السلام)- إِنَّ الْإِنْسانَ لَفِی خُسْرٍ؛ یعنی دشمنان ما در زیانکاری هستند.(1)

9 - نماز را سبک نشمارید در بجا آرودن عبادات، ریاکار نباشید. (سوره ماعون آیه 5-6)

آیه 5-6 ماعون

الَّذِینَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ (5)

که از نمازشان غافل و نسبت به آن سهل انگارند. (5)

الَّذِینَ هُمْ یُرَاءُونَ (6)

همانان که همواره ریا می کنند

حدیث

أمیرالمؤمنین (علیه السلام)- لَیْسَ عَمَلٌ أَحَبَّ إِلَی اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ مِنَ الصَّلَاةِ فَلَا یَشْغَلَنَّکُمْ عَنْ أَوْقَاتِهَا شَیْءٌ مِنْ أُمُورِ الدُّنْیَا فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ ذَمَّ أَقْوَاماً فَقَالَ الَّذِینَ هُمْ عَنْ صَلاتِهِمْ ساهُونَ یَعْنِی أَنَّهُمْ غَافِلُونَ اسْتَهَانُوا بِأَوْقَاتِهَا.

امام علی (علیه السلام)- امام صادق (علیه السلام) از امام علی (علیه السلام) نقل کرده است که فرمود: هیچ عملی نزد خداوند دوست داشتنی‌تر از نماز نیست، پس مبادا که هیچ کاری از کارهای دنیا شما را از نماز اوّل وقت باز دارد. خداوند عزّوجلّ اقوامی را نکوهید و فرمود: الَّذِینَ هُمْ عَن صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ یعنی کسانی که از روی غفلت نسبت به اوقات نماز سهل‌انگاری می‌کنند.(2)

1- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج18، ص370 بحارالأنوار، ج64، ص59/ بحارالأنوار، ج66، ص268/ بحارالأنوار، ج24، ص214/ إقبال الأعمال، ص457/ العددالقویة، ص67/ کمال الدین، ج2، ص656

2- تفسیر اهل بیت علیهم السلام ج18، ص400 وسایل الشیعة، ج4، ص113/ مستدرک الوسایل، ج3، ص43/ بحارالأنوار، ج80، ص13/ الخصال، ج2، ص620/ البرهان/ تحف العقول، ص110/ نورالثقلین

درباره مرکز

بسمه تعالی

جَاهِدُواْ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ

با اموال و جان های خود، در راه خدا جهاد نمایید، این برای شما بهتر است اگر بدانید.

(توبه : 41)

چند سالی است که مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه موفق به تولید نرم‌افزارهای تلفن همراه، کتاب‌خانه‌های دیجیتالی و عرضه آن به صورت رایگان شده است. این مرکز کاملا مردمی بوده و با هدایا و نذورات و موقوفات و تخصیص سهم مبارك امام علیه السلام پشتیباني مي‌شود.

براي خدمت رسانی بیشتر شما هم می توانید در هر کجا که هستید به جمع افراد خیراندیش مرکز بپیوندید.

آیا می‌دانید هر پولی لایق خرج شدن در راه اهلبیت علیهم السلام نیست؟

و هر شخصی این توفیق را نخواهد داشت؟

به شما تبریک میگوییم.

شماره کارت :

6104-3388-0008-7732

شماره حساب بانک ملت :

9586839652

شماره حساب شبا :

IR390120020000009586839652

به نام : (موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه)

مبالغ هدیه خود را واریز نمایید.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان -خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی -پلاک 129/34- طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: 03134490125

دفتر تهران: 88318722 ـ 021

بازرگانی و فروش: 09132000109

امور کاربران: 09132000109

مرکز تحقیقات رایانه‌ای
قائمیه
اصفهان
www
برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی
www.Ghaemiyeh.com
www.Ghaemiyeh.net
www.Ghaemiyeh.org
www.Ghaemiyeh.ir
مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.
۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹